KONGL. MAJ:TS

NÅDIGA

PROPOSITION

TILL

Riksdagen

angående Statsverkets tillstånd och behof.

Gifven Stockholms Slott den 11 Januari 1867.

Då Kongl. Maj:t härmed jemlikt Grundlagens bud afgifver nådig Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof, vill Kongl. Maj:t till en början fästa Riksdagens uppmärksamhet på de omständigheter, som denna gång påkallat anlitande af särskilda utvägar för åstadkommande af jemnvigt mellan Statens behof och tillgångar, äfvensom på förhand antyda beskaffenheten af de utvägar, Kongl. Maj:t funnit sig i sådant afseende böra i nåder föreslå.

De högst nödiga extra anslag å mer än 3 millioner Riksdaler till anskaffande utan dröjsmål af tidsenliga vapen för upprätthållande af Rikets försvarskraft, hvarom nådig framställning kommer att göras under 4:de Hufvudtiteln härnedan, föranleda redan i och för sig, att de allmänna statsbehofven, äfven med iakttagande af största möjliga sparsamhet i öfrigt, betydligt öfverskrida de gränser, inom hvilka desamma tillförene kunnat inskränkas.

Härtill kommer vidare, att, enligt uppgift från Riksgäldskontoret, någon för förevarande statsreglering disponibel tillgång icke är att derifrån påräkna och att till betäckande af kontorets redan bestämda utgifter under statsregle-

ringsåret erfordras anskaffande från annat håll af en fyllnadssumma å öfver 2 millioner Riksdaler.

I följd hufvudsakligen af dessa båda omständigheter uppkommer, då behofven jemföras med Statsverkets ordinarie inkomster och de vanliga extra intraderna, beräknade att fortfarande utgå enligt nu gällande bestämmelser, en brist, som, äfven om ett års bankovinst och allmän bevillning bland tillgångarne inbegripas, icke kan antagas till lägre belopp än omkring 4 millioner R:dr.

Bland utvägar till fyllande af denna brist tvekar Kongl. Maj:t icke att i främsta rummet förorda en direkt beskattning efter grunderna för 2:a artikeln i Bevillningsförordningen. Redan beskaffenheten af det behof, som förnämligast påkallar särskilda åtgärder för tillgångarnes ökande, nemligen behofvet af vapen till stärkande af Rikets försvarskraft, har synts Kongl. Maj:t lemna anvisning till nämnda utväg, hvars anlitande i förevarande fall således får anses innebära ett vädjande till den allmänna medborgerliga pligten att efter rättvisa grunder bidraga till upprätthållande af fäderneslandets sjelfständighet.

Då det emellertid icke lärer böra ifrågasättas att genom begagnande ensamt af denna utväg söka anskaffa hela det belopp, som erfordras, har Kongl. Maj:t ansett tillgång till ökade inkomster derjemte lämpligen kunna i mån af behof beredas genom förhöjning af nu stadgade afgifter å några större förbrukningsartiklar, hvilka icke äro att hänföra till egentliga lifsförnödenheter: Och, jemte det Kongl. Maj:t i sådant afseende ärnar att i särskilda nådiga Propositioner föreslå de förhöjningar af tullsatserna å tobak, bränvin, sprit, kaffe och socker äfvensom af bränvinstillverkningsafgiften, hvilka funnits under förhandenvarande omständigheter skäligen böra ifrågakomma, vill Kongl. Maj:t härnedan, i sammanhang med beräkningen af Statsverkets inkomster, angifva beloppet af dessa förhöjningar och beräkna de förökade inkomster, desamma antagligen skulle medföra.

Beträffande nu beräkningen af Statsverkets ordinarie och extraordinarie inkomster, anser Kongl. Maj:t denna beräkning böra för nästa statsregleringsperiod uppgöras på följande sätt:

Ordinarie eller ständiga inkomster.

1:o *Ordinarie räntan*, hvilken antingen är på vissa embets- och tjenstemän, stater och inrättningar *indelad* eller ock *Kronan behållen*, uppskattades, såvidt densamma är *indelad*, vid sistlidna Riksdag till 2,692,900 R:dr. Härvid bör likväl nu iakttagas;

a) att, sedan i öfverensstämmelse med Rikets Ständers beslut Kongl. Maj:t genom nådig Kungörelse den 30 December 1863 förordnat, att samtliga räntor å mjöl- och sågqvarnar skulle

från och med år 1864 uti jordeböcker och räkenskaper afskrifvas, de mjöl- och sågqvarnsräntor, som varit till vissa bestämda ändamål anslagna och i räkenskapen under anordningstitel uppförda, nu varda såväl från inkomsten som från de särskilda anslagstitlar, hvarunder de inbegripits, afdragna, och deremot den indelningshafvarne tillerkända ersättning i stället i Staten uppförd. Enligt en i Statskontoret uppgjord förteckning öfver de räntor af omförmälda beskaffenhet, för hvilkas afskrifning Statskontoret på grund af från Länen inkomna och i Kammar-Kollegium granskade reqvisitioner medgifvit ersättnings utbetalande, har godtgörelse blifvit vederbörande indelningshafvare tillerkänd för 7,436 kubikfot 6,08 kannor spanmål, nemligen 3,272 kubikfot 9,915 kannor korn och 847 kubikfot 8,93 kannor hafre samt 7 centner 7 ℔ smör, 3 centner 80 ℔ tackjern och 325 R:dr 48 öre i penningar, i följd hvaraf således den indelta anparten af ordinarie räntan bör med ett häremot svarande penningevärde minskas. Härvid anser Kongl. Maj:t lämpligast, att de i dessa räntor ingående belopp smör och tackjern, för hvilka persedelslag några särskilda kolumner icke finnas i Riksstaten, omsättas till spanmål i de sädesslag, hvaraf kronotionden i orten består, i öfverensstämmelse med de grunder, som för räntors förvandling föreskrifvas i Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855; och finnes efter en sådan omsättning, dervid likväl, till undvikande af rubbning i det kontanta penningebeloppet, bråk af kannetal jemnats till hela kannor, ifrågavarande indelta men afskrifna räntor af mjöl- och sågqvarnar uppgå till 7,593 kubikfot 5 kannor spanmål och 325 R:dr 48 öre i penningar samt följaktligen, med beräkning af spanmålen till 2 R:dr per kubikfot, den minskning uti indelta ordinarie räntan, som i förevarande afseende bör ega rum, utgöra ..... R:dr 15,512: 48.

b) att afdrag jemväl bör ske för de under 6:te Hufvudtitelns anslag till Landsstaten i Länen uppförda räntor af sådana landsstatsboställen, från hvilka innehafvarne afstått emot åtnjutande af dem för sådant fall tillerkänd boställs- och hyresersättning; varande omförmälda räntor, hvilka, sedan boställena blifvit för Kronans räkning utarrenderade, icke vidare utgå, i staten beräknade till ett värde af ..... 4,763: 99.

c) att, sedan räntan å skattehemmanet Söderby N:o 5 i Danmarks socken, Vaksala härad och Upsala län blifvit nedsatt med 11 kubikfot 6 kannor span-

Transport R:dr 20,276: 47.

Transport R:dr 20,276: 47.

mål, hälften råg och hälften korn, 1 ℔ smör och 9 R:dr 1 öre i penningar samt Kongl. Maj:t genom nådigt Bref den 15 Augusti 1854 förordnat, att den brist uti anslaget till Landshöfdingen i Länet af räntan å nämnda hemman, som genom berörda nedsättning uppkommit, skall ersättas af Statsverket efter markegångspris, så bör ock i beräkningen af förevarande inkomsttitel en motsvarande minskning ega rum, hvilken, efter smörräntans förvandling till spanmål och spanmålens evalverande i penningar efter ofvananförda grunder, finnes uppgå till ..... 32: 61.

samt *d*) att inkomsttiteln likaledes bör minskas dels med 185 R:dr 4 öre, utgörande räntan af aflidne Lagmannen Cassels i lifstiden innehafda boställe Åhlbrunna i Upsala län och dels med 1,055 R:dr 5 öre, utgörande värdet af indragna fjerdingsmanslöner eller tillhopa ..... 1,240: 9.

Summa R:dr 21,549: 17.

Efter afdrag af denna summa från ofvanstående 2,692,900 R:dr finnes således den *indelta* ordinarie räntan i jemnadt tal nu utgöra ..... R:dr 2,671,300: —

Den till Statsverket inflytande eller *Kronan behållna* delen af ordinarie räntan, som enligt räkenskaperna utgjort:

år 1862 ..... R:dr 2,163,372: —
» 1863 ..... 2,166,864: —
» 1864 ..... 2,013,709: —

har således i medeltal uppgått till 2,114,648 R:dr. Då emellertid qvarnräntorna, hvilka afskrefvos först från och med år 1864, följaktligen ännu ingå i ofvananförda belopp för 1862 och 1863, anser Kongl. Maj:t berörda medeltal icke kunna läggas till grund för beräkningen af denna inkomsttitel, utan densamma lämpligast böra, i nära öfverensstämmelse med hvad den år 1864 utgjort, upptagas till i jemn summa ..... 2,013,700: —

2:o. *Tiondespanmålen.*

Den *indelta* spanmålen beräknades vid sistlidna Riksdag till 653,050 kubikfot med ett värde, efter 2 R:dr kubikfoten, af 1,306,100 R:dr. Härifrån bör likväl nu afdragas en å Allmänna Indragningsstaten uppkommen besparing af 38 kubikfot 1 kanna

Transport R:dr 4,685,000: —

Transport R:dr 4,685,000: —

spanmål, utgörande skarprättare- och fjerdingsmanslöner, som i följd af särskilda Nådiga föreskrifter upphört att vidare utgå. Med iakttagande häraf finnes denna inkomst i jemnadt tal utgöra 653,010 kubikfot, som, enär värdet af denna spanmål under åren 1862, 1863 och 1864 icke öfverstigit 2 R:dr 20 öre kubikfoten, här utföres efter nu gällande statspris, 2 R:dr per kubikfot, med 1,306,020: —

Den *Kronan behållna* tiondespanmålen beräknades vid sistlidna Riksdag till 147,195 kubikfot med ett värde af 294,390 R:dr och har utgjort:

år 1862	kubikfot 144,984.	R:dr	329,931: —
1863	147,029.	»	332,626: —
1864	150,026.	»	335,508: —
eller i medeltal	147,346.	R:dr	332,688: —

och synes denna spanmål kunna i närmaste öfverensstämmelse med dess verkliga belopp år 1864 här upptagas till 150,000 kubikfot med ett värde, efter 2 R:dr kubikfoten, af ..... 300,000: —

3:o. *Tiondespanmålslösen efter bestämda priser.*

Denna inkomst har utgjort: år 1862 R:dr 6,801 samt både 1863 och 1864 R:dr 6,800, hvarföre den nu likasom 1866 beräknas till ..... 6,800: —

4:o. *Arrendemedel af Kungsgårdar och andra Kronolägenheter* beräknades 1863 till 331,000 R:dr och 1866 till 370,000 R:dr samt hafva utgjort:

	Spanmål.		
	Penningar.	Mått.	Värde.
år 1862	59,832.	141,507.	315,767.
» 1863	68,370.	142,032.	298,163.
» 1864	56,277.	142,817.	254,615.
eller i medeltal	61,493.	142,119.	289,515.
Härtill bör dock nu tilläggas dels arrendeafgifterna för åtskilliga under åren 1865 och 1866 till Statsverket indragna och redan genom Kammar-Kollegium på längre tid utarrenderade landsstatsboställen, hvilka afgifter sammanlagda uppgå till	1,288.	16,059.	
Transport R:dr	62,781.	kub.f. 158,178.	R:dr 6,297,820: —

Transport R:dr 62,781. kub.f. 158,178. R:dr 6,297,820: —

dels ock beloppet af arrendeinkomsten för öfriga boställen, hvilka tillsvidare endast på ett år af Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande utarrenderas. Denna inkomst är väl icke känd, men anses böra, i likhet med hvad vid sistlidna Riksdag egde rum, beräknas till det belopp, hvartill boställenas uppskattningsvärden jemte boställsräntorna varit i Staten upptagna eller i jemnadt tal till 6,336 R:dr, motsvarande i spanmål efter 2 R:dr kubikfoten ..... 3,168.

Summa R:dr 62,781. kub.f. 161,346.

Och synas enligt denna beräkning arrendemedlen kunna upptagas till: penningar..... R:dr 63,000: —
spanmål, 161,000 kubikfot à 2 R:dr..... » 322,000: — 385,000: —

5:o. *Silfvertionde, myntarelön och slagskatt.* Denna inkomst, som beräknades 1863 till 15,000 R:dr och 1866 till 16,000 R:dr, har under åren 1862—64 i medeltal utgjort 17,624 R:dr och utföres derföre här med ..... 17,000: —

6:o. *Kopparräntan* beräknades 1863 till 1,100 centner à 67 R:dr eller 73,700 R:dr och 1866 likaledes till 1,100 centner à 69 R:dr eller 75,900 R:dr. Den har under åren 1862—1864 i medeltal uppgått till 1,189 centner och ett försäljningsvärde af 82,125 R:dr, hvilket motsvarar ett medelpris af 69 R:dr 7 öre per centner. Då emellertid priset å den under åren 1865 och 1866 för Statsverkets räkning försålda koppar i medeltal utgjort endast omkring 61 R:dr per centner, anser Kongl. Maj:t beräkningen af kopparräntan väl kunna höjas till 1,150 centner, men dess försäljningsvärde icke böra antagas högre än efter sistnämnda pris eller till ..... 70,150: —

7:o. *Tiondetackjernet.* Inkomsten häraf, som beräknades 1863 till 17,000 centner à 2 R:dr eller 34,000 R:dr och 1866

Transport R:dr 6,769,970: —

Transport R:dr 6,769,970: —

till 16,000 centner à 2 R:dr 50 öre eller 40,000 R:dr, har under åren 1862—1864 i medeltal utgjort 17,247 centner och ett försäljningsvärde af 42,612 R:dr. På grund häraf synes denna inkomst nu kunna uppskattas till 16,500 centner med samma värde, som 1866 beräknades, eller 2 R:dr 50 öre per centner..... 41,250: —

8:o. *Svafvelbrukstionden* beräknades år 1863 till 4,000 R:dr och 1866 till 3,000 R:dr samt har utgjort:

år 1862	R:dr 1,571: —
» 1863	3,731: —
» 1864	2,833: —
eller i medeltal	2,712: —

I anseende till denna inkomsts föränderlighet beräknas den här endast till ..... 2,700: —

9:o. *Mantalspenningarne,* som beräknades 1863 till 525,000 R:dr och 1866 till 620,000 R:dr, hafva utgjort:

år 1862	R:dr 630,865: —
» 1863	639,873: —
» 1864	574,491: —

Vid sistlidna Riksdag föreslog Kongl. Maj:t med afseende å den minskning i denna inkomst, som till följd af Kongl. Kungörelsen den 24 April 1863 måste antagas från och med år 1864 hafva egt rum, att berörde inkomst skulle beräknas till allenast 605,000 R:dr. Rikets Ständer funno sig likväl på grund deraf, att bevillningen efter 1:sta Artikeln eller den personliga skyddsafgiften, hvilken från och med 1864 utgjorts med enahanda belopp som mantalspenningarne, nämnda år uppgått till 617,637 R:dr 40 öre, och att detta belopp sedermera genom befolkningens tillväxt antagligen förökats, böra höja den af Kongl. Maj:t föreslagna beräkningssumman till 620,000 R:dr. Kongl. Maj:t anser sig emellertid härvid böra erinra, att omförmälda såsom inkomst af 1:sta Artikelns bevillning uppgifna belopp efter all anledning utgjort *bruttouppbörden* deraf utan afdrag för de afkortningar, som jemlikt ofvanberörda Nådiga Kungörelse ega rum. Den *debiterade* uppbörden af mantalspenningarne uppgick nemligen enligt 1864 års Rikshufvudbok för nämnda år till 618,868 R:dr 2 öre, men deraf hafva blifvit afkortade 43,314 R:dr 89 öre, efter afdrag hvaraf äfvensom af skillnaden mellan i räkenskaperna in- och utbalanserade restantier till belopp af 1,061 R:dr 89 öre eller till-

Transport R:dr 6,813,920: —

Transport R:dr 6,813,920: —

sammans 44,376 R:dr 78 öre, återstår såsom behållen uppbörd, med utelemnande af ören, 574,491 R:dr eller här ofvan för år 1864 utförda inkomstbelopp. Detta förhållande torde nu böra föranleda någon nedsättning i beräkningen af förevarande inkomst, men, då den debiterade skyddsafgiften för år 1865 med icke mindre än 7,443 R:dr 80 öre öfverstiger samma afgift för nästföregående år samt antagligt är, att berörde afgift för åren 1866—1868 kommer att i enahanda proportion förökas, anser Kongl. Maj:t denna nedsättning icke böra sträckas längre än till ..... 600,000: —

10:o. *Bötesmedlen* beräknades 1863 till 90,000 R:dr och hafva under åren 1862—1864 i medeltal uppgått till 88,193 R:dr.

Då i följd af nya Strafflagen Kronans inkomst af bötesmedlen måste anses hafva blifvit betydligt förhöjd, men erfarenheten ännu icke visat, till hvad belopp denna förhöjning borde skattas, föreslog Kongl. Maj:t vid sistlidna Riksdag, att inkomsten skulle beräknas till summan af dess 1863 antagna belopp, 90,000 R:dr, och det anslag, 250,000 R:dr, som under 2:dra Hufvudtiteln äskades till ersättning åt personer, menigheter eller allmänna inrättningar för dem genom nya Strafflagens införande frångångna bötesandelar. Detta förslag bifölls af Rikets Ständer och blefvo således bötesmedlen vid sistlidna Riksdag beräknade till 340,000 R:dr. Då nu Kongl. Maj:t under Andra Hufvudtiteln härnedan kommer att föreslå omförmälda anslags nedsättande till 160,000 R:dr, skulle alltså, med fortfarande tillämpning af ofvanberörda beräkningsgrund, bötesmedlen nu upptagas till endast 250,000 R:dr. Men, då å andra sidan i betraktande tages dels den förhöjning i bötesbeloppen, som genom nya Strafflagen egt rum, och dels att den andel i böterna, som förut tillkommit målsegare m. fl., utan någon ersättning numera ingå till Kronan, på grund af hvilka båda omständigheter Kronans behållna inkomst af bötesmedlen måste antagas nu utgöra betydligt mera än det belopp 90,000 R:dr, som i sådant afseende år 1863 före den nya Strafflagens utfärdande beräknades, anser Kongl. Maj:t beräkningen af förevarande inkomsttitel likväl icke böra nedsättas vidare än till ..... 300,000: —

11:o. *Kavalleriregementenas hästvakansspanmål,* som till och med åren 1870 och 1871 utgår på grund af kontrakter mellan Kronan och rusthållare. samt följaktligen icke kan vara underkastad någon rubbning under nästkommande statsregleringsperiod,

Transport R:dr 7,713,920: —

Transport R:dr 7,713,920: —

upptages derföre nu, likasom förut, till 140,175 kubikfot à 2 R:dr ..... 280,350: —

12:o. *Tillfälliga Rotevakansafgifter,* som beräknades 1863 till 8,000 R:dr och 1866 till 7,000 R:dr, hafva under åren 1862—1864 i medeltal utgjort 7,913 R:dr och kunna således nu upptagas till ..... 7,500: —

13:o. *Vakansafgifter af nyroterad jord* beräknades 1863 till 56,000 R:dr och 1866 till 63,000 R:dr, men hafva under åren 1862—1864 i medeltal uppgått till 66,488 R:dr och beräknas derföre nu till ..... 65,000: —

14:o. *Rotevakansafgift af utsockne frälsehemman i Halland,* som 1863 beräknades till 17,000 R:dr, har under åren 1862—1864 i medeltal utgjort 19,594 R:dr och upptages derföre likasom vid sistlidna Riksdag till ..... 18,000: —

15:o. *Trosspassevolansafgiften,* som under de 3 åren 1862—1864 med obetydlig vexling uppgått till något mer än 26,500 R:dr om året, bör alltså nu, likasom vid 1866 års statsreglering, beräknas till ..... 26,500: —

16:o. *Båtsmansvakansafgiften* har väl under åren 1862—1864 i medeltal utgjort 62,535 R:dr, men synes dock på grund af sin till en del ovissa beskaffenhet icke böra nu upptagas högre än 1866 skett eller till ..... 60,000: —

17:o. *Kontrollstämpelmedel,* hvilka beräknades 1863 till 22,000 R:dr och 1866 till 20,000 R:dr, hafva utgjort

år 1862	R:dr	21,442.
» 1863		20,646.
» 1864		18,782.

Då denna inkomst således år efter år minskats, beräknas den nu endast till ..... 19,000: —

18:o. *Båk- och Lotsmedel* beräknades 1866 till 600,000 R:dr och hafva uppgått:

år 1863 till	R:dr	551,107.
» 1864		551,375.
» 1865		667,561.

På grund häraf beräknas denna inkomst nu, likasom 1866, till ... 600,000: —

19:o. *Observationsmedel* beräknades 1863 till 6,000 R:dr, men hafva utgjort:

år 1862	R:dr	2,119.
» 1863		3,633.
» 1864		5,844.

Transport R:dr 8,790,270: —

Transport R:dr 8,790,270: —

Och torde denna af mera tillfälliga omständigheter beroende inkomst böra nu, likasom 1866, beräknas till endast ..... 3,000: —

20:o. *Extra medel och uppbörder* hafva efter afdrag af stubböresmedlen, hvilka från och med innevarande år ingå till skogsplanteringskassan, utgjort: år 1862 ..... R:dr 66,157.
» 1863 ..... 66,653.
» 1864 ..... 56,445.

Medeltalet häraf är 63,085 och anser Kongl. Maj:t denna inkomst, som 1866 beräknades till 70,000 R:dr, nu, i anseende till dess föränderlighet, icke böra upptagas högre än till ..... 63,000: —

21:o. *Intressemedel*, bestående hufvudsakligen af räntan å Lappmarks Ecclesiastikverks år 1835 till Riksgäldskontoret öfverlemnade fond, hafva under åren 1862—1864 i medeltal uppgått till 5,417 R:dr och beräknas derföre nu, likasom 1863 och 1866, till ..... 5,000: —

Summa ordinarie inkomster R:dr 8,861,270: —

Extraordinarie inkomster,

hvilka jemlikt 60 § Regeringsformen utgå såsom Bevillning. äro:

A) Tullmedel. I fråga om denna inkomst, som beräknats både 1863 och 1866 till 13,500,000 R:dr, förekommer nu, att densamma under nyss afslutade år icke uppgått till mer än omkring 13,200,000 R:dr, äfvensom att från och med innevarande år salttullen, hvilken inbringat omkring 200,000 R:dr årligen, bortfallit. Som dock år 1865, ehuru under större delen deraf de genom Franska handelstraktaten stadgade tullnedsättningarne varit tillämpade, tullinkomsterna uppgingo till i det närmaste 14 millioner R:dr, synes deras ännu ej fullständigt kända minskning under 1866 kunna tillskrifvas tillfälliga orsaker och någon annan nedsättning i berörda inkomsters vid nästlidna Riksdag beräknade belopp icke behöfva för år 1868 ega rum än den, som måste blifva en följd af salttullens upphörande. Kongl. Maj:t finner således tullinkomsterna för sistnämnda år utan någon förändring i nu gällande tullsatser kunna beräknas uppgå till 13,300,000 R:dr. För den händelse åter, att tullen å socker, kaffe och tobak varder, på sätt Kongl. Maj:t ärnar i nåder föreslå Riksdagen, förhöjd med 2 öre per ℔ för socker och kaffe samt 1 öre per ℔ för tobak, så anser Kongl. Maj:t, att, då importen af dess artiklar i runda tal utgjort:

	Råsocker	Raffinad	Kaffe	Tobak
år 1861 ..... ℔	40,500,000	2,400,000	15,900,000	8,100,000
» 1862	34,800,000	3,700,000	15,900,000	3,700,000
» 1863	37,500,000	6,000,000	16,000,000	4,300,000
» 1864	33,000,000	5,900,000	15,700,000	5,400,000
» 1865	35,600,000	8,000,000	16,900,000	5,700,000,

samt på grund häraf torde kunna för år 1868 antagas komma att uppgå till 35 millioner ℔ råsocker, 6 millioner ℔ raffinad, 16 millioner ℔ kaffe och 5 millioner ℔ tobak, den förökade inkomst, som ofvanberörda tullförhöjningar skulle medföra, kan beräknas: för råsocker till 700,000 R:dr, för raffinad till 120,000 R:dr, för kaffe till 320,000 R:dr och för tobak till 50,000 R:dr eller tillsammans till 1,190,000 R:dr.

Derest vidare tullen å bränvin och sprit, såväl af säd eller rotfrukter, som af ris, socker, vindrufvor och annan frukt, blifver förhöjd med 15 öre per kanna, hvarom Kongl. Maj:t jemväl är sinnad att i sammanhang med förslag om bränvinstillverkningsafgiftens höjande från 60 till 75 öre per kanna hos Riksdagen göra nådig framställning, så skulle, om importen af berörda varor, som utgjort i jemna tusental:

år 1861	℔ alkohol	2,728,000
» 1862		2,196,000
» 1863		3,390,000
» 1864		1,950,000
» 1865		2,204,000,

antages under år 1868 komma att uppgå till 2 millioner ℔ alkohol, hvilket belopp, då en kanna alkohol väger ungefär 4,9 ℔, motsvarar i rundt tal 800,000 kannor 50-procentig sprit, en sådan tullförhöjning kunna beräknas inbringa 120,000 R:dr.

Under förutsättning af nu omförmälda tullförhöjningar å socker, kaffe, tobak, bränvin och sprit föreslår Kongl. Maj:t således att förevarande inkomsttitel för år 1868 uppskattas till ..... R:dr 14,600,000: —

B) *Postmedel* beräknades vid sistlidna Riksdag till 2,000,000 R:dr och hafva under åren 1862—1864 i medeltal uppgått till 2,120,652 R:dr, hvarföre de nu utföras med oförändradt belopp 2,000,000: —

C) *Stämpelpappersafgiften.* Beträffande denna inkomst, som beräknats 1863 till 1,200,000 R:dr och 1866 till 1,600,000 R:dr, förekommer, att uti den af Rikets Ständer vid sistlidna Riksdag beslutade Stämpelpappersförordning, som med innevarande år trädt i gällande kraft, ifrågavarande afgift blifvit för skuldebref, räkningar, vexlar och assignationer nedsatt från 30 öre till 25 öre för hvarje 100 R:dr af det kapitalvärde, derför inteckning eller betalning sökes. I följd häraf torde denna inkomst väl komma att något minskas, men då densamma under åren 1863—1865 i medeltal uppgått till 1,538,400 R:dr och nyssberörda minskning icke synes kunna blifva af någon synnerlig betydenhet, anser Kongl. Maj:t förevarande inkomsttitel likväl kunna upptagas till ..... 1,500,000: —

Transport R:dr 18,100,000: —

Transport R:dr 18,100.000: —

D) *Bränvinstillverkningsafgiften* beräknades 1863 till 8,400,000 R:dr och 1866 till 9,500,000 R:dr. Den har i verkligheten, efter 60 öre per kanna, uppgått

år 1863	för en tillverkning af	15,670,000	k:r till R:dr	9,402,000
» 1864		14,467,000	» » »	8,680,000
» 1865		16,768,000	» » »	10,071,600
» 1866	omkring	15,400,000	» » omkr.	9,242,000.

Om deremot ifrågavarande afgift nu förhöjes till 75 öre per kanna, på sätt jemväl flera gånger förut varit ifrågasatt, så torde visserligen i följd häraf tillverkningen komma att något nedgå och måhända icke öfverstiga 14 millioner kannor, men afgiften för en sådan tillverkning skulle dock utgöra 10,500,000 R:dr, hvarföre inkomsten af denna titel här upptages till sistnämnda belopp ..... 10,500,000: —

Summa Extraordinarie inkomster R:dr 28,600,000: —

Om efter tilläggande af de Ordinarie inkomsterna ..... 8,861,270: —

hela det sammanlagda beloppet ..... R:dr 37,461,270: —

jemföres med de vid sistlidna Riksdag för nu innevarande år påräknade: Ordinarie inkomster ..... R:dr 8,978,740.
och Extraordinarie inkomster ..... 26,600,000. 35,578,740: —

så finnes beräkningen af inkomsterna för nästa statsreglerings-period utvisa en förökning af ..... 1,882,530: —

Kongl. Maj:t öfvergår nu till en framställning af de utgifter, som under de särskilda Hufvudtitlarne funnits nödiga; och komma dervid, såsom i senare tider varit brukligt, att under hvarje hufvudtitel upptagas först de anslag, som äro af stadigvarande natur, och derefter, när anledning dertill förefinnes, sådana till hufvudtiteln hänförliga utgifter, hvilka äro af mera tillfällig och öfvergående beskaffenhet.

Första Hufvudtiteln,

innefattande Kongl. Hof- och Slottsstaterna, upptager för närvarande de förra till ..... R:dr 1,293,900: —
och de senare till ..... 123,100: —

tillsammans R:dr 1,417,000: —

Då det för Hennes Kongl. Höghet Prinsessan Eugenie anvisade anslag, som för närvarande utgör 18,000 R:dr, på senaste tider befunnits otillräckligt, vill Kongl. Maj:t af Riksdagen äska, det detta anslag måtte varda förhöjdt med 7,000 R:dr till 25,000 R:dr, hvarigenom slutsumman af de under Första Hufvudtiteln uppförda ordinarie anslag skulle komma att uppgå till 1,424,000 R:dr.

I fråga om sådana behof, för hvilka extra anslag under denna hufvudtitel kunna erfordras, har, på sätt bilagde öfver finansärenden den 4 innevarande månad förda protokoll närmare upplyser, förekommit, att, sedan Stockholms Stadsfullmäktige uti särskilda underdåniga framställningar väckt anspråk på att af tomten till egendomen N:o 32 i qvarteret Sjöhästen vid Nya Kungsholmsbrogatan här i staden, hvilken egendom för närvarande begagnas till Hofstall för Hennes Maj:t Enkedrottningen och Hans Kongl. Höghet Hertigen af Östergötland, ej mindre den del, som utgöres af den s. k. Annægränden, än äfven hela det vester derom belägna tomtområdet måtte för den blifvande sammanbindningsjernbanan till staden afträdas, Kongl. Maj:t den 7 nästlidne December vid Nådig pröfning af berörda anspråk, såvidt det rörer förstnämnda del af tomten, funnit stadens rätt till denna del vara ostridig och förthy anbefallt dess afträdande till staden, samt att, om till staden återlemnas jemväl den andra tomtdelen, hvarå anspråk blifvit väckt, det återstående af tomten ej lärer lemna tillräckligt utrymme för mer än ett af de båda Hofstall, som nu finnas derstädes. Vid sådant förhållande anser Kongl. Maj:t det kunna blifva nödigt att anlita Riksdagens medverkan dels till behörigt ordnande af de å ifrågavarande tomt nu befintliga, delvis bristfälliga byggnader för det Hofstall, som komme att derstädes bibehållas, samt dels till beredande på annat håll, såsom ersättning för hvad genom tomtafträdelsen till staden förlorades, af utrymme för det andra Hofstallet, hvilket ansetts kunna ske genom ombyggnad af nuvarande Hofstallet å Blasieholmen; Och vill Kongl. Maj:t för sådan händelse meddela, att, enligt de öfver berörda arbeten uppgjorda kostnadsberäkningar, dertill erfordras, utom för ändamålet redan disponibla medel, ett ytterligare belopp af tillsammans 151,000 R:dr. Då emellertid det funnits företrädesvis lämpligt, om båda de i qvarteret Sjöhästen nu varande Hofstallen äfven framgent komme att ligga hvarandra så nära som möjligt, och i sådant afseende framställts förslag om utbyte af stalltomten å Blasieholmen emot den staden tillhöriga tomt, som nu upptages af f. d. Clara församlings fattighus, har Kongl. Maj:t, som öfver berörda bytesförslag låtit infordra Stadsfullmäktiges underdåniga yttrande och anser denna fråga först böra vara afgjord, innan definitiv framställning i ämnet till Riksdagen aflåtes, här velat endast på förhand antyda, att för ofvanomförmälda ändamål extra anslag torde redan vid nu förestående statsreglering behöfva i Nåder äskas.

Andra Hufvudtiteln,

innefattande anslagen till Justitie-Departementet.

Nu gällande riksstat upptager för detta Departement:

Penningar	R:mt R:dr	2,429,046: 11.
Indelta räntor enligt markegång förslagsvis beräknade till	» »	5,903: 89.
Summa	R:mt R:dr	2,434,950: —

I öfverensstämmelse med de beslut, som uti bilagda utdrag af det inför Kongl. Maj:t i Statsrådet den 4 innevarande månad förda protokoll omförmälas, föreslår Kongl. Maj:t i afseende å regleringen af denna hufvudtitel endast följande förändringar:

Anslaget till fångars vård och underhåll,

nemligen den del af detta anslag, hvilken, såsom "*bestämdt anslag*", omfattar aflöningen till vissa fångvårdens embets- och tjenstemän samt betjente:

att för det under nästlidne år till begagnande upplåtna nya straffängelset i Carlskrona måtte å den ordinarie aflöningsstaten uppföras för

1 Direktör, lön	R:dr 2,000: —	
arfvode	500: —	
skrifvarearfvode	300: —	2,800: —
1 Kamererare, lön	1,200: —	
skrifvarearfvode	450: —	1,650: —
1 Predikant, arfvode		825: —
1 Bevakningsbefälhafvare, lön		1,500: —

samt provision å behållna nettoinkomsten å fängelsets arbeten, att utgå, efter Fångvårds-Styrelsens bestämmande, med högst 4 procent till Fängelse-Direktören och 2 procent till Bevakningsbefälhafvaren; samt

att för 11:te Kronoarbetskompaniet måtte likaledes å ordinarie stat uppföras åt

1 Kompanichef, arfvode ..... R:dr 1,350: —

Anslaget till ersättning åt personer, menigheter eller allmänna inrättningar för dem genom nya Strafflagens införande frångångna bötesandelar:

att detta förslagsanslag, som vid sistförflutna Riksdag bestämdes till 250,000 R:dr, måtte under enahanda vilkor, som då blifvit stadgade, jemväl för nästa statsregleringsperiod anvisas, men att beloppet af detsamma måtte nedsättas till 160,000 R:dr.

De på andra hufvudtiteln äskade förhöjningar i anslag utgöra således ..... R:dr 8,125: —
hvilka med tillägg af hufvudtitelns nuvarande slutsumma ..... 2,434,950: —
uppgå till ..... 2,443,075: —
men då derifrån drages den föreslagna nedsättningen i förslagsanslaget till ersättning för mistade bötesandelar ..... 90,000: —
kommer hufvudtitelns slutsumma för nästa statsreglering att utgöra ..... R:dr 2,353,075: —

Dessutom äskar Kongl. Maj:t, under åberopande af ofvannämnda Statsrådsprotokoll öfver Justitie-Departementsärenden, att till slutligt fullbordande af de arbeten, som, till följd af Rikets Ständers vid senaste Riksdag fattade beslut, komma att under innevarande år verkställas för uppförande af en ny arkivbyggnad för Göta Hofrätt och ombyggnad af den Hofrättshuset omgifvande kaj, måtte anvisas 24,152 R:dr, att under år 1868 för ändamålet utgå.

Hufvudsummorna för föremål inom denna hufvudtitel skulle i följd häraf blifva:

för ständiga utgifter ..... R:mt R:dr 2,353,075: —
deraf förslagsanslag R:dr 1,341,914: 52.
för tillfälliga utgifter ..... 24,152: —

Tredje Hufvudtiteln,

innefattande anslagen till Utrikes-Departementet.

De för detta Departement nu bestämda anslag uppgå sammanlagdt till 479,200 R:dr R:mt årligen.

I likhet med hvad vid senaste fyra Riksmöten blifvit äskadt och af Rikets Ständer beviljadt och på grund af hvad uti Statsrådsprotokollet öfver Utrikes-Departements-ärenden den 4 i denna månad blifvit anfördt, finner Kongl. Maj:t sig böra föreslå, att de på Riksstaten uppförda särskilda anslag till Tredje Hufvudtiteln, uppgående till ett belopp, motsvarande ungefärligen $\frac{12}{17}$ af hela det anslag, som till detta Departement från de Förenade Rikena utgått, måtte varda af Riksdagen anvisade att jemväl under nu instundande statsregleringsperiod, med oförminskade belopp, mot nu gällande redovisningsskyldighet och i öfrigt på samma vilkor som hittills, till Utrikes-Departementet utgå.

Fjerde Hufvudtiteln,

innefattande anslagen för Landtförsvars-departementet.

För de årliga eller ständiga utgifterna under denna hufvudtitel finnes enligt nu gällande riksstat anvisadt:

penningar	6,731,127: 80.
indelta räntor enligt markegång på förslag	2,111,397: –
indelt spanmål på förslag 125,955 kubikfot 9 kannor à 2 R:dr för kubikfot	251,911: 80.
oindelt spanmål 122,581 kubikfot 7 kannor, förslagsvis à 2 R:dr för kubikfot	245,163: 40.
Tillhopa R:mt R:dr	9,339,600: –

I afseende å regleringen af denna hufvudtitel framställer Kongl. Maj:t, i enlighet med de beslut, som innefattas uti bilagde utdrag af det inför Kongl. Maj:t i Statsrådet den 4 innevarande Januari månad öfver Landtförsvarsärenden förda protokoll, följande förslag:

Landtförsvars-departementet.

Armé-förvaltningen. Till aflöning åt den ökade revisionspersonal, som, för granskningen af vissa till Landtförsvaret hörande årsredogörelser, hvilken granskning, i sammanhang med aflöningsstaten för Armé-förvaltningen vid detta embetsverks organiserande, hos Kongl. Maj:t föreslagits att till Kammar-rätten öfverflyttas, men af Kongl. Maj:t förklarats skola hos Armé-förvaltningen fortfarande verkställas, befunnits af behof påkallad, och äfven blifvit i Kongl. Maj:ts till Rikets sist församlade Ständer aflåtna proposition om Statsverkets tillstånd och behof förmäldt, vill Kongl. Maj:t nu af Riksdagen begära, det följande belopp må varda anvisade, att fr n och med år 1868 utgå nemligen:

för 1 Revisor i Artilleri-departementets Kammar-kontor		2,200: –
» 1 Kammarskrifvare i Fortifikations-departementets d:o		1,000: –
» 1 d:o i Intendents-departementets d:o		1,000: –
» 1 d:o i Civila departementets Aflönings-kontor		1,000: –
» 1 d:o i d:o Pensions- och Fondförvaltnings-kontor		1,000: –
äfvensom Kongl. Maj:t äskar, att till aflöning för en vaktmästare, som utöfver det nuvarande antalet befunnits för Armé-förvaltningen af behof påkallad, anvisas		500: –
genom hvilka nya aflöningsbelopp, tillhopa utgörande	6,700:	
anslaget för Armé-förvaltningen (med Utredningsförråden), hvilket anslag i innevarande års riksstat är upptaget till	123,200:	
skulle komma att ökas till R:dr	129,900:	
Transport R:dr		6,700: –

Transport R:dr 6,700: —

Generalitets-staten. Sedan f. d. Öfversten m. m. Grefve F. D. von Rosen, hvilken från indragna 6:te Fördelnings-generalslönen uppburit ett årligt pensionsbelopp af 1,200 R:dr, under den 20 Juni 1866 med döden afgått, till följd hvaraf berörda pensionsbelopp upphört att utgå, vill Kongl. Maj:t, som under den 13 nästlidne November, i sammanhang med då fattadt beslut om Militärläroverkens organisation, i nåder fastställt instruktion för Militärläroverkens Öfverstyrelse, enligt hvilken instruktion Inspektören för läroverken eger vid sin expedition påräkna biträde af en Adjutant, föreslå Riksdagen, att omförmälda belopp, 1,200 R:dr, må fortfarande under anslaget för Generalitetet upptagas, för att utgå med 1,000 R:dr såsom arfvode till Adjutanten hos Inspektören för Militärläroverken och med återstående 200 R:dr till skrifmaterialier och expenser vid Inspektörens expedition, hvarigenom anslaget till Generalitetet kommer att bibehållas vid det i nu gällande riksstat upptagna belopp 77,300 R:dr.

Militär-läroverken. I anledning af Kongl. Maj:ts ofvanberörda den 13 sistlidne November angående Militärläroverkens organisation fattade beslut, hvarigenom, på sätt bilagda transsumt af Statsrådsprotokollet för nämnda dag visar, förordnats, bland annat, att dåvarande högre Artilleri-läroverket å Marieberg skulle förändras till en Krigshögskola, hvilken tillika med Krigsskolan å Carlberg, om hvars organiserande i stället för Krigsakademien Kongl. Maj:t under den 14 Oktober 1862 fattat beslut, skulle, från och med den 1 sistlidne December, ställas under inseende och ledning af en Inspektör och en Krigsundervisnings-kommission såsom Öfverstyrelse, hafva de förslag till stater för dessa läroverk blifvit upprättade, hvilka nu till Riksdagen öfverlemnas.

Enligt staten för Krigshögskolan erfordras för detta läroverk årligen..... R:dr 50,855:

hvartill f. n. finnes att tillgå:

det från anslaget för försvarsverket i allmänhet till läroverket å Marieberg utgående belopp 25,500:

samt det å 6:te hufvudtiteln hittills anvisade extra anslag för Civil-ingeniörer..... 3,000: 28,500:

så att för Krigshögskolan alltså erfordras nytt anslag af R:dr 22,355:

Men enär särskildt anslag för Krigshögskolan lämpligen bör, på sätt för krigsskolan redan eger rum, i Riksstaten uppföras, vill Kongl.

Transport R:dr 6,700: —

Transport R:dr 6,700: —

Maj:t föreslå Riksdagen, att, mot det att anslaget för försvarsverket i allmänhet minskas med det derifrån, enligt hvad nyss nämndt är, hittills för Mariebergs läroverk utgående belopp, 25,500 R:dr, å Riksstaten under rubrik: Krigshögskolan, och näst framför anslaget för Krigsskolan, uppföra ett särskildt anslag af ..... 47,855: —
dock under förutsättning, att det hittills å 6:te hufvudtiteln anvisade extra anslaget för Civil-ingeniörers undervisning fortfarande kommer att till oförändradt belopp utgå med 3,000 R:dr.

Då likväl Krigshögskolan i sin utvidgade form är afsedd att taga sin början den 1 September innevarande år, samt det nya anslaget således redan från nämnda tidpunkt blifver till hela beloppet erforderligt, äskar Kongl. Maj:t, att en tredjedel af tillökningssumman, eller hvad för 4 månader belöper, måtte såsom extra anslag för innevarande år anvisas med 7,451 R:dr 67 öre, hvilket belopp alltså kommer att här nedan bland öfriga extra anslag upptagas.

Den för Krigsskolan nu uppgjorda stat, hvilken omfattar endast de utgifter, som äro afsedda att af statsmedel bestridas, utvisar ett årligt anslagsbehof af ..... 85,000: —
och då härtill finnes att tillgå nuvarande riksstatsanslag för Krigsakademien ..... 79,888: 25.

erfordras såsom nytt anslag ..... 5,111: 75.
hvilket sistnämnda belopp, det Kongl. Maj:t härmedelst äskar att Riksdagen måtte för ändamålet anvisa, alltså här utföres med ..... 5,111: 75.
hvarjemte Kongl. Maj:t föreslår, att den i nu gällande Riksstat begagnade anslagsrubriken: *Krigsakademien*, må utbytas mot rubriken: *Krigsskolan.*

Indelta Arméen.

Kavalleri- och Infanteriregementena. I öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts och Rikets Statskontors framställning om behofvet af anslag för åtskilliga af nämnda embetsverk förut under förskottstitel bestridda utgifter, föreslår Kongl. Maj:t att under förenämnda anslag måtte uppföras:

dels till ersättning åt innehafvaren af Öfverstelöjtnants-bostället vid Skånska Dragonregementet, Kungsgården Löfvestad, för det arbetsbiträde, som till nämnda boställe förut utgått af gatuhuset N:o 19 Löfvestad, men som, enligt föreskriften i Kongl. Brefvet den 6 Februari 1863 tills vidare upphört att utgöras ..... R:dr 27: —

Transport R:dr 27: — 59,666: 75.

Transport R:dr	27: —	59,666: 75.
dels värdet af 30 kappar kronotionde, ersättning, enligt Kongl. Brefvet den 14 Februari 1813, till f. d. korporalsbostället Riddarhagen Nohlgården vid Skaraborgs regemente, för samma boställe genom Göta kanals anläggning frångången dylik spanmål, och utgörande, förvandladt i oindelt spanmål, 5 kubikfot 9 kannor, à 2 R:dr kubikfoten	11: 80.	38: 80.

Vidare erfordras, enligt Statskontorets anmälan och på sätt ofvanåberopade Statsråds-protokoll för den 4 innevarande månad utvisar, anslag å ordinarie stat till ersättande af den inkomst som för indelningshafvare uppkommit derigenom, att mjöl- och sågqvarnsräntor icke vidare utgöras; kommande, efter de i qvarnräntorna ingående naturapersedlars omsättning till spanmål, det erforderliga anslaget att utgöra:

penningar	283: 98.
oindelt spanmål 5,176 kubikfot 2,46 kannor à 2 R:dr för kubikfot	10,352: 49.
tillhopa R:dr	10,636: 47.

Då likväl härigenom icke föranledes någon förhöjning i det ifrågavarande anslagets totalsumma utan endast en omföring emellan de i anslaget ingående särskilda poster, föreslår Kongl. Maj:t:

att värdet af de i anslaget ingående indelta räntor	2,111,397: —
måtte med summan af de af Statskontoret föreslagna anslagsposter	10,636: 47.
minskas till	2,100,760: 53;
att deremot det af Statskontoret uppgifna penningebeloppet	283: 98.
tillägges det i anslagets penningekolumn upptagna belopp, som efter ofvan föreslagna förhöjning med 27 R:dr utgör	409,018: 13.
hvarigenom penningar under anslaget komma att utgöra	409,302: 11.
samt att beloppet af den under anslaget upptagna oindelta spanmål, utgörande, med ofvanberörda förhöjning 10,353 kubikfot 9 kannor à 2 R:dr kubikfot,	20,707: 80.
må ökas med 5,176 » 2,46 » à 2 R:dr »	10,352: 49.
till 15,530 kubikfot 1,46 k:r à 2 R:dr kubikfot	31,060: 29.
hvarefter anslaget till kavalleri- och infanteriregementena kommer att utgöra:	
Transport R:dr	59,705: 55.

	Transport R:dr	59,705: 55.
penningar	R:dr 409,302: 11.	
indelta räntor enligt markegång på förslag	2,100,760: 53.	
indelt spanmål på förslag, 125,955 kubikfot 9 kannor à 2 R:dr kubikfoten	251,911: 80.	
oindelt spanmål på förslag, 15,530 kubikfot 1,46 kannor förslagsvis à 2 R:dr kubikfoten	31,060: 29.	
	Summa R:dr 2,793,034: 73.	

Roteringsunderstöd. Med anledning deraf, att de rotefrihetsafgifter, hvilka af nybyggare inom Westerbottens och Norrbottens län erlades, men, jemlikt Kongl. Brefvet den 25 Augusti 1846, finge af rotehållarne disponeras, inginge bland den öfriga statsmedelsuppbörden och af Statskontoret under förskottstitel anordnades; och då ett likartadt utbetalningssätt iakttoges i afseende å ersättningar till rotehållare, hvilka, ehuru dels åtnjutande frihetsår å innehafvande nybyggen, dels af en eller annan anledning från rotering frikallade, likväl utgjorde effektiv rotering;

har Statskontoret hemställt, att, för ifrågavarande slags utgifter, ett särskildt anslag, under förenämnda rubrik, måtte å 4:de hufvudtiteln uppföras och, med afseende å utgifternas beskaffenhet, upptagas såsom förslagsanslag, hvarifrån i sådant fall äfven borde utgå den innehafvare af roterade ecklesiastik-boställen tillkommande ersättning, för hvars bestridande vore f. n. å 8:de hufvudtiteln uppfördt ett förslagsanslag af 3,000 R:dr.

I anledning häraf, och i öfverensstämmelse med hvad Statskontoret i afseende å anslagets belopp yttrat, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att, för ofvan uppgifna ändamål, å 4:de hufvudtiteln, näst efter anslaget för Kavalleri- och Infanteriregementena och under rubrik: *roteringsunderstöd*, uppföra ett förslagsanslag af... 12,500: —

blifvande i sådant fall det å 8:de hufvudtiteln nu uppförda förslagsanslag af 3,000 R:dr, till ersättning åt innehafvare af roterade ecklesiastikboställen, icke vidare behöfligt.

Löneförbättringar vid indelta Arméen. Kongl. Maj:t föreslår, att det för ifrågavarande ändamål nu utgående årliga anslag af 100,000 R:dr, hvilket, enligt Rikets Ständers skrifvelse af den 9 Juni 1866, blifvit beviljadt endast för innevarande år, måtte äfven framgent få tillsvidare utgå med oförändradt belopp och enligt förut meddelade föreskrifter.

Indelta Arméens vapenöfningar. Kongl. Maj:t, som funnit en utsträckning af indelta arméens och Wermlands Fältjägarerege-

Transport R:dr	72,205: 55.

Transport R:dr 72,205: 55.

mentes vapenöfningar vara i vissa delar af behof påkallad, har i sammanhang med denna fråga äfven till pröfning förehaft en af Rikets Ständers sednast församlade Revisorer gjord framställning om behofvet af förbättring i den för indelta arméen nu gällande provianteringsstat, hvilken äfven för Wermlands Fältjägareregemente och allmänna beväringsmanskapet tillämpas. I afseende å sistnämnda fråga har Armé-Förvaltningens Intendents-Departement afgifvit underdånigt utlåtande och dervid bifogat dels afskrifter af nu gällande provianteringsstater för indelta och värfvade arméen, äfvensom för Norska arméen, dels ock förslag till förbättrade stater för såväl kokföde- som torrfödeportion åt indelta arméen, och afsedda att tillämpas äfven för Wermlands Fältjägareregemente samt allmänna beväringsmanskapet, hvilka handlingar nu till Riksdagen öfverlemnas.

Till kostnadernas bestridande dels för de utvidgade vapenöfningarna och dels för tillvägabringande af en förbättrad utspisning åt indelta arméens manskap, vill Kongl. Maj:t, under åberopande af hvad Statsrådsprotokollet i dessa hänseenden innehåller, föreslå Riksdagen att bevilja följande förhöjningar i anslaget för indelta arméens vapenöfningar, nemligen:

för utsträckta vapenöfningar	R:dr 155,216: 32.	
för tillämpning af förbättrad provianteringsstat	86,324: 60.	
tillhopa	R:dr 241,540: 92.	
eller i rundt tal		241,500: —

Värfvade Arméen.

På grund af den utredning, som Statsråds-protokollet innehåller rörande behofvet af ökade anslag för garnisonsregementenas kokinrättningar, vill Kongl. Maj:t föreslå, att, i stället för det vid sistlidne riksdag med sammanlagdt 5,075 R:dr beviljade extra anslag, att enligt stadgad fördelning för år 1867 utgå, följande förhöjningar i garnisonsregementenas ordinarie kokinrättnings-anslag nu måtte för tiden från och med år 1868 å stat uppföras, nemligen:

för Lifgardet till häst	R:dr 900: —	
» Svea Lifgarde	1,300: —	
» Andra Lifgardet	1,750: —	
» Hussarregementet Konung Carl XV	1,000: —	
Transport	R:dr 4,950: —	313,705: 55.

	Transport R:dr	4,950: —	313,705: 55.
för Svea Artilleriregemente		1,050: —	
» Göta d:o		1,060: —	
» Wendes d:o		750: —	
» Fyrverkare-corpsen		75: —	2,935: —
» Artilleri-stamtruppen å Gotland		250: —	

hvilka särskilda belopp skulle tilläggas vederbörande anslag, på sätt här nedan kommer att föreslås.

Svea och Andra Lifgardesregementena. Sedan det bevärings-område, som förut varit anslaget till Lifbeväringsregementet, blifvit fördeladt på Lifgardesregementena till fot, samt Kongl. Maj:t i anledning häraf, under den 28 nästlidne December, på sätt af Statsråds-protokollet för den 4 innevarande månad närmare inhemtas, förordnat, att 2 Andre Kapitensbeställningar skulle bildas vid hvartdera af nämnda Lifgardesregementen, med lön för hvarje Andre Kapiten till belopp af 2,000 R:dr, för hvilka löner disponibla tillgångar funnes å anslaget för Lifbeväringsregementet; vill Kongl. Maj:t nu föreslå, att, jemte förminskning af Lifbeväringsregementets anslag med 8,000 R:dr, anslagen för Svea och Andra Lifgardesregementena må ökas hvartdera med 4,000 R:dr.

För Lifgardesregementena till fot utföras alltså följande tillökningar:

för Svea Lifgarde:			
tillökning i kokinrättnings-anslaget	R:dr	1,300: —	
från Lifbeväringsregementets anslag öfverförda		4,000: —	5,300: —
för Andra Lifgardet:			
tillökning i kokinrättningsanslaget		1,750: —	
från Lifbeväringsregementets anslag öfverförda		4,000: —	5,750: —

Till följd af de föreslagna förhöjningarne i kokinrättnings-anslagen för öfriga garnisonsregementena utföres vidare

för Lifgardet till häst			900: —
» Hussarregementet Konung Carl XV			1,000: —
» Svea Artilleriregemente		1,050: —	
» Göta d:o		1,060: —	
» Wendes d:o		750: —	
» Fyrverkare-corpsen		75: —	2,935: —

Vermlands Fältjägareregemente. För detta regementes vapen-öfningar, med den utsträckning, Kongl. Maj:t, enligt hvad Statsråds-

Transport R;dr	329,590:	55.

Transport R:dr 329,590: 55.

protokollet utvisar, anser dem böra erhålla, uppgå kostnaderna, med bibehållande af nuvarande portionsstat, till omkring R:dr 13,200: —
hvartill, genom tillämpning af ofvan omförmälda förbättrade provianteringsstat, kommer ..... 2,000: —

Summa R:dr 15,200: —
och då härtill finnes å stat anvisadt endast ..... 5,100: —

uppstår således en brist af R:dr 10,100: —
att genom nytt anslag fylla.

Kongl. Maj:t föreslår derföre, att sistnämnda belopp måtte å ordinarie stat uppföras, att Vermlands Fältjägareregementes anslag tilläggas med ..... 10,100: —

Lega för hästar till Artilleriets exercis samt *fouragering af Artilleriets och värfvade Kavalleriets hästar.* Enär dessa anslag äro afsedda till utgifter för de med anslagen åsyftade ändamål äfven vid Sappörtruppen eller numera Pontonierbataljonen, vill Kongl. Maj:t, för att fullständigare beteckna anslagens ändamål, för dem föreslå benämningarna: *Lega för hästar till Artilleriets och Pontonierbataljonens exercis*, samt *Fouragering af Artilleriets och Pontonierbataljonens samt värfvade Kavalleriets hästar.*

Beväringen.

Lifbeväringsregementet. I anledning af hvad Kongl. Majt förut yttrat om detta anslags förminskning för aflönande af tillökadt befäl vid Lifgardesregementena till fot, skulle anslaget nedsättas med 8,000 R:dr.

Gotlands Nationalbeväring. Den ofvan föreslagna förhöjningen i kokinrättnings-anslaget för Nationalbeväringens Artilleri-corps' stamtrupp utföres här med ..... 250: —

Beväringsmanskapets vapenöfningar. Enär den ifrågaställda förbättringen i indelta arméens provianteringsstat äfven bör komma allmänna beväringsmanskapet tillgodo, föreslår Kongl. Maj:t, att, till bestridande af de härigenom uppkommande förökade vapenöfningskostnader för detta manskap, förslagsanslaget för beväringsmanskapets vapenöfningar må förhöjas med ..... 60,000: —

Materielen.

Försvarsverket till lands i allmänhet eller Arméförvaltningens Departementer. På grund af de i Statsrådsprotokollet anförda skäl

Transport R:dr 399,940: 55.

Transport R:dr 399,940: 55.

vill Kongl. Maj:t föreslå, att de såsom extra anslag hittills utgå ende belopp:

för beklädnadspassevolansen vid värfvade regementen R:dr 80,984: 71.
» indelta arméens utredning ..... 4,963: 83.

eller tillhopa R:dr 85,948: 54.

må på ordinarie stat uppföras; men enär anslaget för försvarsverket, vid bifall till hvad Kongl. Maj:t angående anslag för Krigshögskolan här ofvan föreslagit, skulle komma att minskas med ..... 25,500: —

utföres här såsom förhöjning endast ..... 60,448: 54.

Salpeteruppköp. Sedan komitén för salpeter-ärendena till Kongl. Maj:t inkommit med den af Rikets sednast församlade Ständer äskade utredning rörande salpeternäringen inom Vesterbottens och Norrbottens län, har Kongl. Maj:t vid pröfning af detta ärende den 28 nästlidne December, dels förklarat att salpeternäringen i nyssberörda två län tills vidare skall såsom hittills af Staten understödjas, dels ock i öfrigt meddelat föreskrifter rörande salpeterväsendets ordnande, allt på sätt bilagda utdrag af Statsrådsprotokollet för nämnda dag närmare utvisar. Och då Kongl. Maj:t, i anledning af omförmälda förklarande, finner det för år 1867 anvisade anslag för salpeteruppköp fortfarande blifva för ändamålet erforderligt, vill Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att till salpeteruppköp uppföra på ordinarie stat ett förslagsanslag af samma belopp som för innevarande år finnes beviljadt eller 110,000 R:dr.

Diverse anslag.

I afseende å anslaget till *skjutskolor* föreslår Kongl. Maj:t, med anledning af hvad Statsrådsprotokollet derom innehåller, att berörda anslag, enligt sin natur, må hädanefter, ehuru till oförändradt belopp, varda såsom reservationsanslag betraktadt och i riksstaten upptaget.

Summa tillökning R:dr 460,389: 9.

med derunder beräknade 5 kubikfot 9 kannor oindelt spanmål.

Då från denna tillökningssumma afdrages ofvanberörda minskning i anslaget för Lifbeväringsregementet ..... 8,000: —

kommer verkliga tillökningen i 4:de hufvudtitelns ordinarie anslag att uppgå till ..... R:dr 452,389: 9.

Af de föreslagna tillökningarna hafva följande belopp förut varit såsom extra anslag anvisade:

till Krigsskolan å Carlberg	5,111: 75.
» garnisonsregementenas kokinrättningar	5,075: —
» beklädnadspassevolansen vid värfvade regementen	80,984: 71.
» indelta arméens utredning	4,963: 83.
tillhopa R:dr	96,135: 29.

Hvad derefter angår de landtförsvarets behof, för hvilka *tillfälliga eller extra* anslag erfordras, finner Kongl. Maj:t, på grund af hvad uti förut åberopade Statsrådsprotokoll öfver Landtförsvarsärenden för den 4 innevarande månad blifvit utredt och upplyst om hvart och ett af nedannämnda föremål, hvartill medel behöfva för år 1868 anvisas, Sig föranlåten att af Riksdagen äska beviljandet af följande extra anslag:

1:o. *Artilleribehof.*

Till skjutförsök R:dr		20,000: —	
» ammunitionsvagnar		4,470: —	
» 6 st. sjuk- och medicinalvagnar à 850 R:dr	5,100: —		
» 6 st. reserv-lavetter à 1,100 R:dr	6,600: —		
» 6 st. tross- och expeditionsvagnar à 500 R:dr	3,000: —		
» 5 st. fourragevagnar à 800 R:dr	4,000: —	18,700: —	
» rid- och anspanns-persedlar		38,075: —	
» positions- och belägrings-artilleriet		36,750: —	
» infanteri-gevär		3,000,000: —	
» kopparpatroners tillverkning jemte verkstäder derför		300,000: —	
» kavalleri-skjutvapen		45,000: —	
» kavalleri-sablar		11,665: —	3,474,660: —

hvarvid Kongl. Maj:t begär Riksdagens medgifvande, att, utaf anslaget till infanteri-gevär, högst en tredjedel eller 1,000,000 R:dr må, i händelse af behof, redan under innevarande år få utgå.

2:o. *Fortifikationsbehof.*

Till fortsättande af Carlsborgs fästningsbyggnad	100,000: —	
» Waxholms fästning	90,000: —	
» bepansrade vallgångsblinderingar å Rindö skans	60,000: —	
Transport R:dr	250,000: —	3,474,660: —

Transport R:dr	250,000: —	3,474,660: —
Till skansen vid Oxdjupet	100,000: —	
» d:o å vestra Hästholmen vid inloppet till Carlskrona	60,000: —	
» försänkningar derstädes	24,000: —	
» Kungsholms fästning	20,000: —	
» fullbordande af pontonier-bataljonens kasern- och kokhusbyggnader å Jaktvarfvet	110,380: 49.	564,380: 49.

3:o. *Beklädnadsbehof.*

Till underhåll af beväringsmanskapets beklädnad	189,000: —	
Fyllnadsanslag till denna beklädnads komplettering	126,000: —	315,000: —

4:o. *Topografiska corpsens arbeten.*

Till fortsättande af dessa arbeten		75,000: —

5:o. *Officerares anställning i utländsk krigstjenst.*

Till understöd åt sådana Officerare		9,000: —

6:o. *De frivilliga Skarpskytteföreningarne.*

Till Instruktörers aflöning	50,000: —	
» beredande af tillgång å målskjutningspremier	20,000: —	
» skarp ammunitions anskaffande	20,000: —	90,000: —

7:o. *Skyddstält.*

För anskaffande af 10,000 tältdelar, à 8 R:dr, af hvilka tältdelar sammansättes 2,500 skyddstält, hvardera beräknadt för 4 man		80,000: —

8:o. *Arméens pensionering.*

För upprätthållande af Arméens Pensionskassas egen pensionering	85,500: —	
jemte medgifvande, att de för åren 1861, 1862, 1863 och 1864 uppkomna brister, utgörande 35,400 R:dr 86 öre, tillika med den ytterligare brist, som för år 1865 kan uppstå, få af möjligen blifvande öfverskott under påföljande åren kassan ersättas;		
för fortfarande tillämpning af nu gällande pensionsstater af den 9 Februari 1858 och den 6 November 1860 ett kreditiv å	180,000: —	265,500: —
Transport R:dr		4,873,540: 49.

Transport R:dr 85,000: — 4,873,540: 49.

att användas till betäckande af den skillnad, som för Arméens pensionskassa kan uppstå under år 1868 i följd af denna pensionering.

9:o. *Arrestlokaler vid indelta arméen.*

Till kostnader för arreststraffets tillämpning vid indelta arméen, ett förslagsanslag af ..... 5,000: —

10:o. *Byggnader till förvarande och vård af de till regementen och corpser utlemnade krigsgevär.*

För sådana byggnader erfordras ..... 49,262: 52.

11:o. *Inköp af tomt i Malmö för Hussar-regementet Konung Carl XV.*

Till inköp af en intill hussarkaserntomten i Malmö gränsande tomt med derå befintliga byggnader, i ändamål att derigenom bereda utvidgning af hussar-etablissementet derstädes ..... 80,000: —

12:o. Under åberopande af hvad här ofvan i afseende å Krigshögskolan förekommit, upptages här såsom extra anslag till nämnda skola för innevarande år ..... 7,451: 67.

Summa extra anslag R:dr 5,015,254: 68.

Hufvudsummorna af de till 4:de hufvudtiteln eller Landtförsvaret hörande anslag skulle i följd häraf komma att utgöra:

för utgifter på ordinarie stat ..... R:dr 9,791,989: 09.
deraf förslagsanslag 1,187,424: 14.
» extraordinarie behof ..... 5,015,254: 68.

Summa för år 1868 R:dr 14,807,243: 77.

Femte Hufvudtiteln,

innefattande anslagen till Sjöförsvars-Departementet.

Enligt nu gällande Riksstat finnes å denna Hufvudtitel till årliga eller ständiga utgifter anvisadt:

i penningar ..... R:dr 3,739,643: 60.
» indelta räntor, efter markegång, på förslag ..... 81,510: —
» oindelt spanmål, 59,623 kubikfot 2 kannor, förslagsvis à 2 R:dr kubikfoten ..... 119,246: 40.

tillhopa R:dr 3,940,400: —

Departements-Chefens till närlagda 2:ne inför Kongl. Maj:t uti Statsrådet den 20 November sistlidne år och den 4 innevarande månad förda Protokoll afgifna underdåniga betänkanden, hvilka Kongl. Maj:t till alla delar gillat och hvartill härigenom hänvisas, innehålla nödiga utredningar öfver de Sjöförsvaret rörande anslagsfrågor, som ansetts nu böra Riksdagen till pröfning föreläggas; och förekomma de här nedan i den ordning, hvaruti de blifvit i Protokollen upptagna.

Aflöningsstater.

Med förklarande att, i enlighet med Kongl. Maj:ts vid sistförflutne Riksdag framställda förslag rörande förändrad organisation af Flottans befäls- och underbefälspersonal, de för samma personal redan anslagna medel finge för tillämpning af de nya lönestaterna och organisationens fullständiga genomförande fortfarande och framgent blifva anvisade, förmälde uti underdånig skrifvelse den 9 Juni sistlidne år Rikets då församlade Ständer sig, lika med Kongl. Maj:t, anse, att det för Sjöförsvarets ordnande skulle vara särdeles fördelaktigt, om genast vid verkställandet af den förändrade organisationen tillgångarne medgåfvo fullständig tillämpning af de nya aflöningsstaterna, men funno dock af den för ändamålet, efter förslagsvis uppgjord beräkning, såsom erforderlig angifna summa icke dertill kunna, utan åsidosättande af andra angelägna statsbehof, afses större belopp än 75,000 R:dr årligen, hvilket skulle vara ställdt till Kongl. Maj:ts disposition så länge och i den mån detsamma funnes för det uppgifna ändamålet behöfligt. Då således Rikets Ständer sjelfve icke allenast förutsågo, att de beviljade medlen icke skulle för ifrågavarande organisations fullständiga genomförande blifva tillräckliga, utan ock erkände angelägenheten af detta vigtiga måls snara ernående, finner Kongl. Maj:t uti dessa och öfriga i närlagde Protokoll rörande ämnet anförda förhållanden grundad anledning att härmed föreslå Riksdagen, att det årliga fyllnadsbelopp i förut befintliga tillgångar, hvilket enligt de noggranna beräkningar öfver anslagsbehofven, som numera, efter det omförmälda organisation trädt i verkställighet, kunnat uppgöras, visat sig erfordras för att bringa aflöningsstaterna för de nya Corpserna: Kongl. Flottan och Skärgårdsartilleriet, i full tillämpning, nu bevilja med ... R:dr 44,900: —
att, såsom med ofvanberörda 75,000 R:dr egt rum, tilläggas anslaget för aflöningsstaterna vid Sjöförsvarets Stationer samt der qvarstå så länge och i den mån detsamma för ifrågavarande organisation behöfves.

På de skäl, som dels i de offentliggjorda s. k. "Grunderna för Flottans ombildning" och dels i närlagda protocoll för den 4 dennes finnas närmare utvecklade, anser Kongl. Maj:t angeläget, att den för Flottans tjenstbarhet särdeles vigtiga *Matroscorpsen*

Transport R:dr 44,900: —

Transport R:dr 44,900: —

omsider förhjelpes till den billiga förbättring i aflöningsvilkoren, hvilken i berörde grunder ifrågasatts; och vill Kongl. Maj:t fördenskull föreslå Riksdagen beviljandet af följande aflöningstillökningar för nämnda corps, nemligen:

för 100	1:sta-klassmatroser,	à 25 öre	om dagen...	R:dr 9,125: —
» 100	matroser	à 10 öre	d:o	3,650: —
» 200	jungmän	à 11 öre	d:o	8,030: —

eller tillhopa R:dr 20,805: —

att, likasom nyssberörda årliga fyllnadsbelopp för Flottans och Skärgårdsartilleriets aflöningsstater och under enahanda förbehåll, upptagas under anslaget för aflöningsstaterna vid Sjöförsvarets Stationer, helst för de begärda aflöningstillökningarna framdeles erhålles full tillgång genom den verkställda reduktionen af Flottans förra Underofficersstat.

Behofvet af en särskild undervisningsanstalt för bildande af Sjöofficerare, hvilket Kongl. Maj:t redan länge insett och numera, sedan i följd af Flottans förändrade organisation fordringarne på grundlig sjömannabildning hos dess fåtaliga befäl måst betydligt stegras, finner oafvisligt, föranledde Kongl. Maj:t för omkring 2:ne år tillbaka att tillsätta en komité för sjökrigsundervisningens ordnande efter dåvarande förhållanden. Då emedlertid de förslag, denna komité afgaf, grundades på vissa, sedermera icke inträffade förutsättningar och derföre funnits outförbara, har på Kongl. Maj:ts befallning nu blifvit utarbetadt ett nytt förslag, hvars hufvudgrunder, dem Kongl. Maj:t i nåder gillat, finnas uppgifna i närlagda protokoll. Enligt detta förslag skulle här i Stockholm inrättas en för 40 ynglingar beräknad *Sjökrigsskola* för bildande af officersämnen åt både Flottan och Skärgårdsartilleriet, der under de 4 första åren af den till 6 år bestämda skoltiden, eller i förberedande afdelningen, undervisningen skulle vara gemensam för alla jemväl under de årliga praktiska öfningarna till sjös, men uti öfra afdelningen, eller de 2 sista åren af lärokursen, fortgå endast med dem, som ämnade söka officersbefordran vid Flottan, hvaremot de, som önskade anställning vid Skärgårdsartilleriet, skulle, sedan förberedande afdelningen behörigen genomgåtts, ega att vid Krigsskolan på Carlberg vinna inträde och, efter fortsatta studier, der aflägga föreskrifven officersexamen; och enär alltså den sålunda föreslagna Sjökrigsskolan finnes vara lämpad efter

Transport R:dr 65,705: —

Transport R:dr 65,705: —

fordringarna på en bildningsanstalt för Sjövapnets blifvande befäl under nuvarande förhållanden, vill Kongl. Maj:t fördenskull härmed föreslå Riksdagen att nu bevilja ej mindre den, enligt uppgjordt förslag till stat, för årliga utgifter vid berörda skola beräknade summa af ..... R:dr 21,470: —

att på Femte hufvudtiteln under rubriken *Aflöningsstater* uppföras, än äfven till bestridande af kostnaderna för inredning af skolans blifvande lokal samt anskaffning af skol- och gymnastikinventarier m. m. för en gång ett belopp af 20,000 R:dr, hvilket dock, såsom afsedt för ett tillfälligt behof, kommer att här nedan bland andra för Sjöförsvaret behöfliga extra anslag upptagas.

Uti den till Rikets sednast församlade Ständer aflåtna nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof tillkännagafs, att, sedan ett, med anledning af Rikets Ständers vid en föregående Riksdag gjorda begäran, utarbetadt förslag till ombildning af *Flottans Konstruktionscorps* hunnit af Kongl. Maj:t närmare pröfvas, särskild nådig framställning i ämnet komme att till Rikets Ständer aflåtas; men en sådan framställning egde sedermera icke rum i anseende till de jemkningar, som förslaget funnits böra i vissa delar undergå. Emellertid har Kongl. Maj:t numera i nåder pröfvat och till alla delar gillat berörda af Departements-Chefen omarbetade förslag, som finnes i sin helhet intaget uti närlagda protokoll för den 20 November sistlidne år, hvartill härigenom hänvises, och enligt hvilket af ofvannämnde corps och Flottans maskinistofficerare skulle, med de för dem hittills anvisade aflöningstillgångar å tillhopa 41,950 R:dr, bildas en ny corps eller stat, benämnd *Kongl. Marin-Ingeniörstaten* och bestående af en Öfverdirektör, 2 Direktörer, 2 Öfveringeniörer och 5 Ingeniörer med den aflöning och de tjensteåligganden, hvarom i nyssberörde protokoll närmare förmäles; och begär Kongl. Maj:t derföre nu härmed af Riksdagen, att, derest ifrågavarande förslag äfven vinner dess godkännande, ofvanberörda för den nya Marin-Ingeniörstatens aflönande erforderliga summa af 41,950 R:dr, hvilken redan finnes under anslaget till aflöningsstaterna vid Flottans stationer inbegripen, må fortfarande der få qvarstå och allt framgent förblifva för den nya organisationen att påräkna, äfvensom att, på det denna må genast kunna bringas till verkställighet, må, såsom längre fram under Nionde hufvudtiteln kommer att äskas, på allmänna indragningsstaten varda uppfördt ett årligt förslags-

Transport R:dr 87,175: —

Transport R:dr 87,175: —

anslag af högst 15,200 R:dr till aflöning åt officerare, som icke kunna till den nya Ingeniörstaten öfverflyttas.

Vidare vill Kongl. Maj:t här fästa riksdagens uppmärksamhet på det hinder för ett ändamålsenligt ordnande af sjukvården vid Flottans station i Carlskrona, som, enligt hvad i närlagda protokoll närmare utredes, förefinnes i den omständigheten, att, i saknad af annan tillgång, aflöningen för 2:ne medicinaldrängar vid nämnda station och en underläkare å Göteborgs depôt, hvilka för längre tid tillbaka blefvo med tjenstgöringsskyldighet ställde på indragning, men numera äro föga tjenstbare, fortfarande betungar aflöningsanslaget för sjöförsvarets läkarepersonal, till hvilken de före dess sednaste organisation räknades, och hvaraf Kongl. Maj:t föranlåtes att under Nionde hufvudtiteln här nedan framställa begäran om uppförande på Allmänna Indragningsstaten af den bemälde personer nu tillkommande aflöning, uppgående för dem tillhopa till 888 R:dr 75 öre.

Då, enligt hvad af Statskontoret blifvit hemställdt, till ersättande af den minskning i inkomster, som för indelningshafvare uppkommit derigenom, att mjöl- och sågqvarnsräntor, hvilka till en del varit anordnade, blifvit, jemlikt åberopad författning, från och med 1864 afskrifna och således ej vidare utgöras, böra å det på Femte hufvudtiteln under rubriken »Aflöningsstater» förekommande anslag: *Båtsmansindelningen,* hvilket hittills bestått endast af indelta räntor, uppföras: i penningar 6 R:dr 48 öre och indelt spanmål till belopp af 39 kubikfot 2 kannor, hvarvid dock bör förfaras på sätt i närlagda protokoll finnes uppgifvet, vill Kongl. Maj:t härmed fästa riksdagens uppmärksamhet på den derigenom inom anslagets summa nödigblifvande reglering.

Med afseende på den framställning, som här nedanföre, i sammanhang med öfriga Nionde hufvudtiteln rörande frågor, kommer att göras om uppförande på nämnda hufvudtitel under rubriken: *Amiralitets-krigsmanskassan* af 2:ne särskilda reservationsanslag, det ena å 72,000 R:dr, för att fortfarande ej mindre sätta nämnda kassa i stånd att till sjöförsvarets embets- och tjenstemän samt betjente, som söka afsked, genast utgifva pensioner enligt de för kassan nu gällande pensioneringsgrnnder, än äfven utgöra tillgång för de dem tillförsäkrade fyllnadspensioners utbetalande, och det andra å 40,000 R:dr för upprätthållande af den gemenskapen vid sjöförsvaret förunnade förbättrade pensionering, för hvilka be-

Transport R:dr 87,175: —

Transport R:dr 87,175: —

hof hittills varit på Riksgäldskontoret anvisade årliga kreditiv, som för innevarande år äro till ofvannämnda belopp bestämda, påkallar Kongl. Maj:t härigenom riksdagens särskilda uppmärksamhet å hvad angående dessa för sjöförsvaret synnerligen vigtiga anslagsfrågor blifvit uti bilagda protokollet för den 4 i denna månad af Departements-chefen anfördt.

Materielen.

Flottans nybyggnad. I öfverensstämmelse med af Kongl. Maj:t vid de 2:ne senaste riksdagarne uttalade och af Rikets Ständer biträdda åsigter om sättet att vid anskaffningen af ny sjökrigsmateriel tillvägagå och under hänsyn tillika till de flera angelägna statsbehof, som nu måste fyllas, finner Kongl. Maj:t fordringarne på extra anslag till krigsfartygs-byggnader för närvarande böra inskränkas till hvad, för utförande af de vid senaste riksdag dels uppgifna och dels antydda, under nästa år oundgängligen behöfves och med fördel för det allmänna kan användas; och då härtill, enligt beräkningar, grundade på förutsättningen, att de för ändamålet redan tillgängliga medel lemnas orubbade, erfordras en summa af ..... R:dr 796,493: —

samt dertill påräknas såsom tillgångar:

a) behållning i fonden för krigsfartygs nybyggnad vid 1868 års början samt dit under året inflytande medel för utrangerade fartyg jemte bidrag från material- och ekevirkesförråden med tillhopa ..... 343,599: —

b) anslaget till Flottans nybyggnad för år 1868 med..... 162,000: — 505,599: —

begär Kongl. Maj:t nu af riksdagen, att, jemte det nyssberörda anslag på Femte hufvudtiteln oförminskadt bibehålles, dessutom må, såsom extra anslag, beviljas det tillskott af ..... R:dr 290,804: —

som för uppgifna ändamålet utöfver de omförmälda påräknade tillgångarna behöfves, att under nästkommande år utgå och tillika med berörda tillgångar till anslaget för Flottans nybyggnad öfverföras, för att samfäldt med detta redovisas på sätt med de vid nästföregående 2:ne riksdagar för enahanda ändamål beviljade medel egt och eger rum.

Transport R:dr 87,175: —

Transport R:dr 87,175: —

Sedan, uppå framställning af Rikets senast församlade Ständer, vederbörande embetsverk blifvit i nåder anbefallde att i sina räkenskaper från och med år 1865 och framgent såsom *reservationsanslag* bokföra och behandla anslagen under rubriken *Materielen:* till Flottans underhåll, Flottans nybyggnad, båtsmäns förseende med kojer och täcken samt beklädnad åt mariner, kanonierer, matroser och skeppsgossar, äfvensom de under rubriken

Diverse anslag

förekommande anslagen till exercis med Flottans bemanning och till spanmålsupphandlings- och bagerikostnader; så och då, enligt Rikets Ständers jemväl tillkännagifna åsigt, nödigt är, att enahanda förändring under nu förestående statsreglering äfven vidtages vid uppgörande af Riksstaten, vill Kongl. Maj:t härpå fästa Riksdagens uppmärksamhet.

För handeln.

Då Kongl. Maj:t funnit lämpligt att för år 1868 bibehålla den af Rikets sist församlade Ständer antagna beräkning af inkomsttiteln båk- och lotsmedel, skulle följaktligen det under ofvanstående rubrik uppförda reservationsanslaget till *Lots- och Fyrinrättningen med dertill hörande personal* icke heller hafva behöft förändras, derest icke Kongl. Maj:t, på dertill af Rikets Ständer gifven anledning, under den 27 sistlidne November förordnat, att uppbörden af den särskilda afgift, som från äldre tider egt rum för underhållet af Landsorts fyrbåk, skall med utgången af innevarande år upphöra. I följd af detta Kongl. Maj:ts beslut försvinner likväl med 1868 års början den tillgång, hvaraf vederlaget för Förvaltningens af Sjö-Ärendena andel uti ifrågavarande uppbörd dittills bestridts; vid hvilket förhållande och då för öfrigt berörda vederlag af Kongl. Maj:t pröfvats icke vidare vara för Lots- och Fyrinrättningen behöfligt, Kongl. Maj:t vill härmed föreslå Riksdagen att, efter afdrag af omförmälda vederlags belopp 16,000 R:dr, på Femte hufvudtiteln bibehålla nuvarande anslaget till Lots- och Fyrinrättningen i öfrigt oförändradt eller vid 600,460 R:dr, under medgifvande tillika, att öfverskotten å statsinkomsten: *båk- och lotsmedel* må fortfarande, såsom hittills, få för de med nämnda anslag afsedda behof användas.

Transport R:dr 87,175: —

Transport R:dr 87,175: —

Om till sammanräknade beloppet af de här förut till uppförande på Femte hufvudtiteln begärda anslagstillökningar och nya anslag lades, för jemnande af dess blifvande slutsumma, ett belopp af ..... R:dr 5: —

hvarmed förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. för Departementets kansli-expedition, nu bestämdt till 1,225 R:dr 5 öre, lämpligen kunde förhöjas, skulle tillökningarna uti nämnda hufvudtitels anslag, hvilka i öfrigt, der någon förhöjning eller förändring nu icke blifvit ifrågasatt, böra oförändrade bibehållas,

sammanlagda komma att uppgå till ..... 87,180: —

Då detta belopp tillägges hufvudtitelns nuvarande slutsumma ..... 3,940,400: —

höjes denna derigenom till ..... R:dr 4,027,580: —

men blifver, efter afdrag af vederlaget för Förvaltningens ofvanberörda andel i uppbörden vid Landsort ..... 16,000: —

rätteligen endast förhöjd till ..... R:dr 4,011,580: —

deraf på förslagsanslagen belöpa ..... 187,430: 5.

Med hänvisande till hvad dels här förut och dels i merberörda protokoll öfver sjöförsvarsärenden af den 4 innevarande månad blifvit framställdt rörande hvart och ett af nedannämnda föremål, föranlåtes Kongl. Maj:t att vidare af Riksdagen äska beviljandet af följande för sjöförsvaret erforderliga särskilda eller extra anslag, nemligen:

till nybyggnad af krigsfartyg ..... R:dr 290,804: —
att användas och redovisas i sammanhang med andra till samma ändamål afsedda tillgångar, på sätt här ofvan är föreslaget;

» anskaffande af 12 st. gjutne jernkanoner om 12,83 svenska decimaltums kaliber ..... 144,000: —
hvarvid förutsättes, att vid liqviden om denna kanonbeställning de styckebruksegaren genom kontrakt ålagda afbetalningar å det honom beviljade förlagslån få tagas med i beräkning;

» anskaffning af projektiler för nyssberörde kanoner ..... 48,000: —

» anskaffande af tidsenliga handgevär jemte tillbehör och ammunition för sjöförsvaret tillhörande trupper ..... 150,000: —

» bestridande af kostnaderna för dels anskaffning af lämplig skjutbana för grofva kanoner och dels artilleriförsök äfvensom försök med undervattensminor ..... 36,000: —

» utgifter för inredning af den föreslagna sjökrigsskolans lokal samt

Transport R:dr 668,804: —

Transport R:dr 668,804: —

anskaffning af undervisnings- och gymnastikinventarier för densamma m. m., för en gång ..... 20,000: —

hvilka anslag alla skulle utgå under loppet af år 1868,

Summa R:dr 688,804: —

Sjette Hufvudtiteln,

innefattande anslagen för Civildepartementet.

Nu gällande riksstat upptager för denna hufvudtitel:

Penningar ..... R:mt R:dr 3,576,019: 99.

Indelta räntor, förslagsvis beräknade enligt markegång till ..... 206,575: 41.

Indelt spanmål 5,908 kubikfot 4 kannor, värderade efter 2 R:dr kubikfoten till ..... 11,816: 80.

Oindelt spanmål 8,293 kubikfot 9 kannor efter enahanda värde ... 16,587: 80.

Tillhopa R:mt R:dr 3,811,000: —

Enligt närlagda den 4 innevarande månad öfver civilärenden förda protokoll, har Kongl. Maj:t, vid pröfningen af de till reglering af sjette hufvudtiteln hörande frågor, funnit åtskillige förändrade bestämmelser i afseende å anslagen på denna titel vara erforderliga, hvadan Kongl. Maj:t nu föreslår, i fråga om

1:o. *Departementets Expedition,*

att såsom årligt arfvode åt ett biträde vid de kommunala ärendenas beredning och expedierande, ett extra anslag fortfarande anvisas till belopp af ..... 1,800: —

2:o. *Rikets Ekonomiska Karteverk,*

att, i likhet med hvad sista riksdag egde rum, till karte-arbetenas fortsättande varder, utöfver de på ordinarie stat härför uppförde 6,000 R:dr, beviljadt ett årligt extra anslag af 20,000 R:dr för arbetena i Norrbottens län och 40,000 R:dr för öfrige arbetena eller tillhopa ..... 60,000: —

3:o. *Öfverståthållare-Embetet,*

att lönen för Sekreteraren hos Öfverståthållare-Embetet för polisärenden höjes från 2,400 R:dr till 3,500 R:dr med 1,100: —

att till Öfverståthållare-Embetets disposition, för

Transport 1,100: —

Transport		1,100: —	
befrämjande af ärendenas gång inom nämnde Sekreterares expedition anvisas		1,000: —	2,100: —

4:o. *Landsstaterne i länen,*

dels att medel anvisas för nödig ansedd tillökning af fögderibetjeningen, nemligen:

inom Wester-Norrlands län,			
för en Kronofogde, lön	2,500: —		
hyresersättning	300: —		
för en Häradsskrifvare, lön	2,000: —		
hyresersättning	300: —	5,100: —	
inom Norrbottens län,			
för en Kronofogde och en Häradsskrifvare, enahanda anslag		5,100: —	
inom Wermlands län,			
för en Kronofogde och en Häradsskrifvare, enahanda anslag		5,100: —	
inom Skaraborgs län,			
för en Kronofogde och en Häradsskrifvare, enahanda anslag		5,100: —	
inom Westerbottens län,			
för en Länsman, lön	700: —		
hyresersättning	150: —	850: —	
inom Elfsborgs län,			
för en Länsman, enahanda anslag		850: —	
dels ock att Riksdagen måtte bevilja:			
a) ersättning till Landsstatstjenstemän för af dem frånträdde boställen		52,311: 31.	
b) ersättning till Landshöfdingen i Upsala län med anledning af nedsättning i honom anslagen hemmansränta med oindelt spanmål 11 kubikfot 8 kannor och penningar		9: 93.	
c) ersättning för mistad afkastning af exproprierad mark från Kronofogdebostället Nederjärfva 30 Rdr och från Länsmansbostället Tollsta 20 R:dr, tillhopa		50: —	
d) aflöningsfyllnad för Länsmännen i Westernorrlands län, med undantag af den i Ullångers distrikt, för indragen ersättning af rotefrihetsafgiften		305: —	
Transport R:dr		74,776: 24.	2,100: —

Transport R:dr	74,776: 24.	2,100: —
e) ersättning till indelningshafvare för afskrifne mjöl- och sågqvarnsräntor med oindelt spanmål 1,191 kubikfot 8,25 kannor och i penningar	22: 30.	
f) ersättning för mistad afkastning af expropri-erad mark från Länsmansbostället Marka Stommen 47 R:dr och från Kronofogdebostället Slöta Bygården 21 R:dr, tillhopa	68: —	74,866: 54.

5:o. *Gästgifvares friheter.*

att ersättning beviljas för afskrifne mjöl- och sågqvarnsräntor med oindelt spanmål 38 kubikfot 1 kanna och i penningar..... — 09.

Jordbruket, handeln och näringarne.

6:o. *Skiften och afvittringar,*

att till fortsättande af storskiftes- och afvittringsförrättningarne i rikets norra län, utöfver de å riksstaten uppförde 63,000 R:dr, beviljas ett extra anslag till belopp af..... R:dr 97,000 —

7:o. *Undervisningsanstalter för jordbruk och landtmannanäringar,*

att, sedan Rikets sednast församlade Ständer beviljat ett anslag af 100,000 R:dr för uppbyggande af en ny ekonomibyggnad vid Alnarp och deraf å Riksgäldskontoret anvisat 50,000 R:dr att lyftas under år 1867, återstående hälften af beviljade summan måtte få utgå under år 1868 med ..... R:dr 50,000: —

8:o. *Landtbruksingeniörer och deras biträden,*

att, med anledning af Landtbruksingeniörers rätt till uppflyttning i högre lönegrad, erforderlig förhöjning i detta anslag anvisas med ..... 4,000: —

9:o. *Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar,*

A) att Riksdagen må medgifva undervisaren i fårskötseln enahanda rätt till gradvis skeende förbättring i löneförmånerne, som vid sista Riksdag beviljades åt de resande undervisarne i boskapsskötseln och mejerihushållningen eller lika med Landtbruksingeniörerne, samt, i händelse af bifall till detta förslag, till löneförbätt-

Transport R:dr 80,966: 63.

Transport R:dr 80,966: 63.

ring åt nu varande undervisaren, som tjenstgjort vida mer än 15 år och således skulle blifva berättigad till uppflyttning i högsta lönegraden, anvisa ..... 1,500: —

B) att medel anvisas:

dels till understöd åt personer af mankönet vid genomgående af fullständig lärokurs i boskaps uppfödning, skötsel, mjölkning m. m. ..... 2,000: —

dels till reseunderstöd åt utexaminerade landtbrukslärlingar för att i främmande länder taga anställning såsom arbetare och efter genomgången lärokurs till fäderneslandet återvända ..... 1,500: —

C) att Riksdagen må på ordinarie stat uppflytta följande vid sista Riksdag beviljade, på landtbrukets och boskapsskötselns utveckling fördelaktigt inverkande och för framtiden jemväl behöfliga anslag nemligen:

dels till utdelande vid allmänna landtbruksmöten af prisbelöningar för husdjur, redskap och maskiner samt ladugårdsprodukter, sädesslag och andra jordbruksalster ..... 6,000: —

dels ock till årliga täflingsmöten uti städerne Stockholm, Göteborg och Malmö med gödboskap, smör, ost, fläsk och kött, för så vidt Hushållningssällskapen vilja distriktvis förena sig om sammanskott af medel till dessa utställningar ..... 3,000: —

D) att det förut på extra stat beviljade understöd för Svenska Trädgårdsföreningen må fortfarande få utgå och uppföras på ordinarie stat med ..... 4,500: — 18,500: —

emot vilkor, att Föreningen, så vidt ske kan, verkställer utdelning af fruktträd och plantor i stället för, såsom förr, endast till mindre bemedlade jordbrukare, hädanefter jemväl och företrädesvis till de folkskolestyrelser, som derom göra framställning, och tillika, på sätt förut skett, till Landtbruks-Akademien aflemnar årlig redovisning och berättelse.

E) att till Stamholländeri-Styrelsens förfogande i och för åtgärder till upphjelpande och förädlande af landets boskapsafvel anvisas enahanda extra anslag, som förut varit beviljadt, eller ..... R:dr 10,000: —

Transport R:dr 99,466: 63.

Transport R:dr 99,466: 63.

F) att Riksdagen, med godkännande af de i bilagda protokoll öfver civilärenden omförmälde grunder för aflöningen åt de vid de geologiska undersökningarne anställde biträden, må till fortsättande af berörde undersökningar anvisa ett extra anslag till enahanda belopp, som vid sista Riksdag beviljades eller R:dr 60,000: —

10:o. *Hästafvelns förbättrande,*

att till fullbordandande af en till tak och väggar redan uppförd stallbyggnad vid Strömsholms stuteri måtte för en gång anvisas ..... R:dr 27,000.

11:o. *Undervisningsanstalter för slöjderne,*

A) att det för Teknologiska Institutet anvisade anslag, som utgör 55,500 R:dr, och hvaraf en del är uppförd på extra stat, måtte till hela sitt belopp å ordinarie stat uppföras och att utaf det belopp, 12,000 R:dr, hvarmed, enligt Rikets sednast församlade Ständers beslut, anslaget till denna läroanstalt, sedan Falu Bergsskola blifvit dermed förenad, kommer att ökas, måtte till utgående redan under år 1868 anvisas ..... 1,900: —

B) att till Chalmerska slöjdskolan i Göteborg, hvars gamla anslag uppgår till 13,500 R:dr, måtte anvisas icke allenast hvad vid sista Riksdag beviljades utan ytterligare ..... 5,250: —

C) att anslaget till slöjdskolan i Stockholm förhöjes med ..... 32,000: — 39,150: —

12:o. *Undervisningsanstalter för handel och sjöfart,*

A) Att det vid sista Riksdag beviljade extra anslag åt en andre lärare vid navigationsskolan i Göteborg må uppföras å ordinarie stat ..... 1,200: —

B) att för skeppsbyggeriinstitutet i Carlskrona fortfarande anvisas ett extra anslag af ..... 7,000: —

13:o *Undervisningsanstalter för Bergsbruket,*

att, sedan Rikets sednast församlade Ständer till den nybyggnad, som erfordras med anledning af beslutet om Falu Bergsskolas förening med Teknologiska Institutet, anslagit 106,000 R:dr och deraf anvisat endast 60,000 R:dr, Riksdagen nu måtte anvisa återstoden af det redan beviljade anslaget med ..... 46,000: —

Transport R:dr 139,816: 63.

Transport R:dr 139,816: 63.

14:o. *Befrämjande i allmänhet af bergsbruket,*

att ersättning beviljas för afskrifne mjöl- och sågqvarnsräntor med oindelt spanmål 35 kubikfot 7 kannor och i penningar ..... 2: 58.

15:o. *Jordförluster genom kanal- och väganläggningar,*

att enahanda ersättning beviljas med 371 kubikfot 3,32 kannor spanmål och ..... — 36.

Vidare äskar Kongl. Maj:t att å extra stat må anvisas:

16:o.

till aflöning åt styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader samt dess tjenstebiträden såväl i hufvudstaden som i landsorten ..... 32,800: —

17:o.

till undersökningar och expenser för allmänna arbeten ..... 30,000: —

18:o.

till arfvoden för Civilingeniörers eller Ingeniörselevers undervisande vid Krigshögskolan..... 3,000: —

19:o.

till stipendier för Ingeniörselever, som genomgå den för väg- och vattenbyggnads-ingeniörer bestämda kurs ..... 3,000: —

20:o.

till understöd åt medlemmar af väg- och vattenbyggnadscorpsen vid utrikes resor för inhemtande af upplysningar i hvarjehanda praktiska ämnen ..... 4,000: —

Diverse anslag.

21:o. *Kontrollen å bränvins-författningarnes tillämpnig.*

Under denna rubrik föreslår Kongl. Maj:t, att medel till utbetalningar i följd af Kongl. Kungörelsen den 7 nästlidne December om restitution af bränvinstillverkningsafgift må anordnas, med iakttagande, att rubriken sålunda förändras, att den omfattar jemväl *restitution af bränvinstillverkningsafgift.*

Transport R:dr 139,819: 57.

Transport R:dr 139,819: 57.

De penningebelopp, Kongl. Maj:t nu äskat, såsom ordinarie anslag å 6:te hufvudtiteln, utgöra tillhopa ..... R:dr 139,819: 57.

Härtill kommer värdet af den under punkterna 4, 5, 14 och 15 här ofvan omförmälda oindelta spanmål, 1,648 kubikfot 7,57 kannor, hvilket värde, efter 2 R:dr för kubikfoten, uppgår till ..... 3,297: 51.

Hela den begärda tillökningen är alltså ..... R:dr 143,117: 8.

Nedsättning uti den för hufvudtiteln nu gällande stat finner Kongl. Maj:t ej vara erforderlig i vidare mån, än att deruti uppförde indelta räntor böra minskas med:

1:o dem, som bortfallit genom landtstatsboställens indragning till statsverket, utgörande ..... 4,763: 99.

2:o dem, för hvilka mjöl- och sågqvarnar blifvit indragne ..... 3,273: 91.

3:o det belopp, hvarmed en åt Landshöfdingen i Upsala län på lön anslagen ränta blifvit nedsatt, eller ..... 32: 61.

Tillhopa R:dr 8,070: 51.

Om nu från gällande stats slutsumma ..... 3,811,000: —
afdrages nyssnämnda belopp ..... 8,070: 51.

så återstår 3,802,929: 49;
och lägges härtill ofvan begärda tillökning ..... 143,117: 8.

så erhålles det belopp ..... R:dr 3,946,046: 57,
hvartill sjette hufvudtiteln, enligt Kongl. Majts förslag, skulle uppgå.

De inom linien förda belopp, hvilka Kongl. Maj:t i sammanhang med den ordinarie regleringen af sjette hufvudtiteln här ofvan äskat såsom extra anslag äro:

1) till arfvode åt ett biträde inom Departementets expedition för de kommunala ärendenas beredning och expedierande ..... 1,800: —

2) till arbetenas fortsättande vid rikets ekonomiska karteverk 60,000: —

3) till fortsättande af storskiftes- och afvittringsförättningar ... 97,000: —

4) till uppförande af en ekonomibyggnad vid Alnarps landtbruksinstitut ..... 50,000: —

5) till upphjelpande och förädlande af landets boskapsafvel ... 10,000: —

6) till de geologiska undersökningarnes fortsättande ..... 60,000: —

7) till fullbordande af en stallbyggnad vid Strömsholms stuteri 27,000: —

8) till skeppsbyggeriinstitutet i Carlskrona ..... 7,000: —

9) till byggnadsföretag i följd af Falu Bergsskolas förening med Teknologiska institutet ..... 46,000: —

Transport R:dr 358,800: —

Transport R:dr 358,800: —

10) till aflöning åt Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader samt dess tjenstebiträden i Stockholm och landsorterne 32,800: —

11) till undersökningar och expenser för allmänna arbeten ... 30,000: —

12) till arfvode för Civilingeniörselevers undervisning vid Krigshögskolan ... 3,000: —

13) till stipendier för Civilingeniörselever, som genomgå den för väg- och vattenbyggnads-ingeniörerne bestämda kurs ... 3,000: —

14) till understöd åt medlemmar af väg- och vattenbyggnadscorpsen, hvilka för inhemtande af upplysningar i praktiska ämnen företaga utrikes resor ... 4,000: —

Tillhopa R:dr 431,600: —

Härförutan vill Kongl. Maj:t, med tillkännagifvande, att särskild proposition om anslag till fortsättande af statens jernvägsbyggnader skall till Riksdagen aflåtas, ytterligare föreslå:

dels att till fortsättning af nedannämnde arbetsföretag, för hvilka statsbidrag redan blifvit beviljade, men icke till fulla beloppet anvisade, må anvisas medel till följande belopp nemligen:

a) till anläggning af väg från Öhträsk till Fredrika kyrka och vidare till Åsele i Vesterbottens län ... 20,000: —

b) till väganläggning från Ramsele sockens gräns genom Fjellsjö och Bodums socknar till Tåsjö kyrkoby i Vesternorrlands län 20,000: —

c) till väganläggning emellan Åsele och Wilhelmina kyrkobyar i Vesterbottens län ... 15,000: —

d) till utvidgning af Ystads hamn ... 25,000: —

e) till utvidgning af Uddevalla hamn ... 30,000: —

f) till kanal- och slussanläggning emellan sjöarne östra och vestra Silen på Dalsland, anslag ... 3,000: —
lån ... 15,000: — 18,000: —

g) till Kinda båtled, anslag ... 60,000: —
lån ... 60,000: — 120,000: —

h) till rensningar för sänkning af Lida åns vattenyta, lån... 30,000: —

och *i*) till rensning af Bergforssen i Umeå elf ... 2,000: —

dels ock att Riksdagen måtte anslå:

a) för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar ... 150,000: —

b) såsom fond för understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensningar af åar eller farleder ... 20,000: —

Transport R:dr 881,600: —

Transport R:dr 881,600: —

c) till understödjande af sådane myrutdikningar och vattenaftappningar inom Norrbottens, Vesterbottens, Vesternorrlands, Jemtlands, Gefleborgs och Stora Kopparbergs län samt Elfdals, Fryksdals, Jösse och Nordmarks härader i Vermlands län, som företrädesvis afse att förminska frostländigheten ..... 120,000: —

och *d*) såsom lånefond för befrämjande af utdikningar och aftappningar af sanka trakter samt sjöar till beredande af odlingsföretag inom Rikets öfrige delar ..... 50,000: —

Tillhopa R:dr 1,051,600: —

Beträffande så väl vilkoren för erhållande och åtnjutande af statsbidrag till allmänna arbeten af ofvanomförmälde särskilde slag, som kontrollen å arbetenas utförande enligt fastställda planer, föreslår Kongl. Maj:t bibehållande af de i berörde hänseenden nu gällande föreskrifter allenast med den, för vinnande af tid och undvikande af särskild skriftvexling i hvarje dylikt ärende önskvärda förändring i 7:de punkten, att, sedan Kongl. Maj:t fastställt uppgjord plan för ett arbetes utförande och meddelat bestämmelse om beloppet af det statsbidrag, som skall till arbetet utgå, terminerne för lyftning af utan återbetalningsskyldighet anslagne medel må kunna bestämmas icke blott, såsom nu, af Kongl. Maj:t, utan ock, efter dertill af Kongl. Maj:t lemnadt bemyndigande, af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader.

Nyssnämnda styrelses generalförslag, rörande understöd för ifrågasatta allmänna arbetsföretag skall meddelas Riksdagens Statsutskott; och komma de kartor, kostnadsförslag och öfrige handlingar, hvilka för vidare upplysning i dessa ämnen kunna blifva för Riksdagen erforderlige, att vara hos Styrelsen att tillgå.

Enligt hvad Kongl. Maj:t nu föreslagit, skulle såsom ordinarie anslag för Sjette hufvudtiteln under år 1868 utgå ..... R:dr 3,946,046: 57.

och dessutom till föremål hörande under Civil-Departementets handläggning erfordras tillhopa ..... 1,051,600: —

Sjunde Hufvudtiteln,

innefattande anslagen för Finans-departementet, hvilka anslag i nu gällande riksstat utgöra:

Penningar ..... R:dr 6,045,517: 20.

Indelta räntor, förslagsvis beräknade enligt markegång ..... 24,481: —

Indelt spanmål 967 kubikfot 4 kannor, värderade efter 2 R:dr kubikfoten till ..... 1,934: 80.

Transport R:dr 6,071,933: —

Transport R:dr 6,071,933: —

Oindelt spanmål 283 kubikfot 5 kannor, värda efter enahanda beräkningsgrund ..... 567: —

Tillsammans R:dr 6,072,500: —

Enligt de beslut, som innefattas i här bilagde utdrag af det inför Kongl. Maj:t i Statsrådet den 4 innevarande månad förda protokoll öfver Finansärenden, vill Kongl. Maj:t i fråga om reglering af anslagen under Sjunde Hufvudtiteln föreslå följande förändrade bestämmelser, nemligen:

1:o,

att såsom lön för en dräng vid Göteborgs kronomagasin å *Statskontorets* stat uppföres ett årligt belopp af ..... R:dr 300: —

2:o,

att anslagen till *Mynt-* och *Postverken* i riksstaten uppföras såsom *reservationsanslag.*

3:o,

att det för *Skogsinstitutet, lägre skogsskolor samt öfriga till skogsstaten hörande tjenstemäns aflöning* under hufvudtiteln nu uppförda *reservationsanslag* å 75,000 R:dr, såsom för ändamålet icke vidare behöfligt, ur riksstaten uteslutes, men att de besparingar å samma anslag, hvilka vid 1867 års slut tilläfventyrs kunna förefinnas, må få läggas till Skogsplanteringskassan för dess förstärkande.

5:o,

att, emot det de i Waxholm utgående mantalspenningar, som nu äro anslagna till aflöning åt Justitiæstaten derstädes, till statsverket indragas, ersättning derför beredes nämnda Justitiæstat genom anvisande i sådant afseende under anslaget *Städers friheter* af ett årligt belopp å 200: —

5:o,

att, sedan vederbörande indelningshafvare blifvit tillerkänd ersättning för under nyssnämnda anslag uppförda indelta men afskrifna qvarnräntor till belopp af 1 R:dr 21 öre i penningar samt 339 kubikfot 5 kannor spanmål, i följd häraf det till samma anslag nu hörande penningebelopp ökas med berörda 1 R:dr 21 öre och det oindelade spanmålsbeloppet med 339 kubikfot 5 kannor, värda à 2 R:dr kubikfoten 679 R:dr; kommande dock, enär ifrågavarande afskrifna räntors hela penningevärde, 680 R:dr 29 öre, deremot bör afdragas från det under anslaget uppförda indelta räntebeloppet, den föreslagna förökningen icke att medföra någon rubbning i anslagets nuvarande slutsumma.

Transport R:dr 500: —

Transport R:dr 500: —

De af Kongl. Maj:t äskade anslagsförhöjningar under denna hufvudtitel utgöra således tillsammans ..... R:dr 500: —

Men då deremot genom indragning af anslaget till Skogsinstitutet, lägre skogsskolor m. m., besparas ..... 75,000: —

kommer således enligt Kongl. Maj:ts förslag Hufvudtitelns nuvarande slutsumma ..... 6,072,500: —

att för nästa statsregleringsperiod nedsättas till ..... 5,998,000: —

hvaribland 5,216,975 R:dr 52 öre äro förslagsanslag.

Dessutom föreslår Kongl. Maj:t enligt beslut, som i ofvanberörda protokoll öfver Finansärenden vidare omförmälas, att såsom tillfälliga anslag för år 1868 må under denna hufvudtitel å Riksgäldskontoret anvisas:

1) Till nytt Landshöfdinge-residens i Carlstad, som beräknats i sin helhet komma att kosta 192,000 R:dr, en tredjedel af detta belopp eller R:dr 64,000: —

äfvensom att deraf må redan under innevarande år få lyftas så mycket, som befinnes för året erforderligt.

2) Till arfvoden åt Jordebokskontorets tjenstemän ..... 24,700: —

3) Till bestridande af kostnader för Statsrevisionerna *förslagsanslag* ..... 7,000: —

och 4) Till bestridande af utgifter för kolonien S:t Barthelemy, *förslagsanslag* ..... 25,000: —

Summa R:dr 120,700: —

Åttonde Hufvudtiteln,

innefattande anslagen för Ecklesiastik-departementet, upptager i nu gällande riksstat:

Penningar ..... R:dr 3,208,167: 30.

Indelta räntor, efter förslagsvis beräknadt markegångspris ... 259,760: 50.

Indelt spanmål 520,092 kubikfot 1 kanna, efter 2 R:dr kubikfoten ..... 1,040,184: 20.

Oindelt spanmål 26,044 kubikfot, efter samma värde ..... 52,088: —

Tillsammans R:dr 4,560,200: —

Enligt hvad bilagda utdrag af protokollen öfver Ecklesiastikärenden för den 5 och 11 Oktober, den 30 November och den 7 December 1866 samt den 4 Januari 1867 utvisa, har Kongl. Maj:t beträffande anslagen under denna hufvudtitel funnit följande förändringar och bestämmelser vara erforderliga, nemligen:

1:o. *Riksarkivet:*

att för inköp af inhemska tryckta arbeten till ersättning för de tillförene aflemnade s. k. arkivexemplaren anslås ..... R:dr 600: —

2:o. *Universiteten:*

att såsom lön för en Professor i Pedagogik vid universitetet i Upsala beviljas ..... 4,500: —

3:o. *Elementarläroverken:*

att till aflöning, efter gällande grunder, för samtliga Rektorer, Lektorer, Adjunkter och Kolleger, äfvensom för öfningslärare vid de fullständiga läroverken må, utöfver det för närvarande anvisade belopp, utgå ..... 24,000: —

samt att ersättning beviljas:

för Sölvesborgs stads bidrag till aflönande af lärare vid läroverket derstädes ..... 300: —

för ett från Westerviks stadskassa hittills lemnadt bidrag till lärares aflöning vid läroverket i staden 252: —

och för Borås stads numera icke utgående lönebidrag till dervarande läroverk ..... 400: — 24,952: —

4:o,

att till inrättande af en Akademi för Statsvetenskaperna och Häfdeforskningen anslås ..... 10,000: —

5:o. *Sundhetskollegium med Medicinalstaten:*

att för ytterligare två extra provincialläkare-beställningars förändring till ordinarie anvisas ..... 1,000: —

och att det endast för ett år beviljade anslaget till Farmaceutiska Institutet, 6,875 R:dr, fortfarande, med samma belopp och på enahanda vilkor som hittills, får utgå.

6:o. *Barnmorskeundervisningen och Barnbördshusen:*

att till aflöning åt två biträdande lärare vid barnmorskeundervisningsanstalterna i Stockholm och Göteborg anslås ..... 2,000: —

7:o. *Gymnastiskt-Orthopediska Institutet:*

att den till denna inrättning för närvarande anslagna summa, 8,250 R:dr, beviljas att fortfarande utgå med oförändradt belopp.

Transport R:dr 43,052: —

Transport R:dr 43,052: —

8:o. *Kyrkors underhåll:*

att anslag till underhåll af Floda församlings gamla kyrka anvisas med ..... 300: —

utgörande således nu föreslagna förhöjningar ..... 43,352: —

hvartill kommer det belopp, Kongl. Maj:t, enligt särskild nådig proposition, vill för Veterinärväsendets ordnande äska, eller ..... 19,070: —

eller tillsammans 62,422: —

I afseende på de under denna hufvudtitel upptagna anslagsbelopp i öfrigt föreslår Kongl. Maj:t

dels att, sedan genom afskrifning af mjöl- och sågqvarnsräntor beloppet af de i riksstaten beräknade indelta räntor undergått förminskning, och, till ersättande deraf, anslag erfordras under rubrikerna

Kleresistaten	med	3	R:dr	61	öre	samt	117	kubikfot	7,62	kannor	oindelt spanmål
Universiteten	»	—	»	24	»	»	80	»	2	»	» »
Elementarläroverken	»	3	»	—	»	»	—	»	—	»	» »
Hospitalers och lazaretters underhåll ...	»	—	»	6	»	»	70	»	8,84	»	» »
samt *Kyrkors underhåll*	»	1	»	40	»	»	129	»	9,09	»	» »

eller tillhopa 8 R:dr 31 öre och 398 kubikfot 7,55 kannor,

dessa anslag må i riksstaten under vederbörliga titlar uppföras, men beloppen af de under nämnda rubriker indelta räntor med motsvarande värde minskas, hvarigenom således någon förändring icke sker i slutsumman af de under hvarje af dessa rubriker hänförda anslag;

dels att, derest, på sätt Kongl. Maj:t i afseende å regleringen af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel föreslagit, å nämnda hufvudtitel uppföres ett särskildt anslag för *Roteringsunderstöd,* hvaraf komma att utgå äfven de innehafvare af roterade ecklesiastikboställen tillkommande ersättningar, det å åttonde hufvudtiteln för detta ändamål under *Kleresistaten* upptagna särskilda förslagsanslag, 3,000 R:dr, från riksstaten uteslutes.

Om åttonde hufvudtitelns nuvarande slutsumma ..... R:dr 4,560,200: —
minskas med nyssnämnde ..... 3,000: —

och till återstoden R:dr 4,557,200: —
lägges beloppet af de nu äskade anslagsförhöjningarne ..... 62,422: —
skulle denna hufvudtitels anslag för ständiga behof utgöra tillsammans ..... 4,619,622: —

hvaraf förslagsanslag 132,618 R:dr 21 öre.

För följande tillfälliga behof, hänförliga under åttonde hufvudtiteln, föreslår härjemte Kongl. Maj:t, att anslag varda af Riksdagen beviljade att utgå under år 1868, nemligen:

1:o	för biträde vid handläggning af de i Ecklesiastik-Departementet förekommande ärenden rörande löneregleringen för presterskapet i riket		3,000: —
2:o	för förbättring af de svagast aflönade Komministrars, Kapellpredikanters samt pastorats- och sockenadjunkters lönevilkor		10,000: —
3:o	för fortsatt reparation af Domkyrkan i Linköping		13,500: —
4:o	för inköp af dyrbarare instrumenter för den utvidgade fysiologiska institutionen vid universitetet i Upsala		6,000: —
5:o	för anbringande af uppvärmningsapparat i det för undervisning i pathologisk anatomi och kemi vid Karolinska Medico-Chirurgiska Institutet uppförda hus		10,375: —
6:o	för fortsättande af läroverksbyggnaden i Upsala	20,000: —	
	» » » » » Carlstad	47,000: —	
	» » » » » Wenersborg	30,000: —	
	» » » » » Westervik	17,500: —	114,500: —
7:o	till löneförbättring utöfver minimilönen för examinerade folkskolelärare	30,000: —	
	till understöd för sådana församlingar, som ej förmå till erforderligt belopp bekosta aflöning åt sina folkskolelärare	20,000: —	
	för undervisningen i trädgårdsskötsel vid folkskolelärareseminarierna	3,000: —	
	för fortsättande af seminariibyggnaden i Linköping	27,500: —	80,500: —

Och vill Kongl. Maj:t tillika föreslå, att besparingarna å anslagen till folkskoleväsendet måtte få af Kongl. Maj:t för folkundervisningen tillhörande föremål disponeras.

8:o	till löneförbättring åt Sundhets-Kollegii embets- och tjenstemän samt vaktbetjente		8,050: —
9:o	såsom bidrag till vård och skötsel af spetälske personer i Helsingland		3,000: —
10:o	till hospitalsfondens förstärkning, såsom kreditiv		100,000: —
11:o	för fortsättning af tillbyggnaden vid hospitalet i Nyköping		10,000: —
12:o	för vårdande och uuderhåll af National-Museibyggnaden och der förvarade samlingar m. m.		22,750: —
13:o	till arfvode och resekostnadsersättning åt en Antiqvitets-Intendent	R:dr 3,500: —	
	Transport	R:dr 3,500: —	381,675: —

	Transport R:dr	3,500: —	381,675: —
	för uppsökande och aftecknande af runstenar samt teckningarnes utgifvande	1,500: —	
	för undersökning af fornlemningar och upprättande af förteckningar öfver sådana	2,000: —	
	för fortsatt utgifvande af planchverk öfver fornsaker och andra historiska märkvärdigheter i statens historiska museum samt Svenska sigill från medeltiden	2,000: —	
	för fortsättning af de vid sistlidna Riksdag Witterhets-, Historie- och Antiqvitets-Akademien beviljade anslag för vetenskapligt bildade biträden 1,500: —		
	för tillökning i vaktbetjening 1,936: —	3,436: —	12,436: —
14:o	för fortsatt utgifvande af arbetet "Svenska språkets lagar"		1,500: —
15:o	för inlösen af ett antal exemplar af Professoren Stephens' verk öfver de fornnordiska runminnesmärkena		2,500: —
	Summa R:dr		398,111: —

och med inberäkning af det belopp, Kongl. Maj:t, till nybyggnader för ett Veterinär-Institut i Stockholm, kommer att, enligt särskild nådig framställning, äska för år 1868, eller ..... 50,000: —

tillhopa R:dr 448,111: —

hvarförutan Kongl. Maj:t vill föreslå, att utaf de vid sistförflutna Riksdag till läroverksbyggnader beviljade

låneunderstöd

må utgå för år 1868: till läroverkshuset i Upsala	70,000: —	
» » Carlstad	20,000: —	90,000: —

Och uppgå följaktligen de för tillfälliga utgifter under denna hufvudtitel erforderliga medel till ett sammanlagdt belopp af..... 538,111: —

Nionde Hufvudtiteln,

innefattande Pensions- och Indragningsstaterna, upptager i nuvarande Riksstaten förra eller

Pensionsstaten

till ..... R:dr 551,495: 58.

Transport R:dr 551,495: 58.

Transport R:dr 551,495: 58.

I afseende härå föreslår Kongl. Maj:t i öfverensstämmelse med beslut, som vidare omförmälas i härvid bilagde protokollsutdrag öfver *Sjöförsvars-* och *Finans*-ärenden,

dels att under rubriken *Amiralitets-Krigsmanskassan* må upptagas följande reservationsanslag, nemligen:

a) för att fortfarande sätta Kassan i stånd att till Sjöförsvarets embets- och tjenstemän samt betjente, som söka afsked, genast utgifva pensioner enligt de för kassan nu gällande pensioneringsgrunder, äfvensom lemna tillgång till de dem tillförsäkrade fyllnadspensioners utbetalande ..... R:dr 72,000: —

b) till upprätthållande af den Sjöförsvarets gemenskap förunnade förbättrade pensionering ..... 40,000: — 112,000: —

dels ock att det såsom *Bidrag till Kongl. Theaterns pensionskassor* för innevarande år å Riksgäldskontoret anvisade anslag måtte, såsom fortfarande för ändamålet behöfligt, varda för framtiden å Riksstaten uppfördt ..... 6,000: —

hvarigenom anslagssumman till Pensionsstaten skulle komma att förhöjas till ..... 669,495: 58.

Beträffande dernäst

Allmänna Indragningsstaten,

hvars slutsumma i nu gällande Riksstat utgör ..... R:dr 762,654: 42, vill Kongl. Maj:t i Nåder föreslå:

a) Enligt härvid bilagde protokollsutdrag öfver *Justitie-Departements*-ärenden:

att det såsom ersättning för biträde och andra kostnader vid utgifvandet af "Sveriges gamla lagar", hvarmed Professorn, Doktor *C. J. Schlyter* fortfarande är sysselsatt, nu å Allmänna Indragningsstaten uppförda anslag må för år 1868 utgå med 3,000 R:dr, att af utgifvaren emot redovisning i vanlig ordning uppbäras;

att Hofrättsrådet i Svea Hofrätt *Jacob Ulrik Södergren* må från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked från Hofrättsrådsembetet varder honom beviljadt, å Allmänna Indragningsstaten uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension å 2,300 R:dr.

b) På grund af särskilda på *Landtförsvars-Departementets* föredragning fattade beslut:

att nedannämnde personer må å Allmänna Indragningsstaten uppföras till åtnjutande af pensioner med följande belopp, nemligen:

1) vid afgång från innehafvande befattning:

Vaktmästaren vid Arméens utredningsförråd i Göteborg *Johan Svensson* med ett mot hans nuvarande arfvode svarande årligt belopp af 400 R:dr;

Kassören och Förrådsförvaltaren vid Fortifikationen, f. d. Underlöjtnanten *Carl Johan Axel Hammarstrand* med ett belopp af 675 R:dr, motsvarande trefjerdedelar af hans å Fortifikationens stat innehafvande lön;

Regementsstallmästaren vid Hussarregementet Konung Carl XV *Mathias Giese* med 400 R:dr.

2) från innevarande års början:

Sekreteraren och Ombudsmannen hos Salpeterkomitén, Kongl. Räntmästaren *Herman Schlytern* med 750 R:dr;

Kamreraren hos bemälda Komité, Kammarherren *Carl Adil Westerstrand* med 750 R:dr.

Vaktmästaren hos samma Komité *Lars Petersson* med 150 R:dr, samt

Öfversten och Chefen för Svea Artilleriregemente, Generaladjutanten J. Hygrells enka, *Johanna Hygrell,* med 500 R:dr;

äfvensom att till undersöd åt de sedan 1808 och 1809 års krig qvarlefvande landtvärnsmän, som deraf äro i behof, må å Allmänna Indragningsstaten för år 1868 uppföras ett belopp af 20,000 R:dr.

c) Enligt beslut fattade på *Sjöförsvars-Departementets* föredragning:

att å Allmänna Indragningsstaten må uppföras:

för aflönande af Officerare, som, i händelse nu framställdt förslag till Konstruktionskorpsens ombildning vinner Riksdagens bifall, blifva öfvertaliga, 15,200 R:dr och

till aflöning åt på indragning ställda två medicinaldrängar vid Carlskrona station och en underläkare å Göteborgs depot 888 R:dr 75 öre.

d) Enligt härvid bilagde protokollsutdrag öfver *Civildepartements*-ärenden:

att Chefen för Strömsholms stuteri, Ståthållaren och Kommendören m. m. *Carl Silnecker Silfverskiöld* må, efter erhållet afsked från sin befattning såsom chef för nämnda stuteri, få, utan minskning i den pension från Arméens pensionskassa, hvartill han är berättigad, uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension af 2,600 R:dr;

att Kommissionslandtmätaren i Östergötlands län *Carl Erik Öhrling*, ehuru endast 52 år gammal, må förklaras berättigad att, vid afskedstagandet, å Allmänna Indragningsstaten uppbära pension till det för Kommissionslandtmätare bestämda belopp, eller 900 R:dr årligen;

att Länsmannen i Dorothea Lappmarks församling *Eleazar Rhén* må, efter erhållet afsked från länsmansbefattningen, äfven om han då ej ännu uppnått 65 års ålder, få uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande af pension med ett belopp, motsvarande länsmanslönen, eller 700 R:dr;

att Länsmannen i Söderbärkes bergslags härad *Johan Erik Wibelius* må, efter erhållet afsked, få uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande under sin återstående lifstid af en, länsmanslönen motsvarande, årlig pension af 700 R:dr;

samt att under den tid, Protokolls-Sekreteraren i Civil-Departementet, Expeditions-Sekreteraren i Kongl. Maj:ts Kansli, *Nathanael Martin Schönmeyr* af sjuklighet hindras att tjenstgöra och derföre åtnjuter ledighet från sin Protokolls-Sekreterarebefattning, ett belopp, motsvarande trefjerdedelar af hans lön eller 2,625 R:dr, må från Allmänna Indragningsstaten årligen utgå såsom fyllnadsarfvode till den tjensteman, som af Kongl. Maj:t förordnas att ifrågavarande Protokolls-Sekreterarebefattning förestå, äfvensom att, för ändamålsenligt ordnande af tjenstgöringen inom expeditionen redan innevarande år, nämnda arfvode, efter år räknadt, må få utgå med månaden näst efter den, i hvilken beslut i ämnet af Riksdagen fattas.

e) Enligt härvid bilagde protokollsutdrag öfver *Finans-Departements*-ärenden:

att aflidne f. d. Landshöfdingen i Wermlands län H. F. Oldewigs efterlemnade enka, *Maria Henrietta Amalia Oldewig* född *von Berg*, må uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid från Allmänna Indragningsstaten af en årlig pension å 600 R:dr;

att f. d. Kommendanten och Direktören vid straffängelset i Warberg, Majoren G. W. Gyllenhammars enka, *Sara Lovisa Gyllenhammar* född *Hedberg*, må uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid från Allmänna Indragningsstaten af en pension å 300 R:dr årligen;

att af den pension från Allmänna Indragningsstaten å 600 R:dr årligen, som varit tillagd Majoren U. G. von Konows numera jemväl aflidna enka, hälften eller 300 R:dr må från och med innevarande år samt framgent årligen under lifstiden få uppbäras af deras efterlemnade ogifta dotter *Maria Ulrika von Konow;*

att e. o. Kanslisten *Christian Möller Alleson* må för sin återstående lifstid uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande från och med innevarande år af en årlig pension å 400 R:dr;

att det anslag af 500 R:dr årligen, hvilket Rikets Ständer allt ifrån år 1858 ställt till Kongl. Maj:ts disposition för att, på sätt Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt, tilldelas Kamreraren i Kammar-Kollegii Archivkontor *Carl Sandberg* mot skyldighet för honom att fortfarande bidraga till förökande af de samlingar afskrifter och anteckningar rörande Sveriges kamerala och financiella förhållanden, som Staten af honom inlöst, må för enahanda ändamål och på samma vilkor, som förut blifvit af Rikets Ständer stadgade, få till Sandberg utgå äfven efter år 1867 samt å Allmänna Indragningsstaten uppföras;

att, sedan, i anseende till skedda expropriationer af mark för Statens jernvägar från indragna och utarrenderade boställena ¼ mantal Ryd Norregård och 1 mantal Brantåsa i Moheda socken af Kronobergs län samt ¾ mantal Törnes-

torp och 1 mantal Hofstena Storegården i Sköfde socken af Skaraborgs län, arrendatorerna af samma boställen blifvit i Nåder tillerkända årliga ersättningar till belopp, ungefär motsvarande 5 procent af de Riksgäldskontoret tillkommande expropriationsmedlen, berörda ersättningar, som, tillsammans utgörande 98 R:dr om året, hittills utbetalts af Statskontoret utaf under hand egande medel, nu måtte varda å Allmänna Indragningsstaten uppförda att till nuvarande arrendatorer af omförmälda boställen under arrendetiden utgå;

att å Allmänna Indragningsstaten jemväl måtte uppföras den förste Gesällen vid härvarande kronobageri *F. J. Berg*, så länge han vid kronobageriet är anställd samt sina åligganden med nit, ordning och pålitlighet fullgör, genom Kongl. Brefvet den 22 Juli 1864 medgifna löneförhöjning af 200 R:dr årligen;

att, till förhyrande af lokaler för Kommers-Kollegium, Öfverintendents-Embetet och Serafimerordens-Gillet måtte å Allmänna Indragningsstaten anvisas det belopp, som nu i sådant afseende utgår, eller 9,700 R:dr årligen;

att sedan för indelta men afskrifna qvarnräntor, inbegripna uti Allmänna Indragningsstatens anslagssumma, vederbörande indelningshafvare blifvit tillerkänd ersättning till belopp af 9 öre i penningar samt 2 kubikfot 2,5 kannor spanmål, anslag å nämnda belopp nu måtte uppföras uti Indelningsstatens penninge- och oindelta-spanmåls-kolumner, hvarigenom dock, enär indelta-ränte-kolumnen, på sätt här nedanför vidare förmäles, bör minskas med omförmälda räntors emot samma belopp svarande penningevärde 4 R:dr 59 öre, någon förändring uti Indragningsstats-anslagets nuvarande slutsumma icke föranledes; samt

f) Enligt bilagda protokollsutdrag öfver *Ecclesiastik-Departements*-ärenden,

att äfven för år 1868 må under denna hufvudtitel till Vetenskaps-Akademiens förfogande anvisas ett belopp af 1,200 R:dr för anskaffande af originalmålningar utaf växter ur Sveriges Flora samt utgifvande af teckningar utaf zoologiska föremål, och

att å Allmänna Indragningsstaten må uppföras

ett belopp af 500 R:dr att utaf Sekreteraren i Sundhets-Kollegium *Johan Erland Ljungberg*, sedan han från denna befattning erhållit afsked, årligen uppbäras utöfver den honom eljest såsom Sekreterare tillkommande pension af 2,500 R:dr;

för Provincialläkaren i Söderhamns distrikt *Anders Germund Wikblad* en årlig pension af 1,500 R:dr att utgå efter det afsked från provincialläkaretjensten Wikblad beviljats, samt

för Intendenten vid det Naturhistoriska Riksmusei Vertebratafdelning Professorn *Carl Jacob Sundevall* en pension af 4,000 R:dr årligen att tillträdas från och med månaden näst efter den, hvarunder han från Intendentsbefattningen erhåller afsked.

Då riksmarkegångspriset å spanmål för åren 1864, 1865 och 1866 utgör i medeltal 1 R:dr 88 öre per kubikfot, motsvarande 11 R:dr 84 öre per tunna eller 1 R:dr 34 öre per tunna utöfver det värde, hvartill spanmålen vid 1841 års statsreglering beräknades, torde den lönefyllnad, hvarom, jemlikt då stadgade grunder, de Embets- och tjenstemän m. fl., som före vidtagandet af berörda statsreglering tillträdt och ännu bibehålla löner med derunder beräknad spanmål, äro tillförsäkrade, bestämmas af Riksdagen efter nämnde prisskillnad, 1 R:dr 34 öre tunnan, till utgående från Allmänna Indragningsstaten. Vid det af Statskontoret upplysta förhållande, att den *spanmål, som inbegripes under lönerna för dylika äldre före år 1841 utnämnda löntagare*, nu utgör 1,405 tunnor, skulle således till omförmälda spanmålsersättning erfordras ett anslag i jemnt tal af 2,000 R:dr eller hälften af hvad vid sistlidna Riksdag för ändamålet beräknades.

Då de besparingar i utgifter från Indragningsstaten, som uppkomma ej blott genom nyssnämnda nedsättning i anslaget till lönespanmålsersättning, utan äfven genom äldre pensionstagares afgång, lära skäligen kunna antagas ungefärligen motsvara de ytterligare anvisningar å anslaget för nämnda stat, hvarom Kongl. Maj:t här förut gjort framställning, anser Kongl. Maj:t någon förhöjning af ifrågavarande anslag nu icke behöfva begäras.

Deremot lärer det i anslaget ingående indelta räntebeloppet böra minskas, ej blott med värdet af ofvanberörda, derunder inbegripna, afskrifna qvarnräntor 4 R:dr 59 öre, hvilken minskning dock, om den föreslagna motsvarande förhöjningen af anslagets penninge- och oindelta spanmålsbelopp kommer till stånd, ej förändrar anslagets slutsumma, utan ock med värdet af härofvan vid beräkningen af inkomsttiteln: *indelta ordinarie räntan* afdragna fjerdingsmanslöner och räntan af f. lagmansbostället Åhlbrunna ..... R:dr 1,240: 09.

äfvensom det till anslaget hörande indelta spanmålsbeloppet bör minskas med de vid beräkningen af *indelta tiondespanmålen* anmärkta fjerdingsmans- och skarprättarelöner, som icke vidare utgå, 38 kubikfot 1 k:a, motsvarande à 2 R:dr kubikfoten ..... 76: 20.

Tillsammans R:dr 1,316: 29.

Derjemte torde anslagets slutsumma, som i nu gällande Riksstat upptages till 762,654 R:dr 42 öre och genom afdrag af nyssberörda belopp 1,316 R:dr 29 öre nedgår till 761,338 R:dr 13 öre, böra, till vinnande af jemn slut-

summa för hela Riksstaten, minskas med ytterligare 46 R:dr 37 öre, så att densamma kommer att blifva ..... R:dr 761,291: 76.

Lägges nu härtill Pensionsstatsanslagens ofvan upptagna belopp 669,495: 58:

så finnes hela Nionde Hufvudtitelns slutsumma komma att blifva ..... R:dr 1,430,787: 34.

Då, enligt här ofvan intagna beräkningar, Statsverkets *inkomster* uppgå till ..... R:dr 37,461,270: —

och *Ordinarie Statsregleringen* innefattar följande anslagssummor:

Första Hufvudtiteln	R:dr 1,424,000: —		
Andra d:o	2,353,075: —		
Tredje d:o	479,200: —		
Fjerde d:o	9,791,989: 09.		
Femte d:o	4,011,580: —		
Sjette d:o	3,946,046: 57.		
Sjunde d:o	5,998,000: —		
Åttonde d:o	4,619,622: —		
Nionde d:o	1,430,787: 34.	34,054,300: —	
förefinnes alltså ett öfverskott af		3,406,970: —	

att till Riksgäldskontoret öfverlemnas såsom bidrag till bestridande af de på detta kontor anvisade utgifter, bland hvilka förekomma här ofvan omförmälda, för tillfälliga behof erforderliga anslag, tillhörande *Extra Statsregleringen* till följande belopp, nemligen:

under Andra Hufvudtiteln	R:dr 24,152: —
Fjerde d:o	5,015,254: 68.
Femte d:o	688,804: —
Sjette d:o	1,051,600: —
Sjunde d:o	120,700: —
Åttonde d:o	538,111: —
Summa	R:dr 7,438,621: 68.

Härtill kommer, på sätt bilagde protokollsutdrag öfver Finans- och Landtförsvars-ärenden närmare utvisa, att för oförutsedda behof blifvit dels af Armé-

förvaltningen och dels af Statskontoret förskottsvis bestridda utgifter till belopp af 277,684 R:dr 51 öre, äfvensom att af Länsstyrelserna i Westmanlands, Wester-Norrlands och Norrbottens län anordnats åtskilliga poster å tillhopa 9,650 R:dr 51 öre, hvilka, jemlikt Kongl. Brefvet den 3 Februari 1860, uti Rikshufvudböckerna uppförts under förskottstitel; utgörande således de under förskottstitel anordnade medel sammanlagda 287,335 R:dr 2 öre, hvilket Kongl. Maj:t för de förskjutna beloppens ersättande velat härmed tillkännagifva.

Såsom af nyssberörda protokollsutdrag öfver Finansärenden vidare inhemtas, uppgå för år 1868, enligt af Fullmäktige i Riksgäldskontoret uppgjorda beräkningar, kontorets redan kända utgifter till ..... R:dr		8,054,706: 48.
och påräknade inkomster till		5,843,528: —
För det år, som med ifrågavarande statsreglering afses, förefinnes således, enligt nämnda beräkningar, för kontoret ett behof af	2,211,178: 48.	
Om härtill läggas:		
dels de af Kongl. Maj:t härofvan äskade extra anslagen	7,438,621: 68.	
dels de under förskottstitel anordnade medlen, som böra ersättas	287,335: 02.	
och *dels* annuitet för ett till Nordvestra Stambanans fortsättande erforderligt lån, antagen till 6 procent å ett förslagsvis beräknadt kapital af 5 millioner	300,000: —	
finnes alltså Riksgäldskontorets behof för nu förevarande statsreglering utgöra		10,237,135: 18.
Till fyllande häraf kunna beräknas:		
Ofvan upptagna bidrag af Statsverkets inkomster	3,406,970: —	
Öfverskott och besparingar å 1866 års inkomster och utgifter, förslagsvis	600,000: —	
1868 års bevillningsmedel, upptagna till samma belopp som vid sistlidna Riksdag	2,600,000: —	
och under förutsättning, att Riksdagen af Riksbankens upplupna vinst, i likhet med hvad under de föregående åren egt rum, till Riksgäldskontoret anvisar lämpligt bidrag	1,800,000: —	8,406,970: —
Således återstår ännu att betäcka ett behof af		1,830,165: 18.

Med afseende härå ämnar Kongl. Maj:t, enligt hvad redan blifvit antydt, föreslå Riksdagen beviljandet af en särskild beskattning att under benämning *Vapenskatt* och efter de grunder, som finnas stadgade i Bevillnings-Förordningens andra artikel, utgå, till ena hälften vid 1868 års uppbördsstämmor efter taxering innevarande år och till andra hälften vid 1869 års uppbördsstämmor efter taxering under år 1868, hvardera gången: för *jordbruksfastighet* med 1½ öre för hvarje fulla Etthundra Riksdaler af uppskattningsvärdet, *för all annan fastighet* med 2½ öre för hvarje fulla Etthundra Riksdaler af samma värde samt för all *inkomst* af *kapital* eller *arbete* med ½ procent å behållna inkomstbeloppet; Och anser Kongl. Maj:t, att, om den förökade inkomst, som genom en sådan beskattning bör vinnas, sammanlägges med öfrige här ofvan beräknade tillgångar, den härigenom uppkommande summan kan antagas icke allenast betäcka samtliga här ofvan beräknade utgifter, utan äfven möjligen derutöfver lemna något öfverskott.

Samtliga de i denna proposition åberopade eller för öfrigt med statsregleringen sammanhang egande handlingar skola Riksdagens Statsutskott tillhandahållas; Och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. Nåd och ynnest städse välbevågen.

CARL.

C. G. Lagercrantz.

Utdrag af Protokollet öfver Justitie-Departements-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott, Tisdagen den 4 December **1866.**

I närvaro af:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Lagercrantz,
von Ehrenheim.

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern anmälde i underdånighet:

att Rikets Ständer, efter tagen kännedom af Rikets Ständers år 1864 församlade Revisorers berättelse rörande verkställd granskning af Statsverkets styrelse och förvaltning under år 1862, uti underdånig skrifvelse den 24 Februari innevarande år, anfört, angående *Anslaget till ersättning för biträde och kostnader vid utgifvandet af Sveriges gamla lagar*, att då, jemlikt Kongl. Brefvet den 23 November 1860, ett visst belopp, nemligen Ett tusen Riksdaler, blifvit för revisionsåret 1862 anslaget till ersättning för ifrågavarande biträde och kostnader, hade Revisorerne, utan att inlåta sig i bedömande af frågan, huruvida det anslagna beloppet varit för det afsedda ändamålet otillräckligt, ansett sig böra uttala den mening att, oaktadt räkenskapen för detta anslag blifvit i Kammar-Rätten utan anmärkning granskad, ett öfverskridande af nämnde

anslag icke gerna kunde grundlägga någon ersättningsskyldighet å Statsverkets sida för hvad utgifvaren af nämnde lagverk af egna medel förskjutit, uppgående, enligt hvad redogörelsen gåfve vid handen, till Tretusen fyrahundraåttationio Riksdaler nittiotre öre, som vid revisionsårets slut balanserades redogöraren till godo; i anledning hvaraf och enär närmare utredning om berörda förhållande saknades, Rikets Ständer i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t täcktes genom vederbörande låta utreda, dels huru utgifvarens af nämnde lagverk fordran uppkommit och hvari den består, dels ock om någon betalningsskyldighet för samma fordran kan för Statsverket ifrågakomma.

Uti häröfver infordradt underdånigt utlåtande har utgifvaren af nämnde lagverk, Professoren m. m. Doktor C. J. Schlyter, bland annat, anfört:

»Då det år 1822 hade blifvit åt mig, jemte sedermera aflidne Doktor H. S. Collin, i nåder anförtrodt att utgifva en samling af Sveriges gamla lagar, lyckades det oss att få en enskild förläggare, som åtog sig arbetets tryckning. En mängd namn, tecknade på utfärdade subskriptionslistor, uppmuntrade ock till tryckning af en stor upplaga. Men då det redan efter första bandets tryckning år 1827 visade sig att den långa namnförteckningen var utan all betydelse, förklarade första bandets förläggare att han icke kunde fortsätta arbetets tryckning på sitt förlag. Andra bandet, som utkom 1830, måste derför tryckas på utgifvarnes förlag. Sedan min medarbetare år 1833 aflidit, blef det mig i nåder tillåtet att enskildt skaffa mig det biträde, som kunde vara att tillgå; och till arfvode för medhjelpare, äfvensom till ersättning för andra kostnader för arbetets utgifvande, hvaribland tryckningskostnader voro de betydligaste, blef, jemte det mig beviljade arfvode, ett särskildt kostnadsanslag, mot redovisning inför Kammar-Rätten, bestämdt till åttahundra Riksdaler Banko för året. Då kostnaderna ej kunde bli lika alla år, och isynnerhet de år, då något band trycktes, måste blifva mycket större än andra år, var det klart att, likasom de besparingar af anslaget, som några år kunde ega rum, måste balanseras till redovisning följande året, deremot de år, för hvilka anslaget icke räckte till, och bristen kunde af mig förskjutas, min sålunda uppkomna fordran måste mig till godo balanseras till följande året. Annorlunda kunde hvarken jag eller någon annan, som hade härmed att göra, förstå saken; och om Kammar-Rätten hade förklarat detta för ett obehörigt »öfverskridande af anslaget», och en sådan tolkning blifvit på högsta ort godkänd, så hade arbetet genast råkat i stockning och snart måst upphöra, emedan jag icke hade kunnat

åtaga mig att af egna medel fylla de brister, som ett eller annat år uppstodo, om jag ej hade fått godtgöra mig de förskott, jag kunde åstadkomma genom de besparingar, som andra år kunde göras. Detta visade sig tydligt redan första redovisningsåret 1834, då tredje bandet af samlingen hade blifvit tryckt, och räkningen till följande året balanserade mig till godo Ettusen trehundrasextiosju Riksdaler fyratiotre skillingar Banko. Vid 1835 års slut hade min fordran nedgått till Sjuhundratjugotvå Riksdaler trettioåtta skillingar Banko; 1836 till Tvåhundratvå Riksdaler tjugosju skillingar sex runstycken, o. s. v. Så hade jag somliga år till godo smärre summor, andra år lemnade deremot någon behållning till redovisning följande året. Kostnadsanslaget hade således visat sig, på detta sätt användt, i det hela vara tillräckligt för arbetets oafbrutna gång och kunde till och med år 1839, på mitt eget derom gjorda förslag, nedsättas till Sexhundra Riksdaler Banko, derföre att mina akademiska göromål icke tilläto mig att använda min tid odelad på ifrågavarande arbete, hvars kostnader följaktligen, för året räknade, blefvo minskade. Vid sistnämnda belopp, eller Niohundra Riksdaler Riksmynt, har detta anslag sedermera förblifvit, med undantag af åren 1861—1863, då det händelsevis kommit att uppföras till Ettusen Riksdaler. Från år 1853 har detta anslag visat sig vara otillräckligt, så att den under tryckningsåren uppkomna brist ej kunnat godtgöras genom besparingarne under de öfriga åren, hvarigenom händt att min fordran efter hand ökats. Orsaken är den, att jag under de senare åren haft ledighet från all akademisk tjenstgöring och kunnat med all drift påskynda lagverkets utgifvande. Derför, sedan sjunde bandet, Gotlandslagen, hade utkommit 1852, kunde jag genast börja tryckningen af det följande året utkomna dryga åttonde bandet; och sedermera hafva de äfvenledes ganska dryga nionde, tionde och elfte banden utkommit, så att nu endast återstår det sedan sistlidet år under arbete varande tolfte bandet. Om ej år 1839, af förutnämnde anledning, kostnadsanslaget, på mitt eget förslag, hade blifvit nedsatt, hade jag icke varit nödsakad att förskjuta medel till arbetets utförande, utan tvärtom hade besparingar uppkommit, hvilka blifvit Statsverket till godo räknade. Sedan anledningen till nämnda nedsättning upphört, hade jag också haft fullt skäl att begära anslagets höjande till dess ursprungliga belopp. Att jag icke gjorde det — då jag icke kunde med visshet förutse huruvida en sådan förhöjning skulle blifva tillräcklig, eller om mina genom flera förutgångna års sjuklighet försvagade krafter skulle medgifva ett sådant arbetets påskyndande en längre tid, som kunde göra förhöjningen behöflig — utan i stället nöjde mig med att förskjuta hvad som behöfdes för arbetets

oafbrutna fortgång, i öfvertygelse att, med uppoffrande af räntorna, jag eller mina efterlefvande skulle få det utlagda kapitalet ersatt — det hade jag aldrig trott skola komma att läggas mig till last såsom ett öfverskridande af min rätt. Det är dock hvad som till min förvåning händt, då Revisorerne ansett sig »böra uttala den mening, att ett öfverskridande af kostnadsanslaget icke gerna kunde grundlägga någon ersättningsskyldighet å Statsverkets sida,» eller med andra ord, att ett sådant så kalladt öfverskridande, ehuru oundvikligt det varit för arbetets fortgång, icke hade bort ske. Denna åsigt hade varit rigtig om ett visst anslag hade varit beviljadt på vinst och förlust, så att det hade blifvit på mitt äfventyr om anslaget visat sig vara otillräckligt; men på ett sådant vilkor hade jag aldrig kunnat åtaga mig arbetets utgifvande. Anslaget, hvarmed ändamålet var att göra arbetets oafbrutna gång möjlig, var gifvet mot redovisningsskyldighet; likasom jag måste debitera mig för hvad som deraf kunde blifva besparadt, likaså måste jag vara berättigad att räkna mig till godo hvad jag nödgats förskjuta då anslaget ej räckte till för ändamålet. Jag har förut i underdånighet anmärkt att jag redan första redovisningsåret 1834 hade måst förskjuta Ettusen trehundrasextiosju Riksdaler fyratiotre skillingar Banko. Om jag då hade haft den tanken, att anslaget för året ej fick öfverskridas, så hade arbetet måst afstadna så snart Åttahundra Riksdaler Banko voro utgifna och först fortsättas följande året, till dess äfven det årets anslag var medtaget; och så hade det år 1834 tryckta tredje bandet ej kunnat utkomma förr än år 1836; och likaså skulle det hafva gått med de följande banden. Den frihet från akademiska göromål, som jag under de senare åren åtnjutit, hade då varit ändamålslös, emedan arbetet ändå ej hade kunnat, i brist af medel, påskyndas. Hvad tack jag hade förtjent med ett sådant sätt att hushålla är lätt att inse. Att jag på det sättet icke hade kommit att länge fortfara med arbetet är väl temligen säkert. Lyckligtvis är det först nu efter trettiotvå års förlopp som, mig veterligen, den tanke blifvit yttrad, som innefattas i Revisorernes ifrågavarande anmärkning. Om det nu är ett fel att jag under de sista åren, då kostnadsanslaget icke räckt till godtgörande af de ökade kostnaderna, förskjutit bristen, och derigenom trott mig få en fordran hos Statsverket, så är det ock ett fel att jag, så vidt mig varit möjligt, ansträngt mina krafter för att kunna påskynda arbetet; och deraf har då ytterligare följt det felet, att arbetet nu kommit så nära sin fullbordan, att det synes vara icke alldeles omöjligt, hvad förr synts både mig sjelf och andra högst otroligt, att jag skulle kunna hinna att bringa det till slut. Hade

icke

icke jag, ur stånd att ana möjligheten af hvad som nu skett, på god tro förskjutit de medel, som fordrats för verkets pådrifvande, så hade jag visserligen, uppbärande samma årliga arfvode, sparat mig hälften af det under de senare åren nedlagda arbetet, tillika med räntorna på de af mig förskjutna penningarne; men så hade ock icke mera än hälften af hvad under dessa åren blifvit uträttadt, kunnat medhinnas, och möjligheten för mig att en gång bringa arbetet till slut, hade varit tillintetgjord.»

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern yttrade, efter redogörandet för dessa handlingar, att han för sin del väl funne Professor Schlyter berättigad att för den brist, som under föregående år å ifrågavarande anslag enligt granskad och godkänd räkning uppstått, på sätt som skett, godtgöra sig af kommande års anslag, i den mån detsamma dertill lemnade tillgång, men att, då anslaget icke blifvit gifvet såsom förslagsanslag, Statsverket icke kunde vara förpligtadt att ersätta den brist, som vid anslagets upphörande kunde återstå. Det syntes likväl vara af billighet i hög grad påkalladt att Professor Schlyter, för hvilken intet varit lättare än att bedrifva arbetet så långsamt, att det beviljade kostnadsersättningsanslaget varit tillräckligt, ej skulle komma att vidkännas äfven penningeuppoffringar för den rastlösa möda, han å arbetet nedlagt. Frågan om beredande af ersättning för den uppkomna bristen skulle visserligen, då annat ej blifvit af Professorn ifrågasatt, kunna helt och hållet anstå till dess vid arbetets slut densamma kunde på en gång till beloppet bestämmas; men då anslaget under en längre tid visat sig otillräckligt, och bristen, som vid 1863 års slut uppgick till Tretusen åttiotvå Riksdaler sjutton öre, skulle, om den tills vidare lemnades alldeles utan afseende, för Professorn medföra en icke obetydlig räntefördust, hemställde Hans Excellens i underdånighet, att Kongl. Maj:t, med förklarande, det Kongl. Maj:t vill, när Professor Schlyters befattning med utgifvandet af ifrågavarande lagverk upphör, på anmälan, taga under vidare öfvervägande frågan om ersättning för den förlust Professorn kan hafva fått vidkännas derigenom, att det honom beviljade anslag till biträde och kostnader varit otillräckligt, i nåder måtte besluta framställning till nästa Riksdag om fortfarande anslag till nämnde ändamål, att för år 1868 utgå å Allmänna Indragningsstaten med Tretusen Riksdaler och af utgifvaren emot redovisning i vanlig ordning uppbäras.

Hvad Herr Justitie-Statsministern sålunda hemställt, täcktes, enligt Stats-Rådets öfriga ledamöters

tillstyrkan, Hans Maj:t Konungen i nåder bifalla; och skulle detta beslut genom utdrag af protokollet Finans-Departementet meddelas, för att vid regleringen af utgifterna å Riks-statens Nionde Hufvudtitel iakttagas.

Ex protocollo

G. W. Westberg.

Utdrag af protokollet öfver Justitie-Departements-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott Fredagen den 4 Januari **1867.**

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern, Herr Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes Ärendena, Herr Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Carlson,
Reuterskiöld,
Lagercrantz,
von Ehrenheim.

Statsrådet *Thulstrup* anmäldes vara af sjukdom hindrad att i dag i Stats-Rådet uppkomma.

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern föredrog i underdånighet en af Hofrättsrådet i Svea Hofrätt Jakob Ulrik Södergren ingifven underdånig skrift, deruti Hofrättsrådet, med bifogande af läkarebetyg, anmält, att enär han, som alltsedan år 1855 varit af sjukdom hindrad från sitt embetes utöfning och ej vidare egde förhoppning att kunna i tjenstgöring åter inträda, genom sin under helsans dagar uteslutande åt Statens tjenst egnade verksamhet icke kunnat komma till sådan för framtiden oberoende ekonomisk ställning, som kunde tillåta honom att med tillgodonjutande endast af den honom tillkommande pension från Civilstatens Pensionsinrättning, hvars belopp vore för hans bergning och den för honom i hans ständiga sjuklighetstillstånd nödvändiga omvårdnad otillräckligt, söka entledigande från sin anställning i Statens tjenst och lemna den

rättighet till nödig försörjning han, enligt gällande lagstadganden, egde och jemväl tillgodonjutit i så måtto att honom tillkommit tre fjerdedelar af den till hans embete anslagna årliga lön, men Hofrättsrådet likväl icke förbisåge den svåra olägenheten deraf att vikarie skulle förrätta hans embete utan att undfå den derför bestämda aflöning, Hofrättsrådet vore beredvillig att, derest för honom blefve anvisad sådan pension å Allmänna Indragningsstaten, som kunde utgöra lämplig fyllnad i hvad hans pensionsrätt hos Civilstatens Pensionsinrättning lemnade otillräckligt för hans nödiga försörjning, till Kongl. Maj:t inkomma med underdånig ansökning om nådigt afsked från Hofrättsrådsembetet; i anledning af hvilken anmälan Direktionen öfver Civilstatens Pensionsinrättning, hvars utlåtande i ämnet blifvit infordradt, i underdånighet anfört, att Södergren, jemlikt 14 § i Kongl. Maj:ts nådiga Reglemente för Civilstatens Pensionsinrättning den 5 Juni 1863, vore berättigad att från och med månaden näst efter den, i hvilken afsked från Hofrättsrådsembetet kunde varda honom meddeladt, för sin öfriga lifstid undfå pension af 1,200 Riksdaler Riksmynt årligen i första klassen af nämnda Pensionsinrättning; och upplyste Hans Excellens i sammanhang härmed, att Hofrättsrådet Södergren, som vore född den 7 April 1810, inträdt i Statens tjenst den 29 September 1830 och blifvit befordrad till Hofrätts-Fiskal den 30 Mars 1841, till Assessor i Svea Hofrätt den 6 Februari 1844 samt till Hofrättsråd den 1 September 1854.

Då, enligt hvad ofvannämnda läkarebetyg gifver vid handen, Hofrättsrådet Södergrens sjukdom är af den beskaffenhet att den icke lemnar förhoppning om sådan förbättring i hans helsotillstånd, att embetets utöfning, hvarifrån han sedan år 1855 varit genom sin sjuklighet förhindrad, kan af honom återtagas, och det för arbetets gång inom förrbemälde Hofrätt, bland hvars ordinarie ledamöter i allt fall flere vanligen äro till följd af sjukdom eller särskilda nådiga förordnanden hindrade att sina embeten utöfva, måste anses vara synnerligen önskvärdt att, genom beredande af tillfälle för Södergren till afskedstagande, möjlighet vinnes till embetets återbesättande, samt billigheten syntes fordra att Södergren, hvilken under en tid af 36 år varit i Statens tjenst och såsom Hofrättsråd haft sig anslagen en årlig lön af 5,000 Riksdaler, deraf han under de senare åren, efter bestämda afdrag i anseende till åtnjuten tjenstledighet, uppburit ¾:delar eller 3,750 Riksdaler, efter afskedstagandet fortfarande förblefve i åtnjutande af en inkomst, som kunde anses betrygga hans framtida bergning, hemställde Hans Excellens att Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen föreslå, det Södergren, som, enligt hvad Direktionen för Civilstatens Pensionsinrättning upplyst, vore berättigad att, efter erhållet afsked, från nämnda Pensionsinrättning undfå årlig pension af 1,200 Riksdaler, måtte från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked från Hofrättsrådsembetet varder honom beviljadt, å Allmänna

Indragningsstaten uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension af 2,300 Riksdaler Riksmynt, hvarigenom sammanlagda beloppet af Södergrens pensioner från Pensionsinrättningen och å Allmänna Indragningsstaten komme att uppgå till 3,500 Riksdaler Riksmynt årligen.

På tillstyrkande af Stats-Rådets öfrige ledamöter täcktes Kongl. Maj:t i nåder bifalla hvad Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern sålunda hemställt; och skulle detta beslut genom utdrag af protokollet meddelas Finans-Departementet för att vid regleringen af utgifterna å 9:de Hufvudtiteln iakttagas.

Ex protocollo
Oscar David Egge.

Utdrag af protokollet öfver Justitie Departements-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott Fredagen den 4 Januari **1867**.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern Herr Friherre *De Geer*
Hans Excellens Statsministern för Utrikes Ärendena Herr Grefve *Manderström,*
Statsråden: Grefve *von Platen,*
Lagerstråle,
Bredberg,
Carlson,
Reuterskiöld,
Lagercrantz,
von Ehrenheim.

Statsrådet *Thulstrup* anmäldes vara af sjukdom hindrad att i dag i Stats-Rådet uppkomma.

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern anförde i underdånighet:

»Vid aflåtande af nådig Proposition till nu instundande Riksdag, angående Statsverkets tillstånd och behof, torde Eders Kongl. Maj:t, i afseende å Andra Hufvudtiteln, finna endast följande förändringar böra föreslås:

1:o. Angående anslaget till fångars vård och underhåll.

Sedan Kongl. Maj:t genom nådigt Bref den 4 Juli 1866 bestämt aflöningsförmånerna för tjenstepersonalen vid det sedermera öppnade nya straffängelset i Carlskrona, samt Fångvårds-Styrelsens underdåniga förslag till stat för fångvården under år 1867, upptagande, utom dessa löneförmåner vid Carlskrona straffängelse, jemväl ett nytt arfvode till en kompanichef, som vid 11:te krono-

arbetskompaniet funnits behöflig, blifvit af Kongl. Maj:t godkändt, så enär ej mindre sistberörde kompanichefs arfvode, än ock en del af de löner och arfvoden, som för Carlskrona straffängelse blifvit bestämda, äro att hänföra till ordinarie aflöningsstaten, torde framställning böra ske om uppförande å denna stat af följande nya löner och arfvoden, nemligen:

För Carlskrona straffängelse:

1 Direktör, lön	R:dr	2,000.	
arfvode	»	500.	
skrifvare-arfvode	»	300.	2,800.
1 Kamererare, lön	»	1,200.	
skrifvare-arfvode	»	450.	1,650.
1 Predikant, arfvode			825.
1 Bevaknings-befälhafvare, lön			1,500.

samt provision å behållna netto-inkomsten å fängelsets arbeten, att utgå, efter Fångvårds-Styrelsens bestämmande, med högst 4 % till Fängelsedirektören och 2 % till Bevaknings-befälhafvaren.

För 11:te Kronoarbets-kompaniet:

1 Kompanichef, arfvode	1,350.
Tillsammans R:dr	8,125.

Dessa belopp öfverensstämma hufvudsakligen med hvad för öfriga större straff- och arbetsfängelser är i detta hänseende anslaget; varande den enda omständighet, som kan behöfva särskildt förklaras, att åt Direktören vid Carlskrona straffängelse, hvars lön är föreslagen till 2,000 Riksdaler eller lika som för Direktörerne vid Långholmens, Malmö, Warbergs och Landskrona straffängelser, är upptaget ett särskildt arfvode af 500 Riksdaler. Direktörerne vid Långholmen, Malmö och Warberg uppbära deremot särskilda kommendants-arfvoden, vid förstnämnde två fängelser med 500 Riksdaler och vid det sistnämnda med 300 Riksdaler, hvarjemte Direktörerne å Långholmen och Warberg åtnjuta såsom tillsyningsmän för kronohäktena å nämnde ställen årliga arfvoden af 300 Riksdaler hvardera. Vid Landskrona straffängelse åter, der Direktören, likasom i Carlskrona, icke jemväl innehar kommendants-befattningen, har honom deremot tillåtits att bestrida redogörare-tjensten, för hvilken han uppbär arfvode af 1,000 Riksdaler. Härtill kommer, dels att den Direktörerne tillkommande procent af arbets-inkomsten vid Långholmen, Malmö och Warberg uppgår till icke obetydliga belopp, hvaremot den antagligen i Carlskrona blifver vida mindre, enär fångpersonalen derstädes till en stor del utgöres af ålderstigne och till arbete odugliga fångar, samt en annan del torde komma att sysselsättas å Flottans varf, derför någon ersättning till fängelset icke är att påräkna, dels ock att, då någon arbetsföreståndare vid fängelset icke ansetts böra anställas, den när-

mare tillsynen öfver arbetena kommer att af Fängelse-direktören utöfvas. Det är på dessa af Fångvårds-Styrelsen anförda skäl, som Kongl. Maj:t bifallit att förutnämnde aflöningsförmåner åt Fängelse-direktören vid Carlskrona skulle tillsvidare utgå och som desamma torde böra till Riksdagens definitiva godkännande föreslås.

I öfrigt torde böra erinras, att ehuru Kongl. Maj:t, efter det fångarne å Ny-Elfsborg och gamla straffängelset i Carlskrona blifvit till nya fängelset i sistnämnda stad flyttade, förordnat om dessa gamla fängelsers upplösning, så föranledes deraf icke någon minskning i fångvårdens ordinarie stat, enär de vid samma fängelser anställde tjenstemän icke varit å ordinarie aflöningsstat uppförda.

2:o. Angående anslaget till ersättning åt personer, menigheter eller allmänna inrättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar.

Sedan Kongl. Maj:t genom nådig Kungörelse den 29 Augusti 1865 förelagt vederbörande, som ansåge sig ega grundade anspråk på ersättning för den förlust, som dem tillskyndats derigenom, att böter, uti hvilka de tillförene åtnjutit andel, numera, enligt nya strafflagen, helt och hållet tillfalla Kronan, att före den 1 Mars 1866 sig till utbekommande af sådan ersättning anmäla, de som tillhörde landsorterna hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och de i Stockholm varande hos Öfverståthållare-Embetet, samt dervid med behöriga handlingar styrka hvad de under åren 1860—1864 åtnjutit i andelar af ifrågavarande böter; hvarefter dessa handlingar borde, åtföljda af nämnda myndigheters yttranden, till Kongl. Maj:t insändas; så har Kongl. Maj:t till pröfning företagit de till följd häraf inkomna ersättningsanspråk, allteftersom de blifvit insända, dervid Kongl. Maj:t, i öfverensstämmelse med hvad Rikets Ständer i deras underdåniga skrifvelse den 21 Oktober 1863 angående detta ämne anfört, väl ansett det icke vara en ovilkorlig följd af rättvisans och billighetens fordringar, hvarken att ifrågavarande ersättningar blefve vid vissa tjenstebefattningar fästade längre än under de innehafvares tjenstetid, hvilka tillträdt sina befattningar före den nya strafflagens trädande i verket, eller att de för all framtid skulle tilläggas kommunerna, eller att allmänna inrättningar skulle förklaras dertill berättigade; men då, hvad först anginge tjenstemännen, ej allenast för en stor del af allmänna åklagarne ifrågavarande bötesandelar utgjort en väsendtlig del af deras aflöning, som icke skulle utan motsvarande ersättning kunna dessa befattningar fråntagas, med mindre än att möjligheten af deras framtida tillsättande äfventyrades, än äfven många domare- och andra tjenstebefattningar, hvilka hittills andelar af ifrågavarande slags böter tillkommit, för närvarande vore så svagt aflönade, att någon minskning i deras inkomster icke skäligen

syntes böra ifrågasättas, samt särskiljandet af de befattningar, för hvilka någon ersättning för mistade bötesandelar måhända icke för all framtid vore oundgänglig, lämpligen icke kunde ske annorlunda än i sammanhang med det förslag till definitiv reglering, hvarom Rikets Ständer gjort framställning; då, i fråga om kommunerna, Rikets Ständer funnit billigt, att dessa, åtminstone intill dess de hunnit att med afseende på de nya förhållandena vidtaga förändrade anordningar för sina penningebehofs reglerande, bibehölles vid förutvarande af bötesandelar beroende inkomster; och då af Rikets Ständers uttalade förutsättning, att sådana allmänna inrättningar, som förtjena och behöfva understöd af Staten, skulle erhålla detta under en lämpligare form än ifrågavarande ersättningsanslag, syntes följa, att samma ersättning icke borde dem fråntagas förr än frågan om behofvet af direkt anslag hunnit pröfvas, har Kongl. Maj:t funnit skäligt föreskrifva, att alla de ersättningsbelopp, som af Kongl. Maj:t för mistade bötesandelar bestämdes efter de af Rikets Ständer fastställda grunder, skulle utgå tills vidare och intilldess den af Rikets Ständer begärda reglering kunde åstadkommas eller annorlunda förordnades; dock att, derest ersättning sålunda komme att tillfalla någon tjensteman, hvilken blifvit till sin befattning utnämnd efter det nya strafflagen trädde i verket, icke på nämnda ersättning finge grundas anspråk att jemväl vid en framtida reglering varda dervid bibehållen.

De belopp, som efter dessa grunder blifvit intill 1866 års slut anvisade att utgå af ifrågavarande statsanslag, hafva tillsammans utgjort 134,301 Riksdaler; varande åtskilliga ansökningar ännu icke pröfvade, enär en del af dem först nyligen från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande blifvit insände och andre, för vinnande af erforderlig utredning, återförvisats.

Vid sådant förhållande lärer något förslag till slutlig reglering af ersättningen för mistade bötesandelar nu icke kunna ifrågasättas, äfven om det skulle anses lämpligt att afgöra denna fråga på en gång för alla dem, hvilka till en dylik ersättning förklarats berättigade. I fråga om de tjenstemannastater, för hvilka en ny löneregleringen äfven ur andra skäl är att emotse, såsom t. ex. landtstaten, torde måhända denna pröfning om ersättning för mistade bötesandelar böra företagas i sammanhang med den allmänna löneregleringen, särskildt för hvarje stat. Dock lärer det i alla händelser vara Kongl. Maj:t obetaget att, efter sig företeende omständigheter, beträffande Statens tjenstemän förordna om ersättningens upphörande för sådane, som efter 1865 års början tillträdt sina befattningar och för hvilkas tillräckliga aflöning Kongl. Maj:t finner sådan ersättning icke vidare vara af nöden.

Jag hemställer derföre i underdånighet att ett förslagsanslag för ifrågavarande ändamål och under enahanda vilkor, som för det nu beviljade blifvit stadgade, måtte af Riksdagen jemväl för nästa statsregleringsperiod anvisas, men att beloppet af detsamma må nedsättas till 160,000 Riksdaler, hvilken summa, efter nu vunnen erfarenhet, kan antagas komma att motsvara behofvet.

3:o. Extra anslag.

Sedan Rikets senast församlade Ständer, till uppförande af en ny arkivbyggnad för Göta Hofrätt och ombyggnad af den Hofrättshuset omgifvande kaj, anvisat, att under 1867 utgå, ett anslag å 40,000 Riksdaler, utgörande omkring två tredjedelar af den för dessa byggnadsföretag beräknade kostnadssumma af tillsammans 64,152 Riksdaler; samt Öfver-Intendents-Embetet, jemlikt nådig föreskrift den 6 Mars 1866, gått i författning om vidtagandet af åtgärder för berörda byggnadsföretags utförande, torde nådig framställning böra ske om beviljandet af det till ifrågavarande arbetens slutliga fullbordande erforderliga belopp, 24,152 Riksdaler, att under 1868 för ändamålet utgå.»

Till hvad Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern sålunda hemställt, täcktes, uppå Stats-Rådets öfrige ledamöters tillstyrkande, Kongl. Maj:t i nåder lemna bifall; och skulle utdrag af protokollet härom expedieras till Finans-Departementet.

Ex protocollo
Oscar David Egge.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1867.

Utdrag af Protokollet öfver Utrikes-Departements-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Januari 1867.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern Friherre *De Geer.*
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena Grefve *Manderström,*
Stats-Råden Grefve *von Platen,*
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Stats-Rådet Thulstrup anmäldes vara af sjukdom förhindrad att tillstädeskomma.

Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes Ärendena hemstälde i underdånighet att, i enlighet med hvad vid sednaste fyra riksmöten blifvit äskadt och af Rikets Ständer beviljadt, och då de under Riks-Statens Tredje Hufvud-Titel nu upptagna anslag, enligt hvad erfarenheten fortfarande ådagalagt, jemväl hädanefter äro för Utrikes-Departementets behof oundgängligen erforderlige, Kongl. Maj:t, som af Konunga-Riket Norges sednast församlade Stor-Thing för budget-terminen den 1 April 1866—1 April 1869 äskat och erhållit ett fortsatt anslag till Utrikes-Departementet af 50,000 Species årligen, motsvarande efter pari kurs 200,000 Riksdaler Riksmynt, behagade uti den Proposition om Stats-Verkets tillstånd och behof, som till instundande Riksdag kommer att aflåtas, föreslå att de på Riks-Staten uppförda särskilda anslag till Tredje Hufvud-Titeln, uppgående till ett sammanlagdt belopp af 479,200 Riksdaler Riksmynt, måtte varda af Riksdagen anvisade att jemväl under instundande Statsregleringsperiod, med oförändrade be-

lopp, mot nu gällande redovisnings-skyldighet till Utrikes-Departementet utgå, äfvensom att af nämnde anslag de till Minister-Staten samt till Skrifmaterialier, expenser och extra utgifter fortfarande finge, utan hinder af fördelningen i dessa utgiftstitlar eller inskränkning till något visst år, användas till att fylla möjligen uppkommande brist å något af samma anslag;

Och behagade Kongl. Maj:t, jemlikt Stats-Rådets öfrige Ledamöters underdåniga tillstyrkande, i Nåder bifalla hvad af Herr Statsministern för Utrikes Ärendena sålunda blifvit i underdånighet hemställdt; börande afskrift af detta Protokoll aflemnas till Finans-Departementet för att tjena till grund vid författandet af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition angående Stats-Verkets tillstånd och behof.

In fidem

Henrik Åkerman.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1867.

Utdrag af Protokollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den **4** *Januari* **1867.**

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer,*
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström,*
Stats-Råden: Grefve *von Platen,*
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Chefen för Landtförsvars-Departementet, Stats-Rådet Reuterskiöld föredrog i underdånighet de frågor, som vid upgörande af förslaget till reglering af utgifterna under Riks-Statens Fjerde Hufvudtitel för år 1868 nu borde i ett sammanhang tagas i öfvervägande och deribland följande till Kongl. Maj:t inkomna underdåniga framställningar, nemligen:

1:o Armé-Förvaltningens betänkande af den 23 Oktober 1866, i fråga dels om bestämmandet af Förvaltningens revisions-personal, dels ock om anslag till aflöning åt ytterligare en vaktmästare, m. m.;

2:o Stats-Kontorets underdåniga berättelse af den 7 nästlidne November, angående Stats-Verkets tillstånd och förvaltning, i hvad samma berättelse rörde en del anslag under Riks-Statens Fjerde Hufvudtitel;

3:o Armé-Förvaltningens Intendents-Departements underdåniga utlåtande af den 15 nästlidne December, i anledning af Rikets Ständers sednast församlade Revisorers framställning i fråga om Indelta Arméens provianteringsstat;

4:o af Armé-Förvaltningen å Civila Departementet den 27 sistlidne Oktober afgifven utredning och förslag rörande erforderlig tillökning i anslagen för kokinrättningarna vid värfvade garnisons-regementen och corpser;

5:o Chefens för Armé-Förvaltningens Artilleri-Departement underdåniga memorial af den 7 November 1866, med förslag öfver ordinarie och extra anslagsbehof för nämnda Departement;

6:o Chefens för Armé-Förvaltningens Fortifikations-Departement underdåniga memorial af den 31 sistlidne Oktober, med förslag öfver detta Departements ordinarie anslagsbehof samt för fästningsbyggnads-arbeten erforderliga extra anslag;

7:o Armé-Förvaltningens Intendents-Departements underdåniga betänkande af den 26 nästlidne Oktober, rörande för Departementet erforderliga ordinarie och extra anslag;

8:o Armé-Förvaltningens Civila Departements underdåniga betänkande af den 27 i sistnämnda månad, i fråga om för Departementet behöfliga ordinarie och extra anslag;

9:o Direktionens öfver Arméens Pensions-Kassa underdåniga framställning af den 14 nästlidne November, angående de för upprätthållande af Pensions-Kassans egen pensionering, äfvensom till fyllnads-pensioner erforderliga statsanslag;

10:o Armé-Förvaltningens Artilleri-Departements underdåniga skrifvelse af den 20 nästlidne November, angående behofvet af ytterligare anslag till uppförande eller inredande af byggnader för förvarande af de till regementen och corpser utlemnade krigsgevär;

11:o Öfver-Kommendantens i Stockholm underdåniga memorial af den 18 December 1866, med ritning och kostnadsförslag, rörande en för Garnisons-regementena i hufvudstaden gemensam Skolhusbyggnad; samt

12:o Armé-Förvaltningens Fortifikations-Departements underdåniga skrifvelse af den 6 sistlidne November, med af ritningar åtföljda kostnadsförslag, rörande ordnandet af Hussar-etablissementena i Malmö, Helsingborg och Engelholm.

Härvid anmälde Departements-Chefen till en början, att Stats-Rådet Thulstrup, ehuru han af sjukdom vore hindrad att härstädes i dag sig infinna, likväl deltagit i den förberedande behandlingen af här förekommande frågor samt dervid instämt i de förslag, som nu komme att framställas. Och afgaf Departements-Chefen derefter följande skriftliga anförande:

I anledning af de underdåniga framställningar, rörande ordnandet af Rikets försvarsväsende, hvilka jag före nästlidna Riksdag hade Nåden att inför Eders Kongl. Maj:t afgifva, täcktes Eders Kongl. Maj:t till Rikets Ständer aflåta Nådiga Propositioner, bland annat: dels angående grunderna för Infanteriets

och Kavalleriets organisation, så vidt deruti förekommande frågor ej tillhörde Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning och afgörande; om rättighet för indelta soldaten och ryttaren till tidigare afsked; samt om Arméens vapenöfningar och Underofficers-bildningen; — dels ock angående förändrade grunder för Beväringsinrättningen samt om bildandet af en landstorm; hvarvid Eders Kongl. Maj:t, i afseende å sistnämnda två frågor, behagade gifva Rikets Ständer tillkänna, att, i händelse af grundernas antagande, förslag till författningar, så väl om den allmänna beväringen, som angående landstormen, komme att af Eders Kongl. Maj:t vid en blifvande Riksdag framställas.

Till svar å dessa särskilda Nådiga framställningar och förslag hafva Rikets Ständer uti underdånig skrifvelse den 19 sistlidne Juni, — med yttrande: att de af Eders Kongl. Maj:t föreslagna förändrade grunder för Beväringsinrättningen och för bildande af en landstorm ännu inom landet vore föga kända; att de derjemte icke väl torde kunna pröfvas och bedömas förr, än förslag till Arméens och Beväringens organisation i helhet och sammanhang blifvit framställdt; och att slutligen med skäl kunde ifrågasättas, om den afgående Representationen borde, i en fråga af så genomgripande art som denna, i mer eller mindre mån binda en blifvande Riksdags beslut —, anhållit, att Eders Kongl. Maj:t behagade till en kommande Riksdags pröfning i sin helhet framlägga denna fråga; hvarjemte, med föranledande af den Nådiga Propositionen i fråga om Infanteriets och Kavalleriets organisation, Rikets Ständer i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t ville till en kommande Riksdags pröfning i ett sammanhang framställa de särskilda förslag, som afse förändring i grunderna för organisationen af landets försvar.

Vid sådana förhållanden och med afseende å den stora betydelse, som försvarsväsendets ordnande numera i alla länder intager, och hvilken betydelse måste blifva ännu större för en mindre stat, hvilken är mån om beståndet af sitt oberoende, skulle det varit högeligen önskvärdt, om jag, i öfverensstämmelse med de af Rikets Ständer uttalade, här ofvan omförmälda åsigter, kunnat redan nu inför Eders Kongl. Maj:t framlägga fullständiga förslag ej allenast till Arméens organisation, beträffande så väl stammen som dess förstärkning och reserv, utan ock rörande ortförsvaret i allmänhet; — men enär Rikets Ständer icke yttrat sig huruvida de af Eders Kongl. Maj:t framställda organisationsgrunder af dem gillades, och då stammens organisation till icke oväsendtlig del är beroende dels af den förstärkning, som för densamma är att påräkna när den ställes på krigsfot, dels af de tillgångar, som för dess aflönande finnas disponibla; samt Rikets Ständer äfven vägrat bevilja de af Eders Kongl. Maj:t begärda medel för åstadkommande af en förnyad upskattning af Arméens bostadsboställen, till följd af hvilken vägran svårighet upstått för upgörande af riktig beräkning öfver tillgångarna för stammens aflönande; anser jag de sålunda

omförmälda förhållandena utgöra väsendtliga hinder för att nu kunna framlägga förslag af ofvan antydda vidsträckta omfattning;

Och då derjemte Eders Kongl. Maj:t, enligt det Nådiga diktamen, Eders Kongl. Maj:t behagat till Stats-Råds-protokollet den 11 nästlidne December afgifva, funnit äfven andra betänkligheter mot ett organisationsförslags framläggande för den nu sammanträdande Riksdagen, lärer afgifvandet af ett sådant förslag nu icke kunna ifrågakomma.

Eders Kongl. Maj:t täcktes nemligen uti nyssberörda diktamen Nådigst yttra följande:

»De sednaste politiska tilldragelserna visa på ett otvetydigt sätt den fara, som hotar de mindre staternas sjelfständighet. Det är en betydelsefull varning för de förenade Rikena, hvilka tillsammans räkna endast sex millioner innevånare.»

»Genom Sveriges och Norges förening under en Konung, har den Nordiska halfön blifvit att anse som en Stat utåt, omgifven på alla sidor af naturliga gränser, styrd af en Konung, hvars upgift är att låta Brödrafolken sjelfständigt, hvart för sig, utveckla, förbättra och förädla sin intellektuela, sociala och materiela ställning. Utan önskan att deltaga i eller beröras af de politiska tilldragelser, som uprört eller kunna upröra det öfriga Europa, eger Jag visserligen grundade förhoppningar för det antagandet, att Brödrafolken fortfarande skola få njuta af fredens välsignelser. Men Jag kan icke förbise, att vilkoret derför är nu mer än någonsin det, att de förenade Rikena förskaffa sig en tillräckligt stor och ändamålsenlig krigsmakt, beväpnad efter tidens kraf, så att de kunna, utan främmande hjelp, värna sin sjelfständighet. Detta kommer att medföra betydliga upoffringar, men Jag är öfvertygad, att Svenska folket hellre underkastar sig dem, än offrar något af sin sjelfständighet. De behöfva ej heller göras större, än att de kunna utan alltför stor svårighet bäras af ett folk, som framför allt annat, sedan urminnes tider, ansett sin frihet som det lyckligaste af allt.»

»Att de försvarsmedel vi nu ega ej äro tillräckliga, har jag länge insett, och samma känsla har hela Svenska folket delat och ådagalagt genom bildande öfver hela landet af frivilliga Skarpskytteföreningar. På dessa föreningar, som ej äro genom lag bestämda, hvarken till omfång eller verksamhet, kan dock ej grundas landets försvar, om de äfven i viss mån dertill kunna bidraga.»

»Jag har derföre, för att åt denna så vigtiga fråga gifva en fullständig utredning, låtit särskilda af sakkunnige män bildade Komitéer afgifva förslager för Landt- och Sjöförsvarets ordnande. De betänkanden, som dessa Komitéer afgifvit, lemna dels genom de förslag de framställt, dels genom de rikhaltiga utredningar de framlagt, tillräckliga materialier för den stora frågans lösning.»

"Landtförsvars-Komitén, hvars betänkande blifvit Rikets Ständer meddeladt, har föreslagit en på förhållandena grundad och från dem utgående förbättrad organisation, gifvande åt landtförsvaret den styrka och elasticitet, som enligt dess åsigt erfordras för landets trygghet och är nödvändig att icke kostnaden skall blifva för stor och betungande. Man kan ej hysa någon tvekan derom, att icke den väg Komitén anslagit för att upnå målet äfven leder till detsamma, och en af dess framstående fördelar är just den, att under sjelfva organisationstiden man blifver med hvarje år starkare. Nu mindre än någonsin kan en klok och förutseende fosterlandsvän vilja ingå på en organisation, som behöfver lång öfvergångstid eller som, upgifvande hvad man eger, gör landet värnlöst under en alltför lång tid. Det är ett axiom, att man ej kan hastigt erhålla af nya elementer hos en här den sammanhållning, duglighet och disciplin, som äro nödvändiga egenskaper, och hvarpå de sednaste krigen, som de flesta föregående, framlagt så oafvisliga fordringar för den som vill ega hopp om seger. Jag skulle sålunda kunnat uppfylla min kungliga pligt genom att framställa en Proposition till Riksdagen, utarbetad på grund af Landtförsvars-Komiténs arbete. Dock i en fråga af denna vigt, på hvars utgång landets politiska väl beror, får ej missförstånd, ej ens olika tankar om sättet, finnas mellan kung och folk. Endast genom gemensamma ansträngningar, genom samarbete kan man här försäkra sig om ett godt resultat; och då Mitt på Komiténs arbete grundade förslag till sista Riksdagen hos Rikets Ständer mötte stora betänkligheter; då de sednaste händelserna i Europa otvifvelaktigt uplyst och stadfästat hos fackmännen bestämda öfvertygelser och måhända i någon mån förändrade åsigter, samt tiden från sednaste Riksdag till den dag, då Jag för första gången skall helsa en ny Representation, varit alltför kort för en förnyad genomgående granskning af ämnet, så anser Jag icke ännu ögonblicket inne att framlägga ett definitivt organisationsförslag. Till detta beslut har Jag dock efter mycken tvekan kommit, då Landtförsvars-Komitén gått en god väg till målet och då den nuvarande tiden är så molnhöljd, att hvarje uppskof, äfven af blott ett år, skulle kunna medföra fara. För Mig är dock enstämmighet med Representationen i åsigter så nödvändig, att, för att underlätta dess beredande, Jag vill underkasta Mig ett års upskof, så mycket mera som Jag tror att nämnda fara kan väsendtligen minskas, om man genast anskaffar den krigsmateriel, som nutiden erfordrar. En sådan är nödig för alla organisationer, och ett uppskjutande häraf medför en påtaglig fara. På grund häraf vill Jag derföre anbefalla Landtförsvars-Departementet, att, med afseende å arméens nuvarande organisation, utarbeta en Proposition, som utreder hvad nu brister i arméens materiel, för att göra den tidsenlig, hvarefter Jag vill hos Riksdagen begära de nödiga medlen för detta behofs fyllande."

Till åtlydnad af Eders Kongl. Maj:ts sålunda meddelta Nådiga befallning och på grund af de upgifter rörande arméens nuvarande materiel, hvilka jag, till följd af samma Nådiga befallning, från vederbörande infordrat, går jag nu att i underdånighet föreslå de åtgärder och anordningar, hvilka jag för materielens fullkomnande och försvarsväsendets ordnande i öfrigt anser vara i den närmaste framtiden af oundgängligt behof påkallade, och hvarvid jag äfven i vissa delar hemtar ledning af ofvan omförmälda, från vederbörande embetsmyndigheter inkomna särskilda framställningar och förslag; lärande jag vid de olika frågornas behandling få iakttaga den ordning, hvartill nu gällande Riksstat föranleder.

Till en början får jag härvid i underdånighet anmäla, att några förändringar med de under Fjerde Hufvudtiteln uti 1867 års Riksstat upptagna ordinarie anslag icke åsyftas i annat hänseende, än för så vidt särskild framställning derom kommer att här nedan i underdånighet afgifvas.

Vidare och enär Armé-förvaltningen, — under åberopande af sitt den 5 Oktober nästlidet år afgifna underdåniga utlåtande angående Rikets Ständers af 1864 års Stats-Revision föranledda underdåniga framställning rörande arten och benämningen af en del anslag under Riksstatens särskilda hufvudtitlar m. m., — uti de från förvaltningens olika Departementer afgifna förslag rörande ordinarie anslagsbehofven under år 1868 upptagit nedannämnda anslag under förändrade benämningar, nemligen anslagen till Militie-boställs-kassan och till trossens underhåll under benämningen *ersättningsanslag;* samt anslagen till Krigs-Akademien, till Allmänna Garnisonssjukhuset och till skjutskolor, under benämningen reservationsanslag; men Eders Kongl. Maj:t, vid pröfning af förberörda ärende den 13 nästlidne November i Nåder förklarat den sålunda af Armé-förvaltningen föreslagna förändring i benämningarna skola endast för anslaget till skjutskolor iakttagas;

får jag i underdånighet hemställa, att sistnämnda anslag må, i öfverensstämmelse med nyss åberopade Nådiga förklarande, och då Eders Kongl. Maj:t genom Nådigt Bref den 18 Juni 1861 föreskrifvit, att tre års anslag skulle för två skjutskolor afses, varda i Nåder föreslaget att från allmänt anslag till reservations-anslag förändras samt under sistberörda benämning för framtiden i Riksstaten uptagas, på sätt här nedan skall på sitt ställe vidare anmärkas; men att deremot, beträffande öfriga här ofvanomförmälda anslag, någon annan förändring i afseende å anslagens art och benämning icke må ega rum, än att, med anledning af Krigs-Akademiens förändrade organisation, anslagsrubriken "Krigs-Akademien" må utbytas mot rubriken "Krigsskolan".

Landtförsvars-Departementet.

Arméförvaltningen. Sedan Eders Kongl. Maj:t genom Nådigt Bref den 26 September 1865, angående organisation af Arméförvaltningen, dels tillkännagifvit, det Eders Kongl. Maj:t icke funnit skäl bifalla väckt förslag derom, att alla årsredogörelser från Arméförvaltningen underlydande eller landtförsvaret eljest tillhörande allmänna verk och inrättningar, direktioner m. fl. för dem tilldelade kontanta anslag eller under deras vård ställda persedlar och materialier måtte från 1866 års början få ingå till Kammar-Rätten, för att endast inom Öfver-Revisions-Departementet granskas, dels i Nåder förordnat, att den granskning af dylika och andra redogörelser, hvilken egde rum i f. d. Krigs-Collegium, skulle verkställas i Armé-förvaltningen; — hvarjemte och då den, under förutsättning af bifall till berörda förslag för Armé-förvaltningen beräknade revisions-personal möjligen icke blefve fullt tillräcklig för bestridande af densamma åliggande granskningsgöromål, samt således någon tillökning af denna personal kunde komma att erfordras, men detta säkrast kunde bedömas först sedan Armé-förvaltningen någon tid varit i verksamhet, Eders Kongl. Maj:t åt Armé-förvaltningen öfverlemnat att, — när behofvet af en sådan tillökning vore förhanden och icke kunde afhjelpas genom revisions-arbetets lämpliga fördelning inom Departementena och anlitande af de kamerala tjenstemän, hvilka till en början icke kunde förflyttas till beställning på stat i Arméförvaltningen, utan tills vidare blefve öfvertalige, dock med tjenstgöringsskyldighet, — till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förslag till revisions-personalens slutliga bestämmande, då Eders Kongl. Maj:t ville taga i Nådigt öfvervägande, hvilka åtgärder i anledning häraf borde ytterligare vidtagas;

så och jemte förmälan, hurusom det sålunda bestämda revisions-arbetet blifvit på Armé-förvaltningens särskilda Departementer fördeladt, samt att dervid användts dels öfvertalige kamerale tjenstemän och, i mån af desses förflyttning på Armé-förvaltningens stat i der upkomna ledigheter, dels extra ordinarie tjenstemän. har Armé-förvaltningen, efter den erfarenhet, som under sistlidet år vunnits, nu afgifvit underdånigt förslag till revisions-personalens slutliga bestämmande, i hvilket hänseende Armé-förvaltningen underdånigst anfört:

Artilleri-Departementet, hvilket tillkomme enahanda räkenskaps-granskning, som tillförene ålegat f. d. Krigs-Collegii Artilleri-Afdelning, då dessa göromål voro fördelade emellan 1 Revisor, 1 Kammarskrifvare och till en del Kammarförvandten, hade, enligt Armé-förvaltningens stat, härtill att påräkna dels 1 Revisor, som tillika vore Bokhållare, hvilken, utom medelsbokföringen och dermed sammanhang egande göromål, jemväl bestridde det vidsträckta och tidsödande persedelbokhålleriet, hvadan något egentligt revisions-arbete af honom ej kunde medhinnas eller för framtiden påräknas, och dels en Kammarskrifvare, hvars tid

fullt upptoges af så kallade löpande revisions-göromål, såsom granskning af transportkostnads-reqvisitioner från Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, redogörelser för målskjutnings-kostnader vid regementen och corpser, redogörelser från skarpskytteföreningar, rese-, reparationskostnads- och leverans-räkningar m. m.; Och då den särdeles maktpåliggande granskningen af artilleri-förrådens vidlyftiga medels- och persedel-redogörelser under sistlidet år såsom tillförene verkställts af en tjensteman i 2:dra lönegraden, med undantag af Kammarförvandtens andel deraf, hvilken andel nödtvunget öfvertagits af Kamereraren, ehuru sådant syntes vara mindre lämpligt, helst sistnämnde tjensteman jemte Civil-Ledamoten å Departementet tillkomme att meddela resolutioner i anmärkningsmål, har Armé-Förvaltningen, med hänsyn till ifrågavarande göromåls stora omfattning och vigt, underdånigst hemställt, att lön på stat för en Revisor måtte varda anvisad för detta Departement.

För *Fortifikations-Departementet,* med enahanda revisionsgöromål, som tillhört f. d. Krigs-Collegii Fortifikations-Afdelning, bestodes, enligt stat, till sådana måls handläggning hos Armé-Förvaltningen endast 1 Revisor, som tillika vore Bokhållare. Detta granskningsarbete var i f. d. Krigs-Collegium fördeladt emellan 2:ne dermed uteslutande sysselsatte Kammarskrifvare och den gemensamt för Artilleri- och Fortifikations-Afdelningarna anställde, men vid Armé-Förvaltningens organiserande indragne Kammarförvandten, hvilken hade att å Fortifikations-Afdelningen handlägga reqvisitioner å samt redogörelser för ved och ljusmedel till fästnings- och garnisonsorter i Riket samt inqvarteringsmedlen. Under förutsättning, att revisionsarbetet å Fortifikations-Departementet icke blifver utöfver det nu kända ökadt till följd af förhöjda fästningsbyggnads-anslag, har Armé-Förvaltningen ansett detta granskningsarbete, i likhet med hvad under sistlidet år egt rum, kunna verkställas af förutnämnde Revisor och Bokhållare samt en Kammarskrifvare, hvadan Förvaltningen alltså underdånigst hemställt, att lön för en Kammarskrifvare måtte å stat uppföras.

Intendents-Departementet hade sig ålagd enahanda granskning af årsredogörelser, som tillförene Krigs-Collegii Intendents-Afdelning, men egde för detta arbete, enligt stat, att tillgå endast en Revisor och en Kammarskrifvare, hvilken sednare äfven skötte persedel-bokhålleriet, då deremot i Krigs-Collegii Intendents-Afdelnings Kammarkontor en Revisor och två Kammarskrifvare, förutom i viss mån Kammarförvandten, varit för granskningsgöromålen och persedel-bokhålleriet anställde; Och har Armé-Förvaltningen, på det att något hinder i göromålens behöriga gång icke måtte upkomma, för hvilket ändamål två tjenstemän utöfver stat under sistlidet år varit å Departementet anställde, underdånigst föreslagit, att anslag för en Kammarskrifvare å detta Departement måtte å stat anvisas.

I afse-

I afseende å *Civila Departementet*, har Armé-Förvaltningen i underdånighet erinrat, att till f. d. Krigs-Collegii Aflönings-Afdelning, som motsvarade nämnda Departement, hörde vid Collegii förändring till en Armé-Förvaltning, följande tjenstemän, nemligen:

i Aflönings-Kontoret:

1 Kamererare,
1 Kammarförvandt,
1 Bokhållare,
2 Kammarskrifvare;

i Krigsmanshus-Kontoret, motsvarande nuvarande Pensions- och Fondförvaltnings-Kontoret:

1 Kamererare,
1 Revisor,
1 Kammarskrifvare,
1 Ombudsman och Kamererare vid Invalidhus-fonden, hvaremot, enligt nu gällande stat för Civila Departementet, nyssnämnda två Kontor bestå af nedannämnde tjenstemän, nemligen:

i Aflönings-Kontoret:

1 Kamererare,
1 Revisor,
1 Bokhållare,
1 Kammarskrifvare:

i Pensions- och Fondförvaltnings-Kontoret:

1 Kamererare,
1 Revisor och Bokhållare,
1 Kammarskrifvare:

samt att i följd häraf den f. d. Krigs-Collegii Aflönings-Afdelning tillhörande tjenstemanna-personal blifvit förminskad med dels Invalidhus-fondens Ombudsman och Kamererare, dels en Kammarskrifvare inom Aflönings-Kontoret, eller

med en tjensteman, som räknats till andra lönegraden, och en som tillhört den första.

Genom den förändrade organisationen hade Civila Departementet, bibehållande alla Aflönings-Afdelningen tillhörande åligganden, med undantag af en del utaf befattningen med garnisons-regementenas mathållning, som blifvit till Intendents-Departementet öfverflyttad, fått till förvaltning emottaga från sistnämnda Departement ärenden, som stå i gemenskap med Fjerde Hufvudtitelns anslag till rese- och traktamentspenningar samt expensmedels-anslagen för Landtförsvars-Departementets Kansli-Expedition och för Armé-Förvaltningen m. fl. verk, äfvensom Civila Departementet fått öfvertaga och ombesörja utlåning, bokföring och redovisning för Trosspassevolans-fondens, förenade Mötespassevolans-fondens, Norrbottens Hästjägare-sqvadrons-fonds, Volontär-vakansmedels-fondens och Enper mille-fondens fruktbärande och till förräntning afsedda odisponerade tillgångar, utgörande de till Krigs-Collegii Aflönings-Afdelning förut ingående redogörelser, hvilkas fullständiga granskning, till följd af väckt förslag, borde öfverflyttas till Kammar-Rätten, men jemlikt Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Bref den 26 September 1865 ålåge vederbörande tjenstemän inom Civila Departementet, ett antal af omkring 170 stycken, hvaraf 100 borde granskas i Aflönings-Kontoret och öfriga 70 i Pensions- och Fondförvaltnings-Kontoret.

I öfrigt —; och jemte förmälan, hurusom den indragne Kammarskrifvarens i Aflönings-Kontoret åligganden samt de i Pensions- och Fondförvaltnings-Kontoret, genom öfverflyttning dit af de i Krigs Collegii första och andra Kammar-Kontor samt Aflönings-Kontor förut handlagda låneärenden, tillkomna kontorsgöromål blifvit under sistlidna år bestridda dels af öfvertalige tjenstemän, qvarstående från Krigs-Collegii förändring till Armé-Förvaltning, dels ock, i den mån desse blifvit i ordinarie befattningar anställde, af extra-ordinarie tjenstemän, samt att, sedan Expeditions-Sekreteraren Rythén i sistlidne Juni månad undfått Nådigt afsked från Ombudsmans- och Kamererare-befattningen vid Invalidhusfonden, Armé-Förvaltningens Advokatfiskal öfvertagit de Fondens Ombudsman tillhörande åligganden, hvaremot de Kamererare-befattningen åtföljande göromål, hvartill äfven hörde bokföring, revision och ansvarighet för renskrifningsarbetet, efter deras beskaffenhet blifvit fördelade emellan Pensions- och Fondförvaltnings-Kontorets nuvarande tjenstemän, har Armé-Förvaltningen i underdånighet fästat uppmärksamhet derå, att de ökade göromål, som, enligt hvad ofvan blifvit omförmäldt, för Aflönings-Kontoret tillkommit, ingalunda uppvägdes af den minskning Kontoret fått tillgodonjuta derigenom, att den del af ärendena rörande mathållningen vid värfvade regementen, som innefattade portionsprisets bestämmande, anslagets fördelande och redogörelsernas granskande, förflyttats till Intendents-Departementet och att ärenden angående utlåning af Militiæ-

Boställs-kassans och Allmänna Bevärings-fondens medel öfvergått till Pensions- och Fondförvaltnings-Kontoret, samt att sistnämnda Kontor, hvars personal, enligt den nya staten, väl är till antal och grader lika med den Krigsmanshus-Kontoret tillhörande, men som nu saknar det biträde vid Invalidhus-fondens ärenden, som af särskild Kamererare vid samma fond funnits att tillgå, fått såsom tillökning i de Krigsmanshus-Kontoret åliggande göromål öfvertaga ej allenast den del af bestyret med de fem till Civila Departementet öfverflyttade här omförmälda fonder samt vid Militiæ-Boställs-kassan, Invalidhus-fonden, Allmänna Bevärings-fonden samt Bevärings-, Invalid- och Pensions-fonden, som angår dessa kassors och fonders lånerörelse och dermed förenade bokförings- och vissa bevaknings-åtgärder, utan ock handläggning af de Kamereraren vid Invalidhus-fonden förut tillhörande frågor om pensioner och gratifikationer från Invalidhus-fonden, samt att förandet af rullor öfver Krigsmanshus-kassans och Invalidhus-fondens talrika underhållstagare, hvilka under år 1865 utgjorde 10,410 man från Krigsmanshus-kassan och 439 man från Invalidhus-fonden, äfvensom granskning af de vidlyftiga gratialist-redogörelserna medförde ett särdeles träget arbete.

Med stöd häraf och då så väl inom Aflönings-Kontoret, som inom Pensions- och Fondförvaltnings-Kontoret arbetena, huru de än emellan de å nya staten uptagne tjenstemän fördelades, icke kunde med behörig ordning och skyndsamhet fullgöras, utan en sådan förstärkning af den ordinarie tjenstemanna-personalen, som någorlunda motsvarade förlusten af en Kammarskrifvare i Aflönings-Kontoret och Invalidhus-fondens Kamererare, ansåge Armé-Förvaltningen, att inom hvartdera Kontoret en tjensteman af första lönegraden erfordrades.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt och utredt, har Armé-Förvaltningen i underdånighet hemställt, att personalen hos Förvaltningen måtte från och med år 1867 varda tillökad med nedannämnde antal tjenstemän samt att löner för dem till följande belopp måtte i stat Nådigst vara anvisade, nemligen:

För Artilleri-Departementet:	1 Revisor med årlig lön af.....	R:dr 2,200.
» Fortifikations-Departementet:	1 Kammarskrifvare d:o d:o.....	1,000.
» Intendents-Departementet:	1 dito d:o d:o.....	1,000.
» Civila Departementet:	2 dito, med anställning, den ene i Aflönings-Kontoret och den andre i Pensions- och Fondförvaltnings-Kontoret, hvardera med årlig lön af 1,000 R:dr.....	2,000.
	tillhopa R:dr R:mt	6,200.

— — — — — — — — — — — — — — — —

Vidare har Armé-förvaltningen förmält, hurusom den för Armé-förvaltningen fastställda stat upptoge löner för 1 förste Vaktmästare och 4 Vaktmästare, hvilka hade sig ålagdt, att verkställa städning, renhållning och eldning inom Armé-förvaltningens embetshus, hålla vård och tillsyn å derstädes befintliga lägenheter och inventarii persedlar, besörja anskaffande af underskrifter å Departementenas expeditioner och deras aflemnande till försändning med afgående poster eller kringförande till myndigheter och personer inom hufvudstaden, afhemta tidningar och ankommande poster samt utföra kallelser och andra budskickningar af flerfaldig beskaffenhet inom och utom Förvaltningens hus och stundom utom stadens område, hvilken tjenstgöring, efter sin olika art och derpå grundade fördelning emellan vaktbetjeningen, påkallade uppvaktning dels från kl. 9 f. m. till kl. 8 e. m. dels ock från kl. 10 f. m. till kl. 3 eller 4 e. m. samt jemväl derutöfver, då särskilda tjensteuppdrag, som ej medhunnes inom den föreskrifna tjenstgöringstiden, dertill föranledde; och då emellertid sig visat, att dessa tjensteåligganden, hvaribland äfven förekomme sådana, för hvilkas utförande längre tid eller större omtanke och noggrannhet erfordrades, icke kunde utan olägenhet medhinnas af de i staten uppförde 5 Vaktmästare, helst tjenstgöringen ökats, sedan vaktmästaregöromålen vid invalidhusfonden, hvilka göromål varit bestridda af särskild vaktbetjent, numera, efter det den vid fonden anställde Ombudsmannen och Kamereraren afgått och hans göromål emellan Armé-förvaltningens tjenstemän fördelats, måst, såsom sammanfallande med de bestyr, som tillhörde Förvaltningens ordinarie Vaktmästare, på dem öfverflyttas, samt Armé-förvaltningen af sådan anledning nödgats anställa en extra Vaktmästare med uppdrag att besörja uppassningen i Krigs-kassörens tjensteärenden, har Armé-förvaltningen i underdånighet anhållit, att lön för ytterligare 1 Vaktmästare må med 500 Riksdaler å Förvaltningens stat uppföras.

Enligt Armé-förvaltningens förestående underdåniga förslag skulle den för Förvaltningens och Utrednings-förrådens personal å stat anvisade aflönings-summa, som för år 1867 utgör 123,200 Riksdaler, komma att tillökas med 6,700 och således uppgå till ett belopp af 129,900 Riksdaler årligen: anhållande Armé-förvaltningen, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen begära, att ifrågavarande tillöknings-summa 6,700 Riksdaler må uppföras på staten för Armé-förvaltningen från och med år 1868. — — — — — — — — —

— — — — — — — — — — — — — — — —

I anledning af Armé-förvaltningens härvid sålunda gjorda anmälan om behofvet ej allenast af ökad revisions-personal utan äfven af ytterligare en Vakt-

mästare till Förvaltningens tjenst, anser jag, på de af Armé-förvaltningen anförda skäl, mig böra i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska anvisande af nödiga medel till följande nya löner, att från och med år 1868 utgå, nemligen:

för 1 Revisor i Artilleri-Departementets Kammar-kontor	R:dr	2,200.
» 1 Kammarskrifvare i Fortifikations-Departementets dito	»	1,000.
» 1 Dito i Intendents-Departementets dito	»	1,000.
» 1 Dito i Civila Departementets Aflönings-kontor	»	1,000.
» 1 Dito i dito Pensions- och Fond-förvaltnings-kontor	»	1,000.
» 1 Vaktmästare	»	500.
eller tillhopa	R:dr	6,700.
hvarigenom anslaget till Armé-förvaltningen (med Utrednings-förråden), hvilket anslag i innevarande års riksstat är upptaget till		123,200.
skulle komma att ökas till	R:dr	129,900.

Generalitets-Staten. Sedan f. d. Öfversten m. m. Grefve F. D. von Rosen, hvilken jemlikt Kongl. Brefvet den 16 Mars 1855 från indragna 6:te Fördelnings-generals-lönen uppburit ett årligt pensionsbelopp af 1,200 Riksdaler, numera under den 20 nästlidne Juni med döden afgått, till följd hvaraf berörda pensionsbelopp med sistnämnda månad upphört att utgå, så har, vid utfärdandet den 3 sistlidne Oktober af ny stat för Generalitetet, hvilken stat är afsedd att från och med innevarande år tillämpas, anslaget dertill, ehuru i Riksstaten för nyssnämnda år upptaget till R:dr 77,300.
likväl blifvit minskadt med » 1,200.
och således utfördt med R:dr 76,100.

I anledning häraf, och då anslaget till Generalitetet varit afsedt att med omförmälda Fördelnings-generals-lön minskas i den mån derå anvisade utgifter upphörde, skulle ifrågavarande statsanslag visserligen fortfarande vid det i den nya Generalitets-staten utförda belopp 76,100 Riksdaler bibehållas; men enär, enligt den af Eders Kongl. Maj:t under den 13 nästlidne November, i sammanhang med då fattadt beslut om militär-läroverkens organisation, i Nåder fastställda instruktion för dessa läroverks Öfverstyrelse, Inspektören för läroverken, hvilken skall vara Generalsperson, eger vid sin Expedition påräkna biträde af en Adjutant, som dertill genom General-order kommenderas, och hvilken lämpligen synes böra upptagas å Generalitets-staten, hvarest Fördelnings-generalernes Adjutanter redan finnas uppförde; får jag i underdånighet hemställa, att det Adjutanten hos Inspektören för Militär-läroverken tillkommande arfvode, hvilket jag, i betraktande af vigten och omfånget af de göromål som komma att denna Ad-

jutants-befattning tillhöra, anser icke kunna bestämmas till lägre belopp, än 1,000 Riksdaler årligen, måtte, tillika med 200 Riksdaler till skrifmaterialier och expenser vid Inspektörens expedition, få för år 1867 i Nåder anvisas att utgå från anslaget till Generalitetet, hvilket anslag genom den derå uppkomna, här ofvan omförmälda besparing dertill lemnar tillgång, samt för framtiden å Generalitetsstaten upptagas. Vid bifall härtill skulle anslaget till Generalitetet komma att för år 1868 utgöra samma belopp som i innevarande års riksstat finnes upptaget, eller 77,300 Riksdaler.

Militär-Läroverken. Under den 14 Oktober 1862 och i sammanhang med då fattadt beslut om Krigs-akademiens förändrande till en för bildande af alla för Arméen och Flottan behöfliga Officerare afsedd tillämpningsskola under benämning af Krigsskola, hvars organisation dock endast småningom och i tillika föreskrifven ordning skulle fullbordas, täcktes Eders Kongl. Maj:t meddela t. f. Kanslern för Krigs-akademien Nådig befallning att inkomma med förslag till Reglemente för Krigsskolan; — Och hemställde, vid fullgörandet af denna befallning, t. f. Kanslern i underdånighet, att, innan Reglemente för Krigsskolan utfärdades, Eders Kongl. Maj:t ville taga under Nådig pröfning väckt fråga om Sjö-officersbildningens skiljande från nämnda skola.

Då likväl i sammanhang med organisationen af Krigsskolan äfven stode ett af Landtförsvars-komitén framställdt förslag om högre Artilleri-läroverkets å Marieberg förändrande till en krigshögskola, behagade Eders Kongl. Maj:t under den 5 September 1865, för utredning af dessa och öfriga dermed samband egande frågor nedsätta en särskild kommission, hvilken under förlidet år inkommit med:

1:o) betänkande angående Krigshögskolans organisation och förläggning till hufvudstaden;

2:o) förslag till Reglemente för Krigsskolan; och

3:o) förslag till Instruktion för Militär-Läroverkens Öfverstyrelse.

Vid underdånig föredragning inför Eders Kongl. Maj:t, den 13 sistlidne November, af så väl nyssnämnda betänkande och förslag som öfriga till detta ärende hörande handlingar täcktes Eders Kongl. Maj:t, efter pröfning af hithörande frågor, i nåder förordna, bland annat:

att dåvarande högre Artilleri-läroverket å Marieberg skulle, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af Militärläroverks-kommissionen föreslagna grunder, förändras till en Krigshögskola för Artilleri- och Ingeniörofficerare samt Generalstabsofficers-aspiranter, och afsedd derjemte att utgöra en undervisningsanstalt för ett visst antal Civilingeniörs-elever; och

att denna Krigshögskola, tillika med den Krigsskola, om hvars organiserande i stället för Krigsakademien å Carlberg Eders Kongl. Maj:t under den 14 Oktober 1862 fattat beslut, skulle, från och med den 1 sistlidne December,

ställas under inseende och ledning af en Inspektör och en Krigs-undervisnings-Kommission såsom Öfverstyrelse.

Derjemte täcktes Eders Kongl. Maj:t, med fastställande af Instruktion för Läroverkens Öfverstyrelse samt Reglemente för Krigsskolan, det sednare afsedt att tillämpas i den mån Krigsskolans ordnande i öfverensstämmelse dermed hunne fullbordas, i Nåder föreskrifva, att förslag till Stat för Krigshögskolan skulle upprättas och för nästkommande Riksdag framläggas, samt att Öfverstyrelsen skulle ega ofördröjligen inkomma med förslag till personal- och utgiftsstater för Krigsskolan, alternativt uppgjorda dels med och dels utan beräkning af sjökadetters undervisning vid skolan.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts sålunda fattade beslut och hvad först angår Krigshögskolan, så, — enär olägenheterna af det förra Artillerilläroverkets förläggande till Marieberg länge varit erkända, samt dessa olägenheter, efter läroverkets förändring till Krigshögskola, med en betydligt utvidgad verksamhet, torde, så väl beträffande undervisnings- och examens-väsendets ändamålsenliga ordnande som i disciplinärt hänseende, blifva ännu större, samt härtill kommer att, på sätt Läroverks-Kommissionen visat, läroverkets förflyttning till hufvudstaden skulle äfven i ekonomiskt afseende komma att medföra fördelar både för Staten och eleverna —, anser jag det nya läroverket böra till hufvudstaden förläggas. Under förutsättning att så kommer att ske, äfvensom att lokal för läroverket tillsvidare, och intilldess lämplig sådan kan i någon Kronans egendom varda upplåten, skall kunna erhållas för en hyresafgift af 6000 R:dr, och att, af läroverkets elever, endast de från Göta och Wendes Artilleriregementen, hvilkas antal i allmänhet kan beräknas till 8, må undfå inqvarterings-ersättning af Statsverket; samt med iakttagande för öfrigt af nedsättning i åtskilliga af de utaf Kommissionen föreslagna aflöningsbelopp, har bifogade förslag till stat för Krigshögskolan (bil. Litt. A) blifvit uppgjordt.

Då detta statsförslag slutar på en summa af		R:dr 50,855.
men för närvarande finnes för ändamålet att tillgå endast:		
det från anslaget för försvarsverket i allmänhet till Artillerilläroverket utgående belopp.....	25,500.	
samt det å 6te Hufvudtiteln hittills anvisade extra anslaget för Civil-Ingeniörer	3,000.	» 28,500.
skulle således för Krigshögskolan erfordras nytt anslag af.....		R:dr 22,355.

och alldenstund särskildt anslag för Krigshögskolan lämpligen torde, på sätt för Krigsskolan redan eger rum, böra i Riksstaten uppföras, får jag i under-

dånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att, mot det att anslaget för försvarsverket till lands i allmänhet minskas med ett belopp, motsvarande hvad för närvarande derifrån till Läroverket å Marieberg utgår, eller 25,500 R:dr, å Riksstaten under rubrik: Krigshögskolan, och näst framför anslaget för Krigsskolan, uppföra ett särskildt anslag af ..... R:dr 47,855.
dock under förutsättning att det hittills å 6:te Hufvudtiteln anvisade extra anslag för Civil-Ingeniörers undervisning fortfarande kommer att till oförändradt belopp utgå med ..... » 3,000.
hvarigenom således erhålles den för Krigshögskolan enligt ofvanberörda statsförslag erforderliga summa af ..... R:dr 50,855.

Då likväl Krigshögskolans verksamhet i sin utvidgade form är afsedd att taga sin början den 1 September innevarande år, då en ny lärokurs vidtager, samt det nya anslaget således redan från nämnda tidpunkt blifver till hela beloppet erforderligt, hemställer jag i underdånighet, att en tredjedel af tillökningssumman, eller hvad för 4 månader belöper, måtte såsom extra anslag för innevarande år med 7,451 R:dr 67 öre hos Riksdagen begäras.

Vidkommande härefter Krigsskolan å Carlberg, har Militär-Läroverkens Öfver-Styrelse, enligt den genom ofvan anförda beslut Öfver-Styrelsen gifna Nådiga befallning, inkommit med förslag till personal- och utgifts-stater för Krigsskolan, alternativt uppgjorda dels med och dels utan beräkning af sjökadetters undervisning vid skolan; men enär dessa förslag dels blifvit uppgjorda med hufvudsakligt afseende å tillämpning under innevarande år, för hvilket ändamål förslagen torde vid ett annat tillfälle få af mig till underdånig föredragning särskildt anmälas, dels ock upptaga samtliga vid Krigsskolan förekommande utgifter, och alltså äfven sådana, för hvilkas bestridande kadetternes pensionsafgifter äro beräknade, har jag, beträffande Krigsskolans utgifter för tiden från och med år 1868, så vidt desamma böra af statsmedel bestridas, låtit, — med hufvudsaklig ledning i dessa delar af de från Öfver-Styrelsen inkomna förslagen och sedan Chefen för Sjöförsvars-Departementet tillkännagifvit, det han hade för afsigt att inför Eders Kongl. Maj:t i underdånighet framlägga förslag till inrättande af en särskild Sjökadett-skola, med syfte dock, att de sjökadetter, hvilka ernade söka anställning vid Skärgårdsartilleriet, skulle vid Krigsskolan å Carlberg erhålla sin slutliga bildning —, uppgöra det förslag till stat för Krigsskolan, hvilket här bifogas (Bil. Litt. B.), och hvaruti, på grund af hvad nyss anförts, blifvit förutsatt, att kadetter, ej allenast för Landtarméen utan äfven för Skärgårdsartilleriet, skola komma att vid Krigsskolan njuta undervisning.

Enligt

Enligt det sålunda uppgjorda statsförslaget skulle för Krigsskolan å Carlberg erfordras ett årligt statsanslag af ..... R:dr 85,000: —
och då härtill finnes att påräkna det för f. d. Krigsakademien
i Riksstaten uppförda anslag ..... » 79,888: 25.
återstår således ..... R:dr 5,111: 75.
att såsom tillökning i det nuvarande anslaget hos Riksdagen begäras; och lärer Eders Kongl. Maj:t alltså täckas till Riksdagen aflåta nådig framställning om anvisande af berörda tillökningssumma.

För år 1867 finnes för Krigsskolan eller f. d. Krigsakademien anvisadt, utom anslaget å stat, äfven ett extra anslag af 6,221 R:dr 52 öre, till kostnaders bestridande för praktiska öfningar samt underhåll af en del materiel m. m.; och ehuru Öfverstyrelsen, vid insändandet af sina statsförslag, i underdånighet hemställt, att hela detta belopp måtte på ordinarie stat få uppföras, har jag likväl, på grund af det nu uppgjorda ofvan åberopade särskilda förslaget till stat, ansett tillökningen i statsanslaget kunna för närvarande inskränkas till det af mig föreslagna belopp, 5,111 R:dr 75 öre.

Öfverstyrelsen har dessutom, i sammanhang med afgifvandet af statsförslagen, jemväl fästat uppmärksamhet på vigten deraf, att det nu till 20 bestämda antalet friplatser vid Krigsskolan blefve förökadt —, helst sedan de nuvarande enskilda undervisningsanstalterna för Officerares bildande komme att till följd af Krigsskolans organisation upphöra, — de jemförelsevis högre kostnader, som vore förenade med lärokursens genomgående vid Carlberg, hvarest efter den 1 nästinstundande Maj alla Officers-aspiranter måste fullborda sin teoretiska officersbildning, möjligen skulle nödga mången med håg och fallenhet för krigare-yrket begåfvad obemedlad yngling att afstå från beträdandet af den militära banan, hvilket isynnerhet befarades inträffa vid de mera nordligt förlagda regementen och corpser, hvilka hittills vanligen erhållit sina Officerare bland ortens i allmänhet mindre bemedlade innevånare. För inrättandet af 20 nya friplatser, hvardera beräknad till 750 R:dr, skulle erfordras ett anslag af 15,000 R:dr, hvilken summa Öfverstyrelsen ansåge vara af föga betydenhet i förhållande till de vigtiga fördelar, som derigenom skulle vinnas.

Då emellertid erfarenheten ännu ej kunnat bestyrka ifrågavarande af Öfverstyrelsen uttalade farhåga, torde densamma för närvarande icke böra till någon åtgärd föranleda.

Indelta Arméen.

Kavalleri- och Infanteri-regementena. Enligt mig meddeladt transsumt af Stats-Kontorets till Eders Kongl. Maj:t genom Finans-Departementet under den 7 nästlidne November afgifna underdåniga berättelse om Statsverkets tillstånd och förvaltning har Stats-Kontoret till fullgörande af Eders Kongl. Maj:ts uppå Rikets Ständers derom gjorda framställning meddelta föreskrift i underdånighet anmält sådana af nämnda Embetsverk förskottsvis bestridda utgifter, som syntes vara af beskaffenhet att fortfarande kunna blifva för dermed afsedda ändamål behöfliga och för hvilka således anslag syntes böra å någon hufvudtitel uppföras eller ock erforderliga medel anvisas att af Riksgälds-Kontorets tillgångar direkte utgå.

Härvid ansåge Stats-Kontoret att följande af detta Embetsverk hittills under förskotts-titel anordnade utgifter borde å stat under 4:de Hufvudtiteln och anslaget till Kavalleri- och Infanteri-regementena uppföras, nemligen:

a) 27 R:dr R:mt, utgörande, jemlikt Kongl. Brefvet den 11 September 1863, nådigst beviljad årlig ersättning till innehafvaren af Öfverste-Löjtnantsbostället vid Skånska Dragonregementet Kungsgården Löfvestad för det arbetsbiträde, som till nämnda boställe förut utgått af gatuhuset № 19 Löfvestad men som, enligt föreskriften i nådiga Brefvet den 6 Februari berörda år, tillsvidare upphört att utgöras; samt

b) värdet af 30 kappar kronotionde, utgörande, enligt Kongl. Brefvet den 14 Februari 1813, ersättning till f. d. Korporalsbostället Riddarhagen Nohlgården vid Skaraborgs regemente för samma boställe genom Göta Kanals anläggning frångången dylik spanmål.

I anledning häraf får jag i underdånighet tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen, dels att det under ifrågavarande anslag upptagna penningebelopp 408,991 R:dr 13 öre måtte med 27 R:dr förhöjas till 409,018 R:dr 13 öre, dels ock att en mot ofvanstående kronotionde-spanmål svarande qvantitet oindelt spanmål, 5 kubikfot 9 kannor, måtte tilläggas den under anslaget förut upptagna oindelta spanmål, hvilken derigenom skulle komma att utgöra 10,353 kubikfot 9 kannor, i värde motsvarande 20,707: 80.

Vidare och enligt hvad under inkomsttiteln "ordinarie ränta" i berättelsen omförmäles har Stats-Kontoret jemväl ansett anslag på ordinarie stat böra uppföras till ersättande af den minskning i inkomster, som för indelningshafvare uppkommit derigenom, att mjöl- och sågqvarns-räntor, hvilka till en del varit anordnade, jemlikt föreskriften i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863 från och med 1864 blifvit afskrifna och följaktligen ej vidare utgjordes. Efter omsättning af de uti qvarnräntorna ingående persedlar, smör och tackjern till

spanmål, som, enär derigenom ej allenast åstadkommes nödig enkelhet i stater och räkenskaper utan äfven någon lättnad vid liqviderna, Stats-Kontoret funnit sig böra i underdånighet föreslå, skulle för ifrågavarande ändamål under 4:de Hufvudtiteln och anslaget Kavalleri- och Infanteri-regementena komma att erfordras penningar ..... 283: 98.
och oindelt spannmål 5,176 kubikfot, 2,46 kannor, motsvarande à 2 R:dr för kubikfot ..... 10,352: 49.
tillhopa R:dr 10,636: 47.

Då likväl härigenom icke föranledes någon förhöjning i det ifrågavarande anslagets totalsumma utan endast en omföring emellan de uti anslaget ingående särskilda poster, får jag i sådant afseende underdånigst föreslå:

att värdet af de i anslaget ingående indelta räntor ..... 2,111,397: —
måtte med summan af de utaf Stats-Kontoret föreslagna anslagsposter 10,636: 47.
minskas till ..... 2,100,760: 53.

att deremot det af Stats-Kontoret uppgifna penningebeloppet 283: 98.
tillägges det i anslaget ingående penningebelopp, som efter ofvan föreslagna förhöjning utgör ..... 409,018: 13.
hvarigenom penningar under anslaget skulle komma att uppgå till 409,302: 11.
samt att beloppet af den under anslaget upptagna oindelta spanmål, hvilken jemväl med ofvan föreslagna förhöjning utgör 10,353 kub.fot 9 k:r, i värde 20,707: 80.
måtte ökas med ..... 5,176 » 2,46 » » 10,352: 49.
till ..... 15,530 » 1,46 » » 31,060: 29.
hvarigenom anslaget till Kavalleri- och Infanteri-regementena skulle komma att utgöra

Penningar	409,302: 11.
indelta räntor enligt markegång på förslag	2,100,760: 53.
indelt spanmål på förslag 125,955: 9, i värde utgörande	251,911: 80.
oindelt d:o 15,530: 1,46 » »	31,060: 29.
Summa R:mt R:dr	2,793,034: 73.

I öfrigt förekomme härvid, att genom Kongl. Brefvet den 25 Augusti 1846 förordnats att de *rotefrihetsafgifter*, som skolat utgöras af sådane nybyggare inom Westerbottens och Norrbottens län, hvilka derefter i skatt ingingo, borde, intilldess ny ordinarie rotering till prestation in natura framdeles kunde blifva beslutad, tillfalla rotehållarne, hvilka skulle ega att öfverenskomma och förordna om medlens förräntande eller utdelande åt de till understöd i roteringen berättigade rotarne, dock under vilkor att rotehållarnes dervid fattade beslut blefve Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställde. Dessa rotefrihetsafgifter hade uti räkenskaperne redovisats på enahanda sätt, som dylika medel inom andra län och följaktligen ingått bland den allmänna statsmedelsuppbörden, hvaremot, vid *Roterings-understöd.*

afgifternas utdelning bland rotehållarne, de utbetalda beloppen intill år 1858 anordnats på öfverskotten af Statsverkets inkomster, men från och med samma år blifvit, jemlikt föreskriften i Nådiga Brefvet den 3 Februari 1860, till förskottstitel öfverförda, för att hos Rikets Ständer till ersättande anmälas. Likaledes hade under förskottstitel blifvit upptagna sådana ersättningar, som, på grund af särskilda Nådiga Bref eller Kammar-Collegii laga kraftvunna beslut, utginge till åtskilliga inom Jemtlands m. fl. län varande rotehållare, hvilka, ehuru dels åtnjutande frihetsår å innehafvande nybyggen, dels af en eller annan anledning från rotering frikallade, dock utgjorde effektiv rotering.

Då emellertid samtliga dessa ersättningar årligen återkomme, syntes ett anslag till bestridande så väl af berörda som hädanefter möjligen ifrågakommande dylika utgifter böra å stat uppföras, samt, med afseende å utgifternas beskaffenhet, upptagas såsom *förslagsanslag* å Riksstatens 4:de Hufvudtitel näst efter anslaget till kavalleri- och infanteri-regementena under rubrik: *roteringsunderstöd.*

För den händelse Eders Kongl. Maj:t i Nåder funne en sådan åtgärd böra vidtagas, samt ett så beskaffadt anslag blefve af Riksdagen anvisadt, har Stats-Kontoret ansett, att i sammanhang dermed borde beslutas, att de ersättningar, som tillkomma innehafvare af roterade ecklesiastikboställen, jemväl skulle från detta anslag utgå samt i följd häraf det å Riksstatens 8:de Hufvudtitel under kleresiet för enahanda ändamål nu uppförda särskilda förslagsanslag, 3,000 R:dr, såsom icke vidare behöfligt från Riksstaten uteslutas.

Vidkommande beloppet af det nya anslaget, så, enär, enligt hvad Stats-Kontoret jemväl uppgifvit, här ofvan omförmälda utgifter, hvilka hittills antingen blifvit under förskottstitel anordnade eller ock till denna titel omförda, i medeltal årligen uppgått till omkring 8,900 R:dr, samt ersättningen åt innehafvare af ecklesiastik-boställen till 3,470 R:dr, har Stats-Kontoret ansett en summa af 12,500 R:dr blifva för ändamålet tillräcklig.

I afseende å denna fråga, hvilken af mig gemensamt med Chefen för Ecklesiastik-Departementet blifvit till föredragning beredd, tår jag, på grund af hvad Stats-Kontoret sålunda i öfverensstämmelse med Rikets Ständers uttalade åsigter anfört, och enligt Stats-Kontorets förslag, härmed i underdånighet hemställa, att nyssnämnda summa, 12,500 R:dr, måtte af Eders Kongl. Maj:t hos Riksdagen begäras, att såsom förslagsanslag för ofvan uppgifna ändamål uppföras och näst efter anslaget till kavalleri- och infanteri-regementena upptagas under rubrik *roteringsunderstöd;* lärande i sådant fall det å 8:de Hufvudtiteln uppförda förslagsanslag, 3,000 R:dr, till ersättning åt innehafvare af roterade ecklesiastikboställen komma att, såsom obehöfligt, upphöra.

Löneförbättringar vid Indelta Arméen. Enär det till förbättrande af en del utaf Indelta Arméens tjenstemanna-personals aflöningsvilkor för år 1867, likasom för flera föregående år beviljade anslag 100,000 R:dr fortfarande är för det dermed afsedda ändamål af behof påkalladt, hemställer jag i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i Nåder föreslå Riksdagen att detta anslag äfven framgent måtte till oförändradt belopp tillsvidare få utgå och enligt förut meddelade föreskrifter användas.

Indelta arméens vapenöfningar. Den sednare tidens politiska tilldragelser hafva till fullo ådagalagt nödvändigheten för en mindre stat att, med hänsyn till större och mäktigare grannar, göra stora ansträngningar, för att bereda möjlighet till försvar mot de betydliga härar, som kunna komma att mot den mindre staten utsändas.

Under närvarande tid, då transportmedlen så väl till lands som till sjös, förmedelst ångans kraft, i så hög grad underlättar möjligheten att inom kort tid samla stora, disciplinerade och öfvade massor, måste det för de mindre staterna blifva af än större vigt, att deras försvarsväsende så ordnas, att de kunna vid anfallspunkten i hast uppställa en armé, så stor och så öfvad, att den kan gifva hopp och tillförsigt om ett kraftigt motstånd, på samma gång andra till anfall för en fiende lämpliga punkter icke blottas på allt försvar.

Till ernående af ett sådant mål syftade de förslag, hvilka af Eders Kongl. Maj:t blefvo för Rikets Ständer vid sistlidne Riksdag framlagda, rörande grunderna för vårt landtförsvars ordnande.

Ehuru Rikets Ständer icke uttalat något omdöme angående berörda grunder, torde det dock vara otvifvelaktigt, att, af två alternativa förslag, som kunna ifrågakomma att uppställas, det skall företrädesvis omfattas, hvilket, med fullt lika mycken utsigt till utförbarhet och kraft som det andra, dock föranleder mindre kostnad och mindre personlig tunga. Det bör således kunna antagas, att Sveriges armé-organisation skall komma att grundas på en freds- och en krigs-fot, och att den förra, såsom afsedd att utgöra stam för den sednare, således bör erhålla den öfning och innehafva den tjenstbarhet, att den vid ett krigs utbrott kan, utan att i alltför märkbar grad förlora i sammanhållning, uti sina led upptaga den före kriget mindre utbildade förstärkningen samt, såsom ledare för denna, ersätta dess ringare öfning.

I afseende så väl å krigsbildningen hos denna stam, hvilken hos oss för närvarande utgöres af den stående hären, som ock å den tid, som för bibringandet af berörda bildning erfordras, företer sig emellan de två särskilda delar, hvaraf stammen hos oss består, nemligen den indelta och den värfvade, en väsendtlig skilnad, i det att den värfvade soldaten, ehuru i allmänhet med kortare tjenstetid än den indelta, likväl fullständigare än denne kan, på den tid af

minst två månader årligen, hvarunder han måste vara i daglig tjenstgöring, hinna genomgå de erforderliga öfningarna, samt dessutom under tiden emellan de egentliga tjenstgöringsmånaderna är i tillfälle att i instruktionsskolor utbildas till underbefäl, hvaremot den indelta soldaten, oaktadt dess längre tjenstetid, dock under den alltför knappt tillmätta årliga öfningstiden icke kan förvärfva sig den för en stamsoldat erforderliga krigsbildningen. Vid sådant förhållande och i mån af den kortare årliga öfningstiden framstår angelägenheten deraf, att denna tid användes för de allmännare eller elementära öfningarna och icke, till men för dessa, behöfver för mera speciela eller de högre öfningarna företrädesvis afses.

Enligt den år 1856 uppgjorda och Rikets Ständer meddelta plan för indelta arméens vapenöfningar, skola med denna del af arméen följande möten årligen hållas, nemligen:

vid infanteriet:

rekrytmöte i 42 dagar, med en styrka af 25 till 32 man på bataljon, efter bataljonernas storlek; och

regementsmöte i 20 dagar;

vid kavalleriet:

rekryt- och remontmöte (exercis-sqvadronsmöte) i 90 dagar, med en styrka af 50 man på bataljon;

sqvadronsmöte till fot i 6 dagar; och

regementsmöte i 20 dagar; samt

vid båda vapnen:

befälsmöte i 10 dagar.

Rekrytmöten. Rekrytskolan (rekrytmötena) är afsedd att grundlägga soldatens krigsbildning. Den är icke allenast en exercisskola utan måste anses och behandlas såsom en militärisk upfostringsanstalt. Fordringarna på en soldat äro numera betydligt stegrade och blifva det alltmer i mån af det nyare stridssättets utveckling, hufvudsakligen till följd af artillerivapnets och handgevärets förbättrade konstruktion och den derigenom ökade eldverkan. Ingenstädes anses det nemligen numera för en soldat tillfyllestgörande att ega så kallad exercisfärdighet; minst för en stamsoldat, hvilken tillika skall vara ledare och stöd för den mindre utbildade kamraten i krigsförstärkningen. Soldatens bildning måste sökas i utvecklingen af både själs- och kroppskrafter. En sådan utveckling kan, vid infanteriet, i allmänhet icke vinnas genom endast *ett* rekrytmöte utan måste för de flesta utsträckas till *två* sådana möten, så framt den enskilda utbildningen skall blifva så fullständig, att ett uprepande af de första enkla öfningarna skall under de årliga regementsmötena kunna inskränkas och tiden der få användas för öfningar i bataljons- och brigad-exercis, samt fält- och bevakningstjenst, fältmarcher m. m., hvilka öfningar för både befäl och trupp äro så nöd-

vändiga för ett rätt utförande af de planer, som af en högste Befälhafvare varda utstakade.

Ehuru ofvan omförmälda 1856 års mötesplan, i den mån den kunnat genomföras, utöfvat ett välgörande inflytande på arméens tjenstbarhet, har likväl erfarenheten ådagalagdt, att denna plan i afseende å rekrytbildningen vid infanteriet icke motsvarat tidens fordringar. Det har visat sig af behof påkalladt, att, för åstadkommande af en någorlunda fullständig rekrytbildning, utsträcka öfningarna derför till två rekryt- och regementsmöten; och denna öfningstid lemnar otvifvelaktigt ett fördelaktigare resultat, då den på två år fördelas, än om den skall under ett år utan afbrott fortgå. Emellertid och enär de för vapenöfningarna anvisade medel, såsom förut omförmälts, varit beräknade för ett bestämdt rekrytantal, utgörande vid infanteriet i medeltal något mer än 5,5 procent af ett regementes eller corps' verkliga styrka, men för åstadkommande af en ändamålsenlig rekrytbildning, ett vida större antal rekryter, än det sålunda beräknade, behöft årligen till öfning sammandragas, har till följd häraf åt rekrytöfningarna icke kunnat gifvas nödig omfattning emedan sådant skolat inkräkta på tid och tillgångar, som för andra lika angelägna öfningar eller regements-mötesöfningarna varit afsedda.

Regementsmötena äro nemligen af den vigt för utbildande af manöverfärdigheten och för befrämjande af truppens ändamålsenliga användning under olika förhållanden, att jag anser någon inskränkning i tidslängden för dessa möten, i hvad genom 1856 års mötesplan blifvit bestämd, icke utan väsendtlig olägenhet kunna ega rum. Vapenöfningsanslaget bör derföre vara så beräknadt, att till rekrytmötena må, utan inskränkning i den bestämda regementsmötestiden, kunna beordras en för rekrytbildningens fortgång och befrämjande i ofvan antydda ordning erforderlig styrka, hvilken jag anser icke kunna beräknas till mindre än 10 procent af ett regementes eller corps' nummerstyrka. Härigenom skulle vid infanteriet, i likhet med hvad vid kavalleriet redan eger rum, kunna till rekrytmötena beordras ej allenast egentliga rekryter, utan äfven en och annan soldat, som kan vara af ytterligare utbildning i behof. Om derjemte befälets antal bestämmes i vederbörligt förhållande till nummerstyrkan, och manskapet efter behof ombytes, skall genom nu ifrågastållda anordning icke allenast en fullständigare rekrytbildning kunna vinnas och en mera jemngod soldatbildning underhållas, utan ock en i annat fall behöflig förlängning af det nu för infanteriet till 20 dagar bestämda regementsmötet kunnna undvikas.

En i soldatbildningen ingående särskild och synnerligen vigtig öfning, hvilken påkallar större uppmärksamhet, än hittills varit deråt egnad, är öfningen i skjutfärdighet. Denna färdighet grundlägges och uppöfvas vis- *Skarpskyttemöten.*

serligen i rekrytskolan, men alldenstund der icke kunna bildas mera utmärkta skyttar, sådana kriget ofta kräfver, har, för att åtminstone hos någon mindre del af manskapet åstadkomma en sådan högre grad af skjutfärdighet, den åtgärden vidtagits, att till s. k. skarpskyttar utse dem bland manskapet, hvilka dertill visat framstående anlag. Och då årliga målskjutningsöfningar måste med dessa skarpskyttar verkställas, för att den högre skjutfärdigheten skulle kunna af dem förvärfvas och bibehållas, men skarpskyttarne icke eller borde från öfriga öfningar uteslutas, hafva, enär på de flesta mötesplatserna lämpliga skottlinier för skarpskyttarnes målskjutningsöfningar icke kunna beredas, till begagnande under det kompanierna der äro sammandragna, särskilda skarpskyttemöten måst hållas; för hvilket ändamål dock de för öfriga möten afsedda tillgångar måst i någon mån anlitas. Och då detta icke utan väsendtliga olägenheter kunnat ega rum, anser jag särskilda medel böra för framtiden anvisas för 8 dagars öfningsmöte med regementens och corpsers skarpskyttar.

Exersis-sqvadroner.

Efter den afgång, som vid kavalleriet kan beräknas årligen ega rum, och då vid detta vapen, likasom vid infanteriet, två års rekrytundervisning är af behof påkallad, bör det i 1856 års mötesplan för exercissqvadronerna bestämda antal af 50 man för hvarje bataljon ökas till 60 man, under förutsättning tillika, att ombyte af manskap och hästar får efter omständigheternas föranledande verkställas.

Kavalleriets regementsmöten sammanslås med sqvadrons-mötena till fot.

Vid indelta kavalleriets regementsmöten går vanligen en stor del af den påräknade öfningstiden förlorad derigenom, att öfningarna icke kunna från mötenas början med full kraft bedrifvas. Orsaken härtill är att finna i förhållandet med indelta kavalleriregementenas hästar, hvilka under 11 månader af året vårdas å rusthållen och derunder sakna stark rörelse samt utfordras annorlunda än under vapenöfningarna. Flera dagar af mötestiden åtgå derföre vanligen, innan hästarne hinna dels vänjas vid den starkare ansträngning och förändrade utfordring som å mötesplatsen förekomma, dels återvinna den smidighet som för öfningarna är af nöden.

För afhjelpande af de utaf nyss anförda förhållanden uppkommande olägenheter, skulle det vara särdeles fördelaktigt, om de nuvarande sqvadronsmötena till fot blefve med regementsmötena sammanslagna, utan förkortning af den för dessa möten sammanlagdt nu bestämda tid. Härigenom skulle öfningarna kunna så ordnas, att de första dagarna, eller den mot förra sqvadronsmötet till fot svarande tiden, blefve använd för öfningar till fot samt lindrigare ridning, hvarigenom hästarne småningom kunde tillvänjas en starkare ansträngning, så att derefter de för nuvarande regementsmötena beräknade öfningar kunde under den för dem afsedda tid ändamålsenligt bedrifvas. Då

Då emellertid hos ryttaren fordras en vida högre grad af utbildning nu än förr, helst i ett land sådant som Sverige, hvarest bruten mark och kavalleriets fåtalighet föranleder, att detta vapen sällan kan komma att upträda i större massor, men desto oftare i små afdelningar, der snabb rörelse, djerf beslutsamhet och kraftfullt bruk af vapnen äro hufvudsak, hvarförutan äfven bevakningstjensten fordrar hos ryttaren stor enskild ridfärdighet; anser jag indelta kavalleriets öfningar, äfven med den här ofvan ifrågaställda förändring, icke blifva tillräckliga för kavalleriets fullständiga utbildning.

Den förmåga ryttaren i rekrytskolan kan hinna förvärfva att i sqvadronsmanöver styra sin häst, och hvilken förmåga genom regements-öfningarna underhålles och möjligen något förkofras, är dock ingalunda tillräcklig, vare sig för kavalleristens utbildning till skicklig fältryttare, eller för att göra honom fullt skicklig att till häst mot fienden rätt bruka sina vapen. För åstadkommande af en sådan utbildning är mötestiden alltför kort, och likväl är denna bildning för kavalleristen alldeles oundgänglig, så framt han skall kunna med full kännedom af hästens förmåga, förtroende till sig sjelf och sina vapen möta sin fiende och utan att hejdas af mindre hinder tränga honom på lifvet.

En utväg att vinna ett sådant mål är att anslå särskild tid till passande fältöfningar, som skulle afsluta ryttarbildningen.

För att göra denna bildning fullständig anser jag derföre en instruktions-sqvadron för hvarje kavalleri-bataljon böra efter regements-mötets slut sammandragas. Hvarje instruktions-sqvadron bör utgöras af 48 man (2 troppar) under befäl af en Ryttmästare, 2 Subaltern-officerare och 3 Underofficerare, hvarförutan, åtminstone under första hälften af öfningstiden, Regementsstallmästaren bör vid sqvadronen tjenstgöra. Öfningarna böra fortgå under 45 dagar och omfattar, utom vanlig enskild ridning, äfven och hufvudsakligen fältridning i ojemn mark och öfver hinder, vapenföring till häst samt flankering.

Behöfligheten för infanteriet att ega skickliga timmermän och den stora nytta dessa kunna göra Arméen, ehuru de ingalunda kunna ersätta ingeniörtrupper, äro ovedersägliga. Den undervisning, som hittills meddelats timmermännen under de årliga befälsmötena, har i saknad af erforderliga verktyg och materialier icke kunnat medföra den nytta som eljest varit deraf att påräkna; och bör derföre till vederbörande Chefers förfogande ställas en mindre summa årligen att användas dels till anskaffande och underhållande af de nödvändigaste verktygen och dels till upphandling af materialier. *Timmermän.*

Öfningsläger. Större truppsamlingar eller öfningsläger äro för Arméens krigsbildning att betrakta såsom tillämpningsskelor, der de olika vapenslagen under gemensamma öfningar lära känna hvarandras stridssätt och rätt uppfatta sin egen användbarhet under olika förhållanden; der en nyttig täflan uppkommer, hvilken eggar till högre utveckling och nya företag; — der högre befälhafvare och staber vänjas att leda större trupprörelser och använda olika vapen till samverkan och ömsesidigt understöd, och hvarigenom för öfrigt en noggrann kännedom om den trakt, der öfningarna ega rum, af både befäl och trupp inhemtas, till väsendtlig nytta för försvarets ordnande och utförande vid ett möjligen blifvande fiendtligt anfall å samma trakt.

Nyttan af större läger är ock inom Europas alla arméer erkänd och icke minst inom dem som ega största krigsvanan. Att den erfarenhet krigen lemnat icke jäfvat nyttan af lägeröfningar under fred, synes deraf, att sådana öfningar i största utsträckning blifvit anställda omedelbart efter slutade krig och inom arméer, som derunder vunnit lysande segrar.

I den här förut nämnda är 1856 för Rikets Ständer framlagda plan för arméens vapenöfningar är ock antaget, att läger borde omvexlande hållas vid Stockholm, i Skåne och i Vestergötland, samt ordnas så, att hvarje regemente och corps af arméen alltid komme att inom en tidrymd af 6 år få i större trupprörelser deltaga. Beträffande kostnaderna för dessa läger, ifrågaställdes icke att dertill anvisa särskilda medel; utan afsågos regementsmötes-anslagen för de i lägren deltagande trupper till lägerkostnadernas bestridande, och hvad ytterligare erfordrades för betäckande af ökade marche- och transportkostnader m. m. ansågs äfven kunna af vapen-öfnings-anslaget bestridas, hvilket så mycket hellre kunde ske som detta anslag då erhöll egenskapen af förslags-anslag.

Mot denna anordning kunde dock, redan från början, med skäl anmärkas, att lägren skulle komma att alltför mycket inkräkta på den för regementenas särskilda öfningar och deraf beroende utbildning ganska knappt beräknade tid.

Omförmälda två olika slags öfningar, nemligen regementenas särskilda och de för större truppsamlingar gemensamma, äro lika vigtiga och böra hvar för sig fortgå utan att störande inverka på hvarandra, hvilket åter icke låter sig verkställas, så framt ej särskild tid för hvartdera slaget af berörda öfningar afses.

Härvid torde invändas, att bägge dessa slags olika öfningar skulle kunna ega rum under läger, om deråt gåfves tillräcklig utsträckning i tid; men utom det att Regementenas särskilda öfningar derigenom skulle i betydlig mån fördyras, förekommer mot en sådan anordning, att flera bland sistnämnda slags öfdingar, såsom Infanteriets målskjutning, fält- och bevakningstjenst, kompani- och

bataljonsvis, svårligen kunna vid ett regemente eller corps ändamålsenligt och utan hinder för andra trupper utföras på ett ställe, der en större styrka är sammandragen, hvarjemte äfven för beväringsmanskapets vapenöfningar erfordras, att de för Regementena bestämda möten i hemorten icke undergå någon väsendtlig rubbning.

Jag anser således nödigt att de indelta Regementenas årliga möten varda fullständigt afslutade innan någon samling till öfningsläger eger rum; och under förutsättning att så sker, kan lägertiden uteslutande användas till större trupprörelser. För Arméns tjenstbarhet skulle det otvifvelaktigt vara af stor nytta om dessa lägeröfningar kunde under en längre tid få fortgå, men då härvid måste fästas behörigt afseende ej allenast på de med öfningarna förenade kostnader, utan äfven derpå, att vapenöfningarna i sin helhet icke uptaga alltför stor del af den årstid, hvarunder indelta soldatens arbetskraft företrädesvis är för jordbruket påräknad, blir deraf en nödvändig följd, att lägeröfningarna, likasom öfriga vapenöfningar, måste inskränkas till det minsta, som för arméens tjenstbarhet kan anses någorlunda tillfyllestgörande. Om derföre öfningslägren så ordnas, att samtliga trupper något oftare och eftar en jemnare fördelning än hittills få i dessa större trupprörelser deltaga, torde den större manövern, eller lägret, kunna inskränkas till 8 dagar; — och då numera truppers fortskaffning i hög grad underlättas genom anlitande af ångfartyg och jernvägar, kunna äfven härigenom kostnaderna inskränkas och tid besparas.

Med anledning af hvad jag nu haft nåden att i afseende å frågan om arméns öfningar anföra, får jag i underdånighet föreslå följande årliga vapenöfningar för indelta armén:

A) Vid Infanteriet.

Rekrytmöte i 42 dagar med en styrka, motsvarande 10 procent af regementes eller corps' verkliga nummerstyrka, dock utan afdrag af tillfälliga vakanser och med rättighet för vederbörande Regements- eller Corpsbefäl att under mötet efter behof ombyta manskap;

Befälsmöte i 10 dagar med allt Öfver- och Underbefäl, Spel, Volontärer, Korporaler samt vice Korporaler och Soldater till det antal, att nummerstyrkan, spelet oberäknadt, uppgår till 18 man på kompani;

Skarpskyttemöte i 8 dagar, med 48 man per bataljon;

Timmermansmöte i 10 dagar, under befälsmötet;

Regementsmöte i 20 dagar.

B) Vid Kavalleriet.

Exercis-sqvadronsmöte i 90 dagar, med 60 man på bataljon, under hvilket möte manskap och hästar få efter behof ombytas;

Befälsmöte i 10 dagar, i likhet med vid Infanteriet, men hvartill jemväl 10 ryttare per sqvadron böra kommenderas;

Regementsmöte i 26 dagar;

Instruktionssqvadron i 45 dagar med 48 man för hvarje bataljon; samt

C) För bägge vapnen gemensamt.

Öfningsläger eller större truppsamling under 8 dagar, hvilka truppsamlingar så ordnas, att hvarje afdelning af Stamarmén, såvidt ej särskilda hinder förefinnas, deruti hvart fjerde år kan deltaga.

Jn- och utryckningsdagarna äro i de här angifna mötestiderna icke inräknade.

Vid den värfvade stammen, såvidt den är i garnison förlagd, och under förutsättning att dess deltagande i öfningsläger får bekostas af de medel, som för sådana läger varda anvisade, förekomma icke i så hög grad, som vid den indelta arméen, svårigheter att genom öfning gifva soldaten en önskvärd duglighet och användbarhet samt att der bilda ett större antal Underbefäls-ämnen, hvaraf arméen har ett kännbart behof då den ställes på krigsfot.

Bland de värfvade regementena eger dock ett undantagsförhållande rum med Wermlands Fältjägare-regemente, hvilket, oaktadt dess egenskap af värfvad trupp, likväl i afseende på vapenöfningar är i allo hänförligt till den indelta arméen.

Då detta regemente hittills haft ännu kortare och otillräckligare öfningstider än det indelta infanteriet, men något skäl icke förefinnes för fortvaron af ett dylikt förhållande, hvarigenom en trupp erhåller mindre tillfälle att vinna utbildning och användbarhet, än andra, med hvilka den i tjensteförhållanden är närmast jemförlig; följer ock häraf, att Wermlands Fältjägare-regemente bör erhålla vapenöfningar åtminstone motsvarande den indelta stammens.

I anseende till den kortare tjenstetiden vid den värfvade truppen samt deraf följande hastigare omsättning bland manskapet, kan dem för indelta infanteriets rekrytmöten beräknade styrka icke motsvara behofvet vid Fältjägare-regementet, utan bör derstädes styrkan vid rekrytmötet beräknas för 20 procent af effektiva nummerstyrkan.

I öfverensstämmelse härmed får jag i underdånighet föreslå:

att Wermlands fältjägareregemente måtte erhålla lika öfningar med indelta infanteriet, endast med den skilnad att rekrytmötet, i anseende till den starkare omsättningen af manskap vid detta regemente än vid indelta armén, beräknas för en styrka af 20 procent utaf regementets nummerstyrka, tillfälliga vakanser oberäknade.

Underbefälsskolor vid Infanteriet.

Till arméns vapenöfningar anknyter sig naturligen den befälsbildning, som hufvudsakligen afser en vidgad kännedom om tjenstgöringen vid trupp såväl i

fred som i krig, jemte vana och skicklighet vid utöfning af sådan tjenst samt förmåga att deri undervisa andra.

Nödvändig för både Officerare och Underofficerare, fordrar denna tjensteduglighet, såsom den vanligen benämnes, både öfning i och tillämpning af tjenstens olika delar för att kunna rätt utvecklas; men den måste grundläggas och förberedas genom kunskaper, högre allt efter den verkningskrets, i hvilken de skola användas. Undervisningsanstalterna för Officerarne måste hvila på en mera vetenskaplig grund, och jag har i detta afseende redan förut varit i tillfälle att inför Eders Kongl. Maj:t framlägga underdåniga förslag hvilka vunnit nådigt godkännande. Underbefälet åter, korporalerna deruti inberäknade, bör kunna vid trupperna och i sammanhang med dessas öfningar erhålla för tjensten erforderlig bildning samt inhemta det allmänna vetande, som för ett befäl aldrig, utan att tjensten deraf lider, kan undvaras. Vid den värfvade armén, med undantag af Wermlands Fältjägareregemente, finnes under den oafbrutna tjenstgöringen tillfällen för Underbefälets daning, men vid indelta armén äfvensom vid nyssnämnda Jägareregemente fordras dertill sääskilda undervisningsanstalter, som för närvarande kunna sägas nästan helt och hållet saknas. Väl blefvo, vid löneregleringen år 1833, vissa nummer på hvarje regemente och corps anlagna till så kallade tjenstbara volontärer, hvilka vid trupperna borde utbildas såsom Underofficersämnen; men ehuru denna inrättning otvifvelaktigt varit af stor nytta, kan den dock icke anses hafva varit tillfyllestgörande för bildande af det antal Underbefäl, som för arméns ställande på krigsfot erfordras, helst dervid bör tagas i beräkning, att bristen på Officerare vid sådana tillfällen måste från underbefälsgraden fyllas.

De antagna volontärerne befinnas icke alltid lämplige att till Underofficerare befordras, och vid vissa regementen hafva äfven svårigheter mött för erhållande af det påräknade antalet volontärer. Dessutom bör vägen alltid vara öppen äfven för soldaten att genom nit och fortsatt välförhållande kunna vinna befordran, och tillfälle bör derföre honom beredas att förvärfva den insigt och förmåga som dertill erfordras.

För att vid indelta infanteriet erhålla korporaler hafva så kallade korporalskolor blifvit inrättade dels vid garnisonskommenderingarna vid Grislehamn och å Carlsten; dels ock, samtidigt med och på samma ställe som rekrytmötet, vid de regementen och corpser, hvilka icke i nyssberörda kommenderingar deltaga.

Dessa skolor hafva utöfvat ett välgörande inflytande på manskapets utbildning i intellektuelt hänseende och böra derföre bibehållas, ehuru de icke kunua anses fullt motsvara benämningen korporalskolor, utan snarare böra betraktas såsom instruktionsskolor, hvarest inhemtas de förberedande kunskaper, som äro nödvändiga för att sedermera med fördel kunna deltaga i den undervisning, som bör i Underbefälsskolor meddelas.

Med afseende dels å den till omkring 20 år uppgående medeltjenstetiden vid indelta infanteriet samt deraf följande afgång bland manskapet, dels ock å det vid öfvergång till krigsfot upstående behofvet af ökadt antal Underbefäl samt nödvändigheten att gifva detta befäl en större användbarhet, erfordras vid indelta infanteriet mera omfattande underbefälsskolor, än de här ofvan omförmälda: — och kunna dessa sålunda erforderliga skolor lämpligen hänföras till tre afdelningar, nemligen:

den 1:sta för korporalsbildningen;
den 2:dra för allmän Underofficersbildning, hvaraf äfven korporaler, åtminstone till ett visst antal årligen, böra göras delaktiga; och
den 3:dje för sådane Underofficerare, hvilka, jemte det de omvexlande biträda vid undervisningen i de bägge öfriga afdelningarna, böra beredas tillfälle att utbilda sig till användbarhet vid de förrättningar som i fält tillhöra Subalternofficerare. Öfningarna i alla tre afdelningarna böra stå i sammanhang med hvarandra, så att undervisningen i en högre afdelning utgör fortsättning af hvad i den närmast lägre inhemtats.

Enär en Underbefälsskola vid hvarje regemente och corps, samtidigt med någotdera af regementets eller corpsens möten, om den hölles årligen, skulle erhålla alltför få elever, för att kunna behörigen upprätthållas och, derest den hölles efter vissa längre mellantider, skulle blifva för talrik för att icke, genom borttagande af ett alltför stort antal befäl, störande inverka på regementets eller corpsens vanliga öfningar; får jag för ändamålets vinnande utan nyssnämnda olägenheter, i underdånighet föreslå:

1:o att Underbefäls-skolor må sammandragas distriktvis och inrättas så, att de utgöra ett helt för sig, oberoende af de öfriga vapenöfningarna;

2:o att dessa skolor, så vidt omständigheterna det medgifva, hållas vexelvis vid de särskilda regementena och corpserna inom distriktet;

3:o att Underbefäls-skola ställes under General-Befälhafvarens i distriktet öfverbefäl, ssmt under ledning af Chefen för det regemente eller corps, hvarest skolan för året är förlagd;

4:o att Underbefäls-skolorna samlas årligen eller med vissa längre mellantider, allt efter bataljonernas antal inom distriktet, samt ordnas så, att i medeltal för året minst 2 Underofficerare, 4 Korporaler eller vice Korporaler och 8 Soldater från hvarje bataljon blifva till skolan beordrade; dock så, att sammanräknade styrkan af Korporaler och Soldater icke vid någon skola understiger 110 à 120 man;

5:o att Volontärer, som i förestående antal inbegripas, dock icke må i stället för Underofficerare eller Korporaler beordras, utan att hafva aflagt i förra fallet Underofficers- och i sednare fallet Korporals-examen;

6:o att Befäl och Lärare vid Underbefäls-skola må utgöras af 1 Kapiten och 2 à 3 Subaltern-officerare, samt att i öfrigt 1 Bataljons-läkare, 1 sjukvårds-soldat samt 3 spel från det regemente eller corps, hvarest skolan för året är förlagd, må till densamma kommenderas; samt

7:o att lärotiden må beräknas till 42 dagar på stället.

Erforderliga bestämmelser i öfrigt rörande undervisningens handhafvande, lärokursers bestämmande m. m. torde få i kommandoväg meddelas.

Med afseende på kavalleriets fåtalighet och spridda förläggning, äfvensom derpå, att detsamma icke kan, genom beväringsmanskapets uptagande i sina led, vid krigstillfällen vinna en sådan tillväxt eller blifva i behof af så stor tillökning af underbefäl som infanteriet, och då dessutom kavalleriet under sina längre öfningar i exercis-sqvadronerna är i tiflfälle att i någon mån kunna utbilda sitt underbefäl; anser jag mig för närvarande icke kunna för detta vapen ifrågaställa dylika Underbefäls-skolor, som här ofvan nu blifvit för infanteriet föreslagna.

Till anskaffande af nödig materiel för Infanteri-Underbefäls-skolorna anser jag erforderliga medel böra utgå af det anslag, som till Arméens vapenöfningar kommer att anvisas.

I öfverensstämmelse med hvad jag sålunda haft nåden anföra, får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas af Riksdagen äska en sådan tillökning i anslaget för indelta arméens vapenöfningar, att dessa må kunna utföras efter den af mig nu föreslagna plan; genom hvilken tillökning, efter den deröfver i Armé-Förvaltningens Intendents-Departement upgjorda beräkning, för indelta arméens vapenöfningar skulle erfordras följande årliga anslag, nemligen:

Vid Infanteriet:

För Befälsmöten, inberäknadt kostnaderna för timmermansmötena	23,405: 76.	
» Rekrytmöten	78,281: 80.	
» Regementsmöten	266,645: 52.	
» Skarpskyttemöten	8,916: 48.	
» Korporal-skolor	5,250: 80.	
» Underbefäls-skolor	32,000: 00.	
» Gemensamma utgifter	49,000: 00.	463,500: 36.

Vid Kavalleriet.

För Befälsmöten	12,015: 75.	
» Exercissqvadrons-möten	96,895: 00.	
» Regementsmöten	168,505: 41.	
» Instruktions-sqvadroner	33,518: 00.	
» Korporal-skolor	4,781: 80.	
» Gemensamma utgifter	21,000: 00.	336,715: 96.

Vid bägge Vapnen gemensamt.

För öfningsläger (3 år utaf 4) årligt anslag	130,000: 00.
Hvartill komma kostnaderna för garnisons- och gränse-posterings-kommenderingar, för underhåll af mötesfält och byggnader m. m.	50,000: 00.
Summa utgift R:dr	980,216: 32.
och då härifrån afräknas nuvarande anslaget	825,000: 00.
skulle den erforderliga tillökningen komma att utgöra	155,216: 32.

Hvad särskildt angår Wermlands Fältjägare-regemente, torde det tillåtas mig att de derför upkommande ökade kostnader här nedan under rubriken *Värfvade Arméen* i underdånighet anmäla.

I sammanhang med frågan om indelta arméens vapenöfningar anser jag mig böra redogöra för en af Rikets Ständers sednast församlade Revisorer gjord framställning om behofvet af förbättring i den för indelta arméen nu gällande utspisningsstat, i hvilket afseende Revisorerne, med erinrrn derom, att medel blifvit vid 1862—1863 års Riksdag beviljade för beredande af tillräckligare underhåll åt manskapet vid värfvade garnisons-regementena i allmänhet, yttrat, det de ansett sig böra fästa uppmärksamhet ej mindre å det förhållande, att den utspisningsstat, som för manskapet vid indelta arméen fortfarande tillämpades, i hög grad kräfde förbättring, än äfven derå, att någon omvexling i samma utspisningsstat vore i högsta måtto af behofvet påkallad; förklarande sig Revisorerne anse billigheten fordra, att den indelta arméen, åtminstone vid längre kommenderingar, måtte tilldelas samma kosthåll, som garnisons-regementena åtnjöte.

Sedan hvad Revisorernes berättelse under rubriken »Krigs-Collegium» innehölle, hlifvit Armé-Förvaltningen meddeladt, med föreskrift, att deröfver till Eders Kongl. Maj:t afgifva underdånigt utlåtande, har Armé-Förvaltningens Intendents-Departement, under hvars inseende Arméens proviantering är ställd, uti underdånig skrifvelse af den 15 nästlidne December, med förmälan, att Departemen-

tementet då ej var i tillfälle att för sin del det infordrade utlåtandet i sin helhet afgifva, särskildt yttrat sig angående förevarande fråga, helst densamma möjligen kunde af Eders Kongl. Maj:t pröfvas föranleda medels äskande hos näst sammanträdande Riksdag.

Jemte framställning af de Nådiga föreskrifter, som för arméens underhäll vid olika tjenstgöringstillfällen för närvarande vore till efterrättelse meddelade, har Intendents-Departementet öfverlemnat följande nu gällande och här jemväl bifogade provianteringsstater, nemligen:

Å *kokföda* för indelta arméen och beväringsmanskapet af den 14 September 1858 (Bil. Lit. C);
å *torrföda* för dito dito af den 15 November 1859 (Bil. Lit. D);
Värfvade garnisonerade arméens provianteringsstat af den 10 November 1863 (Bil. Lit. E);
Norska arméens provianteringsstat å kokföda (Bil. Lit. F); samt
Dito dito å torrföda (Bil. Lit. G),

med för samtliga dessa stater uträknade portionspris efter de vid 1866 års slut i allmänhet gängse varuvärden. Och har Intendents-Departementet, beträflande den af Revisorerne uttalade åsigt, att indelta arméens provianteringsstat i hög grad kräfde förbättring, förmält sig icke kunna annat än dela samma åsigt, så väl i betraktande af det kända behof af föda, en i kroppsligt arbete dagligen sysselsatt person, enligt naturvetenskapliga grunder, kräfde, som äfven med afseende å manskapets vanor och lefnadssätt i hemmen, likasom den alltmer ansträngande tjenstgöring under möten och kommenderingar, indelta soldaten icke kunde undgå att vidkännas, för att någorlunda bibringas den utbildning i yrket, nutidens krigstjenst oafvisligen fordrade. Härtill komme, såsom Revisorerne jemväl anmärkt, billigheten deraf, att samma kosthåll måtte bestås den indelta som den värfvade soldaten, åtminstone under längre kommenderingar, då bäggedera hade lika tjenstgöring, om ock eljest i allmänhet en något drygare portion erfordrades för den ständigt garnisonerade soldaten.

Otillräckligheten af indelta arméens nu gällande provianteringsstater gjorde sig isynnerhet gällande deruti, att något mot soldatens vana och behof svarande qvantum föda till utspisning såsom frukostmål, hvarför dessutom mindre lämpliga proviantartiklar i staten inginge, icke kunde honom beredas på annat sätt än genom förknappning af det redan förut icke öfverflödiga middags- eller aftonmålet; och syntes för fyllande af denna brist en lämplig tillökning i dagportionen alltså böra företrädesvis åsyftas.

Hvad härvid först vidkomme kokföde-portionen under indelta arméens möten, ansåge Intendents-Departementet, på grund af dels egen erfarenhet, dels

redan förut inhemtade åsigter i ämnet från samtliga regementen och corpser af indelta arméen, att berörda ändamål skulle på ett för soldaten tillfredsställande sätt och med minsta kostnad för Kronan vinnas derigenom, att nu gällande portionsstat ökades med följande till utspisning såsom frukostmål afsedda artiklar, nemligen: 12 ort sill, 12 ort ost, 2 ort brändt malet kaffe och 3 ort socker, förutom 0,0004 famn ved till kaffets kokning, allt emot det att den till dagportionen i öfrigt nu hörande qvantitet af 13 ort sill, under de dagar, då färskt kött utspisades, nedsattes till 8 ort, hvarigenom dagportionens innehåll af sistnämnda artikel skulle, omvexlande hvarannan dag, blifva 12 och 20 ort, det förra när salt kött eller fläsk och det sednare när färskt kött till middagsmålet bestodes. Denna qvantitet sill, på hvilket födoämne nu gällande portionsstat mest lede brist, vore äfven i allmänhet nödvändig för soldatens dagliga behof och välbefinnande, enär i de flesta provinser ifrågavarande artikel utgjorde ett af allmogens vanligaste lifsmedel. Den till frukost-portionen föreslagna artikeln ost vore afsedd att i någon mån motsvara soldatens bruk i hemmet af smör eller mjölk, hvilka artiklar han endast undantagsvis kunde under vapenöfningarna på egen bekostnad sig förskaffa, hvarjemte ifrågavarande födoämne, begagnadt i förening med bröd och kaffe, gjorde denna dryck för soldaten nyttigare. Att slutligen sistnämnda artikel, jemte socker, af Intendents-Departementet föreslagits att i soldatportionen ingå, grundade sig bland annat dels på nödvändigheten för soldaten, att, under den kalla och våta väderlek, som ofta inträffade de tider mötena hölles, då manskapet icke vore i tillfälle att vid behof ombyta beklädnad, hafva att tillgå någon värmande och lätt tillagad dryck, dels ock på den erfarenhet, som i detta afseende vunnits under de sednare årens öfningsläger, då manskapet, enligt gifna föreskrifter, dagligen tilldelats kaffe och socker med nu föreslagna qvantum, genom bruket hvaraf truppens välbefinnande synnerligen befrämjats.

Men utom den sålunda, för beredande åt soldaten af ett frukostmål, nu i underdånighet föreslagna tillökning i kokföde-portionen under mötena, ansåge Intendents-Departementet, med stöd jemväl af den öfvervägande meningen inom arméen, sig böra hemställa, att, till vinnande af ett något lämpligare förhållande emellan vegetabilisk och animalisk samt färsk och salt föda i soldatportionen, den enligt 1858 års provianteringsstat bestämda qvantitet af 16 kubiktum ärter hvarannan dag måtte få minskas till 12 kubiktum, samt färska köttet, 75 ort hvarannan dag, ökas till 85 ort, helst den nuvarande qvantiteten ärter, hvilken föda manskapet i allmänhet mindre ofta i hemmen begagnade, ofta vid provianteringen endast till en del af soldaten förtärdes.

I afseende å den ofvannämnda genom Kongl. Brefvet den 15 November 1859 fastställda provianteringsstat för *torrföda* under bevaknings- och fälttjenstgöring gällde äfven hvad här förut, i fråga om behofvet af frukostmål till kok-

föde-portionen, blifvit yttradt; och ansåge Intendents-Departementet fördenskull, att nyssnämnda provianteringsstat borde ökas med följande artiklar, nemligen: 10 ort rökt fläsk, 2 ort brändt malet kaffe och 3 ort socker, hvarjemte till kokning af kaffet borde bestås 0,0004 famn ved.

Hvad Rikets Ständers Revisorer yttrat, angående behofvet af omvexling i den för manskapet vid Indelta Arméen gällande utspisning, vunne, enligt Intendents-Departementets mening, behörigt afseende genom uptagande i portionsstaten af de nu föreslagna nya proviant-artiklarna; och vore något ombyte af födoämnen i vidsträcktare mån under soldatens läger-tjenstgöring hvarken behöflig eller, med hänseende till den vana vid fältlifvet, derigenom borde soldaten beredas, lämplig, och icke heller möjlig att i allmänhet utan betydligare kostnad för Kronan beredas.

Genom den af Intendents-Departementet nu ifrågaställda förbättring i soldat-portionen för indelta arméen och allmänna beväringsmanskapet under vapenöfningarna åsyftades för öfrigt icke någon förändring eller inskränkning i den genom 26 § af 1858 års Mötesunderhålls-reglemente vederbörande medgifna rättighet till mindre afvikelser från den fastställda provianteringsstaten; och syntes af samma anledning, hvarför manskapet nu egde utbyta portionsbränvinet mot kontant ersättning efter leveranspriset för tillfället, eller att en del af soldaterne icke förtärde bränvin, en dylik rättighet äfven i afseende å de nya artiklarna kaffe och socker böra manskapet medgifvas.

I öfverensstämmelse med nu angifna grunder hade Intendents-Departementet uprättat bifogade två förslag (Bil. Litt. H och J) till provianteringsstater å tillökad kok- och torrföde-portioner under indelta arméens och beväringsmanskapets möten; utvisande dessa stater äfven kostnaden, efter gångbara pris, för hvardera portionen, hvilken kostnad, jemförd med den, hvartill portionerna enligt nu gällande provianteringsstater upginge, öfversköte densamma med 10 öre för kokföde-portionen och med 9 öre för torrföde-portionen.

Beträffande indelta arméens garnisonsförstärknings- och gränseposteringskommenderingar, funne Intendents-Departementet, lika med Revisorerne, billigt att, enär manskapets tjenstgöringsförhållanden under dylika kommenderingar vore väsendtligen enahanda med garnisonerad värfvad trupp, den af Eders Kongl. Maj:t för värfvade garnisonsregementena Nådigst fastställda provianteringsstat finge vid nämnda kommenderingar, likasom redan vid arbetskommenderingar under Fortifikationens ledning egde rum, tjena till efterrättelse, dock med undanteg för gränse-posteringen i Haparanda, angående hvars aflöning, till följd af särskilda förhållanden, lämpligen borde förblifva vid den derom genom Nådiga Brefvet den 2 Februari 1864 gifna föreskrift, att manskapet finge tilldelas kontant aflöning i ett för allt, med 80 öre om dagen för hvarje man; hemställande Intendents-Departementet härvid i öfrigt, att, i de fall, då kontant

aflöning, i stället för natura-underhåll efter värfvade arméns provianteringsstat, tilldelas manskapet vid omförmälda kommenderingar, denna aflöning måtte få utgå med ett belopp, motsvarande för hvarje dag värdet af naturaportionen för det värfvade garnisonsmanskapet i kommenderingsorten, eller, om sådant manskap der icke funnes, enahanda portionsvärde i närmast belägna garnisonsort, samt tobaksskillingen bestämmas lika som för manskapet af indelta armén under vapenöfningarna egde rum.

Den ökade kostnad, som genom tillämpning af ej mindre ofvan föreslagna provianteringsstater vid indelta arméens och beväringsmanskapets möten, under dessas nuvarande organisation, än äfven värfvade arméens provianteringsstat vid indelta arméens garnisonsförstärknings- och gränseposteringskommenderingar, med beräkning af den styrka, dessa kommenderingar för det närvarande ega, är af Intendents-Departementet beräknad att utgöra:

för indelta arméen	R:dr	73,500 och
för beväringsmanskapet	»	60,000
eller tillhopa	R:dr	133,500:

för bestridande hvaraf, således erfordrades en motsvarande förhöjning i statsanslagen för indelta arméens och allmänna beväringsmanskapets vapenöfningar; hvarjemte, och enär indelta arméens provianteringsstat tillämpades äfven för Wermlands Fältjägare-regementes möten, en tillökning af 1,800 R:dr årligen i de för detta regementes vapenöfningar nu anvisande medel blefve af behof påkallad.

För den händelse likväl, att den af mig här ofvan för indelta arméen samt Wermlands Fältjägare-regemente i underdånighet föreslagna förändrade mötesplan vinner Eders Kongl. Maj:ts godkännande, kommer, enligt mig lemnade upgifter, en ytterligare förhöjning i möteskostnader, utöfver de af Intendents-Departementet nu anmälda, att deraf föranledas, nemligen:

för indelta arméen med	12,824: 60
för Wermlands Fältjägare-regemente med omkring	200: —

Efter hvad sålunda i denna fråga förekommit, och då jag, lika med Armé-Förvaltningens Intendents-Departement, delar den af Stats-Revisorerne uttalade åsigt om otillräckligheten af den för indelta arméen nu fastställda portion, hvilken äfven för Wermlands Fältjägare-regemente och allmänna beväringsmanskapet tillämpas, samt jag jemväl instämmer i de af Intendents-Departementet till portionens förbättrande nu afgifna förslag, får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i Nåder föreslå Riksdagen, att, de för åstadkommande af den ifrågaställda förbättrade utspisningen erforderliga ytterligare förhöjningar i vapenöfningsanslagen måtte af Riksdagen beviljas, nemligen:

för indelta arméens vapenöfningar, tillhopa	R:dr	86,324: 60
för Wermlands Fältjägare-regemente	»	2,000: —
för Beväringsmanskapets vapenöfningar	»	60,000: —
eller sammanlagdt	R:dr	148,324: 60;

lärande dock de för Wermlands Fältjägare-regemente och allmänna beväringsmanskapet sålunda erforderliga förhöjningsbelopp få här nedan uptagas i sammanhang med öfriga för dessa truppers vapenöfningar behöfliga anslagsmedel.

Om till det sålunda, för tillämpning af förbättrad provianteringsstat erforderliga tillägg till anslaget för indelta arméens vapenöfningar ..... R:dr 86,324: 60
lägges den ofvan föreslagna tillökningen för utsträckta vapenöfningar ..... » 155,216: 32

kommer den erforderliga tillökningen i detta anslag att utgöra sammanlagdt ..... » 241,540: 92
samt hela anslaget, inberäknadt nuvarande beloppet ..... » 825,000: —

att upgå till R:dr 1,066,540: 92

eller i rundt tal till 1,066,500 R:dr; hvarigenom äfven förhöjningen kommer att i rundt tal blifva 241,500 R:dr.

Värfvade Arméen.

Garnisonsregementenas kok-inrättningar I anledning af Eders Kongl. Maj:ts, uti den till Rikets sednast församlade Ständer aflåtna nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof gjorda framställning om förhöjningar i anslagen till garnisons-regementenas kokinrättningar, hvilka förhöjningar borde tilläggas regementenas aflöningsanslag, hvarunder de för dessa inrättningar förut anvisade medel voro inbegripna, hafva Rikets Ständer, enligt deras underdåniga skrifvelse af den 9 Juni sistlidna år, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens 4:de Hufvudtitel, väl anvisat nedannämnda af Eders Kongl. Maj:t äskade anslagsförhöjningar, nemligen:

för Lif-Gardet till häst med		900
» Hussar-regementet Konung Carl XV		900
» Svea Lif-Garde		500
» Andra Lif-Gardet		250
» Svea Artilleri-regemente	1,050	
» Göta dito dito	800	
» Wendes dito dito	350	
» Fyrverkare-corpsen	75	2,275
» Gotlands Nationalbevärings Artilleri-corps' stamtrupp med		250
eller tillsammans	R:dr	5,075

men enär, vid jemförelse af samtliga af vederbörande gjorda framställningar om ökade anslag för kokinrättningskostnader, det visat sig, att dessa anslagsbehof vid särskilda regementen och corpser ej i någon mån vore beräknade efter truppernas olika nummerstyrka, samt tillgängliga handlingar icke lemnade någon ledning för bedömande, huruvida detta förhållande varit föranledt af mer eller mindre ändamålsenliga anordningar, åsidosättande af nödig sparsamhet eller andra omständigheter, hafva Rikets Ständer ansett de uti ifrågavarande hänseende begärda anslagsbelopp, intilldess fullständig utredning i frågan vunnits, icke böra å ordinarie stat uppföras, i följd hvaraf Rikets Ständer beviljat ofvanberörda anslagsförhöjningar, att såsom extra anslag för år 1867 från Riksgäldskontoret utgå; hvarjemte Rikets Ständer anhållit, att Eders Kongl. Maj:t ville från vederbörande infordra och för nästkommande Riksdag låta framlägga fullständig utredning i afseende på det anmälda behofvet af förökade anslag för bestridande af kokinrättningskostnader vid värfvade regementen och corpser.

Sedan i anledning af detta Rikets Ständers tillkännagifna beslut Eders Kongl. Maj:t under den 4:de sistlidna Juli täckts anbefalla Arméförvaltningen att inkomma med den af Rikets Ständer äskade utredning och derpå grundadt förslag till bestämmande af de särskilda kokinrättningsanslagen, har Arméförvaltningens Civila Departement uti dess ofvannämnda skrifvelse af den 27 nästlidne Oktober öfverlemnat från vederbörande Regements- och Corpschefs-Embeten infordrade specifika utredningar och kalkyler öfver regementenas och corpsernas behof för ifrågavarande ändamål, af hvilka handlingar hufvudsakligen inhemtas:

att, för *Lifgardet till häst*, kostnaderna väl upptagits till ett belopp af 2,574 R:dr för år räknadt, men att, enligt Sekundchefs-Embetets förklarande, ett årsanslag för nästa statsregleringsperiod af 2,400 R:dr skulle för behofvet blifva tillräckligt;

att, för *Hussar-regementet Konung Carl XV*, nuvarande anslaget 1,200 R:dr till ved för regementets kokinrättningar kunde anses tillräckligt och att till hyra för matlokaler i Helsingborg och Engelholm, i hvilka städer kaserner ej funnes, erfordrades 700 R:dr; men att, då sqvadronerna i dessa bägge orter ej ännu erhållit matservis eller köksattiralj, samt anslag till underhåll af dylika effekter för såväl dessa som regementets öfriga sqvadroner saknades, ett anslag för en gång af 1,760 R:dr till bestridande af anskaffningskostnaden, samt ett årligt anslag af 528 R:dr till underhållskostnader, för regementet erfordrades;

att, för *Svea Lifgarde*, efter medeltalet af kokinrättningskostnaderna för åren 1861—1865, ett års dylika kostnader kunde beräknas till 2,242 R:dr 44 öre, deri dock ej inbegripet det belopp, som erfordrades till arfvoden för räkenskaps- och protokollsföranden, kokerskan och dagkorporalerne;

att, för *Andra Lifgardet*, kostnaderna, hvilka uppgått:

år **1861**	till	3,351: 45,
» **1862**	»	2,904: 38,
» **1863**	»	2,753: 26,
men år **1864**	»	5,101: 23
och år **1865**	»	5,939: 90,

väl ansågos kunna framdeles nedgå till medeltalet af **1861—1863** års utgifter, men att, då regementets nya köksinrättning, som föranledt de dryga kostnaderna under åren **1864** och **1865**, än vidare förorsakade betydliga utgifter för upplysning och uppvärmning samt för aflöning åt en kokerska och en man för ångmaskinens skötsel m. m., ett belopp af 4,308 R:dr för närvarande vore erforderligt;

att, för *Svea Artilleri-regemente*, kostnaden under de 5 sista åren i medeltal utgjort, för hufvudstationen och detachementet å Waxholms fästning **2,667** R:dr **65** öre och för batteriet i Hernösand **172** R:dr 8 öre, men att, i anseende till ökad åtgång af brännmaterial vid hufvudstationen samt otillräckligheten af anslaget till servisens underhåll, anslaget behöfde ökas: för hufvudstationen och detachementet å Waxholm till sammanlagdt **3,000** R:dr, och för batteriet i Hernösand till **200** R:dr:

att anslagen beräknats:

för *Göta Artilleriregementes* kokinrättningar till **2,560** R:dr;

för *Wendes Artilleriregementes* stationer i Kristianstad och Landskrona till **2,150** R:dr;

för *Fyrverkarekåren* till **450** R:dr, och

för *Artilleri-stamtruppen på Gotland* till **400** Rdr.

Arméförvaltningen, — som låtit med ledning af der förvarade räkenskaper upprätta härhos fogade tablå (bil. Lit. K.) öfver beloppen af kokinrättningskostnaderna vid ofvannämnda värfvade regementen och corpser under hvarje af åren **1861** till och med **1865**, hvilken tablå tillika utvisar medeltalet af kostnaderna för dessa 5 år, beloppen af de såväl för år **1866** å ordinarie stat, som ock de för innevarande år å dels ordinarie dels extra stat för enahanda kostnader anvisade anslag samt den summa, som, enligt vederbörandes ofvanomförmälda kalkyler och uppgifter, anses för ändmålet erforderlig, äfvensom de af Arméförvaltningen föreslagna belopp samt truppernas nummerstyrka, — har i afseende å de uppgifna anslagsbehofven anmält:

att de för Svea- och Andra Lifgardes-regementena, Hussar-regementet Konung Carl XV, Artilleribatteriet i Hernösand samt Göta- och Wendes Artilleriregementen begärda anslagssummor öfverstiga de för år **1867** beviljade anslag;

att, beträffande det för Svea Lifgarde ifrågaställda anslag, **2,242** R:dr **44** öre, derunder, såsom ock Sekundchefs-Embetet upgifvit, icke inberäknats arfvoden till

räkenskaps- och protokollsföranden, kokerskan och dagkorporalerne, hvilka kostnader, som för detta regemente enligt räkenskaperna uppgått till **699** R:dr för år, under de föregående åren af andra medel blifvit godtgjorda;

att, hvad anginge för Andra Lifgardet beräknade **4,308** R:dr till kokinrättningens underhållande, den betydliga skilnaden emellan detta regementes och Svea Lifgardes anslagsbehof, oaktadt regementena egde samma nummerstyrka, härledde sig derifrån, dels att nyssnämnda arfvoden blifvit i kostnadssumman för Andra Lifgardet inberäknade, dels att sistnämnda regementes nya och väl ordnade kokinrättning påkallade högre utgifter, synnerligast för husets upvärmning och uplysning; samt

att, då underhållet af Artilleri-batteriet i Hernösand för närvarande bekostades från Norrbottens Hästjägare-sqvadronsfond, något anslag å Riksstaten till batteriets kokinrättning icke ifrågakomme.

I sammanhang härmed har Armé-Förvaltningen i underdånighet erinrat, att de från en del regementen och corpser afgifna upgifter icke egt den fullständighet som varit önskvärd; — men då det borde antagas, att Regements- och Corps-Chefer icke upgifvit anslagsbehofven till högre belopp, än hvartill kostnaderna efter vunnen erfarenhet och ytterligare beräkning ansetts komma att upgå, eller underlåta vidtaga de kontroll-åtgärder, som funnes nödiga till förekommande af misshushållning med anslagsmedlen, samt härtill komme, att flera på anslagsbehofven verkande förhållanden, såsom några regementens fördelning på flera garnisonsorter, olika varupris inom särskilda delar af landet, m. m. gjorde det till en omöjlighet att, äfven om fullständiga uträkningar öfver behofven meddelats, af nummerstyrkan erhålla någon antaglig grund för anslagens bestämmande; har Armé-Förvaltningen ansett dylika uträkningars ofullständighet icke böra utgöra hinder för Förvaltningen att på upgifna omständigheter grunda och till Eders Kongl. Maj:t i underdånighet afgifva utlåtande i detta ämne.

Beträffande således först *Lifgardet till häst* och *Fyrverkare-corpsen*, så, enär anslagsbehofven för dessa trupper uptagits till enahanda belopp som för år **1867** blifvit anvisade, samt behofven jemväl blifvit behörigen upgifna, har Armé-Förvaltningen hemställt, att de föreslagna summorna, utgörande för

Lifgardet till häst ..... **2,400** R:dr och
för Fyrverkare-corpsen ..... **450** R:dr,

måtte af Eders Kongl. Maj:t i nåder godkännas.

Då likaledes för *Svea Artilleri-regemente* och *Artilleri-stamtruppen på Gotland* icke fordrats högre anslag, än som för år **1867** blifvit fastställda, har Armé-Förvaltningen ansett äfven dessa anslag med **3,000** R:dr för regementet och med **400** R:dr för truppen å Gotland vara behöfliga.

För

För *Göta* och *Wendes Artilleri-regementen* hade väl reqvirerats högre anslagsbelopp, än som för år 1867 blifvit fastställda, men då dessa regementen som hvart för sig vore förlagda i särskilda garnisonsorter, nemligen Göta regemente i 4 och Wendes regemente i 2, och hade kokinrättning på hvartdera stället, med uträkningar, mot hvilka någon skälig anmärkning icke förekommit, styrkt behofvet af de äskade anslagen, har Armé-Förvaltningen ansett sig icke kunna i desamma yrka någon nedsättning, hvadan dessa anslag med 2,560 Rdr för Göta ocb med 2,150 R:dr för Wendes Artilleri-regemente i underdånighet föreslagits.

Hvad angår *Svea Lif-Garde*, hade medelkostnaden under åren 1861—1865 uppgått till 2,813 R:dr 27 öre, men regementet ifrågasatt ett anslag af blott 2,242 R:dr 44 öre, i hvilket belopp, såsom här ofvan blifvit anmäldt, dock icke inberäknats de till 699 R:dr för år uppgående arfvoden för räkenskaps- och protokollsföranden, kokerskan och dag-korporalerne; och som dylika arfvoden i allmänhet funnes inbegripna i de för de öfriga regementena ifrågaställda kokinrättningsanslag och således äfven för Svea Lif-Garde borde från det regementet tillkommande enahanda anslag utbetalas, har, med iakttagande häraf, Armé-Förvaltningen ansett anslaget kunna förhöjas till ett berörda medelkostnad ungefärligen motsvarande belopp, samt alltså föreslagit, att 2,800 R:dr måtte såsom kokinrättningsanslag för detta regemente i nåder fastställas.

För *Andra Lif-Gardet* hade väl ett betydligt högre belopp än både medelkostnaden och 1867 års anslag blifvit såsom anslagsbehof uppgifvit; men då, enligt hvad räkenskaperna utvisade, betydliga brister å regementets anslag för den förflutna tiden årligen uppstått, hvilka måst af andra medel godtgöras; då regementets kokinrättning, som numera blifvit ordnad på ett ändamålet fullt motsvarande sätt, medförde, för upplysning, kokning och betjening, större omkostnader än vanliga dylika inrättningar; och då emot regementets utgiftsberäkning någon hufvudsaklig anledning till anmärkning, icke förekommit, har Armé-Förvaltningen i så måtto understödt regementets framställning, att ett årligt anslag af 4,000 R:dr blifvit af Armé-Förvaltningen tillstyrkt.

Vidkommande åter *Husar-regementet Konung Carl XV*, så och då regementet icke meddelat någon uträkning öfver dess årliga anslagsbehof, och de såsom sådant tillsammanlagdt 2,428 R:dr uppgifna summorna öfverstege så väl medelkostnaden för åren 1861—1865 som 1867 års anslag, utan att giltiga skäl för tillökningen blifvit anförda, har Armé-Förvaltningen funnit sig sakna anledning att för nämnda regemente tillstyrka högre anslag än som för sistnämnda år blifvit beviljadt, hvadan Armé-Förvaltningen i underdånighet hemställt om anslagets fastställande till 1,800 R:dr; men hvad anginge Chefs-Embetets framställning om särskildt anslag till anskaffning af matservis åt sqvadronerna i Helsingborg och Engelholm har Armé-Förvaltningen på anförda skäl ansett densamma åtminstone för närvarande icke böra

blifva föremål för Riksdagens behandling och således ej heller nu föranleda något underdånigt utlåtande från Armé-Förvaltningens sida.

För *Artilleri-batteriet i Hernösand*, hvars kokinrättningsanslag såväl som öfriga underhållskostnader icke betungade Statsverket, har Armé-Förvaltningen, enär kostnaden för år 1864, med hvilket år tillämpningen af den genom nådiga Brefvet den 10 November 1863 för värfvade arméen fastställda provianteringsstat, med deraf föranledda ökade kokningskostnader, vidtog, uppgått till 201 R:dr 22 öre samt medeltalet af 1864 och 1865 års kostnader utgjort 183 R:dr 91 öre, i underdånighet tillstyrkt, att reqvirerade 200 R:dr såsom med blott 16 Rdr 9 öre öfverstigande nämnda medelkostnad, måtte i Nåder fastställas till utgående från Norrbottens Hästjägare-sqvadronfond.

De af Armé-Förvaltningen sålunda i underdånighet föreslagna kokinrättningsanslag för garnisonsregementen och corpser, för så vidt dylika anslag böra af Statsverket utgöras, uppgå, på sätt ofvanåberopade tablå äfven visar:

för Lifgardet till häst	till	R:dr	2,400: —
» Svea Lifgarde	»	»	2,800: —
» Andra Lifgardet	»	»	4,000: —
» Husar-regementet Konung Carl XV	»	»	1,800: —
» Svea Artilleri-regemente	»	»	3,000: —
» Göta d:o d:o	»	»	2,560: —
» Wendes d:o d:o	»	»	2,150: —
» Fyrverkare-korpsen	»	»	450: —
» Artilleri-stamtruppen å Gotland	»	»	400: —
eller tillhopa	R:mt	R:dr	19,560: —

Om från denna summa afräknas dels de å regementenas ordinarie aflöningsstater uppförda anslag till kokinrättningar ..... 11,425: —
dels ofvanberörda af Rikets Ständer för år 1867 i samma anslag beviljade förhöjningar..... 5,075: — 16,500: —
skulle den verkliga anslagsförhöjningen blifva ..... Rdr 3,060: —

Med instämmande i hvad Armé-Förvaltningen sålunda anfört, får jag i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen i Nåder begära, att, i stället för de såsom extra anslag för garnisonsregementens och corpsers kokinrättningar af Rikets Ständer för år 1867 beviljade 5,075 R:dr, ett anslag för samma ändamål af 8,135 R:dr måtte för tiden från och med år 1868 å ordinarie stat uppföras och vederbörande regementens och corpsers aflöningsanslag tilläggas med följande belopp, nemligen:

för Lifgardet till häst	R:dr	900: —
» Svea Lifgarde	»	1,300: —
Transport	R:dr	2,200: —

	Transport R:dr	2,200: —	
för Andra Lifgardet	»	1,750: —	
» Husar-regementet Konung Carl XV	»	1,000: —	
» Svea Artilleri-regemente	»	1,050: —	
» Göta d:o d:o	»	1,060: —	
» Wendes d:o d:o	»	750: —	
» Fyrverkare-korpsen	»	75: —	2,935: —
» Artilleri-stamtruppen å Gotland			250: —
		Summa R:dr	8,135: —

äfvensom jag anser mig böra i underdånighet tillstyrka, att anslaget för Artilleribatteriets i Hernösand kokinrättning må från och med år 1868 i Nåder fastställas till 200 R:dr, att från Norrbottens Hästjägare sqvadronsfond utgå.

Svea ock Andra Lifgardes-regementena. Sedan Kongl. Maj:t i afseende å Lifbevärings-regementet dels förklarat, att tillsvidare hvarken den ledigvarande Chefsplatsen vid regementet skulle tillsättas eller nya Officerare der antagas, dels och beslutit, att det beväringområde, som förut varit anslaget till nämnda regemente, skulle fördelas på Lifgardes-regementena till fot; samt Kongl. Maj:t, i anledning af dessa förhållanden och då den vid sistberörda regementen befintliga befälspersonal, som icke kunde befrias från sin tjenstgöring i öfrigt, befanns otillräcklig för att kunna äfven besörja vapenöfningen med det sålunda dem tillslagna beväringsmanskap, funnit nödigt, att hvartdera af Fotgardes-regementena, efter hand och i mån af tillgångar på Lifbevärings-regementets stat, erhölle tillökning i sitt befäl med 1 Tredje Major och 4 Andre Kapitener, med följande aflöning, nemligen:

1 Tredje Major	lön	3,500: —	
rationer för 2 hästar à 270 R:dr		540: —	
stallhyra för dito à 100 »		200. —	4,240: —
4 Andre Kapitener, löner à 2,000 R:dr			8,000: —
		tillhopa R:dr	12,240: —

för hvartdera regmentet, eller inalles för bägge regementena 24,480 R:dr; — så föreslogs af Eders Kongl. Maj:t vid 1859 och 1860 års riksdag, att denna anslagstillökning för Fotgardes-regementena finge utgå i mån af blifvande tillgångar på Lifbevärings-regementets stat, hvilken uti Riksstaten upptagen till 31.911 R:dr 50 öre, härtill lemnade tillgång, äfven med förutsättning, att de för vakanta beställningar vid Lifbevärings-regementet belöpande afgifter till ackordsamorteringen från anslaget utginge.

Till svar härå meddelade Rikets Ständer, att, af anförda skäl, Rikets Ständer, utan att ingå i pröfning af det förslag Kongl. Maj:t framställt för anskaffande och

underhållande af erforderligt befäl vid vapenöfningarna med Stockholms stads och läns beväringsmanskap, ansett sig böra till Kongl. Maj:t öfverlemna att i sådant hänseende vidtaga lämpliga åtgärder, dock med vilkor att kostnaderna för en förändrad organisation icke öfverstege det af Kongl. Maj;t äskade belopp; i följd hvaraf, och då Rikets Ständer icke hade sig bekant, till hvad belopp besparing på Lifbevärings-regementets anslag då genom inträffad ledighet uppkommit, detta anslag blef å 4:de hufvudtiteln tillsvidare upptaget till oförändradt belopp 31,911 R:dr 50 öre.

På grund af detta Rikets Ständers medgifvande har Eders Kongl. Maj:t under den 18 Mars 1862, sedan upplyst blifvit, att det disponibla öfverskottet å Lifbevärings-regementets anslag när äfven ackordsräntor för 8 vakanta Underlöjtnants-beställningar blifvit såsom utgift tagna i beräkning, då utgjorde 10,663 R:dr, i Nåder förordnat, att af de sålunda befintliga tillgångarna på Lifbevärings-regementets stat för närvarande skulle bildas fyra Andre Kapitensbeställningar eller två sådana vid hvartdera af Svea och Andra Lifgardes-regementena, med löner à 2,000 R:dr, samt att alltså hela aflöningskostnaden för dessa nya beställningar skulle utgå från besparingarna å Lifbevärings-regementets statsanslag, intilldess beloppet kunde derifrån varda öfverflyttadt till statsanslagen för berörda Gardes-regementen; och hafva meranämnda beställningar sedermera, efter afgifna förslag blifvit i Nåder tillsatta; hvarefter Eders Kongl. Maj:t bestämt de ackordsräntor, att till Arméens ackordsamorteringsfond utgå hvilka skola åtfölja såväl dessa som äfven de öfriga för de två Gardes-regementena afsedda nya beställningar, på det att vid Lifbevärings-regementet utgående ackordsräntor måtte efterhand på dessa beställningar öfverflyttas.

I anledning af nu omförmälda förhållanden blef vid 1862 och 1863 års riksdag, uppå Eders Kongl. Maj:ts i ämnet gjorda framställning, Lifbevärings-regementets anslag minskadt med 8,000 R:dr, men deremot hvartdera af Lifgardes-regementenas till fot anslag förhöjdt med 4,000 R:dr.

Härefter och sedan Eders Kongl. Maj:t under den 28 nästlidne December beviljat 1:ste och 2:dre Bataljons-Cheferne vid Lifbevärings-regementet, Öfverste-Löjtnanten vid berörda regemente, Öfversten i Arméen m. m. Friherre G. Fleetwood samt Majoren vid regementet Öfverste-Löjtnanten i Arméen m. m. A. E. Hazelius Nådigt afsked från innehafvande beställningar på stat, har Eders Kongl. Maj:t i sammanhang dermed dels förklarat att 1:sta Bataljons-Chefsplatsen tillsvidare icke komme att tillsättas, dels ock beslutit, att af den sålunda ledigblifna 1:ste Bataljons-Chefslönen, tillika med de genom inträffade vakanser förut uppkomna tillgångar å Lifbevärings-regementets stat skulle bildas ytterligare två Andre Kapitensbeställningar vid hvartdera af Svea och Andra Lifgardes-regementena med löner à 2,000 R:dr.

Till följd häraf hemställer jag i underdånighet att, i öfverensstämmelse med hvad förut i dylikt fall egt rum, Lifbeväringsregementets anslag, som i innevarande

års Riksstat är uptaget till 23,911 R:dr 50 öre, må förminskas med 8,000 R:dr, men deremot anslagen för Svea och Andra Lifgardes-regementena hvartdera ökas med 4,000 R:dr.

Härigenom samt till följd af den ofvan föreslagna förhöjningen i anslagen till garnisons-regementenas kokinrättningar skulle de kontanta anslagen för Lifgardes-regementena till fot komma att utgöra:

för Svea Lifgarde:

nuvarande anslag	144,622: 70.
från Lifbevärings-regementet öfverflyttade	4,000: —
förhöjning i kokinrättnings-anslaget	1,300: —
Summa R:dr	149,922: 70.

för Andra Lifgardet:

nuvarande anslag	144,787: 70.
från Lifbevärings-regementet öfverflyttade	4,000: —
förhöjning i kokinrättnings-anslaget	1,750: —
eller tillhopa R:dr	150,537: 70.

Wermlands Fältjägare-regemente. Till kostnadernas bestridande för detta regementes vapenöfningar finnas för närvarande i regementets stat anvisade följande belopp, nemligen:

till marschpenningar åt manskapet	R:dr	900.	
» manskapets underhåll under regementsmöten, beräknade till omkring 12 dagar,	»	4,200,	5,100.
För regementets öfriga vapenöfningar hafva kostnaderna varit anvisade att utgå:			
för korporalskola, från volontär-vakansmedelsfonden med	R:dr	375.	
» befäls- och rekrytmötena, de förra à 10 och de sednare à 28 dagar, från statsanslaget till extra utgifter med omkring	»	2,900,	3,275.
Tillhopa således omkring	R:dr		8,375.

Då jag här ofvan vid behandlingen af frågan om indelta arméns vapenöfningar, på anförda skäl föreslagit, att Wermlands Fältjägareregemente måtte erhålla lika öfningar med indelta Infanteriet, endast med den skilnad att rekrytmötet, i anseende till den starkare omsättningen af manskap vid detta regemente än vid indelta arméen, finge beräknas för en styrka af 20 procent utaf regementets nummerstyrka, tillfälliga vakanser oberäknade; skulle, vid bifall till berörda förslag, regementet således hädanefter komma att hålla följande möten:

rekrytmöte ..... i 42 dagar;
befälsmöte ..... i 10 » ;
skarpskyttemöte i 8 » ;
timmermansmöte i 10 » , underbefälsmötet;
regementsmöte... i 20 » .

Enligt i Arméförvaltningens Intendentsdepartement uppgjord approximativ beräkning öfver kostnaderna för de sålunda föreslagna mötena, skulle dertill, med bibehållande af nuvarande provianteringsstat, erfordras omkring ..... R:dr 13,200,
hvilken summa dock, i händelse den, i anledning af Rikets Ständers sist församlade Revisorers framställning, här ofvan föreslagna förbättring i Indelta arméns provianteringsstat varder bifallen och således äfven blifver vid Wermlands Fältjägare-regemente tillämpad, kommer att ökas med ..... » 2,000,

eller tillsammanlagdt omkring R:dr 15,200.

Enär likväl de för rekryt- och befälsmötena samt korporalskoleöfningarne hittills, enligt hvad här ofvan blifvit omförmäldt, anlitade tillgångar icke egentligen äro för ifrågavarande ändamål afsedda, anser jag särskildt anslag böra för regementets samtliga möteskostnader å stat anvisas; och då dessa kostnader, på sätt nyss nämndt är, uppgå till ..... R:dr 15,200, —
samt för närvarande finnes å stat anvisadt endast ..... » 5,100, —
skulle såsom förhöjning i anslaget erfordras ..... R:dr 10,100. —

Och får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra framställning om anvisande af detta belopp, att å Wermlands Fältjägare-regementes stat uppföras; hvarigenom detta regementes anslag, som i innevarande års riksstat finnes utfördt med ..... » 74,974: 50,
skulle komma att utgöra ..... R:dr 85,074: 50.

Lega för hästar till Artilleriets exercis samt *furragering af Artilleriets och värfvade Kavalleriets hästar.* I afseende å dessa under Armé-Förvaltningens Intendents-Departement ställda två särskilda anslag har bemälda Departement väl icke ifrågasatt någon förändring i anslagens belopp, men enär dessa anslag äro afsedda till utgifter för de med anslagen åsyftade ändamål äfven vid Ingeniörtruppen, har Intendents-Departementet, för att fullständigare beteckna anslagens ändamål, i underdånighet för dem föreslagit benämningarne: «Lega för hästar till Artilleriets och Ingeniörtruppens exercis» samt «furragering af Artilleriets och Ingeniör-truppens samt värfvade Kavalleriets hästar.»

Instämmande i Intendents-Departementets åsigt om behöfligheten af en fullständigare benämning å ifrågavarande två anslag, får jag dock, vid det förhållande att Ingeniör-truppen numera utgör en särskild bataljon under benämning «Pontonier-

bataljonen», i så måtto afvika från Intendents-Departementets förslag, att jag i underdånighet hemställer det anslagen måtte erhålla benämningarne: «*Lega för hästar till Artilleriets och Pontonier-bataljonens exercis*» samt «*furragering af Artilleriets och Pontonier-bataljonens samt värfvade Kavalleriets hästar.*»

Beväringen.

Lifbeväringsregementet. Under åberopande af hvad jag här ofvan i fråga om tillökning i Svea och Andra Lifgardes-regementenas befälspersonal haft nåden anföra, får jag i underdånighet hemställa, att Lifbeväringsregementets

enligt Riksstaten nu utgående anslag	R:dr	23,911: 50.
måtte föreslås till minskning med	»	8,000: —
och således att upptagas till endast	R:dr	15,911: 50.

Gotlands National-beväring. Vid bifall till min ofvan gjorda framställning om förhöjning i kok-inrättnings-anslagen för garnisonsregementena skulle kontanta riksstatsanslaget för Gotlands Naiionalbeväring komma att från dess

nuvarande belopp	R:dr	137,803: 40.
förhöjas med	»	250: —
till	R:dr	138,053: 40.

Anslaget till beväringsmanskapets vapenöfningar. Under förutsättning att Riksdagen skall, lika med Rikets Ständers sednast församlade Revisorer, finna behofvet af förbättring i den för indelta arméen nu gällande provianteringsstat, samt att till följd härat den här ofvan föreslagna förbättrade provianteringsstat varder af Eders Kongl. Maj:t till efterrättelse fastställd ej allenast för indelta arméen, utan äfven för beväringsmanskapet under dess årliga vapenöfningar, skulle, enligt hvad redan förut i sammanhang med frågan om förhöjning i anslaget för indelta arméens vapenöfningar anmärkts, deraf komme att föranledas en tillökning i beväringsmanskapets vapenöfningskostnader,

uppgående till	R:dr	60,000: —
hvarigenom tillika med nuvarande anslagsbelopp	»	500,000: —
anslaget till detta manskaps vapenöfningar skulle komma att utgöra	R:dr	560,000: —

och torde alltså nådig framställning om anvisande af det sålunda erforderliga tillökningsbeloppet hos Riksdagen göras.

Materielen.

Försvarsverket till lands i allmänhet eller Arméförvaltningens Departementer. Arméförvaltningens Intendents-Departement, som, i anledning af väckt

fråga om tillökning af nummerstyrkan vid Norrbottens Fältjägare-corps, uti underdånigt utlåtande den 19 nästlidne Oktober, bland annat, anmält de kostnader, som genom fastställandet af en för ifrågavarande ändamål föreslagen organisationsplan skulle för Statsverket uppkomma, har nu, under åberopande af berörda utlåtande, i underdånighet hemställt, att, till bestridande af nyssnämnda kostnader, så vidt de stode i sammanhang med ofvanstående anslagstitel, en tillökning i anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet måtte med sammanlagdt 3,459 R:dr 62 öre beviljas. Men enär berörda fråga om tillökning i Norrbottens Fältjägare-Corps' nummerstyrka ännu ej blifvit af Eders Kongl. Maj:t i Nåder pröfvad och afgjord, och möjligen icke eller torde böra komma under slutlig pröfning förr än i sammanhang med en blifvande reorganisation af försvarsväsendet i allmänhet, har jag ansett Intendents-Departementets ifrågavarande hemställan, likasom samma Departements öfriga, under förutsättning af ofvanberörda organisationsplans genomförande, gjorda framställningar om nya eller ökade anslag, icke för närvarande böra till åtgärd föranleda.

Deremot, och hvad beträffar det af Intendents-Departementet bland de för dess utgifter erforderliga *extra* anslag upptagna belopp af 80,984 R:dr 71 öre, som för beklädnadspassevolansen vid värfvade regementen och corpser från och med år 1864 utgått och jemväl för år 1867 finnes anvisadt, så enär de underhandlingar, hvilka sednast egt rum emellan Armé-Förvaltningen å ena samt passevolantörerne vid värfvade regementen och corpser å andra sidan, icke medfört någon nedsättning i de för passevolansen hittills beräknade utgifter, samt den reglering af passevolansvilkoren, Eders Kongl. Maj:t under den 4 nästlidne December i Nåder fastställt, att för åren 1867, 1868 och 1869 förblifva gällande gör ifrågavarande anslagsbelopp under samma tid oundgängligen behöfligt, anser jag mig böra i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas förnya den redan vid 1862 och 1863 års Riksdag gjorda, men då af Rikets Ständer icke bifallna framställning om anslagets uppförande på ordinarie stat.

Likaledes anhåller jag, att det såsom extra anslag af Intendents-Departementet upptagna fyllnadsbelopp 4,963 R:dr 83 öre till utgifters bestridande för indelta arméens utredning måtte, enär detsamma otvifvelaktigt allt framgent blifver för det afsedda ändamålet erforderligt, få på ordinarie stat uppföras.

Deremot och så framt, på sätt jag här ofvan i underdånighet föreslagit, särskildt anslag för den nya krigshögskolan kommer att i Riksstaten upptagas, skulle anslaget för försvarsverket i allmänhet komma att minskas med det från samma anslag nu till Läroverket å Marieberg utgående belopp af 25,500 R:dr.

Om således från de föreslagna tillökningsbeloppen, nemligen:

För

för passevolansen vid värfvade arméen	80,984: 71.	
» indelta arméens utredning	4,963: 83.	85,948: 54.
afräknas nuvarande anslaget till Mariebergs läroverk		25,500: —
skulle den verkliga förhöjningen blifva		60,448: 54.
samt anslaget till försvarsverket i allmänhet, hvilket anslag nu utgör		1,191,498: 65.
komma att upgå till		R:dr 1,251,947: 19.

Salpeter-uppköp. Under den 13 Oktober 1865, vid pröfning af frågan rörande det understöd som från Statens sida borde för framtiden lemnas salpeter-näringen i riket samt om salpeter-fondens öfverlemnande till Riksgälds-Kontoret, täcktes Eders Kongl. Maj:t dels i nåder förklara:

att Statens åtagande, att inlösa den inom riket bevisligen tillverkade salpeter, komme från 1867 års början att upphöra, med undantag för Westerbottens och Norrbottens län, der sådan inlösen tillsvidare finge ega rum;

att för dessa län de genom Kongl. Brefvet den 7 Augusti 1863 fastställda två inlösningspris, nemligen 45 R:dr centnern, för ren och rabattfri samt 35 R:dr centnern för oren och rabatt underkastad salpeter, finge tills vidare förblifva gällande;

att af de till andra och tredje salpetersjuderi-distrikten ännu hörande län, salpetersjuderi-staterna i Upsala, Stockholms, Westmanlands och Christianstads län skulle med 1867 års början upplösas och understyresmanna-tjensternas i de 3 sistnämnda länen nuvarande innehafvare på indragningsstat förflyttas, med bibehållande af sina arvoden, 300 R:dr för dem hvardera årligen, men med frånträdande af resepenningarna, hvilka, likasom det nu utgående belopp af 500 R:dr för direktörs-göromålens bestridande i 2:dra distriktet, med Upsala län såsom hufvudstation, från samma tid salpeter-fonden borde besparas;

att i Kronobergs län, hvarest Direktörstjensten genom den tjenstförrättande Direktörens frånfälle blifvit ledig, salpetersjuderi-staten finge genast indragas och bemälde tjenstemans-aflöning alltså upphöra att vidare utgå; samt

att salpetersjuderi-verkmästarnes löner på berörda till indragning nu bestämda stater skulle besparas salpeterfonden, i den mån de nuvarande verkmästarne genom dödsfall från löne- eller pensions-stat afginge;

dels ock beslutat föreslå Rikets då sammanträdande Ständer, att, emot det att salpeterfonden, sådan den vid 1866 års utgång efter afslutad hufvudbok befunnes, till Rikets Ständers disposition öfverlemnades, Rikets Ständer i stället måtte på Riksstatens 4:de hufvudtitel, såsom ordinarie anslag till "*salpeterupköp*" upföra ett förslagsanslag af 110,000 R:dr, och således bevilja en tillökning i

dåvarande anslag med 50,000 R:dr, att från 1867 års början utgå samt användas till förefallande dylika utgifter, hvilka förut blifvit från salpeterfonden bestridda; äfvensom att Staten måtte öfvertaga fondens nuvarande eller i följd af indragningen blifvande expektans-, pensions- eller indragnings-stater; hvarefter Eders Kongl. Maj:t ville taga i öfvervägande, huruvida Komitén för salpeter-ärendena skulle kunna uphöra, och befattningen med den återstående salpetertillverkningen inom Riket tillika med salpeterupköp öfverflyttas på Armé-Förvaltningen.

Emot hvad sålunda blifvit föreslaget hafva Rikets Ständer icke haft vidare att erinra, än att, hvad anginge öfvertagandet af salpeterfondens expektans-, pensions- eller indragnings-stater, det syntes mindre lämpligt att på förhand lemna medgifvande i ofvan antydda syftning i afseende på sådana tjenstemän, hvilkas befattningar först framdeles kunde till indragning förekomma. I öfverensstämmelse hvarmed Rikets Ständer, enligt deras underdåniga skrifvelse af den 9 sistlidne Juni, medgifvit.

a) att, emot det att salpeterfonden, sådan den vid 1866 års utgång eiter afslutad hufvudbok befunnes, till Riksgälds-Kontoret för Riksdagens disposition öfverlemnades, det å Riksstatens 4:de hufvudtitel uppförda anslag å 60,000 R:dr till »*salpeteruppköp*», i stället finge, på sätt Eders Kongl. Maj:t äskat, upptagas såsom *förlagsanslag*, och till 110,000 R:dr förhöjas; samt

b) att Statsverket öfvertager salpeterfondens dåvarande, eller i följd af redan beslutad indragning blifvande expektans-, pensions- och indragnings-stater; hvarjemte Rikets Ständer i underdånighet anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes, efter vederbörandes hörande, låta verkställa och för kommande Riksdag framlägga behörig utredning, huruvida salpeternäringen fortfarande vore för innevånarne i Westerbottens och Norrbottens län af den betydelse, att den borde, på sätt hittills egt rum, af Statsverket understödjas.

Sedan, till följd häraf, Komitén för salpeter-ärendena genom Nådigt Bref den 4 nästlidne Juli erhållit befallning ej mindre att, sedan 1866 års hufvudbok för salpeterfonden afslutats, derom hos Eders Kongl. Maj:t göra underdånig anmälan, med upgift tillika om det belopp, som borde till Riksgälds-Kontoret aflemnas, äfvensom angående de personer, hvilka enligt Rikets Ständers beslut hade att sina aflönings- eller pensions-förmåner, efter fondens öfverlemnande, från Statsverket utbekomma, än ock, sedan vederbörande blifvit hörde, till Eders Kongl. Maj:t inkomma med den af Rikets Ständer begärda utredning rörande salpeternäringen i Westerbottens och Norrbottens län;

har bemälda Komité, uti underdånig skrifvelse af den 22 sistförflutne November, jemte anmälan att, enär salpeter-fondens hufvudbok för år 1866 ej förr än någon tid efter 1867 års ingång hunne afslutas, Komitén först då blefve i tillfälle att i underdånighet upgifva det belopp af nämnda fond, som, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers af Eders Kongl. Maj:ts förslag

föranledda beslut, borde till Riksgälds-Kontoret levereras, öfverlemnat från Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens och Norrbottens län samt vederbörande salpetersjuderi-tjenstemän inom dessa län infordrade yttranden, dervid jemväl åtföljt utdrag af protokollen, hållna vid kommunalstämmor med 13 särskilda församlingar i Westerbottens län, hvilka lemnats tillfälle att sina åsigter i ämnet uttala; Och har Salpeter-Komitén äfven för egen del sig angående denna fråga utlåtit.

Då Eders Kongl. Maj:t, vid pröfning af detta ärende den 28 nästlidne December, täckts, bland annat, i Nåder förklara att salpeter-näringen i Westerbottens och Norrbottens län tillsvidare skall såsom hittills af Staten understödjas, och att den af Salpeter-Komitén lemnade utredning rörande berörda näring inom nyssnämnda två län borde Riksdagen meddelas, samt alltså, i anledning af först omförmälda förklarande, det för år 1867 anvisade anslag för salpeterupköp fortfarande blifver för afsedt ändamål erforderligt, får jag i underdånigh t hemställa, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i Nåder föreslå Riksdagen, att till Salpeterupköp upföra på ordinarie stat ett förslagsanslag af samma belopp som för innevarande år finnes beviljadt eller 110,000 R:dr.

Diverse Anslag.

Under åberopande af hvad jag här ofvan, i anledning af väckt fråga om förändrad benämning för en del anslag under Riksstatens 4:de hufvudtitel, yttrat, får jag nu i underdånighet föreslå att anslaget till skjutskolor, hvilket hittills varit såsom allmänt anslag å Riksstaten upptaget, måtte hädanefter, enligt sin natur, ehuru till oförändradt belopp, få såsom reservations-anslag betraktas och i Riksstaten upptagas.

Sedan jag sålunda redogjort för de förändringar jag anser böra, beträffande ordinarie anslagen under Riks-Statens Fjerde Hufvudtitel, vidtagas, torde det tillåtas mig att, innan jag öfvergår till behandling af frågorna angående de anslag af mera tillfällig beskaffenhet, hvilka under samma Hufvudtitel äro af behof påkallade, eller den s. k. extra Statsregleringen, i underdånighet anmäla, att det af Rikets sednast församlade Ständer å allmänna Indragningsstaten for år 1867 anvisade anslag af 20,000 Riksdaler, till understöd åt i behof stadde *f. d. Landtvärnsmän* äfven för år 1868 synes till oförminskadt belopp blifva erforderligt. Ehuru nemligen för år 1866, då anslaget utgjorde 10,000 R:dr, understödsbeloppen blifvit bestämda endast till 10 à 12 R:dr för hvar och en sökande, hafva likväl icke alla, som till understöd sig anmält, kunnat deraf komma i åtnjutande. Eders Kongl. Maj:t torde derföre täckas besluta att för

F. d. Landtvärnsmän.

ifrågavarande ändamål af Riksdagen begära för år 1868 enahanda anslagsbelopp, som enligt hvad nyss nämndt är för år 1867 blifvit beviljadt eller 20,000 R:dr, och lärer i sådant fall underrättelse derom få meddelas Finans-Departementet, till iakttagande vid förslag till reglering af utgifterna under Riks-Statens Nionde Hufvudtitel.

I afseende å extra Statsregleringen under Fjerde Hufvudtiteln förekomma följande frågor:

1:o Artilleri-behof.

Artilleri-försök. Utaf det vid 1862—1863 års Riksdag för detta ändamål anvisade anslag af 160,000 R:dr, afsedt att af Landtartilleriet och Flottan gemensamt användas, har, på sätt i Stats-Råds-protokollet för den 13 Oktober 1865, rörande förslaget till statsreglering för år 1867 finnes omförmäldt, ett belopp af 50,000 R:dr, genom Kongl. Brefvet den 7 Mars 1865 blifvit anvisadt, att utgå till skjutförsök mot pansartafla med kanoner, dels 7″ 62 af Bessemer-stål, dels 6″ 81 af Bessemer-stål med tackjernshylsa och dels 6″ 81 af tackjern med i kammaren insatt cylinder af nyssnämnda slags stål. Enligt hvad General-Fälttygmästaren nu uti sitt ofvan åberopade underdåniga förslag rörande extra anslagsbehof anmält, hafva ej allenast dessa försök, utan äfven dylika med en 9″ 63 slätborrad tackjernskanon blifvit verkställda, hvarigenom det anvisade beloppet blifvit medtaget. Och då, enligt hvad jemväl till förra Riksdagen anmäldes, kostnaderna för inom Flottan anställda försök uppginge till omkring 64,000 Rdr, återstode alltså utaf det vid 1862—1863 års Riksdag anvisade anslag omkring 46,000 R:dr för ytterligare gemensamma försök i nämnda syfte inom Landtartilleriet och Flottan.

Dels med afseende å denna tillgång, dels ock under förutsättning att en väsendtlig besparing i kostnaderna borde kunna ske, derest skjutförsöken, i den mån sådant lämpligen kunde ega rum, anordnades gemensamt för Landtartilleriet och Flottan, hafva Rikets sednast församlade Ständer, utaf i Nåder begärda 30,000 R:dr, anvisat endast ett belopp af 20,000 R:dr till skjutförsök för år 1867.

På grund af de genom ofvannämnda försök vunna resultat har, enligt hvad General-Fälttygmästaren jemväl tillkännagifvit, en 9″ 63 kanon blifvit konstruerad, hvilken, ehuru den visat sig ega ganska försvarlig verkningsförmåga, dock icke fullt tillfredsställde alla de stora fordringar, som numera ställdes på det gröfsta artilleriet.

Till fortsättande af försök i nu antydda riktning, äfvensom till artilleriförsök i allmänhet har General-Fälttygmästaren nu i underdånighet föreslagit, att af Riksdagen måtte äskas ett anslag för år 1868 af 20,000 R:dr.

Fält-artilleriet. Vid sistlidna Riksdag hafva Rikets Ständer, i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga framställningar, för år 1867 beviljat medel dels till anskaffande af 70 st. refflade kanoner och spetsprojektiler, till ammunitionsvagnars inredning, riktinstrumenter m. fl. mindre utgifter, hvarigenom, enligt General-Fälttygmästarens anmälan, fältartilleriet inom loppet af tre år skulle komma att ega i det närmaste det antal kanoner med lavetter och föreställare, som af Landtförsvars-Komitén enligt dess arméorganisation ansetts erforderligt, samt derutöfver 10 kanoner i reserv; dels ock till anskaffning af en del erforderliga ammunitionsvagnar för ifrågavarande fältkanoner. Af dylika vagnar erfordrades visserligen ett större antal, men då det icke ansågs nödvändigt, att dessa erhölles på en gång, hade General-Fälttygmästaren till anskaffning under 3 år föreslagit endast 29 vagnar, hvartill Rikets Ständer anvisade medel för ett år med 4,470 R:dr; och har General-Fälttygmästaren nu i underdånighet anhållit, att jemväl för år 1868 måtte till anskaffning af ammunitionsvagnar begäras ett lika anslag eller 4,470 R:dr.

Till förra Riksdagen upgafs det antal fordon, som, under förutsättning att fältbatterierna komme att utgöras af 6 i stället för 8 kanoner, skulle, utöfver då redan befintliga antal, ytterligare erfordras; och blefvo vid nämnda Riksdag medel af Rikets Ständer anvisade till anskaffning af det antal fältsmedjor, sjuk- och medicinalvagnar, reservlavetter, tross- och expeditionsvagnar samt fouragevagnar, som af Eders Kongl. Maj:t ansågs böra under år 1867 levereras.

Och har General-Fälttygmästaren i underdånighet hemställt, att, till ytterligare fyllnad i det bristande antalet af ifrågavarande slags fordon, medel måtte af Riksdagen begäras att under år 1868 utgå för anskaffning af:

6 st. sjuk- och medicinal-vagnar à 850 R:dr	5,100.
6 st. reserv-lavetter à 1,100 R:dr	6,600.
6 st. tross- och expeditions-vagnar à 500 R:dr	3,000.
5 st. fourage-vagnar à 800 R:dr	4,000.
tillsammans R:dr	18,700.

hvarjemte General-Fälttygmästaren tillika upgifvit de fordon af ifrågavarande slag, hvilka ytterligare återstå att anskaffa.

Rid- och anspanns-persedlar. Jemte anmälan att, utöfver nu befintliga rid- och anspanns-persedlar tillika med dem, för hvilka erforderliga medel redan blifvit anslagna, sådana slags persedlar ännu saknas för 2 kanoner, äf-

vensom för de fordon, till hvilkas anskaffande medel nu blifvit ifrågaställda att af Riksdagen begäras, har General-Fälttygmästaren i underdånighet anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen i Nåder begära ett anslag för år 1868 till anskaffande af rid- och anspanns-persedlar:

För 2 kanoner	R:dr	8,750: 00.
» 10 ammunitionsvagnar à 1,072: 25		10,722: 50.
» 6 sjuk- och medicinalvagnar à 581: 30		3,487: 80.
» 6 reserv-lavetter à 1,072: 25		6,433: 50.
» 6 tross- och expeditionsvagnar à 120: 00		720: 00.
» 5 fouragevagnar à 1,592: 00		7,960: 00.
	eller tillhopa R:dr	38,073: 80.

Positions- och Belägrings-artilleriet. Med anledning deraf, att positions- och belägrings-artilleri inom ett land med Sveriges skaplynne ofta kunde finna ett vigtigt användande, föreslog Eders Kongl. Maj:t vid sistlidne Riksdag, att, för anskaffande af 30 stycken 4,1 tums refflade tackjernskanoner med nödiga lavetter, föreställare och spets-projektiler, ett belopp af 73,500 Riksdaler måtte anvisas; men ehuru Rikets Ständer, lika med Eders Kongl. Maj:t, ansågo det vara vigtigt, att ett positions- och belägrings-artilleri funnes att tillgå, hafva Rikets Ständer likväl för berörda ändamål anvisat endast hälften af nämnda summa eller 36,750 Riksdaler, att för år 1867 utgå. Då likväl det antal kanoner med lavetter och föreställare m. m., hvarför den sålunda anvisade summan beräknats, vore alltför ringa, och det syntes nödvändigt att så småningom fylla äfven hvad i detta hänseende saknades, har General-Fälttygmästaren i underdånighet anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes i Nåder göra framställning till Riksdagen om anvisande af medel, att under år 1868 utgå för anskaffande af ytterligare:

15 st. 4,1 refflade tackjernskanoner med tillbehör, inberäknadt kontrollpjeser, besigtning, transport m. fl. kostnader à 900 R:dr	13,500.
15 lavetter och föreställare à 800	12,000.
1,500 st. 4,1 spetskulor à 7: 50	11,250.
Riksdaler	36,750.

Infanteri-gevär. I afseende å denna fråga har General-Fälttygmästaren anfört, hurusom det torde förefalla mindre oväntadt att, på den punkt gevärsfrågan för närvarande sig befunne — då nemligen, med undantag af Preussen, de öfriga makterna stode i begrepp att antaga ny modell till snabbskjutande gevär, utan att de, så vidt bekant vore, ännu kunnat bestämma sig för något af de många

förslag, som i detta hänseende upstått — Sverige, med sina jemförelsevis ringa tillgångar, icke tagit steget ut framför andra makter.

Likväl inträffade ofta att både i tal och skrift otålighet tillkännagåfves deröfver, att Sverige icke redan antagit eller kunnat besluta sig för antagandet af en modell till snabbskjutande gevär för Svenska arméens förseende med sådana, men huru brännande frågan än vore, måste dock densammas fördelaktigaste lösning ytterst vara beroende af anställda noggranna försök. Medgåfves icke tid till dylika försöks anställande, skulle sådant, enligt General-Fälttygmästarens mening, helt visst finna berättigande endast under den förutsättning, att vi afvaktade tiden till dess någon af de större makterna bestämt sig för en viss modell och sedermera antoge densamma oförändrad; men äfven genom ett sådant förfarande skulle Sverige, enligt hvad ofvan är nämndt, icke ega någon annan tidsenlig modell till snabbskjutande gevär än Preussiska tändnålsgeväret, hvilket likväl icke vore af någon större makt antaget.

Sedan emellertid Eders Kongl. Maj:t under den 25 sistlidne Oktober i Nåder anbefallt nedsättande af en Svensk-Norsk Komité för denna vigtiga frågas behandling, ansåge General-Fälttygmästaren densammas lösning vara att snart motse.

Så snart en modell kunde varda antagen, blefve det oundgängligen nödvändigt, att ett större antal gevär på en gång anskaffades, dels för att undvika den stora olägenheten af flera modeller, synnerligast med afseende å den olika ammunitionen, dels ock för att vinna den fördel, att Arméen vid dess första utrustning kunde med gevär af nyaste konstruktion förses.

Vid bestämmandet af detta antal utginge General-Fälttygmästaren från Landtförsvars-Komiténs förslag till den styrka landtrupper Sverige borde vid inträffande krig kunna upsätta och underhålla. Denna Komité hade antagit den stridsfärdiga styrkan eller den s. k. mindre krigsfoten till minst 50,000 man, alltid under förutsättning att den inom kortare tid kunde upbringas till den större eller 70,000 man, som efter någon längre förberedelse kunde växa till 100,000 man.

Förstnämnda antal eller 50,000 man vore således den minsta styrka, som genast borde vara färdig att rycka i fält för att skydda mot öfverrumpling och tvinga en fiende till rustningar, som gåfve oss tid. Under antagande att den agerande krigshären borde med snabbskjutande gevär förses, skulle med beräkning af tre gevär per man för nämnda minsta styrka, alltså erfordras 150,000 gevär.

Gevärspriset vore naturligen beroende dels af modellens beskaffenhet, dels af de omständigheter, under hvilka anskaffningen komme att ega rum. Om denna, såsom nu måste blifva fallet, hufvudsakligen skulle ske genom beställningar från utländska verkstäder efter en modell, som der vore skyddad genom

patent, måste man underkasta sig att betala ett med afseende härå bestämdt högre pris, om än vid framdeles skeende tillverkning inom landet, omkostnaderna kunde betydligt nedsättas derunder.

Efter de uplysningar, som hittills kunnat erhållas, fordrade egarne till patent å gevärsmodeller, som af den nu samlade Svensk-Norska Gevärs-komitén, enligt General-Fälttygmästaren meddelad upgift, sannolikast komme att föreslås, omkring 70 R:dr per gevär.

Derest nu 50,000 st. gevär ansåges böra vara färdiga innan 1868 års utgång, erfordrades således dertill efter nyssnämnda pris.....R:dr 3,500,000.

Härtill funnes dock redan att tillgå för år 1867 anslagna 457,500 R:dr, hvartill ytterligare komme den del af 1866 års anslag, som ännu funnes odisponeradt. Huru stor del af detta sednare anslag, som med säkerhet kunde påräknas till användande för gevär af ny modell, berodde emellertid till stor del på inom hvilken tid en sådan kunde hinna blifva af Eders Kongl. Maj:t i Nåder gillad och fastställd. Ju längre tid härtill erfordrades, ju större del af 1866 års anslag måste då till gevär af en fastställd konstruktion under tiden användas. Och ansåge sig derför General-Fälttygmästaren icke kunna med full säkerhet såsom disponibelt för gevär af ny modell, af 1866 års anslag antaga mer än 50,000 R:dr, hvarföre hela den till gevär af ny modell nu disponibla tillgången af honom upptages i rundt tal till..... R:dr 500,000.

hvadan således återstode att genom anslag fyllas..... ..... R:dr 3,000,000.

hvilken summa General-Fälttygmästaren underdånigst anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen begära.

I händelse nu ifrågavarande belopp komme att för ändamålet beviljas, blefve det nödvändigt att genom anskaffning från utrikes ort fylla hvad som ej vid de inländska faktorierna kunde hinna tillverkas innan 1868 års slut; men då vid kontraktets uprättande om utländsk beställning, ett förskott å betalningsbeloppet möjligen måste beviljas, och då dessutom, i fall en utländsk modell blefve antagen, inlösen af patenträtten derå kunde ifrågakomma, samt då slutligen det här antagna gevärspriset icke kunde vara annat än ungefärligt, har General-Fälttygmästaren i underdånighet hemställt, att Riksdagen vid anslagets beviljande måtte medgifva, dels att, i händelse af behof, högst en tredjedel af det beviljade beloppet måtte kunna utgå redan under 1867, dels ock att, sedan möjligen erforderlig patent-afgift blifvit erlagd, återstoden af det anslagna beloppet måtte få användas till anskaffande af så stort antal gevär, som derför kunde erhållas.

Men

Med ofvan gjorda antagande af 50,000 gevärs anskaffning innan 1868 års utgång och under förutsättning att faktorierna inom landet skulle kunna tillverka 10,000 à 12,000 gevär årligen, skulle de 150,000 gevären, om tillverkningen efter år 1868 endast skedde inom landet, vara färdiga efter förloppet af 9 à 10 år — en, med afseende å ofvannämnda fördel och olägenhet, nog lång tid.

Då de gevärsmodeller, hvilka sannolikast ifrågakomme till antagande, vore afsedda för begagnande af kopparpatroner, hvilkas tillverkande erfordrade särskilda, derför bestämda verkstäder, med för ändamålet lämpliga machiner; och då det vore nödvändigt, att, samtidigt med gevärens anskaffande, dels tillverka ett tillräckligt antal till dem hörande patroner, dels bereda sig tillfälle att fortfarande, i mån af behof, åstadkomma sådana, har General-Fälttygmästaren i underdånighet fästat uppmärksamheten på behofvet, att erforderliga medel äfven för dessa ändamål varda af Riksdagen anvisade. Hvad således först beträffade det till en början erforderliga antalet af ammunition, antoge General-Fälttygmästaren detsamma böra bestämmas till 200 patroner per gevär, eller för 50,000 gevär till 10,000,000 patroner. Dä krut och bly icke inbegrepes i tillverkningspriset, kunde den öfriga kostnaden antagas till omkring 2½ öre för hvarje patron och således för hela det ofvannämnda partiet till 250,000 R:dr.

Under förutsättning att högre militär-läroverkets förflyttning från Marieberg komme att ske så tidigt, att intet hinder mötte för inrättande af de för patrontillverkningen erforderliga verkstäderna i derstädes redan befintliga byggnader, har General-Fälttygmästaren ansett en summa af 50,000 R:dr för detta ändamål böra blifva tillräcklig.

På grund af dessa sålunda anförda skäl har General-Fälttygmästaren i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes, för tillverkning af kopparpatroner och för anläggning af verkstäder för sådanas förfärdigande, af Riksdagen begära ett extra anslag af ..... R:dr 300,000: —

I sammanhang härmed har General-Fältygmästaren redogjort för användandet af de för statsregleringsperioden 1864—66 anslagna medel för anskaffning af gevär samt tillika upgifvit det antal refflade gevär som för närvarande äro att tillgå. Och ehuru dessa gevär icke upfyllde alla de fordringar man numera egde på ett tidsenligt gevär, ansåge dock General-Fälttygmästaren dem utan olägenhet kunna till detacherade corpsers beväpning användas.

Med anledning deraf, att de väsendtliga förbättringar, infanteri-skjutvapnen på sednare åren undergått, gjorde nödvändigt att äfven rytteriet försåges med tidsenligare vapen än dem, hvarmed detsamma för närvarande vore utrustadt, aflät Eders Kongl. Maj:t vid sistlidna Riksdag, i öfverensstämmelse med General-Fälttygmästarens förslag, Nådig framställning till Rikets Ständer om

anvisande af ett anslag af 45,000 R:dr till anskaffning af 1,000 st. eldvapen för kavalleriet efter en approximativt beräknad kostnad af 45 R:dr stycket; men Rikets Ständer, som ansågo beviljandet af anslag för ifrågavarande ändamål lämpligast böra anstå intilldess frågan om vapnens beskaffenhet blifvit af vederbörande pröfvad och af Eders Kongl. Maj:t afgjord samt modeller i behörig ordning fastställda, funno ej skäl att det äskade anslagsbeloppet bevilja.

Enär Eders Kongl. Maj:t likväl under den 24 sistlidne April, uppå Kavalleri-komitéens underdåniga utlåtande och förslag i afseende å kavalleriets beväpning, förordnat om inköp för Kronans räkning af 100 st. revolvers af Lefaucheux' nyare modell jemte 30,000 st. dertill hörande patroner, samt dessa revolvers jemte tillhörande ammunition snart komme att utlemnas till försöks anställande vid samtliga Kavalleri-regementen och corpser; ansåge General-Fälttygmästaren sannolikt, att de af Rikets Ständer för afslag å framställningen om nödiga medel för ifrågavarande ändamål angifna skäl icke skulle vid 1867 års utgång vidare komma att förefinnas; och, för att icke derefter till en längre tid fördröja anskaffningen af tidsenliga skjutvapen för kavalleriet, har han nu ånyo i underdånighet hemsfällt, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas af Riksdagen begära medel till 1,000 st. *Kavalleri-skjutvapen*, enligt den modell, som kunde blifva af Eders Kongl. Maj:t i nåder fastställd, efter en approximativt beräknad kostnad af 45 R:dr st. med 45,000 R:dr.

Till förstärkning af förrådet å kavalleri-sablar äskade Eders Kongl. Maj:t af Rikets sednast församlade Ständer ett anslag af 10,200 R:dr; men af skäl att, jemväl för detta vapen, förändrad modell torde ifrågakomma, har frågan om anvisande af medel för berörda ändamål synts Rikets Ständer kunna utan olägenhet tillsvidare anstå.

Emellertid och då Eders Kongl. Maj:t genom Nådigt Bref den 7 sistlidne Augusti anbefallt anskaffande af ett mindre antal sablar, i öfverensstämmelse med af Kavalleri-komitén föreslagen modell, till försöks anställande; samt dessa sablar skulle före utgången af sistlidne November månad vara färdiga, hvarefter försöken kunde med dem anställas, ansåge General-Fälttygmästaren det kunna antagas, att modellfrågan skulle under loppet af år 1867 kunna varda slutligen pröfvad osh afgjord.

I anledning häraf har General-Fälttygmästaren i underdånighet föreslagit, att 1,000 st. *Kavalleri-sablar* af nu gällande eller annan af Eders Kongl. Maj:t fastställd modell, måtte för en kostnad, beräknad, à 17 R:dr st., till sammanlagdt 17,000 R:dr få anskaffas; men enär en behållning af 5,335 R:dr förefunnes å det vid 1862—1863 års Riksdag beviljade anslag till numera anskaffade 2,000 st. kavalleri-sablar, erfordras nytt anslag endast till belopp af 11,665 R:dr, hvilken summa General-Fälttygmästaren alltså anhållit att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas af Riksdagen begära.

I anledning af hvad General-Fälttygmästaren sålunda i underdånighet yttrat och föreslagit, får jag, hvad särskildt angår de föreslagna nya infanterigevären, i underdånighet anföra, att, ehuru det till anskaffning under år 1868 ifrågaställda antal af 50,000 st. gevär måste anses otillräckligt för Arméens behof, derest den skulle ställas på krigsfot, jag likväl —, i betraktande af de betydliga kostnader, hvartill anskaffningen, inom en så kort tid, af ett mot behofvet närmare svarande antal gevår skulle föranleda, och då dertill kommer, att ifrågavarande slags gevär, för hvilkas rätta användande erfordras en högt utbildad färdighet i vapnens bruk, för närvarande icke torde kunna af beväringsmanskapet i dess helhet med full fördel begagnas och således, hvad detta manskap angår, endast för en del deraf lärer behöfva afses, — finner mig nödsakad inskränka mitt yrkande om anslag för nya infanterigevärs anskaffande till det af General-Fälttygmästaren föreslagna belopp; — vid hvilket förhållande, och då jag i afseende å öfriga nu upgifna artilleri-behof helt och hållet instämmer i de af General-Fälttygmästaren framställda förslag, jag nu får i underdånighet tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen begära dels anvisandet af följande anslagsbelopp:

till skjutförsök		20,000: —
» ammunitionsvagnar		4,470: —
» 6 st. sjuk- och medicinal-vagnar à 850 R:dr	5,100: —	
» 6 st. reserv-lavetter à 1,100 R:dr	6,600: —	
» 6 st. tross- och expeditions-vagnar à 500 R:dr	3,000: —	
» 5 st. fourrage-vagnar à 800 R:dr	4,000: —	18,700: —
» rid- och anspans-persedlar		38,075: —
» positions- och belägrings-artilleriet		36,750: —
» infanteri-gevär		3,000,000: —
» kopparpatroners tillverkning, jemte verkstäder derför		300,000: —
» kavalleri-skjutvapen		45,000: —
» kavalleri-sablar		11,665: —
	eller tillhopa R:dr	3,474,660: —

dels ock medgifvande att, utaf anslaget till infanterigevär, högst en tredjedel eller 1,000,000 R:dr må, i händelse af behof, redan under innevarande år få utgå.

2:o Fortifikations-behof.

Under förmälan, hurusom i de underdåniga förslag till fortsättande af rikets fästningsbyggnader, som af Chefen för Ingeniör-corpsen afgifvits dels år **1862**, för statsreglerings-perioden **1864—1866**, dels ock under den **2** Augusti **1865**,

med hänsigt jemväl till treårig statsreglerings-period, omfattande åren **1867—1869**, det blifvit fullständigt redogjordt för de flera anmärkningsvärda förändringar, som i sednare tider inträffat med fästningsförsvaret i allmänhet; till följd hvaraf äfven åtskilliga förstärkningar i rikets redan befintliga befästningar ansetts af behof påkallade och derföre blifvit i underdånighet föreslagna, har Chefen för Fortifikationen, med åberopande af den sålunda lemnade utredningen, under den **30** nästlidne Oktober afgifvit underdånigt förslag till fästningsbyggnadernas fortsättande under år **1868**; tilläggande dervid, att de under det sistförflutna året inträffade krigshändelser till sjös, så väl i södra Europa som vid Syd-Amerikas östra kust, i sin mån bestyrkt åsigten om den öfvervigt, som försvaret af hamnar och inlopp hemtade af sjöbefästningar. Denna öfvervigt hvilade ock på grunder, hvilka icke vore tillfälliga eller beroende på sjövapnets vidare utveckling till större fullkomlighet, utan hade sina helt naturliga skäl i den väsendtliga skilnad, som uti alla tider och under hvilka förhållanden som helst måste finnas emellan ett flytande och ett fast försvar. Med detta försvar af Sveriges inlopp och hamnar stode stängsellinier och undervattensminor i ett oundgängligt sammanhang. Då emellertid de redan färdiga stängsellinierna, afsedda för försvaret af inloppen vid Waxholm och Carlskrona, fortfarande befunnes i godt skick, samt förslag till förbättrad konstruktion af de sednare vore under utarbetning, ansåge sig Fortifikations-Chefen icke böra i dessa hänseenden nu föreslå några vidare åtgärder. Att framdeles, då ifrågavarande stängsellinier komme att tarfva ombyggnad, kunna förändra konstruktionen af dem till mera permanent beskaffenhet, eller så, att de under fredstid kunde förvaras på land och således erhålla större varaktighet, vore ett mål, som icke borde förloras ur sigte, men hvilket nu endast i förbigående omnämndes.

Hvad anginge befästningar till lands, så vore för närvarande en vigtig fråga beroende på en tillfredsställande lösning, nemligen frågan om en fullt ändamålsenlig bepansrad vallgångs-blindering, i stället för murad kasematt efter förut bruklig konstruktion, och hvarigenom ett mera uthållande försvar kunde åstadkommas med ett mindre antal pjeser. Den större kostnad, som ifrågavarande blinderingar förorsakade, uppvägdes således genom det mindre antalet. För ifrågavarande ändamål hade redan i det år **1865** afgifna statsreqvisitionsförslaget för Rindö skans uptagits ett belopp af **60,000** R:dr, om hvars anvisande Eders Kongl. Maj:t likväl ansåg framställning till Rikets Ständer icke då böra göras; men enär Fortifikations-Chefen ansåge försvaret af denna skans vara i hög grad beroende på anbringandet af dylika blinderingar å skansens ena vallgång, hade han ansett sig böra nu ånyo upptaga denna summa, hvilken alltså komme att i de begärda anslagen ingå.

Efter denna framställning af den hufvudsakliga riktning, Chefen för Fortifikationen ansåge fortfarande böra följas vid grundandet af landets fasta försvar, har

han framlagt sjelfva de särskilea förslagen derför, så vidt anginge de arbeten, som under år **1868** borde utföras; börjande dervid med Rikets Centralfästning eller

Carlsborgs fästningsbyggnad.

I afseende å denna vigtiga anläggning hade under år **1866** tagits ett stort steg framåt, i det att slutvärnet icke allenast kommit under tak, utan äfven under året blefve bombfritt hvälfdt. För dess fullbordande återstode för innevarande år åtskilliga arbeten, hvilka endast kunde komma ett småningom fortgå. Redan under detta år kunde således arbetet förflyttas till fortsättning af hufvudvällen mot landsidan eller det s. k. inre retranchementet.

Af vid **1865** års statsreqvisitionsförslag fogade, af Fortifikations-Befälhafvaren på Carlsborg meddelade, dels utredning rörande återstående kostnader för fästningens fullbordande, dels ock upplysningar rörande åtskilliga af Rikets Ständers Revisorer vid besök å fästningen framställda frågor, hvilka handlingar Chefen för Fortifikationen nu åberopade, framginge, att denna vigtiga anläggning, utgörande basis för landets hela försvarssystem, en gång fullbordad, icke skulle komma att kosta sammanlagdt mer än omkring **10** millioner R:dr, eller **5** millioner utöfver hvad som redan utgått, under det att likartade anläggningar i andra länder kostat ända till tio gånger denna summa. Vid betraktande emellertid af det kostnadsbelopp, som ännu erfordredes för Carlsborgs fästnings fullbordande och den tid som dertill skulle behöfvas med årsanslagets bibehållande vid dess nuvarande belopp, beklagade Chefen för Fortifikationen otillräckligheten af detta anslagsbelopp; men enär han ansåg sig icke ega någon utsigt att få detta anslag förhöjdt, har han i underdånighet föreslagit, att till Carlsborgs fästningsbyggnads fortsättande under år **1868** måtte hos Riksdagen begäras ett extra anslag till samma belopp som för år **1867** funnes anvisadt, eller **100,000** R:dr.

Hvad anginge de till upförande å Carlsborgs fästning afsedda förrådsbyggnader, hvartill förslag vore afgifna, så ansåge sig Chefen för Fortifikatfonen af upgifven orsak nu icke böra ifrågasätta någon framställning om anslag dertill.

Stockholms befästande.

Ehuru försvaret af inloppet till Stockholm vid Waxholm ännu icke vore fullständigt ordnadt, ansåge dock Chefen för Fortifikationen, att, — sedan stängsellinier och undervattens-minor numera stode till detta försvars förfogande och detsamma ytterligare kunde påräkna stödet af en eller annan monitor —, ett starkare motstånd der skulle kunna göras mot ett försök af en fiendtlig flotta att forcera något af inloppen derstädes.

Likaledes kunde inloppet till Mälaren genom Södertelje kanal, vid infallande krig, sättas i försvarsskick vid Brandalssund, sedan äfven der försvarsmedel blifvit anbringade för att kraftigt bidraga till detta inlopps försvar mot en fiendtlig flottas företag deremot; erinrande dock Chefen för Fortifikationen i underdånighet derom, att, för vinnande af ett fullt tillförlitligt försvar, de af Befästnings-Komitén i underdånighet föreslagna permanenta fästningsverk måste utföras.

För försvaret af hufvudstadens båda landsidor funnes, i fråga om befästningar, endast den naturliga terrängen, hvilken likväl, huru fördelaktig den i detta hänseende än kunde vara, fordrade en större truppstyrka, som först efter någon tid kunde påräknas att här inträffa; och borde denna terräng således genom befästningar förstärkas. För den händelse Eders Kongl. Maj:t skulle finna det sålunda framställda behofvet af försvar åt hufvudstadens landsida förtjena det afseende, att deraf borde föranledas nådig framställning till Riksdagen om medels anvisande för detta ändamål, föresloge Chefen för Fortifikationen underdånigst att försvarsåtgärderna i förevarande hänseende måtte inskränkas till försvarsfronterna *Dufnäs* och *Skarpneck*, såsom de ojemförligt vigtigaste för att hindra en fiende att alltför hastigt rikta ett anfall mot sjelfva hufvudstaden; och utgjorde de i sådant fall behöfliga summorna:

för Dufnäs ..... **125,000** R:dr och
för Skarpneck ..... **100,000** R:dr,

hvarmed de allra nödvändigaste försvarsanstalterna kunde påbörjas i enlighet med Befästnings-Komiténs afgifna underdåniga förslag.

Befästningarna i Stockholms skärgård.

Waxholms fästning. Enligt de af ritningar åtföljda förslag, hvilka vid sistlidna Riksdag för Rikets Ständer framlades, skulle för denna fästnings försättande i tidsenligt skick, medelst förändringar och tillbyggeader, erfordras en summa af **452,990** R:dr **15** öre, hvarigenom skulle erhållas ett tillräckligt antal bepansrade kasematter samt ökadt utrymme för garnisonen, jemte permanenta batterier till skydd för stängsellinierna; och beviljade Rikets Ständer för år **1867** utaf ofvannämnda summa ett belopp af **90,000** R:dr till förstärkande af Waxholms fästningsmurar.

Till fortsättande af hithörande arbeten under år **1868** har Chefen för Fortifikationen nu föreslagit ett lika belopp eller **90,000** R:dr.

Rindö skans. Uti förut omförmälda den **2** Augusti **1865** afgifna statsreqvisitionsförslag hade för uppförende af bepansrade vallgångskasematter å Rindö skans uptagits ett belopp af **60,000** R:dr, hvilket anslag Eders Kongl. Maj:t dock ej fann skäl att af Rikets Ständer begära. Under åberopande af hvad härom i det föregående blifvit yttradt, har Chefen för Fortifikationen nu åter upptagit denna

summa, men dervid föreslagit, att bepansrade vallgångsblinderingar måtte, i stället för kasematter, få anbringas för den ifrågavarande summan — **60,000** R:dr.

Skansen å Rindön vid Oxdjupet. Till denåa anläggning, derför hela kostnadssumman, enligt **1865** års förut åberopade förslag, beräknats till **531,281** R:dr **38** öre, hade Rikets sist församlade Ständer för år **1867** anvisat en summa af **100,000** R:dr; och är, till fortsättande af detta arbete under år **1868**, nu af Chefen för Fortifikationen begärd en lika summa eller **100,000** R:dr.

Till öfriga försvarsanstalter vid och omkring Waxholms fästning hafva deremot, huru angelägna dessa anstalter än ansåges vara, några särskilda anslag för år **1868** icke blifvit af bemälde Chef ifrågaställda.

Försvaret af Carlskronas inre redd.

Vid sistlidna Riksdag täcktes Eders Kongl. Maj:t af Rikets Ständer för befästningarna vid Carlskrona begära följande anslag:

för ett verk å undervattensgrundet Dynan	**160,000**	R:dr.
» försänkningar i stora inloppet	**100,000**	»
» skansen å vestra Hästholmen	**60,000**	»
» försänkningar derstädes	**24,000**	» ;

men endast de två sistnämnda anslagsposterna blefvo af Rikets Ständer beviljade.

Till fortsättande af de arbeten, hvartill anslag sålunda för år **1867** af Rikets Ständer beviljats, har Chefen för Fortifikationen nu föreslagit enahanda belopp att för år **1868** utgå, nemligen:

till fortsättning af byggnadsarbetet å vestra Hästholmen	R:dr **60,000**,	och
till försänkningarna derstädes	» **24,000**.	

hvarjemte han för Kungsholms fästning begärt en summa af **40,000** R:dr dels till anläggning af contregarder för skyddande af linierna N:is I och IX, dels till betäckande af vestra bastionfacens sockelmur och af stora kruthusets södra och vestra sidor, dels till uplag af jord inom fästningen och anskaffning af sandsäckar; hvilka alla åtgärder ansåges för försvaret högst nödvändiga. Dock är i afseende å den för ändamålet begärda anslagssumman anmäldt, att, derest Eders Kongl. Maj:t skulle finna den alltför betydlig att under ett år utgå, densamma utan olägenhet kunde fördelas till utgående under två år, och således för år **1868** begäras endast **20,000** R:dr.

Ingeniör-truppens etablissement vid Jaktvarfvet. Till en ny kasernbyggnad samt kokhus för Pontonier-bataljonen hade, uppå Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställning, Rikets sist församlade Ständer, utaf den till sammanlagdt **165,570** R:dr **74** öre beräknade kostnadssumman, beviljat $\frac{1}{3}$:del att med **55,190** R:dr **25** öre för år **1867** utgå. Då det likväl vore särdeles önskvärdt att dessa byggnader

kunde bringas i fullständigt skick till hösten år **1868**, för att då af Pontonier-bataljonen begagnas, har Fortifikations-chefen i underdånighet föreslagit, att hela den återstående kostnadssumman **110,380** R;dr **49** öre måtte af Eders Kongl. Maj:t hos Riksdagen begäras till utgående under år **1868**.

Hvad angår de af Chefen för Fortifikationen nu ifrågaställda anslag till befästningar vid Dufnäs och Skarpneck, så, enär den plan för Stockholms befästande, med hvars utarbetande särskildt utsedde kommitterade äro sysselsatte, ännu ej blifvit fullständigt afslutad, anser jag mig af sådan anledning och i betraktande jemvål af de betydliga summor, som för andra vigtiga föremål i afseende å landtförsvaret erfordras, icke vid detta tillfälle böra påyrka framställning om medels anvisande för omförmälda två befästningar.

Deremot och med afseende å hvad Fortifikations-chefen beträffande nedannämnda befästnings- m. fl. arbeten anfört, tillstyrker jag i underdånighet att hos Riksdagen måtte i nåder begäras:

för fortsättande af Carlsborgs fästningsbyggnad	**100,000:**	**—**
» Waxholms fästning	**90,000:**	**—**
» bepansrade vallgångsblinderingar å Rindö skans	**60,000:**	**—**
» skansen vid Oxdjupet	**100,000:**	**—**
» d:o å vestra Hästholmen vid inloppet till Carlskrona	**60,000:**	**—**
» försänkningar derstädes	**24,000:**	**—**
» Kungsholms fästning	**20,000:**	**—**
» fullbordande af pontonier-bataljonens kasern- och kokhus-byggnader å Jaktvarfvet	**110,380:**	**49.**
eller tillhopa R:dr	**564,380:**	**49.**

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

3:o. Beklädnadsbehof.

Under förutsättning af bifall till hvad jag här ofvan vid behandling af frågan om anslaget till försvarsverket i allmänhet underdånigst föreslagit i afseende å uppförande på ordinarie stat af de hittills utgående extra anslagen för passevolansen vid värfvade regementen och corpser samt till indelta arméens utredning, skulle under rubriken *beklädnadsbehof* här förekomma endast det för beväringsmanskapets beklädnad till följd af förlängningen i nämnda manskaps vapenöfningar erforderliga extra anslag, hvilket från och med år 1861 med 189,000 R:dr årligen utgått och äfven för år 1867 finnes till samma belopp anvisadt. Jemte underdånigt tillkännagifvande, att detta anslag till oförminskadt belopp äfven under år 1868 är för dermed afsedt ändamål oumbärligt, har Armé-Förvaltningens Intendents-Departement förnyat den redan af f. d. Krigs-Collegii Intendents-Afdelning uti dess underdåniga skrifvelse den 25 Juli 1865, angående förslag till statsreglering för år 1867, gjorda anmälan derom, att —, ehuru Rikets Ständer vid 1856—1858 års riksdag, då förlängningen i beväringsexercisen bestämdes att med år 1859 taga sin början, väl, enligt deras underdåniga skrifvelse af den 27 Januari 1858, beviljat det då af Eders Kongl. Maj:t för beväringsmanskapets beklädnads-underhåll begärda extra anslag 378,000 R:dr, att utgå på sätt Eders Kongl. Maj:t föreslagit, eller med 189,000 R:dr under hvartdera af åren 1859 och 1860, — Rikets Ständer likväl sedermera, genom underdånig skrifvelse den 1 Mars 1858, med en tredjedel, eller 126,000 R:dr, nedsatt den redan beviljade summan till 252,000 Rdr, hvilken nedsättning Intendents-Departementet desto heldre antoge hafva till följd af något missförstånd tillkommit, som Rikets Ständer hvarken vid nämnda riksdag eller de derpåföljande haft något att vid anslagets beräknande till 189,000 R:dr för år påminna. Den skedda nedsättningen hade emellertid haft till påföljd, att, då behofvet af ökade tillgångar för beklädnads-underhållet redan från och med år 1859, då de förlängda vapenöfningarna vidtogo, gjorde sig till fullo gällande, men sådana tillgångar först från och med år 1861 började med hela det erforderliga beloppet, eller 189,000 R:dr för år, utgå, medel för betäckande af den för åren 1859 och 1860 uppkomna brist måst år efter år från andra statsanslag förskottsvis tillhandahållas mot ersättning efter hvarje års slut från extra beklädnads-anslaget för det nya året, hvarigenom åter olägenhet i afseende å penninge-dispositionen i öfrigt samt brist i beväringsmanskapets reservförråd uppkommit. På grund af hvad sålunda anförts har Intendents-Departementet dels i underdånighet hemställt, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska för år 1868 ett extra anslag till beväringsmanskapets beklädnad, att utgå med samma belopp, som för

år 1867 vore anvisadt, eller 189,000 R:dr, dels ock, enär beklädnadsbehofvet äfven med denna tillgång icke kunde fyllas, till Eders Kongl. Maj:ts Nådiga pröfning öfverlemnat, huruvida icke lämpligen, med anledning af ofvanberörda förhållande, omförmälda, från det för åren 1859 och 1860 begärda extra anslag afdragna, belopp 126,000 R:dr må såsom extra anslag för en gång hos Riksdagen begäras.

Jemte det jag i underdånighet tillstyrker att det förut för beväringsmanskapets beklädnad anvisade extra anslag af 189,000 R:dr må hos Riksdagen begäras att fortfarande utgå, får jag äfvenledes, med hänseende till dels svårigheten för Armé-Förvaltningen att hvarje år kunna förskjuta en betydlig del af de för beväringsmanskapets beklädnadsunderhåll erforderliga utgifter, dels ock det häraf uppkommande hinder för reserv-förrådets bibehållande i fullständigt skick, samt, då det synes otvifvelaktigt bafva varit Rikets Ständers mening att det vid 1856—1858 års riksdag beviljade extra anslag skulle till den af Kongl. Maj:t uppgifna siffran årligen utgå, i underdånighet tillstyrka, att det nu af Armé-Förvaltningens Intendents-Departement begärda fyllnadsbeloppet 126,000 R:dr måtte hos Riksdagen begäras.

4:o. Topografiska Corpsens arbeten.

Till fortsättande af Topografiska Corpsens arbeten i och för fullbordande af dess karteverk hafva Rikets sednast församlade Ständer, i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts nådiga framställning, för år 1867 anvisat ett extra anslag af 75,000 R:dr; och då angeläget är, att dessa arbeten utan afbrott och till oförminskad omfattning än vidare få fortgå, anser jag mig böra i underdånighet anhålla, att ett lika belopp, eller 75,000 R:dr, må för år 1868 hos Riksdagen begäras, att för omförmälda ändamål utgå.

5:o. Officerares anställande i utländsk krigstjenst.

Vid sistförflutna riksdag hafva, uppå Eders Kongl. Maj:ts Proposition och i likhet med hvad under de tre nästföregående riksdagarne egt rum, Rikets Ständer anvisat ett extra anslag af 9,000 R:dr, att, enligt Kongl. Maj:ts disposition, användas till understöd åt Officerare af Arméns särskilda hufvudvapen, som kunde vara hugade att inträda i aktiv krigstjenst hos någon i vänskapligt förhållande med Sverige stående makt, hvars armé till större eller mindre del befunne sig på krigsfot, med Eders Kongl. Maj:t förbehållen rätt att hvad af anslaget kunde inom året komma att besparas få under ett följande år för ändamålet disponera.

Med anmälan att de härtill anvisade medlen för de förflutna åren till och med år 1866 äro disponerade, får jag i underdånighet hemställa, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas föreslå Riksdagen att, under samma vilkor, som, enligt hvad nyss nämndt är, blifvit vid de förra anslagen fästade, för år 1868 bevilja ett extra anslag af 9,000 R:dr, att till understöd af ifrågavarande beskaffenhet användas.

6:o. De frivilliga Skarpskytteföreningarna.

Till förmån för de inom Riket bildade frivilliga Skarpskytteföreningarna hafva Rikets sednast församlade Ständer anvisat

för instruktörers aflöning	R:dr	50,000
» beredande af tillgång å målskjutningspremier	»	20,000
» skarp ammunitions anskaffande	»	20,000.

Då Skarpskytteväsendet fortfarande af landets befolkning med värma omfattas, samt detsamma, med afseende å den nytta, som deraf för fosterlandets försvar kan vara att påräkna, icke bör lemnas utan understöd från det allmännas sida, får jag i underdånighet anhålla, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas föreslå Riksdagen att till förmån för de frivilliga Skarpskytteföreningarna för år 1868 anvisa samma belopp, som, enligt hvad ofvan omförmälts, blifvit för innevarande år beviljade, nemligen:

för instruktörers aflöning	R:dr	50,000.
» beredande af tillgång å målskjutningspremier	»	20,000.
» skarp ammunitions anskaffande	»	20,000.
eller tillhopa ett extra anslag af	R:dr	90,000.

7:o. Skyddstält.

Uppå min underdåniga tillstyrkan täcktes Eders Kongl. Maj:t hos Rikets sednast församlade Ständer göra framställning om anvisande af ett extra anslag af 80,000 R:dr, för anskaffande af 10,000 tältdelar, afsedda att sammansättas till 2,500 soldattält, af hvilka hvartdera vore beräknadt för 4 man. Men enär, enligt Rikets Ständers mening, en materiel af ifrågavarande beskaffenhet lätteligen borde kunna, i händelse af behof, inom kort tid kompletteras, hafva Rikets Ständer ansett anskaffandet af de sålunda föreslagna tältdelarna utan olägenhet kunna tillsvidare anstå samt alltså icke funnit skäl bevilja det dertill begärda anslaget.

Då likväl ändamålsenligheten af detta slags tält blifvit af erfarenheten bekräftad; men det för närvarande befintliga alltför ringa antalet af 5,000 tält icke motsvarar behofvet, och dessa tält icke kunnat inom landet, åtminstone ej till be-

stämd tidpunkt anskaffas, samt det alltså icke synes vara att påräkna, att, i behofvets stund, erforderlig tillgång på sådana tält skall kunna med tillräcklig skyndsamhet beredas, anser jag betänkligt att låta med vidare anskaffning af dylika tält till obestämd tid anstå; och hemställer jag derföre underdånigst, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas till Riksdagen förnya framställningen om anvisande af ett extra anslag af 80,000 R:dr, till anskaffning af 10,000 stycken skyddstältdelar, afsedda att sammansättas till 2,500 soldattält, hvartdera beräknadt för 4 man.

8:o. Arméens pensionering.

I afseende å de af Rikets Ständer beviljade anslag dels för upprätthållande af Arméens pensionskassas egen pensionering och dels till fyllnadspensioner enligt Kongl. Brefvet den 9 Februari 1858, har Direktionen öfver nämnda pensionskassa uti underdånig skrifvelse den 14 nästlidne November redogjort för förhållandet med dessa anslag under den sednare tiden.

Beträffande härvid först det för upprätthållande af pensionskassans egen pensionering beviljade anslag, hvilket, inberäknadt det pensionskassan med 8,820 R:dr tillkommande förhöjda vederlag för de uti krigsmanshuskassans äldre inkomster ingående, men till Statsverket indragna rusthållsafgifterna, från och med år 1856 utgått med 85,500 R:dr, (efter afdrag af nämnda vederlag således 76,680 R:dr), så hade, enligt hvad Direktionen uti underdånig skrifvelse den 5 Juli 1865 uppgifvit, de utöfver detta anslag för åren 1861—1863 uppkomna brister uppgått till sammanlagdt 20,925 R:dr 24 öre, hvartill nu komme enahanda brist för år 1864 med 14,475 R:dr 62 öre, eller tillhopa 35,400 R:dr 86 öre.

Enär pensionskassans hufvudbok för år 1865 af uppgifven orsak ännu ej kunnat afslutas, kunde förhållandet emellan inkomster och utgifter för nämnda år för närvarande icke till siffran bestämdt uppgifvas, men, efter hvad redan vore kändt, kommer bristen att utgöra omkring 8,000 R:dr.

Ehuru dessa förhållanden visserligen syntes göra en förhöjning af ifrågavarande anslag behöflig, har Direktionen likväl, med afseende dels å den högre ränta å kassans kapital, som med den 1 Juli 1865 vidtagit, och dels derå, att förhållandet emellan tillkomst och afgång bland pensionärerne under den sednare tiden varit för kassan fördelaktigare, ansett sig kunna antaga, att, till följd af den sålunda tillkomna tillökning i inkomst och minskning i utgift, ifrågavarande anslag bör kunna för år 1868 blifva för ändamålet tillräckligt och jemväl lemna något öfverskott för betäckande af förenämnda under föregående år uppkomna brister.

Hvad sedermera angick det till fyllnadspensioner beviljade anslag, hvilket vid sistförflutna riksdag, med ledning af förhållandet under de föregående åren, för år 1866 förhöjdes från 150,000 R:dr till 165,000 R:dr, och för innevarande år

1867 bestämdes till 180,000 R:dr, så hade pensionsutgiften för år 1865 utgjort 142,319 R:dr 96 öre och således till Statsverket återlevererats 7,610 R:dr 4 öre; och uppginge den å detta anslag anvisade pensionssumma den 14 sistlidne November till 156,485 R:dr.

Då således pensionsutgiften under åren 1865 och 1866 icke ökats i samma förhållande som under de föregående åren, ansåge Direktionen någon ytterligare förhöjning af detta anslag för år 1868 icke behöflig.

I anledning af de sålunda af Direktionen öfver Arméens pensionskassa anmälda förhållanden, och då Arméens pensionering fortfarande åtminstone tillsvidare torde komma att besörjas på enahanda sätt som för närvarande eger rum, hemställer jag i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t måtte täckas föreslå Riksdagen:

att, hvad angår det årliga bidrag från Statsverket, som erfordras för upprätthållande af Arméens pensionskassas egen pensionering, detta bidrag måtte för år 1868 få utgå till samma belopp, som för år 1867 finnes anvisadt eller 85,500 R:dr, med skyldighet för pensionskassan att till Riksgälds-Kontoret afstå det för året pensionskassan tillkommande förhöjda vederlag för de till Statsverket indragna rusthållsafgifterna, och under enahanda vilkor i öfrigt som hittills egt rum, eller att årsanslaget qvartalsvis utbetalas, med förbindelse för pensionskassans Direktion att, så snart årets räkenskaper hunnit afslutas, hos Fullmäktige i Riksgälds-Kontoret behörigen ådagalägga, om hela anslaget eller huru stor del deraf varit för ändamålet behöfligt, samt att, i händelse det lyftade beloppet icke åtgått, öfverskottet återlemna; äfvensom att, i afseende å den anmälda bristen för åren 1861—1864, utgörande 35,400 R:dr 86 öre, jemte den ytterligare brist, som för år 1865 kan uppstå och hvilken beräknats till omkring 8,000 R:dr, Riksdagen måtte medgifva, att samma brister finge af möjligen blifvande öfverskott å 1868 års anslag ersättas, i den mån 1866 och 1867 års anslag icke till sådan ersättning förslå; samt

att, vidkommande beloppet af det årliga kreditiv, som erfordras för fortfarande tillämpning af nu gällande pensionsstater af den 9 Februari 1858 och den 6 November 1860, detta kreditiv måtte, på grund af Direktionens gjorda beräkning, bestämmas till 180,000 R:dr för år 1868, att användas till betäckande af den skilnad, som för Arméens Pensionskassa under samma år kan uppstå genom den ifrågavarande pensioneringens tillämpning, samt att utbetalas sålunda, att hälften deraf utgifves den 1 April och den andra hälften den 1 Oktober, med förbindelse för Direktionen att, vid reqvirerande af första halfårets belopp, med afslutade räkenskaper redovisa föregående årets utgift.

9:o. **Arrestlokaler vid indelta arméen.**

Enligt hvad Armé-Förvaltningens Intendents-Departement i underdånighet anmält, är, för arreststraffets tillämpning vid indelta arméen, det i 1867 års

riksstat för detta ändamål uppförda extra anslag 5,000 R:dr, till hvilket belopp anslaget, uppå f. d. Krigs-Collegii Intendents-Afdelnings underdåniga framställning blef vid sistlidne riksdag från förutvarande beloppet 10,000 R:dr nedsatt, fortfarande behöfligt till de årligen förekommande utgifternas bestridande; och lärer Eders Kongl. Maj:t fördenskull, för ifrågavarande utgifter under år 1868, af Riksdagen äska det såsom erforderligt uppgifna beloppet, att såsom extra anslag utgå.

10:o. Byggnader till förvarande och vård af de till Regementen och Corpser utlemnade krigsgevär.

Till sådana byggnader äskade Eders Kongl. Maj:t af Rikets sist församlade Ständer ett extra anslag för en gång af 74,262 R:dr 52 öre; i hvilket afseende till grund för framställningen förekom, att sedan Eders Kongl. Maj:t i Nåder föreskrifvit, dels att 8,000 st. infanterigevär af 1857 års modell skulle till de norra orterna af riket afsändas och efter bestämd fördelning, i framtiden förvaras och vårdas å mötesplatserna Frösön, Sångamo, Gumboda och Pitholmen, uti derstädes befintliga förrådshus, dels att samtlige infanteri- och jägeriregementen och corpser, utom de afsutne rusthållsregementena samt Gotlands Nationalbeväring, skulle förses med ett för dem hvardera bestämdt större antal för krigsbruk afsedda gevär, att likaledes allt framgent förvaras och vårdas uti Regementenas förråd å mötesplatserna, dels ock att dåvarande Krigs-Collegium borde hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet föreslå de förbättringar eller tillbyggnader af å mötesplatserna befintliga förrådshus äfvensom de föreskrifter i öfrigt, hvilka för gevärens framtida vård kunde af behof påkallas; så hade bemälde Collegium, efter granskning af från Regements- och Corpschefs-embetena inkomne utförliga förslag och kostnadsberäkningar, hos Eders Kongl. Maj:t anmält behofvet af ett anslag till ofvannämnda belopp, att användas för dels ny- och tillbyggnader, dels förbättringar och förändringar af redan befintliga förrådslokaler vid tillhopa 20 Regementen och Corpser, såvida ej mindre undvikas skulle, att gevären, genom otillräckliga och otjenliga lokaler för deras förvarande samt rengöring och reparation, toge skada, än äfven gevärsvården i öfrigt måtte kunna på tillbörligt sätt handhafvas.

Ehuru äfven Rikets Ständer funno angeläget att för gevärens omsorgsfulla vårdande lämpliga byggnader, der sådane icke redan funnes att tillgå, blefve vid mötesplatserna uppförda och inredda; likväl och då det icke syntes vara oundgängligen nödigt, att dessa byggnader på en gång vid alla de ifrågakomna mötesplatserna iordningställdes, ansågo Rikets Ständer det begärda anslaget utan väsendtlig olägenhet kunna på flera år fördelas, och anvisade Rikets Ständer alltså till Eders Kongl. Maj:ts disposition för år 1867 ett extra anslag af

25,000 R:dr för byggnader till förvarande och vård af de till Regementen och Corpser utlemnade krigsgevär.

Då det emellertid är af synnerlig vigt, att fullt lämpliga förvaringslokaler för de till Regementen och Corpser utlemnade krigsgevär varda så snart som möjligt anordnade vid alla de mötesplatser, der sådana ej redan finnas eller kunna anskaffas för ofvanberörda dertill anvisade 25,000 R:dr, får jag i underdånighet hemställa, att, på sätt Armé-Förvaltningens Artilleri-Departement jemväl i underdånig skrifvelse den 20 nästlidne November föreslagit, Eders Kongl. Maj:t måtte för det ifrågavarande ändamålet täckas af Riksdagen äska ett extra anslag för en gång af 49,262 R:dr 52 öre, motsvarande skilnaden emellan det ursprungligen beräknade och vid förra Riksdagen begärda samt det af Rikets Ständer då beviljade anslagsbelopp.

11:o. **Inköp af tomt i Malmö för Husarregementet Konung Carl XV.**

Sedan, uti ett af Generalbefälhafvaren i 1:sta Militärdistriktet under den 2 September 1865, jemte utlåtande för egen del, till Eders Kongl. Maj:t öfverlemnadt memorial, Chefen för Husarregementet Konung Carl XV gjort underdånig framställning om ordnande af åtskilliga regementet rörande angelägenheter och dervid af anförda skäl i underdånighet anhållit, bland annat, i afseende å Regementets etablissementer, af hvilka de i Malmö, Helsingborg och Engelholm voro i bristfälligt skick, att i Malmö finge för regementets behof inköpas en tomt, belägen vid kaserngården, mot en köpesumma af 80,000 R:dr, då de å tomten befintliga byggnader, hvilka i köpet inbegrepos, skulle på tillika föreslaget sätt användas samt reglering på antydt sätt och efter särskildt afgifvande utförligare förslag företagas så väl med Kronans hus och tomter i Engelholm och Helsingborg, som rörande den i Engelholm förlagda sqvadronens af Regementschefen ifrågasatta förflyttning till Malmö; har Eders Kongl. Maj:t, — beträffande frågan om ordnandet af etablissementerna i Malmö, Helsingborg och Engelholm, samt då åtskilliga af de till dessa etablissementer hörande byggnader anmälts vara i bristfälligt skick, — genom nådigt Bref den 29 December 1865, efter vederbörandes hörande och jemte besluts meddelande angående öfriga af Regementschefen gjorda framställningar, anbefallt Armé-Förvaltningen att inkomma med utredning och kostnadsförslag, ej mindre för etablissementernas iståndsättande och fullkomnande i Malmö, Helsingborg och Engelholm, än äfven alternativt för genomförande af Regementschefens förslag om den i Engelholm nuvarande sqvadronens förflyttning till Malmö, hvarvid äfven borde tagas i beräkning hvad som kunde såsom tillgång anses komma att inflyta genom försäljning af Kronans på platserna för regleringen obehöfliga hus och tomter.

Till fullgörande af denna nådiga befallning har Armé-Förvaltningens Fortifikations-Departement, som åt chefsembetet vid dåvarande Ingeniörcorpsen uppdragit att vidtaga de i förevarande hänseende erforderliga förberedande åtgärder, uti underdånig skrifvelse den 5 sistlidne November till Eders Kongl. Maj:t insändt dels af vederbörande fortifikationsbefälhafvare uppgjorda alternativa kostnadsförslag rörande den ifrågaställda regleringen äfvensom karta öfver så väl regementets kaserntomt i Malmö, som den derintill gränsande, till inköp för Kronans räkning föreslagna tomt, dels ock förbemälde Chefs i ämnet afgifna utlåtande.

Af berörda kostnadsförslag, mot hvilka Chefen för fortifikationen icke haft något att erinra, inhemtas hufvudsakligen:

att kostnaderna beräknats på följande sätt, nemligen:

för inköp af den omförmälda, till Regementets kasern- och stall-område gränsande, tillräckligt rymliga tomten i Malmö, med derå befintliga byggnader samt byggnadernas förändrande..... 108,100: —

hvarifrån afräknas hvad genom försäljning af den nuvarande vakt- och sjukhusbyggnaden beräknas kunna erhållas..... 12,000: —

då återstående kostnadssumman utgör..... 96,100: —

„ etablissementets i Helsingborg ordnande medelst inköp af en vid södra utfartsvägen belägen tomtplats med tillräckligt utrymme för uppförande derstädes af samtliga för etablissementet erforderliga byggnader och derjemte erbjudande en större gårdsplats för ridning och exercis i smärre afdelningar: för inköp af tomten samt byggnadernas uppförande..... 90,260: —

afgår beräknade försäljningssumman för Kronans hus och tomter..... 58,279: 50.

hvarefter återstår..... 31,980: 50.

„ etablissementets i Engelholm iordningsställande jemväl genom inköp af en tomt samt byggnaders förändring och reparation, tillhopa..... 37,500: —

Summa R:dr 165,580: 50.

med beräkning, i detta fall, att den i Engelholm nu förlagda sqvadron skulle fortfarande komma att der qvarstanna, samt

att, derest Engelholms sqvadronen, på sätt Regementschefen föreslagit, skulle komma att till Malmö förflyttas, kostnaden för de

två

två etablissementens i Malmö och Helsingborg ordnande alternativt beräknats skola, med afdrag af hvad försäljning af byggnader och tomter i Engelholm ansetts komma att inbringa uppgå till R:dr **165,646: 12.** eller **65** R:dr **62** öre mer än för det förra alternativets genomförande; samt

att, då underhållskostnaden för byggnaderna i Engelholm skulle komma att betydligt öfverstiga kostnaden för underhållet af de byggnader som i Malmö borde för sqvadronens behof uppföras, Chefen för Fortifikationen, lika med Fortifikationsbefälhafvaren i Malmö, ansåge det vara i ekonomiskt hänseende för Kronan fördelaktigast om Engelholms sqvadronen blefve till Malmö förlagd.

I betraktande af de sålunda härvid anmälda förhållanden, och då jag anser det vara för regementets tjenstbarhet af högsta vigt att dess särskilda etablissementer varda på ett tillfredsställande sätt ordnade, hade jag önskat att nu kunna förorda ett skyndsamt genomförande deraf; men enär Statens tillgångar nu måste i betydlig mån tagas i anspråk för så många andra, ännu vigtigare föremål, anser jag mig i förevarande fråga böra inskränka min framställning till det allra nödvändigaste, nemligen inköpet af den omförmälda tomten i Malmö. Förvärfvandet af denna tomt är för ett fullt ändamålsenligt ordnande af etablissementet i Malmö oundgängligen nödvändigt, och om det nu erbjudna tillfället till tomtens inköpande lemnas obegagnadt, torde det svårligen låta sig göra att, sedan egendomen möjligen blifvit styckad och till andra personer försåld, densamma åt Kronan förvärfva på annat sätt än genom expropriation, men då under helt olika och med många svårigheter och dryga kostnader förenade omständigheter. Jag får derföre i underdånighet anhålla, det Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska ett extra anslag af **80,000** R:dr till inköp af den till kaserntomten i Malmö gränsande, Handlanden Gadd nu tillhörige tomt med derå befintliga byggnader, för att till utvidgning af husar-etablissementet derstädes användas.

12:o. Krigshögskolan.

Under åberopande af hvad här ofvan i afseende å Krigshögskolan förekommit, upptages här såsom extra anslag till nämnda skola för innevarande år R:dr **7,451: 67**.

13:o. Kasernbyggnad för Svea Artilleri-regemente.

I anledning af Eders Kongl. Maj:ts vid sistlidna Riksdag gjorda framställning angående medels anvisande till kasern m. fl. byggnader för Svea Artilleri-regemente, hafva Rikets Ständer uti deras underdåniga skrifvelse af den 9 Juni **1866**, angående regleringen af utgifterna under Riksstatens 4:de hufvudtitel, yttrat, att, då Rikets Ständer saknat tillförlitlig ledning för bedömande af de kostnader, som af bifall till Eders Kongl. Maj:ts framställning skulle föranledas, Rikets Ständer ansett sig icke kunna samma framställning bifalla, men, med afseende å nödvändig-

heten af en Kasernbyggnad för Svea Artilleri-regemente, funnit sig böra, med öfverlemnande till Eders Kongl. Maj:t af hos Rikets Ständer framlagda ritningar och kostnadsförslag till kasern för Svea Artilleri-regemente, i underdånighet anhålla, att samma förslag måtte komma under Eders Kongl. Maj:ts pröfning och att Eders Kongl. Maj:t måtte till nästkommande Riksdag afgifva nådig Proposition med tillhörande kostnadsförslag och ritningar till ett kasern-etablissement för Svea Artilleri-regemente, förlagdt på höjdsträckningen emellan Fredrikshof och Lifgardets till häst kaserner eller någon annan lämplig och i närheten af exercisfältet belägen plats.

Ehuru jag anser det vara i hög grad angeläget, att ordnandet af ifrågavarande Artilleri-etablissement, hvars nödvändighet äfven blifvit af Rikets Ständer erkänd och hvartill kostnadsförslag och ritningar blifvit uppgjorda, icke må uppskjutas längre än oundgängligen nödigt är, finner jag mig likväl, i betraktande af de betydliga anslagsbelopp, som för ändamålet skulle erfordras, icke nu böra framlägga något förslag i detta ämne, utan hemställer i underdånighet, att frågan må till en annan riksdag få anstå.

14:o. — — — — — — — — — — — — — —

15:o. Skolbyggnad för garnisonsförsamlingarna i Stockholm.

Sedan i anledning af väckt fråga om behofvet af gemensam skol- och kyrkobyggnad för garnisons-regementena i hufvudstaden, en för frågans utredning nedsatt särskild komité till Eders Kongl. Maj:t afgifvit förslag rörande en dylik byggnads uppförande å en Kronan tillhörig, vid hörnet af Storgatan och Styrmansgatan å Ladugårdslandet belägen tomt, hvilken vore åt Lifgardet till häst uplåten; samt Eders Kongl. Maj:t, efter det så väl Öfverkommendanten för Stockholms garnison som Chefs-embetet vid dåvarande Ingeniör-corpsen öfver berörda förslag afgifvit utlåtande, af Rikets sednast församlade Ständer äskat att utaf den för byggnadsföretaget beräknade kostnadssumma 144,000 R:dr, ett belopp af 40,000 R:dr måtte för år 1867 varda anvisadt;

så hafva Rikets Ständer, enligt deras underdåniga skrifvelse angående regleringen af utgifterna under Riksstatens 4:de hufvudtitel den 9 Juni 1866, på anförda skäl och under förmodan att antingen Skeppsholms-kyrkan eller möjligen äfven Riddarholms-kyrkan skulle kunna af garnisonsförsamlingarna till gudstjenst begagnas, funnit sig icke kunna till Eders Kongl. Maj:ts berörda framställning lemna bifall, hvarvid likväl Rikets Ständer beträffande särskildt den föreslagna skolbyggnaden anfört, att de skäl, som blifvit uppgifna för sammanförande af de särskilda regements-skolorna till en enda för samtliga garnisons-regementena gemensam, synts Rikets Ständer förtjenta af uppmärksamhet, samt att, om riktigheten af en sådan anordning erkändes, deraf måste följa att, då utrymme för en dylik skola icke skulle i något Kronans hus finnas att tillgå, derför erforderlig byggnad borde af Statsverket bekostas, så vida icke lämplig lokal kunde mot hyra anskaffas, men

att, då det framlagda förslaget endast afsåge en gemensam kyrko- och skolbyggnad, och Rikets Ständer således saknat ledning för bedömande af beloppet utaf det anslag, som för uppförande af en endast för skolan afsedd byggnad vore erforderligt, Rikets Ständer i följd häraf icke kunnat då anvisa medel för detta ändamål.

Sedan i anledning häraf Eders Kongl. Maj:t åt Öfverkommendanten i Stockholm i Nåder uppdragit att till Eders Kongl. Maj:t afgifva förslag å kostnaden dels för förhyrande af lämplig skollokal, derest en sådan skulle mot hyra kunna erhållas, dels ock för uppförande af en för ändamålet passande särskild byggnad å förenämnda eller någon annan, mera lämplig, Kronan tillhörig tomtplats, hvilket sednare förslag borde af ritning åtföljas; så har bemälde Öfverkommendant uti underdånigt memorial den 18 nästlidne December, — jemte anmälan att någon tjenlig skollokal med centralt läge i förhållande till Regementenas kasernering hvarken kunnat emot hyra erhållas eller uti något Kronans hus få inrymmas —, öfverlemnat ett efter samråd med Cheferne för Garnisons-regementena och Regements-Pastorerne vid samma Regementen uppgjordt, af ritning åtföljdt kostnadsförslag å uppförande af en för Garnisons-regementena gemensam skolbyggnad på ofvannämnda vid hörnet af Storgatan och Styrmansgatan belägna tomt, hvilken Öfverkommendanten, lika med förbemälda Komité, ansett vara för ändamålet den lämpligaste platsen; och uppgår kostnadsförslaget till en summa af 47,000 R:dr, deruti inberäknade kostnaderna för bord och bänkar till skolsalarna, för inledning af gas och vatten samt för uppförande af jernstaket på stensockel utmed Storgatan och omkring skolgården m. m.

Af hvad, enligt det nu anförda, i denna fråga förekommit, visar sig väl det verkliga behofvet af ifrågavarande skolbyggnad, men i anseende till statsverkets hårdt anlitade tillgångar och då upplyst blifvit att Regementena för närvarande kunnat för sina skolor anordna rum i särskilda förhyrda lokaler, hemställer jag i underdånighet att denna fråga må till nästa riksdag uppskjutas.

Uppå tillstyrkan af Stats-Rådets öfrige ledamöter, täcktes Kongl. Maj:t till alla delar i Nåder gilla och bifalla hvad nu i afseende på regleringen af utgifterna under Fjerde Hufvudtiteln samt de för Landtförsvarets behof ifrågasatta nya, så väl ständiga, som extra anslag, äfvensom i öfrigt, blifvit af Departements-Chefen tillstyrkt, föreslagit och hemstäldt; och skulle, i hvad statsregleringen rörer, utdrag af Protokollet om hvad Kongl. Maj:t derutinnan beslutit, till Finans-Departementet afgå,

för att läggas till gruud vid författandet af Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, i hvad den komme att röra Landtförsvaret; hvarjemte de till denna statsreglering hörande handlingar skulle vederbörligt Utskott tillhandahållas.

Ex protocollo
J. H. E. von Knorring.

Bil. Lit. A.

Förslag till Stat

för

Krigs-Högskolan.

	Riksmynt.
Stab:	
1 Befälhafvare	2,500: —
1 Adjutant	600: —
1 Läkare	300: —
1 Bibliothekarie och Redogörare	800: —
Lärare:	
i Matematik och Mekanik	4,500: —
Anm. Om denne lärare för annan befattning af statsmedel åtnjuter lön eller pension, godtgöres han för sin lärareverksamhet med skilnaden emellan sin behållna inkomst af denna lön eller pension och 4,500 Rdr; dock i intet fall med mindre än 2,000 Rdr.	
i Teknisk Mekanik och Maskinlära	800: —
» Fysik	2,000: —
» Kemi	2,000: —
Anm. Om läraren i Fysik eller i Kemi för annan befattning af statsmedel åtnjuter lön eller pension, godtgöres han för sin lärareverksamhet med skilnaden emellan sin behållna inkomst af denna lön eller pension och 2,000 Rdr; dock i intet fall med mindre än 1,200 Rdr.	
» Beskrifvande Geometri	1,000: —
» Artilleri	1,200: —
» Artilleri och Croquisritning	750: —
» Befästningskonst med ritning	1,500: —
» Krigskonst och Krigshistoria	1,500: —
» Topografi, Militärgeografi m. m.	1,000: —
» Militärförvaltning	500: —
» Generalstabslära	500: —
» Civil byggnadskonst	1,000: —
» Artilleritillverkning och besigtning	150: —
Transport	22,600: —

	Transport	22,600: —
Åt Repetitörer m. m.		2,400: —
» Språklärare		4,000: —
Anm. De språk, hvari lärare böra finnas att tillgå äro tyska, franska, engelska och ryska.		
» Fäktmästare		600: —
För undervisning i Hästkännedom		400: —
Betjening:		
Vaktmästare		600: —
Drängar		455: —
För städning och skurning		400: —
» renhållning		100: —
Omkostnader och underhåll:		
Hushyra		6,000: —
För bibliotheket m. m.		2,000: —
» Praktiska öfningar		6,000: —
» Ved och lysning, kostnaden för vedsågning deri inberäknad		1,200: —
Till Reseersättningar		1,000: —
» Inventariers underhåll		300: —
» Skrifmaterialier		100: —
» Extra utgifter		500: —
	Summa Rdr	48,655: —
Tillkommer:		
för inqvarteringsersättning åt:		
1 Befälhafvare	550: —	
3 Repetitörer (1 anses tillhöra Svea Artilleriregemente: Adjutanten bör bo i läroverkets lokal)	450: —	
8 elever	1,200: —	2,200: —
	Summa Rdr	50,855: —

Bil. Lit. B.

Förslag

till

den del af Krigsskolans Stat, hvars utgifter af statsmedel bestridas.

A.

Aflöning.

1:o. *Befäl och Stab.*

		Riksmynt.
1	Chef	3,420: —
1	Major	2,250: —
1	Qvartermästare, utom fri mat vid kadettbordet, eller ersättning derför i kontant	1,200: —
1	Adjutant, med samma förmåner	600: —
1	Kamererare	3,000: —
1	Öfverläkare	150: —
1	Läkare, utom fri mat vid kadettbordet, eller ersättning derför i kontant	1,500: —

2:o. *Kompani-Staten.*

1	Kompani-Chef, utom fri mat vid kadettbordet, eller ersättning derför i kontant	1,200: —
1	Kompani-Chef med samma förmåner	1,200: —
1	Kompani-Officer » d:o	750: —
7	d:o » d:o	5,250: —

3:o. *Lärare-Staten.*

a) *Löner.*

1	Lärare i Krigskonst, Krigsartiklar, Tjenstgörings- och Infanteri-exercis-reglementen samt Fält-tjenstöfningar	1,200: —
1	Lärare i Artilleri och Vapenlära med tillhörande ritningar cch öfningar	1,200: —
1	Lärare i Befästningskonst med tillhörande ritningar och öfningar	1,200: —
1	Lärare i Topografi med tillhörande ritningar och öfningar	1,200: —
1	Slotts-Pastor, med skyldighet att biträda vid undervisningen i svensk ämnesskrifning, tillika Kyrkoherde i Solna	1,200: —
	Transport	26,520: —

Transport 26,520: —

1 Lärare i Historia, Geografi och Statistik ..... 3,000: —
1 Lärare i Svenska språket och Logik ..... 3,000: —
1 1:ste Lärare i Matematik och Mekanik ..... 3,000: —

Anm. Om någon af de tre sistnämnde för annan befattning af statsmedel åtnjuter lön eller pension, erhåller han endast skilnaden mellan sin behållna inkomst af denna lön eller pension och 3000 Rdr; dock i intet fall mindre godtgörelse för sin lärareverksamhet än 1,500 Rdr.

1 2:dre Lärare i Matematik och Mekanik ..... 1,200: —
1 Lärare i Franska språket ..... 1,500: —
1 d:o i d:o ..... 1,500: —
1 d:o i Tyska språket ..... 1,800: —
1 d:o i Engelska d:o ..... 1,200: —

Anm. Vid nuvarande Lärarens i Tyska språket afgång blifva de 2:ne sistnämnda lönerna 1500 Rdr hvardera.

1 1:ste Lärare i Gymnastik och vapenföring, med skyldighet att sjelf bekosta ett biträde ..... 1,800: —
1 2:dre Lärare i Gymnastik och vapenföring ..... 700: —

Anm. Vid nuvarande 1:ste lärarens afgång blifva de 2 sistnämnda lönerna, den förra 1500 Rdr och den sednare 1000 Rdr.

1 1:ste Lärare i Ridning ..... 825: —
1 2:dre d:o ..... 575: —

Anm. Vid nuvarande 1:ste Lärarens afgång blifva dessa löner, den förra 800 Rdr och den sednare 600 Rdr.

b) *Arfvoden.*

2 Lärare i Skärgårds-geografi, Skärgårds-krigskonst, Ångmaskinlära, Sjö-artilleri, Reglementen, den ene å ..... 1,000: —
den andre å ..... 750: —
För undervisning i Naturvetenskap ..... 500: —
» d:o i Militär-, Sundhets- och Förbandslära ..... 300: —
» d:o i Hästkännedom ..... 300: —
» d:o i Teckning ..... 600: —
» d:o i Sång ..... 825: —

Anm. Vid nuvarande innehafvares afgång nedsättas de två sistnämnda arfvodena, det förra till 300 Rdr och det sednare till 500 Rdr.

För undervisning i Dans ..... 300: —
» d:o i Simning ..... 150: —

Transport 51,345: —

För

		Transport 51,345: —
För bestridandet af Styresmannabefattningen		1,000: —
Till fördelning mellan 6—8 Repetitörer eller biträdande lärare		4,000: —

4:o. *Diverse arfvoden.*

1 Arfvode till ett biträde vid leveranser, bokslut m. m.		500: —
1 Arfvode till Väbel, utom fri mat från kadettbordet eller ersättning derför i kontant		600: —
1 Arfvode till Bibliotekets vård och redovisning		300: —
1 Arfvode för klockare- och orgelnist-tjenstens bestridande		225: —

5:o. *Betjenings-Staten.*

1 Sjukföreståndersk a		525: —
1 Extra Sjukföreståndersk a		375: —
1 Vaktmästare, lön	525: —	
beklädnadshjelp	30: —	555: —
1 d:o med samma förmåner		555: —
1 d:o lön	450: —	
1 d:o beklädnadshjelp	30: —	480: —
1 Förvaltare, som vårdar 1:sta kompaniets beklädnads-, bevärings- och remtygs-persedlar, lön	525: —	
beklädnadshjelp	30: —	555: —
1 Förvaltare vid 2:dra kompaniet med samma skyldigheter och förmåner		555: —
1 Kusk, lön	600: —	
beklädnadshjelp	38: —	638: —
1 d:o med samma förmåner		638: —
1 Stalldräng		450: —
1 d:o		450: —
1 Trumslagare		300: —
1 Sprutlagare		60: —
1 Skogvaktare		100: —
1 Renhållare		450: —

6:o. *Indragnings-Staten.*

Förutvarande Kanslers-Sekreteraren A. Becker, jemlikt Kongl. Brefvet den 13 November 1866 skyldig biträda vid Inspektörens		
		Transport 64,656: —

Transport 64,656: —

för Militär-Läroverken Expedition i ärenden, som tillhört Kanslers-Sekreterare-befattningen ..... 900:—

Anm. Efter Kanslers-Sekreteraren Beckers afgång kommer detta belopp att tilläggas anslaget för de under Lit. C här nedan angifna föremål.

7:o. *Öfver-Stat.*

Kamereraren, Krigs-Rådet m. m. C. D. Forsberg under honom för sjuklighet beviljad tjenstledighet ..... 1,000: —

Anm. Efter Krigs-Rådet Forsbergs afgång kommer sistnämnda belopp att med hälften eller 500 Rdr användas till förhöjning i arfvodet åt biträdet vid leveranser och bokslut m. m. samt att med återstående 500 Rdr tilläggas anslaget för de under Lit. C här nedan angifna föremål.

Summa aflöning 66,556 Rdr Rmt.

B.

Underhåll till 20 gratis-kadetter à 750 Rdr ..... 15,000: —

C.

Bidrag till underhåll af byggnader, trädgårdar, vägar, hästar och åkdon samt till extra utgifter ..... 3,444: —

Summa Rdr Rmt 85,000: —

Bil. Litt. C.

Indelta Arméens och Beväringsmanskapets Provianteringsstat å *kokföda* enligt Kongl. Maj:ts förnyade nådiga Mötes-underhålls-reglemente af den 14 September 1858 samt uträkning af portionens värde efter de vid 1866 års stat i allmänhet gällande pris å proviantartiklarna.

	Bröd, mjukt.	Bröd, torrt.	Ärter.	Korn-gryn.	Färskt kött.	Salt kött.	Salt fläsk.	Sill.	Kok. salt.	Brän-vin.	Värde i Rmt.	
	℔	℔	kub.tum.	kub.t.	℔	℔	℔	℔	℔	kub.t.		
	à R:dr. 0,07	à R:dr 0,10,53	à Rdr 0,00,39	à R:dr 0,00,4	à R:dr 0,27,5	à R:dr 0,27,5	à R:dr 0,38,75	à R:dr 0,11,5	à R:dr 0,03	à R:dr 0,02		
											R:dr.	öre
1:sta dagen.....	2	1,33	—	16	0,75	—	—	0,13	0,03	2	—	—
2:dra d:o	2	1,33	16	—	—	0,63	—	—	0,03	2	—	—
3:dje d:o	2	1,33	—	16	0,75	—	—	0,13	0,03	2	—	—
4:de d:o	2	1,33	16	—	—	—	0,33	—	0,03	2	—	—
5:te d:o	2	1,33	—	16	0,75	—	—	0,13	0,03	2	—	—
6:te d:o	2	1,33	16	—	—	0,63	—	—	0,03	2	—	—
7:de d:o	2	1,33	—	16	0,75	—	—	0,13	0,03	2	—	—
8:de d:o	2	1,33	16	—	—	—	0,33	—	0,03	2	—	—
Tillsammans för 8 dagar ...	16	10,64	64	64	3	1,26	0,66	0,52	0,24	16	3	44
Härtill kommer 0,01 famn kokved à 10 R:dr per famn											—	10
Summa R:mt R:dr											3	54
Utgörande i medeltal för hvarje portion											—	44

Bil. Litt. D.

Indelta Arméens Provianteringsstat å *torrföda* enligt Kongl. Brefvet den 15 November 1859 samt uträkning af portionens värde efter de vid 1866 års slut i allmänhet gällande pris å proviantartiklarna.

	Bröd, mjukt. ℔ à R:dr 0,07	Bröd, torrt. ℔ à R:dr 0,10,53	Rökt fläsk [1]. ℔ à R:dr 0,50	Vinter-sötmjölksost [2]. ℔ à R:dr 0,37	Bränvin. kub.tum. à R:dr 0,02	Värde i R:mt.	
För en dag	2	1,33	0,50	0,25	3	—	54

[1]) eller motsvarande 1 ℔ rökt, saltadt oxkött af fullvuxet kreatur, eller ock, i de nordligaste provinserna, 1 ℔ rökt, väl saltadt renkött;

[2]) eller Holländsk kumminost, eller ock 33 ort fullgod skumost, eller i de nordligaste provinserna 25 ort renost.

Bil. Lit. E.

Värfvade garnisonerade arméens provianteringsstat enligt Kongl. Brefvet den **10** November **1863** samt uträkning af portionernas värde efter de vid **1866** års slut i allmänhet gällande pris å proviantartiklarne.

	Mjukt bröd.	Frukost.					Middag.													Afton.			Värde R:mt.	
		Kabeljo.	Gröna ärter.	Potatis.	Smör.	Sill.	Färskt kött.	Rimmadt kött.	Färskt fläsk.	Salt fläsk.	Gula ärter.	Gröna ärter.	Potatis.	Helgryn.	Hvetemjöl.	Salt.	Ingefära.	Mejram.	Grönsaker.	Smör.	Korngryn.	Salt.		
	skålp.	ort.	kub.tum.	kub.tum.	ort.	ort.	ort.	ort.	ort.	ort.	kub.tum.	kub.tum.	kub.tum.	ort.	ort.	kub.tum.	korn.	öre Rmt.	öre Rmt.	ort.	ort.	kub.tum	R:dr.	öre.
	à 7 öre per ℔.	à 18,75 R:dr per centner.	à 4,80 R:dr per kubikfot.	à 4,60 R:dr per kubikfot.	à 62,50 R:dr per centner.	à 11,50 R:dr per centner.	à 27,50 R:dr per centner.	à 27,50 R:dr per centner.	à 38,75 R:dr per centner.	à 38,75 R:dr per centner.	à 3,90 R:dr per kubikfot.	à 4,80 R:dr per kubikfot.	à 1,60 R:dr per kubikfot.	à 12 R:dr per centner.	à 13,25 R:dr per centner.	à 1,20 R:dr per kubikfot.	à 0,65 R:dr per skålp.			à 62,50 R:dr per centner.	à 10,50 R:dr per centner.	à 1,20 R:dr per kubikfot.		
1:sta dagen	2	—	—	28,14	6,25	18,75	75	—	—	—	—	9,38	—	10,16	1,25	1,41	5	—	0,33	5	35	0,50		
2:dra d:o	2	33,33	6,25	—	—	—	—	75	—	—	7,030	—	32,83	—	1,25	—	—	0,04	—	5	35	0,50		
3:dje d:o	2	—	—	28,14	-	33,34	75	—	—	—	—	9,38	—	10,16	1,25	1,41	5	—	0,33	5	35	0,50		
4:de d:o	2	—	6,25	—	6,25	18,75	—	—	41,67	—	7,030	—	32,83	—	1,25	1,41	—	0,04	—	5	35	0,50		
5:te d:o	2	—	—	28,14	—	33,34	75	—	—	—	—	9,38	—	10,16	1,25	1,41	5	—	0,33	5	35	0,50		
6:te d:o	2	33,33	6,25	—	—	—	—	75	—	—	7,030	—	32,83	—	1,25	—	—	0,04	—	5	35	0,50		
7:de d:o	2	—	6,25	—	6,25	18,75	—	—	—	41,67	7,030	—	32,83	—	1,25	—	—	0,04	—	5	35	0,50		
8:de d:o	2	—	—	28,14	6,25	18,75	75	—	—	—	—	9,38	—	10,16	1,25	1,41	5	—	0,33	5	35	0,50		
Tillsammans för 8 dagar	16	66,66	25,00	112,56	25,00	141,68	300	150	41,67	41,67	28,120	37,52	131,32	40,64	10,00	7,05	20	0,16	1,32	40	280	4,00	4	56
Härtill kommer 0,01 famn kokved à 10 R:dr per famn																							—	10
Summa R:mt R:dr																							4	66
Utgörande i medeltal för hvarje portion																							—	58

Bil. Lit. F.

Norska arméens Provianteringsstat å **kokföda** under mötestjenstgöring samt uträkning å portionens värde efter de vid 1866 års slut i allmänhet gällande pris.

									Värde R:mt.	
									R:dr	öre.
För en dag:										
0,88 ℔	färskt oxkött	à	27,50	R:mt	per	centner.....	R:dr	0,24,20	—	—
0,094	kannor korngryn	à	10,50	»	»	kubikfot ...	»	0,09,87	—	—
0,147 ℔	smör eller ost	à	49,75	»	»	centner.....	»	0,07,31	—	—
0,110 »	salt	à	3,00	»	»	»	»	0,00,33	—	—
1,76 »	mjukt bröd	à	7,00	»	»	»	»	0,12,32	—	—
0,028 »	kaffe	à	0,85	»	»	℔.....	»	0,02,38	—	—
0,037 »	socker	à	0,50	»	»	»	»	0,01,85	—	58,26
eller										
0,293 ℔	salt kött	à	27,50	»	»	centner.....	»	0,08,05	—	—
0,514 »	» fläsk	à	38,75	»	»	»	»	0,19,91	—	—
0,094	kannor ärter	à	3,90	»	»	kubikfot ...	»	0,03,66	—	—
0,147 ℔	smör eller ost	à	49,75	»	»	centner.....	»	0,07,31	—	—
1,76 »	mjukt bröd	à	7,00	»	»	»	»	0,12,32	—	—
0,028 »	kaffe	à	0,85	»	»	℔.....	»	0,02,38	—	—
0,037 »	socker	à	0,50	»	»	»	»	0,01,85	—	55,48
						tillsammans *för 2 dagar*	R:mt	R:dr	1	13,74
hvaraf erhålles, vid omvexling af dessa stater hvarannan dag *för 8 dagar* R:mt R:dr									4	54,96
hvartill kommer 0,01 famn kokved à 10 R:dr R:mt per famn.....									—	10,00
							Summa	R:mt R:dr	4	64,96
						utgörande i medeltal för hvarje portion			—	58

Bil. Lit. G.

Norska arméens provianteringsstat å **torrföda** samt uträkning å portionens värde efter de vid 1866 års slut i allmänhet gällande pris.

								Värde R:mt.	
								R:dr	öre.
För en dag:									
0,587 ℔	spicket fläsk	à 50,00	R:dr per centner (medelpris)				R:dr 0,29,35	—	—
0,293 »	smör eller ost	à 49,75	»	»	»	»	0,14,57	—	—
1,76 »	mjukt bröd	à 7,00	»	»	»	»	0,12,32	—	—
0,028 »	kaffe, brändt och malet	à 0,85	»	»	℔	»	0,02,38	—	—
0,037 »	socker, maskinhugget	à 0,50	»	»	»	»	0,01,85	—	60,47
Hvartill kommer 0,000,4 famn kokved à 10 R:dr per famn.....								—	00,40
							Summa R:mt R:dr	—	61

Bil. Lit. H.

Underdånigt förslag till Provianteringsstat å **kokföda** för Indelta Armén och Beväringsmanskapet under möten.

	Bröd, mjukt [1]).	Bränvin.	Vinter-sötmjölks-ost.	Kaffe, rostadt, malet.	Socker, machin-hugget.	Sill.	Färskt kött.	Salt fläsk.	Salt kött.	Gula ärter.	Korngryn.	Salt.	Värde i Riksmynt.	
	℔.	kubiktum.	ort.	ort.	ort.	ort.	ort.	ort.	ort.	kubiktum.	kubiktum.	ort.		
	à öre 7.	à R:dr 2 pr kanna.	à öre 37 pr ℔.	à öre 85 pr ℔.	à öre 50 pr ℔.	à öre 11,5 pr ℔.	à öre 27,5 pr ℔.	à öre 38,75 pr ℔.	à öre 27,5 pr ℔.	à öre 39 pr kanna.	à öre 40 pr kanna.	à öre 3 pr ℔.		
Per dag. 1:sta dagen	2	2	12	2	3	20	85	—	—	—	16	3		
» 2:dra »	2	2	12	2	3	12	—	—	63	12	—	3		
» 3:dje »	2	2	12	2	3	20	85	—	—	—	16	3		
» 4:de »	2	2	12	2	3	12	—	33	—	12	—	3		
» 5:te »	2	2	12	2	3	20	85	—	—	—	16	3		
» 6:te »	2	2	12	2	3	12	—	—	63	12	—	3		
» 7:de »	2	2	12	2	3	20	85	—	—	—	16	3		
» 8:de »	2	2	12	2	3	12	—	33	—	12	—	3		
Summa för 8 dagar	16	16	96	16	24	128	340	66	126	48	64	24	4	19
Härtill kommer 0,01,33 famn kokved à 10 R:dr pr famn													—	13
Summa R:mt R:dr													4	32
utgörande i medeltal för hvarje portion													—	54

[1]) eller motsvarande qvantitet torrt bröd 1 ℔ 33 ort till hvarje portion.

Bil. Lit. I.

Underdånigt förslag till provianteringsstat å **torrföda** för Arméen och Beväringsmanskapet.

	Mjukt bröd [1].	Rökt fläsk [2].	Vinter-sötmjölks-ost [3].	Rostadt och malet kaffe.	Machin-hugget socker.	Bränvin.	Värde i Riksmynt.	
	℔.	ort.	ort.	ort.	ort.	kub.-tum.		
	à 0,07 R:dr pr ℔.	à 50 R:dr pr C:tr.	à 37 R:dr pr C:tr.	à 0,85 R:dr pr ℔.	à 0,50 R:dr pr ℔.	à 2 R:dr pr kanna.	R:dr.	öre.
För en dag...	2	60	25	2	3	3	—	62,45
Hvartill kommer 0,0004 famn kokved à 10 R:dr pr famn							—	00,40
Summa R:mt							—	63

[1]) eller deremot svarande 1,33 ℔ torrt bröd till hvarje portion.

[2]) eller motsvarande 1 ℔ rökt, saltadt oxkött af fullvuxet kreatur, eller ock i de nordligaste provinserna 1 ℔ rökt, väl saltadt renkött.

[3]) eller, i de nordligaste provinserna, 25 ort renost.

Bil. Lit. K.

Tablå, utvisande beloppen af kokinrättnings-kostnaderna vid nedannämnda Regementen och Korpser under åren **1861—1865**, medelbeloppen af berörda kostnader, de för åren **1866** och **1867** anvisade kokinrättnings-anslag, de af Regementena, enligt inkomna uppgifter, beräknade kostnadssummor, de af kontoret föreslagna anslagsbelopp samt nummerstyrkan vid hvarje Regemente och Korps.

	Kostnaderne.										Fem års medelkostnad.		För år 1866 anvisade anslag.		För år 1867 anvisade ordinarie och extra anslag.		För regementerna beräknade summor.		Af kontoret föreslagna anslagsbelopp.		Nummerstyrkan.
	1861.		1862.		1863.		1864.		1865.												
Lifgardet till Häst	2,365	37	2,292	09	2,901	91	2,885	22	2,533	38	2,595	59	1,500	—	2,400	—	2,400	—	2,400	—	400
Svea Lifgarde	2,395	96	2,315	90	3,126	90	3,711	32	2,516	28	2,813	27	1,500	—	2,000	—	2,242	44	2,800	—	816
Andra Lifgardet	3,351	45	2,904	38	2,753	26	5,101	23	5,939	90	4,010	04	2,250	—	2,500	—	4,308	—	4,000	—	816
Hussarregementet Konung Carl XV	825	—	825	—	937	50	900	—	900	—	877	50	800	—	(*1,800	—	2,428	—	1,800	—	600
Svea Artilleriregemente	2,638	54	2,595	16	2,684	08	3,209	32	2,211	16	2,667	65	1,950	—	3,000	—	3,000	—	3,000	—	928
14:de 6-pundige Batteriet i Hernösand	172	15	171	48	148	95	201	22	166	60	172	08	150	—	150	—	200	—	200	—	43
Göta Artilleriregemente	1,900	55	2,288	29	2,118	43	2,277	94	2,430	75	2,203	19	1,500	—	2,300	—	2,560	—	2,560	—	975
Wendes dito	1,383	22	1,352	66	1,477	52	1,411	95	1,394	14	1,403	90	1,400	—	1,750	—	2,150	—	2,150	—	750
Fyrverkare-korpsen	392	16	362	08	423	45	382	56	400	61	392	17	375	—	450	—	450	—	450	—	25
Artilleri-stamtruppen på Gotland	149	54	205	44	224	97	380	60	342	94	260	71	150	—	400	—	400	—	400	—	75

Stockholm af Kongl. Armé-förvaltningens Civila Departements-Aflöningskontor den 26 Oktober 1866.

P. WALLER.

*) I dessa medel inbegripas de, jemlikt Kongl. Brefvet den 17 Juni 1862, å anslaget till Extra Utgifter i Nåder anvisade 100 R:dr till kokved för den i Ystad förlagda sqvadronen.

Transsumt af Protokollet öfver Landtförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den **13** *November* **1866.**

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Stats-Råden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Efter föregången öfverläggning med Chefen för Sjöförsvars-Departementet, Stats-Rådet m. m. Grefve von Platen, föredrog Chefen för Landtförsvars-Departementet, Stats-Rådet m. m. Reuterskiöld i underdånighet:

A) Den af Kongl. Maj:t den 5 September 1865 tillförordnade Kommissions för afgifvande af betänkande och förslag rörande officersbildningen underdåniga skrifvelse den 19 Februari innevarande år, med anmälan att, sedan Kommissionen förut yttrat sig angående tiden för de enskilda Militär-undervisningsanstalternas uphörande, frågan om Högre Artilleri-läroverkets ombildning till Krigs-högskola och förläggning i hufvudstaden varit föremål för Kommissionens pröfning.

Enligt Landtförsvars-Komiténs afgifna förslag till Krigs-högskolans organisation, skulle för »Generalstabs-aspiranter» uti undervisningen ingå följande nya och vigtiga ämnen samt tillägg i förutvarande, nemligen:

Franska språkets talande och skrifvande,
Militär-geografi,
Militär-statistik,
Generalstabs-lära,
Krigskonst och Krigshistoria i utförligare kurser,
Taktiska öfningar i begagnandet af mark för anfall och försvar, samt
Taktiska och strategiska frågors utförliga skriftliga besvarande, utan att någon annan lindring i den gemensamma kursen skulle beredas dem. än en inskränkning i de nu föreskrifna kurserna uti:
Befästningskonst och befästningsritning,
Artilleri och artilleriritning,
Använd matematik och
Beskrifvande geometri.

General-Fälttygmästaren och Chefen för Artilleriet hade i sitt den 31 Mars 1865 afgifna underdåniga utlåtande öfver Landtförsvars-Komiténs förslag visat, huru ringa tidsbesparing skulle genom kursernas förkortande i sistnämnda ämnen kunna vinnas. Att denna tid, upskattad till högst två månader, vore fullkomligt otillräcklig för grundliga studier i de nytillkomna, för Generalstabseleverne oeftergifliga ämnen, med hvilka borde förenas undervisning i flera fremmande språk, ansåg Kommissionen icke kunna bestridas och likväl vore det just dessa Officerares behof af omfattande insigter uti ifrågavarande ämnen, som påkallade en ombildning af det Högre Artilleri-läroverket.

Endast om den tid, under hvilken Artilleri- och Ingeniör-officerare måste vid läroverket sysselsätta sig med de matematiska ämnena och kemien, finge af Generalstabs-aspiranterne användas till inhemtande af de för deras verksamhet i fält och fred nödvändiga kunskaper och färdigheter, egde man visshet, att åt Generalstabs-ämnena kunde gifvas den omfattning, som i andra länders Generalstabs-skolor blifvit dem tillerkänd.

Kommissionen ansåg sig derföre böra biträda General-Fälttygmästarens förslag:

att vid Krigs-högskolan två särskilda bildningslinier måtte anordnas; den ena, som skulle benämnas »Artilleri- och Ingeniör-linien», för Artilleri- och Ingeniör-officerare, samt den andra, eller »Generalstabs-linien», för Officerare af Arméen i allmänhet.

Kommissionen hemställde härvid: huruvida icke under den tid, då matematiken föredrages vid Artilleri- och Ingeniör-linien, några timmar borde anslås äfven för Generalstabs-liniens elever till *problem-öfningar*, hvarjemte de skulle följa undervisningen i *sferisk Trigonometri*, såsom utgörande grundvalen för läran om kastprojektionerna.

För dem, som önskade anställning vid den del af Generalstaben, som kallas *Topografiska corpsen*, borde såsom vilkor för kompetens äfven fordras examen i alla för Topograf-officerare nödiga delar af de matematiska ämnena; hvadan om de ej hunne följa undervisningen i dessa ämnen under loppet af sin egentliga lärokurs, dem borde stå öppet att i en följande kurs fullständiga sin kompetens.

Kommissionen, som ansåg sig ej behöfva framhålla språkstudiernas stora vigt, särdeles för Generalstabs-officerare, förmälde, att språkundervisningen borde omfatta både Fransyska, Tyska och Engelska språken; dessutom borde en lärare i Ryska språket på Krigs-högskolans stat upföras, med skyldighet att meddela, i främsta rummet åt eleverne på Generalstabs-linien, så mycken undervisning i detta språks elementer, att de kunde vidare på egen hand utbilda sig deruti.

Uprättandet af en lärostol i *teknisk mekanik* och *machinlära* tillstyrktes; dock borde detta ämne icke blifva obligatoriskt för Generalstabs-liniens elever. Likaså biträdde Kommissionen förslaget, att undervisning i *vapenföring* måtte meddelas åt samtlige eleverne, hvaremot *gymnastiköfningar* under lärares ledning syntes kunna undvaras, enär eleverne borde vid Krigs-skolan hafva erhållit tillräcklig underbyggnad i dessa öfningar.

Då det vore af vigt både för Artilleri-, Ingeniör- och Generalstabs-officerare att ega insigter i *hästkännedom*, hvilket icke borde taga långvarig tid i anspråk, ansåg Kommissionen detta ämne böra ingå bland Krigs-högskolans läroämnen.

Hvad beträffar *ridning*, hemställde Kommissionen huruvida icke Ingeniör- och Generalstabs-officerare borde åläggas att, vid inträdet i Krigs-högskolan, förete intyg derom, att de vid något kavalleri- eller artilleri-regementes rekrytskola, eller ock vid någon af Statens ridskolor, om sådana komme till stånd, hafva genomgått en kurs i ridkonst.

I öfverensstämmelse med det anförda, föreslog Kommissionen:

att undervisningen i Krigs-högskolan för de särskilda bildningslinierna måtte omfatta nedanstående läroämnen och öfningar:

Obligatoriskt endast för Artilleri- och Ingeniör-linien:

(utom sferisk Trigonometri och problem-öfningar för Generalstabs-linien)

Matematik,
Mekanik,
Teknisk mekanik och machinlära,
Fysik,
Kemi.

Obligatoriskt, till större eller mindre omfattning, *för båda linierna:*
Beskrifvande geometri,
Krigskonst,
Krigshistoria,
Artilleri,
Befästningskonst,
Matematisk geografi,
Topografi,
Hästkännedom,
Artilleri-ritning,
Befästnings-ritning,
Topografi-ritning,
Croquis-ritning,
Artilleri-öfningar,
Befästnings-öfningar,
Recognoscering,
Vapenföring,
Fransyska språket;

Obligatoriskt endast för Generalstabs-linien:
Tyska språket,
Engelska språket,
Ryska språket,
Militärförvaltning,
Militär-geografi och statistik,
Generalstabs-lära,
Taktiska och strategiska frågors utförliga skriftliga besvarande,
Generalstabs-öfningar;

hvartill komme:
Särskildt för Artilleri-officerare:
Artilleri-tillverkning och besigtning;

Särskildt för Ingeniör-officerare:
Byggnadskonst,
Byggnadsritning;

Särskildt för Officerare af Flottan, hvilka hädanefter såsom hittills borde hafva rättighet att vid Krigs-högskolan utbilda sig i artilleri-vetenskapen och derföre skulle hufvudsakligen följa Artilleri-officerarnes kurser, med befrielse från krigskonst och krigshistoria:
Astronomi; samt

Särskildt för Civil-ingeniörs-elever, om Kongl. Maj:t i Nåder gillade hvad Kommissionen i afseende å dem här nedan föresloge:

Byggnadskonst,

Byggnads-ritning,

Väg- och Vattenbyggnadskonst med ritning;

hvaremot desse elever, i likhet med eleverne af sjövapnet och i öfverensstämmelse med förut gällande stadga, borde befrias från att följa undervisningen i krigskonst och krigshistoria.

Angående *Civil-ingeniörer* föreslog Kommissionen:

att rättighet måtte medgifvas åt ett antal af högst 4 Civilingeniörselever inom hvarje kurs, att begagna undervisningen vid Högskolan och der undergå examen för vinnande af kompetens till inträde vid Väg- och Vattenbyggnads-corpsen; samt

att Civilingeniörs-elever, under den tid de åtnjöte undervisning vid Krigsskolan, måtte varda underkastade krigslagarna.

Åtskilliga af de läroämnen, hvilka upptagits såsom för bägge bildningslinierna gemensamma, borde läsas till olika vidd på hvardera linien. Äfvenså borde inom Artilleri- och Ingeniör-linien några ämnen, särdeles artillerivetenskapen, befästningskonsten och beskrifvande geometri, hädanefter såsom hittills läsas till olika omfattning af Artilleri- och Ingeniör-officerare. Oberoende af den sammansättning af en blifvande Öfver-styrelse för krigsundervisningen, som Kongl. Maj:t kunde komma att pröfva nyttigast, ansåg Kommissionen sig böra såsom lämpligaste sättet att ordna undervisningen föreslå:

att Cheferne för Generalstaben, Artilleriet och Ingeniörvapnet, såsom i första hand ansvarige för sine Officerares och vapens tjenstbarhet, tillerkännas rättighet att, hvar för sig, inom omfånget af de vetenskaper, hvaruti lärare funnos vid Högskolan anställde, framställa sina fordringar å de kunskaper och färdigheter, som der skola deras Officerare bibringas;

att derefter, på grund af dessa Chefernes framställningar, och sedan Öfver-styrelsen för krigsundervisningen deröfver blifvit hörd, för hvartdera slaget af elever, Generalstabs-aspiranter, Artilleri- och Ingeniör-officerare, genom generalordres fastställdes ett *program,* uptagande hvad desse elever skulle i hvarje särskildt ämne vid läroverket inhemta;

att den blifvande Öfver-styrelsen ålägges ordna undervisningen i öfverensstämmelse med dessa programmer, under iakttagande att, så

vidt möjligt, tillfälle beredes den ena bildningsliniens elever att, der de så önska, följa undervisningen äfven i ett eller flera af den andra liniens läroämnen; och

att i de ämnen, som till större eller mindre omfång skulle af två vapens eller af alla eleverne läsas, en i allmänhet gemensam *föreläsningskurs* bestämmes, och att examina derefter aflägges i de delar af denna kurs, som de för hvartdera slaget af elever fastställda programmer utvisa.

Skulle någon förändring i den för Civilingeniörs-elever nu gällande examenskurs anses behöflig, förmenade Kommissionen, det Styrelsen öfver Allmänna Väg- och Vattenbyggnader vore den myndighet, som närmast hade att sig deröfver yttra.

I stället för det af Landtförsvars-Komitén förordade system, rörande fördelningen i »allmän» och »högre» kurs, men hvilket system erfarenheten visat icke vara ändamålsenligt, föreslog Kommissionen såsom ett lämpligare sätt att vinna det med denna fördelning åsyftade ändamål:

att lärarne ålades, så vidt ske kunde, åt sina föredrag gifva en lämplig omfattning utöfver den såsom examensfordran fastställda kursen, för att såmedelst bereda åt större förmågor bland eleverne tillfälle att ytterligare utbilda sig; och

att det öfverlemnades åt en blifvande Öfver-styrelse för undervisningen att bestämma, huruvida detta öfverskott utöfver examenskursen skulle under sjelfva kursens lopp eller först efteråt föredragas, äfvensom huruvida examen deruti skulle ega rum eller icke.

Kommissionen ansåg sig härmed hafva angifvit grunddragen af Krigs-högskolans lämpligaste organisation. Lärotidens längd, dess möjligen fördelaktiga fördelning i två afdelningar, den ordning, hvari läroämnena och öfningarna skulle följa hvarandra och alla dylika närmare bestämmelser borde, enligt Kommissionens åsigt, öfverlemnas till en blifvande Undervisnings-Öfver-styrelses pröfning.

Den af Landtförsvars-Komitén såsom en närmare förbindelse mellan Krigsskolan och Krigs-högskolan föreslagna anordning, att Officerare vid Artilleriet och Ingeniör-corpsen samt, af öfriga Arméen, de som önska inträde vid Högskolan, skulle qvarstadna vid Krigs-skolan 9 månader för att bereda sig till detta inträde, ansåg Kommissionen icke önsklig, knappast möjlig.

På anförda skäl hade Kommissionen, i afseende på fordringarna för inträde vid Krigs-högskolan och vid specialvapnen, föreslagit:

att Artilleri-regementena och Ingeniör-corpsen hädanefter såsom hittills draga försorg om sina Officerares beredelse till inträde vid Krigs-högskolan;

att Officerare af den öfriga Arméen, som söka inträde vid nämnda läroverk, befrias från pröfnings-examen, men åläggas förete intyg derom, att de i officers-examen uti de matematiska ämnena och språken erhållit minst betyget »med beröm godkänd»;

att Officerare, som icke i officers-examen erhållit dessa betyg, berättigas att efteråt, genom särskild examen vid Krigs-skolan uti ifrågavarande ämnen, söka vinna kompetens till inträde vid Krigs-högskolan;

att Kadetter, som söka officers-anställning vid något Artilleri-regemente eller vid Ingeniör-corpsen, skola i officers-examen taga minst betyget »med beröm godkänd» i de matematiska ämnena;

att Kadetter, som i saknad af nyssnämnda betyg sökt och vunnit officers-anställning vid annat vapen, men önska transport till något Artilleri-regemente eller till Ingeniör-corpsen, berättigas att genom särskild examen vid Krigs-skolan i de matematiska ämnena söka vinna kompetens till sådan transport; och

att de fyra för Civilingeniörer afsedda platserna vid Krigs-högskolan besättas af Styrelsen öfver Allmänna Väg- och Vattenbyggnader, som, på sätt synes nämnda Styrelse lämpligast, gör sig förvissad om desse elevers förmåga att derstädes följa undervisningen.

I afseende på den stat för krigshögskolan, som Landtförsvarskomitén föreslagit, hade Kommissionen i flera delar gjort anmärkningar; hvadan Kommissionon på anförda grunder föreslagit:

att, i stället för det af Landtförsvarskomitén i staten uppförda anslag af 1,000 R:dr åt en tjenstgörande Major, ett arfvode å 400 R:dr måtte anslås åt den, som förordnas att handhafva läroverkets bibliotek;

att läraren i matematik och mekanik måtte erhålla 4,500 R:dr årligen; men om han är eller varit officer och åtnjuter lön eller pension, endast skilnaden emellan hans behållna inkomst af denna lön eller pension och 4,500 R:dr; dock i intet fall mindre godtgörelse för sin lärareverksamhet än 2,000 Rdr;

att lärarne i fysik och kemi, efter samma grunder, måtte erhålla 2,000 R:dr eller fyllnaden deri; dock i intet fall mindre än 1,200 R:dr;

att för läraren i teknisk mekanik och maskinlära måtte beräknas endast 800 R:dr årligen;

att deremot läraren i befästningskonst och befästningsritning samt läraren i krigshistoria och krigskonst måtte hvardera åtnjuta 1,800 R:dr årligen;

att för undervisningen i fältförvaltning och generalstabslära måtte beräknas årligt lärarearfvode af 500 R:dr för hvartdera ämnet;

att för läraren i byggnadskonst måtte beräknas årligt arfvode af 1,000 R:dr;

att arfvoden å 600 R:dr måtte beräknas åt 5 repetitörer med tillsammans 3,000 R:dr; att till arfvoden, efter lämplig fördelning, åt lärare i språk måtte beräknas ett sammanlagdt årligt belopp af 4,000 R:dr;

att till arfvode åt en lärare i vapenföring likaledes måtte beräknas ett årligt belopp af 600 R:dr;

att ett årligt arfvode af 400 R:dr beräknas för läraren i hästkännedom; samt

att för de praktiska öfningarna måtte beräknas en årlig summa af 6,000 R:dr.

Då såväl sistnämnda anslag, som flera af de förut vidrörda, vore, af förekommande förhållanden, af natur att icke kunna för hvarje års behof till siffran bestämdt beräknas, föreslog Kommissionen:

att Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska det belopp, som erfordras för läroverkets vidmakthållande, utan att de särskilda utgiftsposterna blifva af honom bestämda; och

att den blifvande Öfverstyrelsen för krigsundervisningen ålägges till Kongl. Maj:ts pröfning och fastställelse årligen ingifva förslag till stat för Krigshögskolan.

Anslagstillökning enligt Kommissionens förslag, jemfördt med Landtförsvarskomiténs, blefve 11,300 R:dr, men, om såsom tillgång beräknades nuvarande anslag 3,000 R:dr till Civilingeniörer, endast 8,300 R:dr.

I fråga om *läroverkets förflyttning till hufvudstaden*, förmälde sig Kommissionen af alla omständigheter, som på frågan egde inflytande, upfordrad i underdånighet föreslå:

att Krigshögskolan måtte förläggas till hufvudstaden, och

att antingen f. d. Hebbeska huset å Riddarholmen eller Riksarkivets f. d. hus vid skeppsbron måtte åt Krigshögskolan uplåtas.

Genom flyttningen ansågos besparingar skola upkomma i läroverkets stat, beräknade till 8,165 R:dr. Äfven om hinder skulle möta för uplåtelse åt Krigshögskolan af någon Kronans egendom i staden och följaktligen annan lokal måste åt henne mot hyra anskaffas, visade det sig således, att, då man beräknade hyresbeloppet till 6,000 R:dr, ändock genom läroverkets förflyttning en årlig besparing af 2,165 R:dr skulle uppstå.

Oaktadt eleverne, enligt Kommissionens åsigt, skulle hafva ekonomisk fördel af flyttningen, äfven om ingen ersättning lemnades dem för den derigenom förlorade fria inqvarteringen, ansåg Kommissionen det dock vara i hög grad önskvärdt, att en lindring i deras utgifter för bostad måtte beredas dem genom beviljandet af rättighet till inqvarteringsersättning, särdeles som en sådan rättighet, efter läroverkets förflyttning, jemlikt författningarna tillkomme de elever, som tillhörde Svea Artilleriregemente och Ingeniörcorpsen, och alla eleverna borde vara i detta afseende lika lottade. Såväl Befälhafvaren som Adjutanten och repetitörerne borde äfven åtnjuta inqvarteringsersättning, derest icke fria bostäder kunde åt dem i läroverkets blifvande lokal upplåtas, hvilket dock i flera afseenden vore fördelaktigast.

Det största antal elever, som samtidigt deltagit i undervisningen vid Högre Artillerilläroverket, vore det nuvarande, då i lärokursen deltoge 39 officerare. Om från detta antal afräknades eleverne af Svea Artilleriregemente, hvilka i medeltal under de sista 8 kurserna utgjort 4, och de af Ingeniörcorpsen, som utgjort 2, återstode 33 elever, för hvilka inqvarteringsersättning skulle upgå tillsammanstaget till ..... R:dr 4,950.
Åt Befälhafvaren högst Öfverste-Löjtnants inqvartering..... » 550.
Åt 1 Adjutant och 5 repetitörer, af hvilka minst 1 torde komma att tillhöra Svea Artilleriregemente och således i alla händelser åtnjuta inqvarteringsersättning ..... » 750.

Summa R:dr 6,250.

Detta vore således den summa, hvartill utgifterna för inqvarteringsersättningen högst och under de mest ogynnsamma förhållanden skulle kunna belöpa sig; den understege med 1,915 R:dr den årliga besparing, som flyttningen medförde, under förutsättning att Krigshögskolan icke behöfde betala hyra för sin blifvande lokal.

Att beräkna den med sjelfva förflyttningen förenade kostnad, kunde icke med tillförlitlighet verkställas, emedan densamma vore beroende af det arbete, som erfordras för lokalens inredning till sitt ändamål. En mängd af de Högre Artillerilläroverket nu tillhöriga inventarier, såsom hästar, åkdon, möbler i elevernas rum m. m. blefve efter flyttningen obehöfliga; och Kommissionen föreslog derföre:

att alla sådana läroverkets effekter, som efter dess förflyttning till hufvudstaden blefve öfverflödiga, måtte få försäljas och den deraf inflytande summa användas till bestridande af de med flyttningen förenade kostnader.

— —

— —

I anledning af hvad sålunda förekommit, hemställde Departementschefen i underdånighet:

att nuvarande Högre Artillerilläroverket å Marieberg måtte, i hufvudsaklig öfverensstämmelse med de af Militärläroverks-Kommissionen föreslagna grunder, få förändras till en Krigshögskola för Artilleri- och Ingeniörofficerare samt Generalstabsofficers-Aspiranter och afsedd derjemte att utgöra en undervisningsanstalt för ett visst antal Civilingeniörs-elever;

att denna Krigshögskola, tillika med den Krigsskola, om hvars organiserande i stället för Krigsakademien på Carlberg Kongl. Maj:t under den 14 Oktober 1862 fattat beslut, måtte, från och med den 1 nästkommande December, ställas under inseende och ledning af en Inspektör och en Krigsundervisnings-Kommission såsom Öfver-Styrelse, på sätt Militärläroverks-Kommissionen jemväl föreslagit;

att, såsom följd häraf, de åligganden, hvilka hittills tillhört dels Kanslern för Krigsakademien, dels General-Fälttygmästaren och Chefen för Artilleriet, i deras egenskap af högste Styresmän, den förre för nämnda Akademi och den sednare för Högre Artillerilläroverket å Marieberg, må i Nåder förklaras skola med innevarande månads utgång uphöra, samt läroverken den 1 December till förbemälda Öfver-Styrelse öfverlemnas;

att Kongl. Maj:t täcktes i nåder dels utse Inspektör för de nya Militärläroverken, dels fastställa Instruktion för Läroverkens Öfver-Styrelse samt Reglemente för Krigsskolan, sådana dessa handlingar finnas här vid protokollet fogade, Reglementet afsedt att tillämpas i den mån Krigsskolans ordnande i öfverensstämmelse dermed hinner fulländas, dels ock tillåta, att förslag till stat för Krigshögskolan må uprättas och för nästkommande Riksdag framläggas;

att Öfver-Styrelsen måtte erhålla Nådig befallning att ofördröjligen inkomma med förslag till personal- och utgiftsstater för Krigsskolan, alternativt upgjorda dels med och dels utan beräkning af sjökadetters undervisning vid skolan, och med iakttagande för öfrigt, att nuvarande Kanslers-Sekreteraren vid Krigsakademien, Kanslisten vid Landtförsvars-Departementets Kansli-Expedition Rudolf Agathon Becker, hvilken under en längre följd af år enligt förordnande förestått Kanslerssekreterare-befattningen, derå han den 29 September 1857 erhållit Kongl. Maj:ts Nådiga Fullmakt, må upföras på indragningsstat till bibehållande af sin vid nyssnämnda befattning nu innehafvande lön 900 R:dr, men med förbindelse

för honom att de befattningen nu tillhörande åligganden fortfarande vid Inspektörens Expedition fullgöra;

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

att Kongl. Maj:t, efter det ifrågavarande förslag inkommit, täcktes taga ärendet i vidare öfvervägande, dels för aflåtande af nådig proposition till Riksdagen om nödiga medels anvisande för Läroverken, och dels för meddelande af de ytterligare bestämmelser, som i afseende å Läroverkens ordnande kunna finnas af behof påkallade;

— — — — — — — — — — — — — — — — — — — —

Hvad Departements-Chefen sålunda i underdånighet hemställt täcktes Kongl. Maj:t, uppå Statsrådets öfriga ledamöters underdåniga tillstyrkande, till alla delar i nåder gilla och bifalla, hvarjemte Kongl. Maj:t behagade, jemväl i öfverensstämmelse med Statsrådets underdåniga tillstyrkande, till Inspektör för de nya Militärläroverken i nåder förordna Hans Kongl. Höghet Arf-Fursten, Hertigen af Östergötland, Prins Oscar Fredrik; — skolande i öfrigt ofvanberörda nu fastställda Instruktion för Läroverkens Öfverstyrelse samt Reglemente för Krigsskolan i vanlig orduing af trycket utfärdas, samt Protokollsutdrag i ämnet till Sjöförsvars-Departementet expedieras.

Ex protocolle
M. J. Bandelin.

Transsumt af Protokollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 28 December 1866.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern Friherre *De Geer.*
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena Grefve *Manderström,*
Stats-Råden Grefve *von Platen,*
Lagerstråle,
Bredberg,
Thulstrup,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Chefen för Landtförsvars-Departementet, Statsrådet Reuterskiöld föredrog i underdånighet:

1:o.

Komiténs för Salpeterärendena underdåniga skrifvelse den 22 sistlidne November, deruti, med anledning af Kongl. Maj:ts uti nådigt Bref den 4 Juli innevarande år Komitén gifna befallning ej mindre att, så snart 1866 års Hufvudbok för salpeterfonden afslutats, derom hos Kongl. Maj:t göra underdånig anmälan, med uppgift tillika om det belopp, som till följd häraf borde till Riksgäldskontoret aflemnas, äfvensom angående de personer, hvilka, enligt Rikets Ständers uti skrifvelse den 9 förutgångna Juni anmälda underdåniga beslut, hade att sina aflönings- eller pensionsförmåner, efter fondens öfverlemnande, från Statsverket utbekomma, än ock, sedan vederbörande blifvit hörde, till Kongl. Maj:t inkomma med den af

Rikets

Rikets Ständer jemväl begärda utredning rörande salpeternäringen i Westerbottens och Norrbottens län, Komitén förmält, att, då Salpeterfondens hufvudbok för år 1866 ej förr än någon tid efter nästa års ingång hunne afslutas, blefve Komitén först då i tillfälle att uppgifva det belopp af nämnda fond, som, i enlighet med Rikets Ständers, af Kongl. Maj:ts nådiga förslag föranledda beslut, borde till Riksgäldskontoret derefter öfverlemnas.

För afgifvande af den äskade utredningen rörande salpeternäringen i Westerbottens och Norrbottens län, hade Komitén anmodat Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i berörda län att efter infordrande af vederbörande salpetersjuderi-tjenstemäns yttranden, med utlåtanden till Komitén inkomma; och hade dessa handlingar blifvit till Komitén insända, jemte utdrag af protokollen vid kommunalstämmor med 13 församlingar i Westerbottens län.

Af dessa, Komiténs ifrågavarande skrifvelse bilagda handlingar, inhemtades hufvudsakligen följande:

Den vid kommunalstämma församlade allmogen hade uttryckt den önskan och förhoppning, att salpeternäringen inom Westerbottens län måtte äfven för framtiden af Staten understödjas, synnerligast af det skäl, att densamma vore den enda binäring, hvaraf vinst med säkerhet kunde påräknas och för många uteslutande utgjorde den inkomstkälla, hvarigenom de blefve i stånd att afbörda sig sina utskylder och bereda sig tillgång till inköp af spanmål till lefnadsbehofven, hvilket allt under de ofta återkommande missväxtåren vore för befolkningen af största vigt.

Af Direktören i 1:sta sjuderidistriktet hade blifvit anfördt: att salpetertillverkningen i Westerbottens län i medeltal årligen uppginge till 1,500 centner, hvarför lösen utgjorde, efter nu fastställda lösningspris och inberäknadt forsellönen, omkring 71,000 Rdr, hvilka medel sprides kring länets samtliga kommuner just vid den tid, då allmogen skulle betala sina kronoutskylder; att denna handtering utgjorde inom många socknar allmogens hufvudsakliga binäring, utan hvilken brist och nöd mångenstädes skulle uppstå, der välmåga nu rådde, att det visat sig under de fyra sednaste missväxtåren, hurusom den inkomst, som blifvit beredd derigenom att Kronan vid utlysta uppbördsstämmor inlöst allmogens salpeter, i väsendtlig mån bidragit till underlättande af de tryckande bekymren; att allmogen, allt mera inseende nyttan af denna binäring, beflitade sig om att förbättra tillverkningen, så att innan kort endast fullkomligt ren vara med all säkerhet komme att från länet levereras; att, om det stöd Staten hittills lemnat salpeternäringen undandroges eller minskades och den inhemska salpetern blefve en köpmansvara, ginge näringen inom

få år under, och måste i sådant fall Statens mellankomst med undsättningsmedel under de täta missväxtåren otvifvelaktigt betydligt mer tagas i anspråk, utan att, såsom nu vore fallet, flit och arbetsamhet belönades samt nöd och elände afvärjdes, på samma gång produktionen af detta för kruttillverkningen nödvändiga råämne bibehölles inom landet; att det för befolkningens moraliska utveckling vore vida bättre att kunna förtjena sitt uppehälle, än att den brist, som genom felslagna skördar ofta inträffade uti ifrågavarande län, fylldes genom lån eller almosor; och att det för Staten alltid skulle blifva en fördel att omhulda salpeternäringen i de två nordliga länen, der tillverkningen uppginge till den qvantitet, att dess vanliga behof deraf fylldes; — varande det således, enligt bemälde direktörs åsigt, ovilkorligen af nöden, att salpeternäringen i Westerbottens län fortfarande lemnades det stöd, som den af Statsverket hittills åtnjutit.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län hade, under åberopande af ofvannämnda kommunalstämmo-protokoll äfvensom af Salpetersjuderidirektörens förestående yttrande, för egen del anfört: att salpeternäringen i nämnda län derest Staten fråntoge densamma det understöd, som den hittills åtnjutit, tvifvelsutan inom ganska kort tid skulle gå sin undergång till mötes, genom såväl till qvantiteten förminskad, som till qvaliteten försämrad tillverkning, och således en för den fattiga befolkningen i länet väl behöflig inkomstkälla utsina; att jordbruket, som flerestädes i länet vore till följd af sädesgrödans blottställande för frost föga lönande och hufvudsakligen måste ställas på ladugårdsskötsel, hvartill naturliga slåtterlägenheter lemnade godt tillfälle, icke erfore särdeles men af salpeternäringen, hvilket erfarenheten gifvit vid handen derigenom, att i byar, der denna näringsgren mer än annorstädes bedrifvits, åkerodlingen befunnits på samma ståndpunkt, som i andra med dem jemförliga byar, hvilka icke sysselsatt sig med salpetertillverkning, men deremot, i följd af ett förmånligare läge, haft tillfälle till andra lika och bättre lönande bifortjenster; att en del jordbrukare i länet, genom byarnas isolerade lägen till hvarandra och bristen ännu mångenstädes på banade körvägar, saknade tillfällen att medelst andra bifortjenster än salpetertillverkning förskaffa sig kontanta penningar till bestridande af utskylder, såväl till Staten, som till kommunen; och att utan de medel, som för den tillverkade och af kronan inlösta salpetern erhölles, hos den jordbrukande befolkningen sannolikt betydliga kronorestantier och deraf föranledt elände genom utpantningar och exekutiva auktioner årligen skulle uppkomma, hvadan Kongl. Maj:ts Befallningshafvande på det högsta tillstyrkte, det salpeternäringen inom länet måtte på allt sätt uppmuntras och fortfarande åtnjuta det understöd, som kunde densamma beredas.

Beträffande Norrbottens län hade den der anställde Salpetersjuderiunderstyresmannen anfört: att, då åkerbruk och boskapsskötsel, som egentligast och hufvudsakligast voro de källor, hvarifrån den jordinnehafvande delen af nämnda läns innebyggare borde hafva att hemta medel för tillfredsställande af de nödvändigaste lefnadsbehofven, stode i allmänhet på den låga och outvecklade ståndpunkt, att de till och med under en ännu aflägsen framtid ej kunde lemna brukaren det öfverskott, som, förvandladt i penningar, erfordrades för arbetets bedrifvande, erläggande af utskylder till Kronan och kommunen samt för anskaffande af öfriga oundgängliga lefnadsförnödenheter, så hade brukarne blifvit nödsakade att på ett eller annat sätt bereda sig utvägar för fyllandet af sagde behof; att bland de allmännast derför tillgripna utvägarna vore, såsom binäringar, tjäru- och salpetertillverkningarne samt, såsom bifortjenster, timmer- och bjelkhygge, äfvensom att på beting transportera foror orterna emellan; att isynnerhet skogsafverkning, såsom allt intill några af de sista åren mest vinstgifvande, varit den mest tillitade och i följd deraf bedrifvandet af nyssnämnda andra binäringar, helst i kustbygden, mer och mer åsidosatts, men att, då numera förändrade, för skogsafverkningen missgynnande förhållanden inträdt, så att allmogen icke vidare deraf erhölle hälften så stor vinst som för ett tiotal af år sedan, salpetertillverkningen syntes vara en för länet nyttig och för en del genom klimatförhållanden vanlottade inbyggare i hög måtto behöflig binäring, som under nuvarande och, såsom det vore att befara, fortfarande förhållanden tarfvade allt det understöd, hvarmed den hittills omhuldats, synnerligast med afseende å innevånarne uti skogs- och fjelltrakterna, der åkerbruket vore till den grad osäkert och ringa lönande, att mången af sin jord mera sällan erhölle det qvantum spanmål, som erfordrades till födoämnen för eget hushåll, och ofta den förväntade grödan tillintetgjordes genom frost, hvadan allt, som åtginge för lifsuppehället under året då måste, om möjligt, anskaffas för hvad genom bifortjenster kunde erhållas; att, efter hans förmenande, salpeternäringen ej i någon mån mera förhindrade utvecklingen af jordbruket, än någon af de öfriga inom länet idkade binäringar, då i betraktande toges hvad jorden förlorade derigenom, att, för deras utöfvande, allmogen måste långa tider uppehålla sig på från hemmet aflägsna trakter och derstädes uppstilla för dragarne medhafda stora qvantiteter foder, i stället för att salpetertillverkaren med sina dragare ständigt kunde vistas vid hemmet; samt att slutligen erfarenheten visat, att, ehuru ersättningen för det på salpetertillverkningen använda arbetet under de sednast förflutna 20 åren mycket långt understigit hvad som andra hjelpkällor förmenats lemna, skuldsättningen dock snarare vore mindre för dem, som med nit idkade den förra

än för de öfriga, hvilket förhållande sannolikt hade sin grund deri, att salpetertillverkaren ej af köparen blef i liqvid påtrugad öfverflödsartiklar, hvilka föranledt, att vid sluträkning ofta någon betalning icke erhållits, utan tvärtom skulden ökats.

I afseende å salpeternäringen i Norrbottens län hade vidare af förbemälde Salpetersjuderi-Direktör, till hvars distrikt äfven detta län hörer, blifvit yttrat: att den årliga tillverkningen derstädes uppginge till 300 à 350 centner, derför lösen utgjorde, forlönen inberäknad, omkring 14,000 à 15,000 R:dr; att näringen visserligen bedrefves endast i några af kustsocknarne, nemligen i Neder-Luleå, Öfre Luleå, Råneå och Piteå samt uti Arvidsjaurs, Malå och Arjeplougs lappmarks-socknar, men uti dessa, särdeles i Neder-Luleå, Arvidsjaur och Malå, utgjorde allmogens hufvudsakliga binäring, utan hvilken dessa kommuner och till någon del äfven de öfriga socknarna, der salpeter tillverkades, skulle råkat i den största förlägenhet under de ofta inträffade missväxtåren, och af hvilken allmogen, som mer och mer insåge nyttan af denna näring, påräknade sin förnämsta hjelp; samt att det ock visat sig, att nöden i de socknar, der salpeter tillverkades, under sednaste missväxterna ej framträdt i den skepnad, som, derest ej en så betydlig kontant inkomst deraf kunnat hemtas, otvifvelaktigt eljest varit fallet. På dessa och i öfrigt för salpeternäringens inom Westerbottens län fortsatta befrämjande anförda, här ofvan omförmälda skäl hade bemälde Direktör ansett nödvändigt, att denna binäring äfven inom Norrbottens län komme att för framtiden såsom hittills af Staten understödjas.

Härefter hade, beträffande Norrbottens län, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länet andragit; att salpeternäringen inom detta län vore i ett fortgående aftagande, så att beloppet af inlöst salpeter nu icke uppginge till ens hälften af hvad detsamma utgjorde för 10 år sedan, hvadan det syntes otvifvelaktigt, att denna näring, oaktadt de uppoffringar, Staten för densamma gjort, förr eller sednare skulle af sig sjelf upphöra, hvartill orsaken vore, att salpeternäringen stode i strid med eller motverkade länets hufvudnäring, jordbruket, derigenom att ett för detta sednare högst vigtigt gödningsämne ej finge komma åkerbruket till godo, utan uteslutande användes för salpetertillverkningen; att en alltmer sig vidgande insigt om detta missförhållande samt om jordbrukets nödvändighet såsom ortens hufvudnäring föranledde så småningom allt flera salpeteridkare att nedlägga denna binäring och i stället använda det derför erforderliga materialet å jordbruket; att ehuru således frågan om salpeternäringens upphörande syntes vara en tidsfråga, det likväl, med afseende å den omfattning, tillverkningen ännu hade, samt de betydliga kontanta medel, hvilka för levererad salpeter årligen komme en del af länets befolkning till godo, torde vara betänkligt att nu genast indraga salpeteruppbörderna, helst någon ny inkomstkälla icke hunnit sättas i stället för den afgående, och brytningen derföre kunde för mången tillverkare leda till bekymmer för dess utkomst; men att, om deremot några års fortfarande erfarenhet skulle bekräfta, hvad den

hittills vunna redan gifvit vid handen, eller att näringen af sig sjelf komme att förfalla, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande icke tvekade att tillstyrka näringens indragande efter förloppet af någon förut kungjord preskriptionstid, isynnerhet om anslaget för densamma, åtminstone för någon tid derefter, kunde få ersättas med något särskildt anslag till jordbrukets upphjelpande, företrädesvis i de salpetertillverkande socknarna af länet, hvilket anslag lämpligen kunde bestämmas efter beloppet af de direkta uppoffringar, Staten i medeltal fått vidkännas för näringens understödjande, dels genom ett särdeles högt inlösningspris, dels ock uti aflöningar och pensioner till en mängd embets- och tjenstemän, fraktomkostnader m. m., vare sig att detta anslag komme att särskildt för sig användas, enligt derför meddelade särskilda bestämmelser, eller kunde få ingå såsom en förhöjning uti de anslag till myrutdikningar, vattenaftappningar m. m. i de Norrländska länen, som af blifvande Riksdagar kunde komma att anvisas.

Slutligen hade Komitén för salpeterärendena, under åberopande af hvad Komitén tillförene och sednast uti underdånig skrifvelse af den **13** Juni **1865**, i afseende å salpeternäringens uppkomst, utveckling och dåvarande ståndpunkt andragit och hvilket genom Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition angående Statsverkets tillstånd och behof den **13** Oktober **1865** blifvit Rikets sednast församlade Ständer meddeladt, i underdånighet dels anmält, att under de **10** åren **1856—1865** salpeterintägten i Westerbottens och Norrbottens län i medeltal utgjort för det förra länet **1,471** centner **70** skålp. och för det sednare **474** centner **64** skålp., hvarför äfven i medeltal för samma tid tillgodokommit Westerbottens län omkring **65,865** R:dr och Norrbottens län **19,436** R:dr, dels ock yttrat, det Komitén för sin del ansåge af hvad i ärendet förekommit vara fullständigt utredt, att inom Westerbottens län salpeterhandteringen fortfarande vore för befolkningens ekonomiska bestånd af stor betydelse, såsom den enda näring, hvaraf, under nuvarande förhållanden, någon säker inkomst kunde påräknas, och att detta, om ock blott för den närmaste framtiden samt i mindre utsträckning, vore äfven för Norrbottens län förhållandet; och då det äfven syntes vara af vigt för Staten att hädanefter såsom hittills kunna för sin årliga kruttillverkning påräkna, om ej hela, åtminstone större delen af dertill erforderlig salpeter utaf inhemsk tillverkning, hemställde Komitén, att, i likhet med hvad för närvarande, till följd af Kongl. Maj:ts och Rikets Ständers sammanstämmande beslut, egde rum, salpeternäringen måtte äfven för framtiden ej mindre inom Westerbottens än äfven i Norrbottens län af Staten understödjas medelst fortsatt åtagande från dess sida, att årligen inlösa den derstädes tillverkade salpeter till de pris, Kongl. Maj:t kunde finna lämpligt i Nåder bestämma, och under förutsättning, att enahanda förslagsanslag, som af Rikets sednast församlade Ständer för år **1867** beviljats, äfven hädanefter komme att fortfarande utgå.

I öfrigt och med anledning af Rikets Ständers medgifvande, att Statsverket skulle öfvertaga salpeterfondens dåvarande, eller i följd af redan beslutad indragning blifvande expektans-, pensions- och indragningsstater, hade Komitén, till följd af den i ofvanberörda nådiga bref af den 4 sistlidne Juli meddelade föreskrift, öfverlemnat en i Komiténs redogörarekontor upprättad uppgift å de salpetersjuderistaten tillhörande personer eller deras enkor och barn, hvilka af salpeterfonden hittills åtnjutit löner eller pensioner, och hvilka på grund af Rikets Ständers nyssnämnda medgifvande skulle på Statsverkets allmänna indragningsstat, med beräkninng från 1867 års början, öfverflyttas: uppgående för närvarande, enligt berörda uppgift, sammanlagda beloppet:

af de på indragningsstat förflyttade tjenstemännens löner till.....	R:dr	2,175: —
af de i åtskilliga län i tjenst varande eller på pensionsstat uppförde salpetersjuderi-verkmästares löner eller pensioner till.....	»	3,650: 7.
samt af pensioner till en dotter och en enka efter aflidne salpetersjuderi-tjenstemän till.....	»	600: —
eller tillsammans till	R:dr	6,425: 7.

uti hvilken summa dock icke voro inbegripna de, jemlikt Kongl. Brefvet den 17 Mars 1832, bestämda löneförmåner med skrifvarehjelp för Sekreteraren och Kamereraren hos Komitén med 1,050 R:dr för hvardera samt för Komiténs vaktbetjent 150 R:dr, eller tillsammans 2,250 R:dr, men hvilka belopp, i händelse Komiténs verksamhet komme att upphöra, Komitén ansåge böra för tjensternas innehafvare å indragningsstat uppföras, i likhet med hvad för ofvan omförmälde, salpetersjuderistaten tillhörande personer blifvit medgifvet.

I betraktande af hvad härvid förekommit hemställde Statsrådet i underdånighet:

att Kongl. Maj:t täcktes i Nåder förklara salpeternäringen inom Westerbottens och Norrbottens län, med afseende ej mindre å ortens behof af denna binäring, än äfven å angelägenheten för Staten att kunna inom landet erhålla åtminstone någon del af den för kruttillverkningen behöfliga salpeter, skola tillsvidare såsom hittills af Staten understödjas;

att sedan, enligt förut meddelad föreskrift, salpeterfonden, sådan den vid innevarande års utgång efter afslutad hufvudbok befinnes, blifvit till Riksgälds-Kontoret aflemnad, Salpeter-Komiténs befattning med salpeterärendena må till Armé-Förvaltningens Artilleri-Departement öfverlemnas samt Komitén upplösas;

att den salpetersjuderi-staten tillhörande, å en af Salpeter-Komitén öfverlemnad, här vid protokollet i bestyrkt afskrift fogad förteckning upptagna personal, som förut från salpeter-fonden upburit pensions- eller löneförmåner, men enligt

Rikets sednast församlade Ständers medgifvande i underdånig skrifvelse af den 9 Juni 1866, skall af Statsverket öfvertagas, måtte i Nåder tilläggas de å förteckningen för hvar och en utförda belopp, att från och med år 1867 af nämnda personal från allmänna indragningsstaten upbäras;

att den af Salpeter-Komitén meddelade utredning rörande salpeternäringen i Westerbottens och Norrbottens län, äfvensom Kongl. Maj:ts nådiga beslut i förestående tre punkter, finge Riksdagen meddelas i sammanhang med propositionen om Statsverkets tillstånd och behof; samt

att, då, i händelse af nådigt bifall till Salpeter-Komiténs här ofvan föreslagna uplösning, de hos Komitén hittills varande tjenstebefattningar, nemligen Sekreterare- och Ombudsmans-befattningen, Kamererarebefattningen och Vaktmästaretjensten, komma att indragas, samt innehafvarne af dessa befattningar, Sekreteraren och Ombudsmannen, Kongl. Räntmästaren Herman Schlytern, Kamereraren, Kammarherren Carl Adil Westerstrand samt Vaktmästaren Lars Pettersson, af hvilka Schlytern alltsedan år 1827 och Westerstrand sedan 1843 varit i Komiténs tjenst, borde, i likhet med hvad som blifvit den till de redan indragna salpetersjuderistaterna hörande personal beviljadt, få sina aflöningsförmåner på indragningsstat bibehålla, men Rikets Ständers ofvanberörda medgifvande icke kunde anses omfatta ifrågavarande tjenstemän och vaktbetjent, Kongl. Maj:t måtte täckas i aflåtande Nådig Proposition föreslå Riksdagen att Sekreteraren och Ombudsmannen hos Salpeter-Komitén Herman Schlytern, Kamereraren hos samma Komité Carl Adil Westerstrand samt Vaktmästaren derstädes Lars Pettersson måtte från och med 1867 års början å allmänna indragningsstaten uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid af pensioner, motsvarande deras nu innehafvande arfvoden, utgörande:

för Schlytern	R:dr	750,
» Westerstrand	»	750,
» Pettersson	»	150,
eller tillhopa	R:dr	1,650.

dock med skyldighet för dem att med sin tjenstgöring hos Komitén fortfara, intilldess Komiténs upplösning hinner verkställas, samt särskildt för Schlytern och Westerstrand att då fråträda de af dem med 300 R:dr hvardera såsom skrifvarehjelp hittills årligen uppburna belopp.

Hvad Statsrådet härvid i ena och andra hänseendet hemställt, behagade Kongl.Maj:t till alla delar i Nåder bifalla.

Ex protocollo
M. J. Bandelin.

Transsumt af Protokollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet på Stockholms Slott den 18 December 1866.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-Statsministern, Herr Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes Ärendena, Herr Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Lagercrantz,
von Ehrenheim.

Chefen för Landtförsvars-Departementet, Statsrådet Reuterskiöld, föredrog i underdånighet:

1:o

Armé-Förvaltningens, å Civila Departementet, underdåniga skrifvelse af den 21 sistlidne November, hvaruti anmälts, att General-Intendenten G. Sandels, som haft uppdrag att föranstalta om de till hufvudstaden under hösten 1865 inkommenderade truppers af Uplands, Södermanlands och Nerikes regementen samt Lifregementets Dragoncorps proviantering under vistelsen derstädes, äfvensom att ombesörja utbetalandet af ersättning till vederbörande embetsmyndigheter för de med truppernas marche till och från hufvudstaden förenade kostnader, till Armé-Förvaltningens Civila Departement inkommit med verificerad redogörelse för samtliga af ifrågavarande garnisonsförstärkning uppkomna kostnader, till hvilkas bestridande f. d. Krigs-Kollegii Aflönings-Afdelning och, efter innevarande års ingång,

ingång, Civila Departementet tillhandahållit General-Intendenten af honom reqvirerade förskottsmedel; — af hvilken, till Kammar-Rätten insända, redogörelse inhemtats, att den debiterade uppbörden utgjort:

af f. d. Krigs-Collegii Aflönings-Afdelning och Armé-Förvaltningens Civila Departement anordnade medel	R:dr 57,105: 84.	
af influtna särskilda medel	» 3: 34.	57,109: 18.

samt att deremot utgifterna afförts sålunda:

Marche-, transport- och resekostnader	15,344: 21.	
Aflönings- och underhålls-kostnader å kommenderingsorten	39,985: 40.	
Sjukvårdskostnader	1,065: 55.	
Diverse kostnader	351: 93.	56,747: 09.
Återleverering till Armé-Förvaltningens Kassa		362: 09.
		57,109: 18.

Då de uti redogörelsens debet såsom anordnade och de såsom återleverering derstädes krediterade medelbelopp vore med Civila Departementets räkenskaper öfverensstämmande, hade Armé-Förvaltningen, med stöd af Kongl. Brefvet den 31 Oktober 1865, anhållit, att de af f. d. Krigs-Collegii Aflönings-Afdelning och Departementet, i och för ifrågavarande garnisonsförstärkning, med sammanlagdt 56,747 R:dr 9 öre förskjutna medel måtte varda till ersättning i nåder anvisade.

I sammanhang härmed föredrog Departements-Chefen en af Chefen för Armé-Förvaltningens Fortifikations-Departement gjord anmälan, att från nämnda Departement förskjutits eller komme att förskjutas kostnader för afvägnings- och kartläggningsarbeten, i och för uppgörande af förslag till Stockholms befästande, med ett sammanlagdt belopp af ..... R:dr 39,010: 41.

Med anledning af hvad sålunda anmält blifvit, hemställde Stats-Rådet i underdånighet, det Kongl. Maj:t täcktes, i sammanhang med den till Riksdagen afgifvande Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, låta till ersättande upptaga de af Armé-Förvaltningen förskjutna beloppen:

för Garnisonsförstärkningskommenderingen i Stockholm år 1865	56,747: 09,
och för verkställda Afvägnings- och Kartläggningsarbeten för förslags uppgörande till Stockholms befästande	29,010: 41,
eller tillhopa R:dr	85,757: 50,

men att, beträffande det belopp af 10,000 R:dr, som beräknats komma att för sistnämnda ändamål under år 1867 utgå, Armé-Förvaltningen måtte ega att hvad sålunda kunde varda förskjutet framdeles till ersättande i underdånighet anmäla.

Kongl. Maj:t täcktes i Nåder gilla och bifalla hvad Stats-Rådet sålunda hemställt; och skulle, i hvad anginge framställningen till Riksdagen, transsumt af protokollet härom till Finans-Departementet aflemnas, med afseende på ersättningsbeloppens uptagande uti Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Riksdagen om Statsverkets tillstånd och behof.

Ex protocollo
K. E. Kindblad.

(Angående Nionde Hufvudtiteln.)

Utdrag af Protokollet öfver Landtförsvars-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen uti Stats-Rådet å Stockholms Slott, den 4 Januari **1867**.

Närvarande:

Hans Excellens, Justitie-Statsministern, Herr Friherre *De Geer*,
Hans Excellens, Statsministern för Utrikes Ärendena, Herr Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz,
von Ehrenheim.

Stats-Rådet Reuterskiöld föredrog härefter vidare i underdånighet:

1:o.

Ett till Landtförsvars-Departementet inkommet Utdrag af Protokollet öfver Finans-Ärenden för den 14 December sistlidet år, med öfverlemnande af en utaf f. d. Öfversten och Chefen för Svea Artilleri-regemente, General-Adjutanten, m. m., Jonas Hygrells enka, Johanna Hygrell, till Kongl. Maj:t ställd ansökning, hvaruti sökanden, jemte bifogande af prestbevis och läkarebetyg samt styrkt afskrift af sin aflidne mans tjensteförteckning, bland annat, i underdånighet anhållit, att, — då sökanden, nu öfver 80 år gammal, befunne sig i behöfvande omständigheter, samt, genom ett i nästförflutna Juli månad inträffadt fall, afbrutit högra lårbenet och högra armen, i anseende hvartill

sökanden numera vore oförmögen att gå samt icke vidare kunde sköta sig sjelf, utan dagligen måste anlita andras hjelp, hvilket för henne medförde ganska kännbara kostnader, — Kongl. Maj:t täcktes till den blifvande Riksdagen aflåta Nådig Proposition om något årligt understöd för sökanden under hennes återstående lifstid.

Stats-Rådet tillstyrkte i underdånighet att Kongl. Maj:t, i betraktande af General-Adjutanten Hygrells å lifstiden långvariga och berömliga verksamhet i Statens tjenst och med afseende tillika i de för hans enka, till följd af den henne vid hennes höga ålder öfvergångna olycka, förekommande bevekande omständigheter, täcktes i Nåder föreslå Riksdagen att å allmänna indragningsstaten upföra bemälda enka, Johanna Hygrell, till åtnjutande under hennes återstående lifstid af en pension af 500 R:dr årligen, räknadt från innevarande års början; hvarom Utdrag af Protokollet skulle Finans-Departementet meddelas, för iakttagande vid regleringen af Riksstatens Nionde Hufvudtitel.

Hvad Stats-Rådet uti detta mål i underdånighet tillstyrkt behagade Kongl. Maj:t i Nåder gilla och bifalla.

Ex Protocollo

J. H. E. von Knorring.

STOCKHOLM, TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1867.

Utdrag af Protokollet öfver Sjöförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen, uti Stats-Rådet, å Stockholms Slott den **20** *November* **1866**.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Departements-Chefen, Statsrådet Grefve *von Platen*, anmälde i underdånighet:

1:o.

— — — — — — — — — — — — — — — —
— — — — — — — — — — — — — — — —

4:o.

Vidare uppläste Departements-Chefen följande skriftligen författade uppsatts:

»Uti det anförande, som under den 13 Oktober sistlidne år af mig i underdånighet afgafs till Stats-Råds-protokollet öfver Sjöförsvars-ärenden med hänseende till då förestående statsreglering, omförmäldes äfven ett genom mitt föranstaltande utarbetadt förslag till ombildande af *Flottans Konstruktions-Corps*, hvilket jag dock, med afseende på dess omfattning, utbad mig att längre fram få Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning underställa, för att, i händelse af Dess Nådiga bifall dertill, öfverlemnas till Rikets

Angående ombildning af Flottans Konstruktions-Corps.

sednast församlade Ständer. Med Eders Kongl. Maj:ts Nådiga tillåtelse har berörde förslag sedermera varit utställdt till Förvaltningens af Sjöärendena underdåniga utlåtande, hvilket ock afgifvits; hvarefter jag, med anledning af hvad deri förekommit, uti förslaget vidtagit några jemkningar, med hvilka jag får detsamma, sedan Riksdagen under tiden för långt framskridit för att ärendet skolat lämpligen kunna bringas under Rikets Ständers pröfning, nu ånyo inför Eders Kongl. Maj:t i underdånighet framlägga.»

»Fråga om en tidsenlig förändring af Flottans Konstruktions-corps väcktes redan vid 1856—1858 årens Riksdag, då Rikets Ständer, utan att närmare pröfva behofvet af de då för corpsens personal äskade löneförhöjningar, väl beviljade den för corpsen beräknade förhöjda anslagssumma, 30,650 R:dr, men tillika begärde, att förslag till förändring af corpsen i angifven syftning måtte vid påföljande Riksdag blifva Rikets Ständer förelagdt. Ett sådant förslag afgafs äfven vid Riksdagen 1859—1860, utan att dock vinna bifall af Rikets då församlade Ständer, hvilka deremot, med framställande af de emot förslaget förekomna erinringar, i underdånighet anhöllo, att vid corpsen ledigblifvande tjenster, tillsvidare och intilldess corpsens organisation blifvit slutligen bestämd, icke måtte återbesättas, hvartill Eders Kongl. Maj:t derefter ock fann godt att samtycka; och då sedermera den s. k. Sjöförsvars-kommittén, med afseende på de emot förr både väsendtligt olika och mera omfattande fordringar på kunskaper och skicklighet hos fartygskonstruktören, som måste blifva en följd af den nyare sjökrigsmaterielens förändrade beskaffenhet, framställde det förslag, att Konstruktions-corpsen måtte, i förening med Flottans Machinist-officerare och Mekaniska stat, ombildas till en Ingeniörcorps för flottan med militärisk organisation och derefter lämpad, ehuru fåtaligare, personal, än Konstruktions-corpsens nuvarande stat upptager, fanns detta förslag likväl icke genast kunna genomföras, helst åtskilliga jemkningar deri ansågos blifva beroende af hvad om beskaffenheten af rikets nya sjökrigsmateriel kunde varda beslutadt, och blef derföre icke heller vid Riksdagen 1863—1864 förelagdt Rikets Ständer, hvilka emellertid då, enligt Eders Kongl. Maj:ts begäran, fortfarande till Dess disposition ställde Konstruktions-corpsens ofvanberörda anslag för aflönande af corpsens personal och af den provisoriskt tillsatta virkesförrådsförvaltningen. Sedan dess hafva likväl förhållandena mycket förändrats; krigsfartyg efter nutidens fordringar och af en för detta lands försvar ändamålsenlig befunnen konstruktion äro inom landet färdigbyggda eller under byggnad, och om än för närvarande svårligen kan noggrannt bestämmas, hvilka fartygscerter vidare böra under den närmaste framtiden komma till utförande, lärer dock få tagas för afgjordt, att,

så framt Sverige skall kunna erhålla ett tidsenligt sjöförsvar, lämpadt efter dess behof och tillgångar, nya krigsfartyg ock måste, i den mån de för krigsbruk otjenliga äldre fartygen utrangeras, i deras ställe anskaffas, samt att, vare sig att denna anskaffning verkställes vid Kronans varf eller medelst beställning från enskilda verkstäder, för uppgörande af förslag och ritningar till de nya fartygen, äfvensom för öfvervakande af dessas såväl tillförlitliga utförande som behöriga underhåll i framtiden, behöfves en särskild personal med dertill nödiga insigter och skicklighet. Öfvertygad om den oafvisliga behöfligheten af en sådan personal eller corps, går jag derföre att i underdånighet framställa ofvanberörda af mig, efter samråd med Sekundchefen vid Konstruktions-corpsen, Öfversten m. m. Ljungstedt uppgjorda, nu i någon mån jemkade, förslag till den nya corpsens organisation.»

»Enär ångan numera såsom rörelsekraft snart sagdt uteslutande användes å alla för krigsbruk byggda fartyg, bör ock, såsom äfven Sjöförsvarskommittén antog, den nya corpsens verksamhet omfatta allt, som eger sammanhang med såväl krigsfartygens som de till dem hörande machiners konstruktion, byggnad och tillverkning, och de fordringar på kunskaper och skicklighet, som corpsens medlemmar i följd deraf måste motsvara, äro således ingalunda ringa, men kunna dock ej eftergifvas, såvida corpsen skall uppfylla sin bestämmelse. Såsom redan i det föregående blifvit omnämndt, hade Sjöförsvarskommittén, på grund af dåvarande förhållanden, för den nya Ingeniörcorpsens organisation valt den militära formen. Denna måste dock, såsom äfven erfarenheten inom Konstruktionscorpsen ådagalagt, tillämpad på en så fåtalig corps, som den ifrågavarande är afsedd att blifva, på det sätt verka ofördelaktigt för dess medlemmar, att derigenom, i följd af trög befordran, snart uppstår ett för tjenstemannen nedslående missförhållande emellan ålder och innehafvande samhällsställning jemte densamma åtföljande inkomster, hvilket inom en militärcorps svårligen låter sig afhjelpa genom anordningar, som deremot under den civila formen blifva ganska användbara. I hvarje fall är det emellertid nödvändigt, att åt den nya corpsen eller staten, så framt vid densamma skola kunna fästas personer med mera framstående förmåga, i dess organisation gifves i afseende på verkningssätt, aflöning och samhällsställning, försäkran om åtminstone något så när lika fördelar med dem, som under enahanda anspråk på insigter och duglighet kunna i enskild tjenst eller verkningskrets påräknas. En hvar inser nemligen lätt, att den ansträngande verksamhet, medlemmarne af en till personalen så betydligt förminskad corps, som den ifrågavarande skulle blifva, böra utveckla för att, till Statens gagn och belåtenhet, kunna fullgöra sina många och vigtiga åligganden, måste framkallas genom befordringslagar och aflönings-

bestämmelser helt olika de för Statens tjenare i allmänhet gällande och deremot hemtade från anordningarna vid skapelser af enskild företagsamhet. Antagning för en tid, endast begränsad af ömsesidig belåtenhet och hvarunder den antagne ej egde annan rätt till befordran än som förmän, med tanken uteslutande fästad på det allmännas fördel, funne grundad i Statens behof och den anställdes ådagalagda skicklighet, skulle väl således säkrast leda till det åsyftade ändamålet, men otvifvelaktigt äfven medföra kostnader, långt större än de nu derför afsedda och möjligen jemväl öfverstigande hvad behofvet verkligen fordrar. Lyckligtvis kan dock förutsättas, att den behandling, Staten låter sina tjenare vederfaras, samt de dessa tillförsäkrade förmåner af pension m., m. i allmänhet så uppfattas och uppskattas, att dessa omständigheter anses motväga fördelen af ett under blott tillfällig anställning betingadt högre aflöningsbelopp; och är det på sådan grund och under hänsyn till den väsendtliga olikhet, hvilken i följd af fordringarna på den ifrågavarande Ingeniör-Staten måste förefinnas emellan dess och andra Statens embetsmannacorpsers organisationer, som jag trott mig, ehvad beslut statsmakterna må i en, såsom jag hoppas, icke aflägsen framtid komma att fatta rörande andra med denna beslägtade organisationsfrågor, böra framlägga ett förslag, deri de antydda, i viss mån stridiga anspråken såvidt möjligt varit förlikats och hvarigenom det allmänna skulle beredas fördelen att erhålla en kunnig och duglig tjenstemannastat, utan att derför få vidkännas alltför stora uppoffringar. På det att emellertid Staten må blifva försäkrad om ständig tillgång å Ingeniörer med full arbetsförmåga och med den sinnesspänstighet, som i ett tekniskt yrke erfordras för att följa dess och dithörande vetenskapers fortgående utveckling samt förmå tillegna sig resultaten deraf, anser jag det vara af största vigt, att en hvar, som inom denna Ingeniör-Stat upphunnit stadgad pensionsålder, också blifver förbunden att lemna rum för yngre krafter, derest icke hans qvarstående i tjenst skulle, i följd af utmärkta personliga egenskaper och oförminskad arbetsförmåga, befinnas synnerligen önskligt.»

»På grund af hvad sålunda anfördt blifvit och med hänsyn jemväl dertill, att, i följd af sjövapnets numera fastställda fördelning i tvänne från hvarandra skilda corpser, åt hvarderas station eller etablissement måste af den nya Ingeniör-Staten och isynnerhet af dess Chef egnas lika omtanke och, i förhållande till de berörda stationer tillhörande krigsfartygs skiljaktiga beskaffenhet och antal, äfven lika verksamhet, anser jag mig böra i underdånighet föreslå, att ifrågavarande nya corps må benämnas *Kongl. Marin-Ingeniör-Staten* och blifva civil, men, i hvad disciplin, subordination och ansvar för tjenstefel angår, lyda under krigslagarna, samt erhålla

sådan sammansättning, jemte med beställningarna förenad rang och aflöning, som här efteråt upptagas, nemligen:

				Löner.	Tjenste-arfvoden.	Summa.
1 Öfverdirektör, Chef,	med	Öfverstes rang,	arfvode Rdr	— —	— —	7,000: —
1 Direktör	»	Öfverstelöjtnans rang	»	4,500: —	500: —	5,000: —
1 d:o	»	»	»	4,500: —	500: —	5,000: —
1 Öfver-Ingeniör	»	Majors »	»	4,000: —	500: —	4,500: —
1 d:o	»	d:o »	»	4,000: —	500: —	4,500: —
1 Ingeniör	»	Kaptens »	»	2,500: —	— —	2,500: —
4 Ingeniörer	»	d:o »	»	10,000: —	— —	10,000: —
Till löneförhöjningsarfvoden å dels 1,000 och dels 500 Rdr hvartdera, att tilldelas Ingeniörer efter vissa års tjenstetid på sätt nedanföre bestämmes, förslagsvis.....			»	— —	— —	3,450: —
					Summa Rdr	41,950: —;

hvartill kommer rätt till inqvartering efter grad och tjenstgöringsort, Carlskrona eller Stockholm, enligt de i staterna för Kongl. Flottans och Kongl. Skärgårdsartilleriets Officerscorpser intagna tariffer och under de för dessas tillämpning bestämda vilkor; och skulle dessutom hvarje Ingeniör vara berättigad att efter tio års tjenstgöring med lön på stat undfå förhöjning deri med 1,000 R:dr, och efter ytterligare tio års tjenst med 500 R:dr, hvilka löneförhöjningar dock borde, tillika med lönen, vid uppflyttning till Öfver-Ingeniörs, Direktörs eller Öfver-Direktörs befattning frånträdas, men deremot, om de, enligt nyssberörda vilkor för deras åtnjutande, innehafvas intill den för Ingeniör-Staten stadgade pensionsålder, ingå i beräkning vid pensionens bestämmande. Öfver-Direktörs-embetet borde, med afseende på dess stora vigt och angelägenheten att detsamma städse på ett deremot svarande sätt utöfves, tillsättas endast tillsvidare medelst Nådigt förordnande, men den sålunda förordnade deremot vara berättigad att, i händelse han skulle från embetet i Nåder entledigas, kunna återgå till den af honom före emottagandet af förordnande derå vid Ingeniör-Staten innehafde befattning, hvilken följaktligen under tiden borde efter förordnande bestridas, emot åtnjutande af dermed förenade aflöningsförmåner såsom arfvode. För öfrigt skulle, för vidmakthållande af Ingeniör-Statens tjenstbarhet, en hvar af dess medlemmar, som vid uppnådd 55 års ålder är, enligt de för sjövapnets embets- och tjenstemän gällande pensioneringsgrunder, till pension berättigad, vara förbunden att då lemna innehafvande tjenst, men dock kunna vid densamma utöfver nämnda ålder med eget begifvande bibehållas, så länge han anses derför tjenlig, samt deremot ega att efter erhållet afsked undfå pension enligt de grunder, som i afseende på pensioneringen af Flottans eller Sjöförsvarets embets- och tjenstemän nu fin-

nas genom Kongl. Cirkulärbrefvet den 20 November 1860 i Nåder stadgade eller framdeles kunna varda till underdånig efterrättelse anbefallda, dock under iakttagande af följande, genom Ingeniör-Statens egendomliga ställning och aflöningsförhållanden betingade, särskilda bestämmelser, nemligen:

1:o. Embeten och tjenster vid den nya Marin-Ingeniör-Staten skola, med hänsyn till pensions- och gratialsrätten i Amiralitets-Krigsmanskassan, anses och behandlas lika med sådana med dem jemförliga gamla embeten och tjenster, som före 1858 års början voro på Flottans stater uppförda, så att de med dessa sednare då förenade löner läggas till grund för beräkningen af de från nämnda kassa utgående pensionsbelopp, allt på sätt uti Nådiga Cirkulärbrefvet den 20 November 1860 finnes i afseende på nya tjenster stadgadt.

2:o. Fyllnadspensionen bestämmes i förhållande till den afskedstagandes lön, eller till sammanlagda beloppet af lönen och löneförhöjningen, då sådan af honom innehafves. Tjenstearfvode och inqvarteringspenningar få ej i lönevilkoren inberäknas.

3:o. Öfver-Direktör, som, vid afskedstagande efter upphunnen pensionsålder, under nästföregående fem år utöfvat nämnda embete, skall, utan afseende derpå, att han icke å detsamma innehaft fullmakt, vara berättigad att utöfver den honom, enligt 1:sta punkten, från Amiralitets-Krigsmanskassan tillkommande pension åtnjuta skillnaden emellan samma pension och en summa af 5000 Rdr Rmt, att såsom pensionsfyllnad utgå på sätt af Kongl. Maj:t för hvarje fall i Nåder bestämmes.

4:o. Antagning till Ingeniörselev är, i afseende på pensions- och gratialsrätten, att betrakta såsom anställning i Statens tjenst; och skall hvar och en, som vid Ingeniör-Staten vunnit inträde och icke redan förut är delegare i Amiralitets-Krigsmanskassan, vara, till förvärfvande af sådan delaktighet, förpligtad att, efter det lön fått af honom vid nämnda stat tillträdas, till berörda kassa utgöra stadgade retroaktiva afgifter, beräknade enligt de i 1:sta punkten här ofvan angifna grunder.

5:o. Emot tillgodonjutande af här ofvan föreslagna pensions- och gratialsrätt skola Marin-Ingeniör-Statens medlemmar vara underkastade de afgifter till Amiralitets-Krigsmanskassan samt öfriga vilkor och skyldigheter, hvartill Sjöförsvarets embets- och tjenstemän i allmänhet författningsenligt nu äro eller framdeles kunna varda förbundne».

»Den nya Ingeniör-Statens åligganden skulle hufvudsakligen vara:

för *Öfver-Direktören* eller Chefen: att hos Förvaltningen af Sjöärendena eller den Styrelse, som kan komma att i dess ställe inrättas, med rösträtt

handlägga de Ingeniör-Staten rörande ärenden och således vara i Stockholm boende;

att, under ansvarsskyldighet, dels sjelf uti det kontor, han förestår, låta uppgöra ritningar, förslag och byggnadsföreskrifter till nybyggnad, reparation eller förändring af Kongl. Flottan och Skärgårds-artilleriet tilldelade såväl fartyg af hvad namn som helst med dem tillhörande ångmaskiner och vigtigare inrättningar af mekanisk natur, som verkstäder å stationernas varf, för hvilkas drifvande mekaniska hjelpmedel användas, dels ock pröfva eller granska dylika antingen af underlydande Ingeniör efter uppdrag utarbetade, eller genom remiss till hans bedömande öfverlemnade förslag;

att öfver alla här förut antydda arbeten, vare sig att de komma till utförande vid kronans eller vid enskilda varf eller verkstäder, utöfva högsta ledningen och tillsynen, samt i sådant afseende, då så finnes behöfligt, företaga inspektionsresor, äfvensom genom skriftvexling med underlydande Ingeniörer till verkställighet bringa sina i tekniska frågor meddelade beslut och föreskrifter;

att anordna och leda de praktiska öfningar, som vid stationernas verkstäder böra för Ingeniörselever beredas, samt till tjenstgöring vid stationerna eller å andra orter, der fartygsbyggnad för kronans räkning utföres, beordra Marin-Ingeniörerne och, under dessa beviljad tjenstledighet, förordna om bestridandet af dem åliggande tjenstegöromål; samt

att till Chefen för Sjöförsvars-Departementet afgifva förslag till antagande af Ingeniörselever och i allmänhet till befordringar inom Marin-Ingeniör-Staten, äfvensom till sådana kommenderingar till lands eller sjös, in- eller utrikes, som afse rent tekniska ändamål eller undersökningar m. m.;

för *Direktörerne*, af hvilka en borde vara anställd vid sjövapnets station i Stockholm och den andre vid dess station i Carlskrona: att förrätta de med nuvarande Konstruktions-Departements-Chefens befattning förenade göromål samt leda den personal och de verkstäder, som höra till hans verkningskrets, och således äfven öfvervaka utförandet, enligt gifna föreskrifter, af anbefallda, dit hörande arbeten;

att ensam bära ansvar för utförandet af de till hans verkningskrets hörande arbeten, anordningar och inrättningar, om hvilka föreskrift ej blifvit meddelad af Öfver-Direktören;

att till denne, likasom till vederbörande Varfs-chef, månadtligen afgifva behöriga arbetsrapporter, samt för öfrigt hos Öfver-Direktören föreslå hvad som må finnas befrämja anbefallda arbetens ändamålsenliga och skyndsamma utförande;

att fördela tjenstgöringen emellan de vid stationen anställde Ingeniörer, öfver hvilka han, och näst honom Öfver-Ingeniören, skulle utöfva befäl;

för *Öfver-Ingeniörerne,* likaledes en vid hvardera stationen, att, i hvad till deras befattning hörer, såsom förmän för Ingeniörerne leda och öfvervaka utförandet af de flerfaldiga arbeten, uti hvilka fartygs- och maskindetaljen sönderfaller, samt i afseende på sättet för arbetenas bedrifvande hörsamma endast de derom af Direktören gifna befallningar, under eget ansvar för dessas noggranna fullgörande äfvensom för det utförda arbetets godhet och säkerhet; samt

för *Ingeniörerne,* af hvilka dock en bland de yngre skulle, Öfver-Direktören till biträde, vara anställd i dennes kontor, att uppgöra ritningar och förslag rörande sjökrigsmaterielen samt öfvervaka utförandet af anbefallda arbeten å kronovarfven eller på andra ställen, der sådana verkställas;

hvarom allt skulle vidare bestämmas genom meddelande af instruktioner och förnyade reglementariska föreskrifter, hvilka blifva desto mer nödvändiga, som Ingeniör-Statens tjenstgöringsförhållanden vid stationerna måste komma att blifva väsendtligen olika med nuvarande Konstruktions-Corpsens; äfvensom nödigt blefve att förordna om framtida utförandet af vissa bland denna Corps' nuvarande åligganden, från hvilka den nya Ingeniör-Staten skulle alldeles frikallas.»

»All befordran inom ifrågavarande Ingeniör-Stat skulle, utan afseende på ålder i tjensten, ensamt grundas på beprövad skicklighet, och för inträde vid densamma eller antagande till Ingeniörselev fordras att hafva fullständigt genomgått den vid Teknologiska Institutet föreskrifna kurs och deri vara godkänd; dock att anställning vid Ingeniör-Staten äfven skulle kunna vinnas på grund af annorlunda förvärfvade och vederbörligen vitsordade insigter uti de inom samma stats verkningskrets fallande kunskapsgrenar i förening med utmärktare praktisk skicklighet i deras användande, allt på sätt uti blifvande instruktion borde närmare bestämmas. Af Sjöförsvars-Kommittén, som afsåg att uti den af densamma ifrågasatta Ingeniör-Corps jemväl inrymma stationernas nuvarande s. k. Mekaniska Departementer, blef ur denna synpunkt föreslaget, att för vinnande af verklig anställning vid Corpsen skulle vid högre Artilleri-läroverket å Marieberg undergången Civil-Ingeniörsexamen stadgas såsom vilkor: men då Mekaniska Departementenas åligganden framdeles, efter den vid dem nu anställda personals afgång, lämpligen kunna, under kontroll från Marin-Ingeniör-Statens sida öfver behöriga utförandet af hos vederbörande embetsmyndighet granskade och pröfvade byggnadsförslag, öfverflyttas på särskildt antagne Byggmästare, en vid hvardera stationen, hvarigenom aflöningsbesparing vinnes, anser jag mig desto hellre böra frångå berörda af nämnde Kommitté fram-

ställda och tillförene äfven af mig delade åsigt, samt således tillstyrka, att för inträde och vidare befordran vid den nya Ingeniör-Staten må, med ofvan antydda undantag, erfordras, jemte genomgångna praktiska öfningar såsom Ingeniörselev, endast omförmälda examen vid Teknologiska Institutet, som i denna och Civil-Ingeniörsexamen fordringarne på kunskap i rent mathematiska ämnen äro ungefärligen lika, och för öfrigt undervisningen vid nämnda Institut eger ojemnförligt större tillämpning på Marin-Ingeniörens yrke, än den, som vid Mariebergs läroverk meddelas Civil-Ingeniörer, den fördelen oafsedd, att den vid Teknologiska Institutet studerande ungdom är vida talrikare och således erbjuder bättre tillfälle till urval.»

»Hvad angår den för Marin-Ingeniör-Staten föreslagna aflöningsstat, så må visserligen de deri upptagna aflöningsbelopp, vid jemförelse med dem, som nu bestås Konstruktions-Corpsens Officerare och andre Sjövapnets tjenstemän af lika grad, förefalla något höga; men då deremot i betraktande tagas de fordringar på mångsidigare insigter och trägnare sysselsättning, som måste utkräfvas af den nya statens till endast 10 inskränkta personal, hvilken skulle hufvudsakligen öfvertaga de 15 nu tjenande Konstruktions- och Maskinist-officerarnes åligganden, skall det visa sig, att de föreslagna aflöningsbeloppen ingalunda äro för höga, utan tvärtom så mycket understiga de fördelar, som i praktiska, med de blifvande Marin-Ingeniörernas jemnförliga, yrken kunna i enskild tjenst eller verkningskrets af den verkligt duglige påräknas, att svårligen någon skulle kunna af annat, än de med anställning i Statens tjenst förenade vanliga förmånerna af större trygghet för ernådd samhällsställning och inkomst samt utsigt till pension, låta sig förmås till inträde i den nya Corps eller Stat, som här är i fråga att bildas. Då förhållandena numera äro sådana, måste det ock vara öfverensstämmande med Statens välförstådda intresse, att för tjenster af den beskaffenhet, som de ifrågavarande, löneförmånerna bestämmas nog tillräckliga, för att göra dem eftersträfvansvärda och sökta af insigtsfulle och i öfrigt skicklige män, af hvilka kan förväntas, att de dem anförtrodda, i förevarande fall särdeles vigtiga, uppdrag skola väl och samvetsgrannt fullgöras.»

«Den för Marin-Ingeniör-Staten här förut föreslagna aflöningsstat slutar med en summa af 41,950 rdr, hvilken motsvaras af följande tillgångar, som dertill kunna afses, nemligen:

aflöningsanslaget för Konstruktions-Corpsen,	Rdr	30,650: —
d:o för Maskinist-Officerarne,	»	9,000: —
hittills bestådda särskilda tjenstgöringsarfvoden, som skulle indragas, till sammanlagdt belopp af	»	2,300: —
eller tillhopa	Rmt Rdr	41,950: —»

»I följd af den höga tjensteålder, de nuvarande Konstruktions-Officerarne i allmänhet redan uppnått, blifva visserligen de fleste af dem bland desse Officerare, som kunna ifrågakomma att till Ingeniörtjenster vid den nya Staten öfverflyttas, genast berättigade till de för innehafvarne af samma tjenster efter viss tjenstetid föreslagna löneförhöjningar, och kommer således vid statens första uppsättning att för densamma måhända erfordras något mera än nyssberörda aflöningssumma; men då den sålunda i början tilläfventyrs uppkommande bristen, hvilken i allt fall måste blifva ganska ringa, endast vore att anse såsom tillfällig och för öfrigt bör utan olägenhet kunna betäckas med besparingar å andra aflöningsanslag inom hufvud-titeln, samt framdeles, sedan Marin-Ingeniör-Staten hnnnit med yngre medlemmar rekryteras, meranämnda summa blifver för behofvet fullt tillräcklig, anser jag lämpligast vara, att derutöfver något särskildt anslag för den nya Statens aflöning icke af Riksdagen äskas.»

»Såsom redan är omförmäldt uppgår antalet af nu tjenande Konstruktions- och Maskinist-Officerare till 15; och då 10 af dessa användas uti befattningarna vid den nya Marin-Ingeniör-Staten, blifva således de återstående 5 öfvertalige. I händelse det nu framställda organisationsförslaget, såsom jag hoppas, vinner Eders Kongl. Maj:ts Nådiga bifall och derefter af Riksdagen godkännes, blir det alltså nödvändigt, att Riksdagen, för att möjliggöra den nya organisationens snara verkställande, jemväl medgifver de öfvertalige Officerarnes öfverflyttning på Allmänna Indragningsstaten med nu innehafvande aflöning, att under deras återstående lifstid åtnjutas, derest ej tilläfventyrs anställning vinnes i allmän tjenst med lön eller arfvode, i hvilken händelse den sålunda anställdes aflöning på indragningsstaten, efter pröfning af dervid förekommande omständigheter, antingen borde indragas eller till beloppet minskas; dock att i hvarje fall bemälde Officerare skulle ega att, jemte aflöningen på indragningsstat, bibehålla eller uppbära arfvoden eller aflöning för sådana befattningar, som hittills fått af Konstruktions-Officerare jemte tjensten utöfvas, såsom exempelvis lärarebefattningar vid Skeppsbyggeri-Institutet i Carlskrona; och då väl bör antagas, att bland här ifrågavarande Officerare de äldste, hvilka äro i åtnjutande af de högsta aflöningsbeloppen, skulle i främsta rummet ifrågakomma till vinnande af öfverflyttning på indragningsstat, måste, med hänseende härtill, för ändamålet beräknas ett belopp af 15,200 Rdr, deraf dock endast hvad som till de öfverflyttades aflönande verkligen erfordrades komme att utgå. Då för öfrigt med förmånen att på Allmänna Indragningsstaten öfverflyttas borde förbindas skyldigheten att, i krigstid och under andra ovanligare förhållanden, intill den ålder, som i 4:de punkten af Kongl. Cirkulärbrefvet den 20 November 1860 finnes bestämd för rättigheten att utan sådan tjenstgö-

ringsskyldighet tillgodonjuta fyllnadspension, tjenstgöra uti befattning motsvarande den, som af den öfverflyttade nu bestrides, och åtskillige bland bemälde Officerare redan hunnit till framskriden ålder, vill det synas sannolikt att, genom afgång bland dem, det tillfälliga anslag, som för ifrågavarande ändamål blefve beviljadt, komme att innan kort väsendtligt förminskas.»

»Under förutsättning, att den utväg för beredande af snar verkställighet åt det ifrågavarande organisationsförslaget, jag nu angifvit, af Eders Kongl. Maj:t i Nåder gillas, hemställer jag i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå nästsammanträdande Riksdag att, jemte medgifvande att ofvanberörda af mig såsom tillgång för den föreslagna nya Marin-Ingeniör-Statens aflöning beräknade summa 41,950 Rdr må oafkortad derför användas, tillika bifalla, att i följd af den nya organisationen öfvertalige Officerare må på Allmänna Indragningsstaten öfverflyttas för åtnjutande derifrån af nu innehafvande aflöning till sammanlagdt belopp af högst 15,200 Rdr årligen.»

Hvad Departements-Chefen sålunda uti detta ärende i ena och andra hänseendet underdånigst föreslagit täcktes Kongl. Maj:t, uppå tillstyrkan af Stats-Rådets öfrige Ledamöter, till alla delar i nåder gilla och bifalla.

Ex protocollo:

L. Th. Neijber.

Utdrag af Protokollet öfver Sjöförsvars-Ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen, uti Stats-Rådet, å Stockholms Slott den 4 Januari **1867**.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Géer*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Stats-Råden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Stats-Rådet Thulstrup anmäldes, på grund af företedt läkarebetyg, vara af sjukdom hindrad att tillstädeskomma.

Angående förslag till reglering af utgifterna för Sjöförsvaret under år 1868.

Chefen för Sjöförsvars-Departementet, Stats-Rådet Grefve von Platen anhöll i underdånighet att nu få i ett sammanhang anmäla de frågor, hvilka vid uppgörandet af förslag till reglering af utgifterna under Riks-Statens Femte Hufvudtitel för år 1868, eller den tid, nästa statsreglering komme att omfatta, borde tagas under öfvervägande; och afgaf Departements-Chefen derefter här nedan intagna, skriftligen författade anförande, deri frågorna förekomma i den ordning, hvartill nämnde Hufvudtitels uppställning föranleder, nemligen:

1:o. Aflönings-Staterne.

Angående Sjövapnets Öfver- och Underbefäl.

»I enlighet med Eders Kongl. Maj:ts, uti Nådiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof, vid sistförflutne Riksdag framställda förslag, rörande den förut i Nåder beslutade förändrade organisationen af Flottans befäls- och underbefäls personal, medgåfvo Rikets Ständer, att de för samma personal

redan anslagna medel finge för tillämpning af de nya lönestaterna och organisationens fullständiga genomförande fortfarande och framgent blifva anvisade; hvarjemte och sedan med anledning af den i Stats-Råds-protokollet öfver Sjöförsvarsärenden för den 13 Oktober 1865, hvilket åtföljde den Nådiga Propositionen, uttalade och af Eders Kongl. Maj:t gillade åsigt, att, ehuru det vore fördelaktigt, att omförmälda organisation blefve genast vid dess verkställande fullständigt genomförd, frågan derom, såsom innebärande att de för organisationen på Hufvudtiteln tillgängliga medel skulle öfverskridas, likväl borde till Rikets Ständers eget bedömande öfverlemnas, Rikets Ständer tagit jemväl denna fråga under pröfning och dervid äfven för sin del ansett, att det för Sjöförsvarets ordnande skulle vara särdeles fördelaktigt om genast vid verkställandet af den förändrade organisationen tillgångarne medgåfvo fullständig tillämpning af de nya aflöningsstaterna, Rikets Ständer fördenskull, efter inhemtad upplysning att, enligt gjorda approximativa beräkningar, för ändamålet skulle erfordras en summa af 95,900 R:dr årligen, funno sig, för att i någon mån påskynda genomförandet af berörda stater, böra anvisa hvad dertill kunde utan åsidosättande af andra angelägna statsbehof afses, eller ett årligt belopp af 75,000 R:dr, som skulle vara ställdt till Eders Kongl. Maj:ts Nådiga disposition så länge och i den mån detsamma funnes för det uppgifna ändamålet behöfligt. Att, denna Rikets Ständers frikostighet oaktadt, de beviljade medlen icke skulle för ifrågavarande organisations fullständiga genomförande blifva tillräckliga, var således af Rikets Ständer sjelfve förutsedt och kunde ej heller för någon vara oförväntadt, helst såsom sannolikt, eller åtminstone möjligt, måste antagas, hvad numera visat sig vara fallet, att beräkningen öfver den för organisationen behöfliga tillskottssumma kunde hafva utfallit för lågt, emedan den i flera delar måst uppgöras på blotta förutsättningar om det inflytande, som individernes i väsendtlig mån på eget val beroende placering på endera af de i stället för Eders Kongl. Maj:ts Flotta bildade 2:ne nya Corpserna, Kongl. Flottan och Skärgårds-Artilleriet, eller förflyttning till reserv- eller indragningsstat kunde komma att på anslagsbehofven utöfva. Sedan nemligen, efter Eders Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, den nya organisationen med början af sistförflutne Oktober månad trädt i verkställighet, har under uppgörandet hos Förvaltningen af Sjö-Ärendena af interimsaflönings-staterna för den vid de nya Corpserna anställda befäls- och underbefälspersonal, hvilka med ingången af år 1867 skulle blifva gällande, befunnits, att, vid de då för handen varande aflöningstillgångarnes fördelande enligt stadgade grunder, blott en del af de yngsta Officers- och Under-Officersgraderna kunna erhålla fulla löner efter normalstat, och deremot öfrige Officerare och Under-Officerare tillsvidare få tillgodonjuta endast 62½ procent af de dem utöfver förut innehafda löner på gammal stat tillkommande lönefyllnaderna. För att bereda äfven dessa Officerare och Under-

Officerare förmånen att få uppbära fulla löner enligt de nya staterna har en summa af 44,900 R:dr beräknats såsom erforderlig; och då antagligen en ganska lång tid kommer att förflyta, innan denna anslagsbrist kan genom afgång på reserv- och indragningsstaterna betäckas, samt utsigten att först i en aflägsen framtid få tillgodonjuta fulla vedergällningen för de strängare tjensteförordringar, som numera måste ställas på det ifrågavarande jemförelsevis emot förr fåtaliga Öfver- och Underbefälet, måste för detsamma kännas nedslående, anser jag mig icke kunna underlåta att hemställa, det Eders Kongl. Maj:t måtte i Nåder föreslå Riksdagen att bevilja omförmälda fyllnadsbelopp, att, såsom i afseende på ofvanberörda 75,000 R:dr bestämdes, tilläggas anslaget för aflöningsstaterna vid Flottans, eller rättare *Sjöförsvarets*, Stationer samt der qvarstå så länge och i den mån detsamma för ifrågavarande organisation behöfves, hvarvid jag bör erinra derom, att i hvarje fall de för organisationens genomförande redan anvisade tillgångar fortfarande böra vara att påräkna.»

»Ännu en omständighet har emedlertid tillkommit, som, derest den lemnades obeaktad, i min tanke skulle blifva af menlig verkan på den nya organisationen, men komme att ytterligare öka behofven af anslag för densamma. Enligt hvad vederbörande Chefer hos mig anmält, har det nemligen vid Underbefälets fördelning emellan de nya Corpsernas Underofficers-stater och Reservstaterna visat sig, att, sedan på de sednare blifvit, enligt gifven Nådig föreskrift, öfverflyttade de Underofficerare, som pröfvats minst tjenstbare, ändock på aktiv stat måst bibehållas sådana, om hvilka förutses kunde, att de icke skulle der på ett med de nya tjensteförhållandena förenligt sätt förmå fylla sina platser, under det att för dessas ändamålsenliga besättande funnes inom Matros- och Kanonier-Corpserna full tillgång på personer af verklig duglighet, hvilka, då de funne utsigterne till befordran för sig allt för mycket aflägsnade, utan tvifvel komme att, till skada för sjövapnet, öfvergå till andra yrken; vid hvilka förhållanden bemälde Chefer ansett synnerligen önskvärdt, om jemväl de uppgifne, för den nya tjenstgöringen mindre lämplige Underofficerarne kunde få på reservstat öfverflyttas.»

»Ehuru jag, under hänsyn till betydligheten af den fyllnadssumma, om hvars äskande jag här ofvan i underdånighet hemställt, icke vågar tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att af Riksdagen begära samma anslags ökande för nyss berörda ändamål, har jag likväl desto hellre ansett mig pligtig att vid detta tillfälle fästa uppmärksamheten på det anmälda förhållandet, som jag icke betviflar, att ju Riksdagen delar sednast församlade Ständers åsigt om angelägenheten deraf, att Sjöförsvarets nya organisation snart och fullständigt genomföres.»

»Med denna organisation står frågan om förbättrade aflöningsvilkor för *Flottans Matros-Corps* i närmaste sammanhang. Nämnde Corps har nemligen *Angående Flottans Matros-Corps.*

det dubbla ändamålet att dels rekrytera Flottans Underofficers-Corps och vid behof förstärka densamma samt dels lemna förmän åt Flottans indelta, blott periodiskt tjenstgörande och i följd deraf mindre öfvade manskap, och den kan derföre med skäl sägas utgöra en vigtig länk i Flottans befälskedja. I de offentliggjorda s. k. »Grunderna för Sjöförsvarets ombildning», der Corpsens betydelse för Flottan finnes närmare utvecklad, framhölls ock såsom synnerligen angeläget, att utväg bereddes till förbättrande af dess aflöning, hvilken, utom beklädnad och vanlig brödportion, nu utgör per dag: för en första klass matros 75 öre, för en matros 65 öre och för en jungman 39 öre, värdet af natura portionen med 25 öre deri inbegripet. Dessa aflöningsvilkor motsvara ingalunda hvad som i enskild tjenst kan räknas af den, som förvärfvat mer än vanlig duglighet i sjömannayrket, och en skälig förhöjning deri påkallas alltså af billighet likasom äfven af Statens välförstådda intresse, helst vid ständig tillgång på dugliga matroser och jungmän det indelta manskapet behöfver mindre ofta anlitas och dess i följd af otillräcklig öfning ringare tjenstbarhet blifver mindre känbar. I öfverensstämmelse med hvad uti ofvan åberopade grunder finnes föreslaget, hemställer jag derföre underdånigst, att Eders Kongl. Maj:t täcktes af Riksdagen äska beviljandet af följande aflöningstillökningar för Kongl. Flottans Matros-Corps, nemligen:

för 100 1:sta klass matroser,	à 25 öre	om dagen	R:dr	9,125: —
» 100 matroser	à 10 öre	»	»	3,650: —
» 200 jungmän	à 11 öre	»	»	8,030: —
			eller tillhopa	20,805: —

hvilken summa, hvartill framdeles full tillgång erhålles genom den verkställda reduktionen af Flottans förra Underofficers-stat, fördenskull borde, likasom det här ofvan ifrågasatta årliga fyllnadsbelopp för de nya befäls- och underbefälsstaterna och med enahanda förbehåll, upptagas under anslaget för aflöningsstaterna vid Sjöförsvarets Stationer,»

Angående bildandet af en Sjökrigsskola.

»Från längre tider tillbaka har hos framstående män inom Sjövapnet den mening varit rådande, att sjökrigsundervisningen, sådan den kunde åstadkommas vid Kongl. Krigsakademien, som hade till hufvudsyfte att bilda dugliga Officersämnen för Arméen, vore alltför ofullständig för att motsvara ändamålet, och att således en särskild undervisningsanstalt för bildande af Sjöofficerare borde inrättas. Insigten om en sådan anstalts nödvändighet blef omsider allmän, sedan vid Krigsakademiens ombildning till en Krigsskola det redan antydda hufvudsyftet för undervisningen derstädes än mera synbart framträdt och samtidigt dermed fråga på allvar uppstått om en väsendtligare förminskning af Flottans Befälspersonal, jemte förändrad organisation af densamma, hvaraf kunde antagas blifva en följd, att fordringarna på grundlig sjömannabildning hos Sjö-Officern redan vid inträdet i tjenst skulle göras oafvisliga och åtgärder för un

derlättande af en sådan bildnings förvärfvande finnas böra af Staten vidtagas. En Kommitté blef ock för detta ändamål af Eders Kongl. Maj:t i Nåder tillsatt och afgaf derom underdånigt betänkande, enligt hvilket, med hänseende till Flottans då redan ifrågasatta delning, bildningen af Officersämnen skulle för det yttre Sjöförsvaret äga rum vid en särskildt inrättad undervisningsanstalt och deremot för det inre Sjöförsvaret fortfarande förblifva hufvudsakligen öfverlemnad åt Krigsskolan vid Carlberg; men då dessa förslag, såsom till en del grundade på förutsättningar, hvilka vid fastställandet af Befälspersonalens vid Eders Kongl. Maj:ts Flotta förändrade organisation icke förverkligades, vid sådant förhållande icke funnos utförbara, har på Eders Kongl. Maj:ts Nådiga befallning, sedan upplysningar inhemtats om anstalterna för sjökrigsundervisningen i grannländerna Norge och Danmark, hvarest otvifvelaktigt ganska dugliga Sjöofficerare utbildas, blifvit, med tillgodogörande af de sålunda vunna upplysningarna för så vidt sådant funnits ändamålsenligt, utarbetadt ett efter nuvarande förhållanden mera lämpadt förslag, som varit öfverlemnadt till granskning af åtskilliga bland förenämnda Kommittés Ledamöter och hvilket jag utbeder mig att nu få hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet anmäla.»

»Enligt detta förslag skulle här i Stockholm inrättas en särskild *Sjökrigsskola*, hvilken, beräknad för 40 ynglingar, eller det antal sådana, som det för Sjökadetters öfning afsedda fartyg kan emottaga, skulle delas i 2:ne afdelningar, nemligen en *förberedande* och en *öfre*. I förberedande afdelningen borde undervisningen ställas i öfverensstämmelse med föreskrifterna för allmänna Elementar-Läroverken i Riket och för 2:dra styrmansexamens aflägganden vid Rikets Navigationsskolor på det sätt, att de Elever, som fullgjort förberedande afdelningens alla fordringar, borde hafva förvärfvat kunskaper lika med de för 6:te klassen i Elementar-Läroverken och för 2:dra styrmansexamen stadgade; och borde af dem, som sålunda fullständigt genomgått förberedande afdelningen, få i öfra afdelningen uppflyttas så många, som behöfdes för att fylla beräknade vakanser inom Kongl. Flottans Officers-Corps, och dessa Kadetter sedermera, efter att hafva såväl fullgjort skolans alla fordringar, som undergått Officersexamen, vara berättigade till Officersbefordran vid Kongl. Flottan. Af öfrige Elever, som fullständigt genomgått förberedande afdelningen, borde så många som behöfdes för att fylla förmodade vakanser inom Kongl. Skärgårds-Artilleriets Officers-Corps, få utan inträdesexamen vinna inträde vid Krigsskolan å Carlberg och, efter att der hafva aflagt Officersexamen, vara till Officersbefordran vid Kongl. Skärgårds-Artilleriet berättigade, äfvensom öfrige från förberedande afdelningen behörigen utexaminerade Elever borde vara medgifvet att, om de så önskade, få utan inträdesexamen vid Krigsskolan vinna inträde. För öfrigt skulle Sjökrigsskolan delas i 6 klasser, af hvilka de 4 första komme att tillhöra den förberedande och de 2 sista den öfra afdelningen, med ett-årig

kurs för hvarje klass, så att Skolan i allmänhet kunde genomgås på 6 år, samt de praktiska öfningarna ega rum under 6 öfningståg, deraf de 4 första tillhörde förberedande afdelningen. Af Skolans lärjungar skulle vidare, enligt förslaget, de, som tillhörde förberedande afdelningen, få tillgodonjuta endast fri undervisning, men deremot de i öfre afdelningen uppflyttade vid Skolan erhålla, jemte den fria undervisningen, äfven fri bostad och läkarevård. Årliga utgifterna för den nya undervisningsanstalten, hvilken skulle inrymmas i förhyrd lokal, hafva, enligt jemväl afgifvet kostnadsförslag, beräknats i aflöningar, hyra för lokalen m. m. komma att uppgå till en summa af 21,470 R:dr, hvarjemte, till bestridande af kostnaderna för skollokalens inredning samt anskaffning af skolinventarier, gymnastikanstalter m. m., ett belopp af 20,000 R:dr antagits för en gång blifva erforderligt.»

»Nu anmälda förslag erbjuder tvänne, efter mitt omdöme, högst väsendtliga fördelar, den ena uti föreskriften om de praktiska öfuingarnes till sjös fortgående under hela den 6-åriga skoltiden, hvarigenom, då åldern för antagning vid skolan skulle bestämmas till omkring 14 år, verklig sjömannabildning bör kunna eleverne redan i skolan bibringas och således den vigtigaste af de anmärkningar, som med skäl framställts emot sjökrigsundervisningen vid Carlberg och hvilken omständigheterna derstädes ej medgifvit att afhjelpa, undanrödjas; den andra, att undervisningen för Officers-ämnena till både Flottan och Skärgårds-Artilleriet blefve gemensam hela tiden för genomgåendet af Skolans förberedande afdelning eller i 4 år, hvarunder, jemte det derigenom sambandet emellan Sjövapnets 2:ne afdelningar fortfarande vidmakthölles, den för Skärgårds-Artilleriets befäl nödiga sjömannabildning förvärfvades af de Skolans Elever, som önskade att såsom Officerare vid nämnde Corps blifva anställde; i hvilket sednare afseende förslaget äger framför ofvanberörda Kommittés förslag ett obestridligt företräde; och då för öfrigt vid förslagets hufvudgrunder, för hvilka uti derom afgifvet betänkande, i min tanke, goda skäl blifvit anförda, icke heller förbemälde Kommitterade haft något väsendtligt att erinra, samt det, vid här förut antydda förhållanden, måste för befrämjande af den tjenstbarhet, som af Sjövapnet i behofvets stund förväntas, vara af högsta vigt, att en särskild undervisningsanstalt för dess blifvande befäl snart kommer till stånd, anser jag mig böra i underdånighet hemställa, det Eders Kongl Maj:t måtte, med gillande af det nu framlagda förslaget till en sådan anstalt i dess hufvudgrunder, i Nåder föreslå Riksdagen att bevilja såväl det dertill, enligt ofvanberörde kostnadsberäkning, vid hvilken någon anmärkning icke förekommit, årligen erforderliga belopp af 21,470 R:dr, att på 5:te Hufvudtiteln under rubriken: *Aflöningsstaterna* uppföras, som äfven till inredning af anstaltens blifvande lokal och bestridande af öfriga uppgifna utgifter för en gång en summa af 20,000 R:dr såsom extra anslag.»

»Då, enligt Eders Kongl. Maj:ts under den 20 sistlidne November fattade beslut, ett uppgjordt och nådigst gilladt förslag till bildande af en *Kongl. Marin-Ingeniör-Stat*, i stället för Flottans nuvarande Konstruktions-corps och Machinist-Officersstat, kommer att Riksdagen meddelas, får jag, under åberopande af det rörande ämnet förda Stats-Råds-protokoll, nu endast derom i underdånighet erinra, enär Eders Kongl. Maj:t förklarat Sig vilja föreslå nästsammanträdande Riksdag att, jemte medgifvande att den såsom tillgång för den föreslagna nya Marin-Ingeniör-Statens aflöning beräknade och under anslaget till Aflöningsstaterna vid Sjöförsvarets Stationer inbegripna summa af 41,950 R:dr må oafkortad derför användas, tillika bifalla, att de i följd af denna nya organisation öfvertaliga Officerare må på Allmänna Indragnings-Staten öfverflyttas för åtnjutande derifrån af nu innehafvande aflöning till sammanlagdt belopp af högst 15,200 R:dr årligen, hvarom Nådig framställning synes lämpligen kunna intagas uti den Proposition om Stats-verkets tillstånd och behof, som bör till Riksdagen aflåtas.» *Angående Flottans Konstruktions-Corps.*

»Vid sednaste reglering af Flottans Läkarepersonal blefvo de på denna personals stat upptagne 4 Medicinaldrängar och en Underläkare, såsom mindre lämpliga för de dem uppdragna befattningar, ställde på indragning, likväl under fortfarande tjenstgöringsskyldighet; men, vid saknad af särskild tillgång för deras aflönande, har för detta ändamål alltsedan måst användas aflöningen för en Andre Bataljonsläkare vid Flottans station i Carlskrona och tjensten följaktligen lemnas otillsatt. Då derföre Eders Kongl. Maj:t, vid pröfning den 21 sistlidne Augusti af väckt fråga om tillsättande af en Andre Bataljonsläkare på stat såsom för sjukvården vid nämnda station behöflig, fann afseende härå, vid ofvanberörde förhållande, icke kunna fästas, beslöt Eders Kongl. Maj:t emedlertid tillika att till nästsammanträdande Riksdag aflåta Nådig framställning om förbemälde å Götheborgs Depôt tjenstgörande Underläkares och 2:ne ännu vid Carlskrona station qvartjenande Medicinaldrängars uppförande med innehafvande aflöning på Allmänna Indragningsstaten; och får jag af sådan anledning nu i underdånighet anmäla, att dessa personer, hvilka på grund af äldre stadganden åtnjuta, för 8 års berömlig tjenstgöring, utöfver egentliga lönen med derunder inbegripen spannmål, en löneförhöjning af 25 procent och numera, i anseende till framskriden ålder, äro föga tjenstbare, årligen uppbära: *Angående Medicinaldrängarnes förflyttande på Indragningsstat.*

i lön, à 240 R:dr hvardera, tillhopa.....	R:dr	720: —
och i löneförhöjning, à 56 R:dr 25 öre.....	»	168: 75,
eller tillsammans	R:dr	888: 75 öre,

samt att tillgång för detta belopps utbetalande finnes på anslaget under 5:te Hufvudtiteln *för sjukvård*, i händelse Riksdagen skulle pröfva lämpligare att detsamma uppföres på nämnda anslag, än på Allmänna Indragningsstaten.»

Angående reglering af anslaget till Båtsmansindelningen.

»Uti den 7 sistlidne November afgifven underdånig berättelse om Statsverkets tillstånd och förvaltning har Stats-Kontoret bland annat hemställt, att till ersättande af den minskning i inkomster, som för indelningshafvare uppkommit derigenom, att mjöl- och sågqvarnsräntor, hvilka till en del varit anordnade, jemlikt Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863, från och med 1864 blifvit afskrifna och följaktligen ej vidare utgöras, måtte å det på 5:te Hufvudtiteln under rubriken »Aflöningsstater» förekommande anslag: *Båtsmansindelningen,* hvilket hittills bestått endast af indelta räntor, uppföras följande anslag, nemligen:

i penningar	R:dr 6: 48,
» oindelt spannmål, 39 kubikfot 8 kannor, förslagsvis à 2 R:dr kubikfoten	» 79: 60,
eller tillhopa	R:dr 86: 8 öre.

Härvid bör likväl så förfaras, att, jemte det de uppgifna ersättningsbeloppen införas i vederbörliga kolumner under anslaget, detta deremot med samma belopps summa 86 R:dr 8 öre i räntekolumnen förminskas, eller från 81,050 R:dr nedsättes till 80,963 R:dr 92 öre; hvarpå Eders Kongl. Maj:t i Nåder torde vilja fästa Riksdagens uppmärksamhet.»

Angående utvägar till vidmakthållande af tjenstbarheten inom Sjövapnets befälspersonal.

»Genom hvad här förut blifvit af mig i afseende på slutliga genomförandet af Sjöförsvarets nya befälsorganisationer föreslaget skulle, i händelse af Eders Kongl. Maj:ts och Riksdagens bifall dertill, efter min öfvertygelse Staten blifva för en längre tid förvissad om full verksamhetsförmåga hos den för aktiv krigstjenst afsedda befälspersonalen, hvilken nu i allmänhet befinner sig i sin kraftigaste lefnadsålder, helst denna till antalet så betydligt förminskade personal äfven bör uti en med hänseende till inkomst förbättrad ställning finna en särskild eggelse till utvecklande af det tjenstenit, hvilket måste blifva mer oeftergifligt i samma mån som tjenstepligterna ökats. För att emedlertid ett så önskvärdt förhållande, eller full tjenstbarhet, skulle fortfarande kunna städse vara att påräkna, måste äfven beredas utväg att på annat sätt, än nu gällande pensionsförfattningar medgifva, framdeles kunna från tjensten aflägsna dem, som finnas af en eller annan orsak icke längre vara i besittning af den rörlighet och kroppskraft, hvilka hos den militäre tjenstemannen utgöra hufvudvilkor för tjenstbarheten. Bland utvägar, hvilka, såsom i andra länder använde och ändamålsenliga befunne, härvid kunde ifrågakomma, vore en och den minst kostsamma, att Regeringen under ofvan antydda omständigheter egde vid viss ålder meddela afsked, ehvad sådant begärdes eller icke; den andra, lika verksam, men medförande vida större kostnad, att de, som af någon anledning blifvit otjenstbare, kunde öfverflyttas på tid efter annan upprättade reservstater. För min del kan jag icke annat än vidblifva den af mig i Stats-Råds-protokollet

kollet för den 14 Oktober 1862 uttalade åsigt om företrädet af det förstnämnda bland de antydda sätten att härvid tillvägagå; men som Rikets då församlade Ständer, utan att ogilla denna åsigt, likväl ansågo sig icke kunna tillstyrka dess antagande såsom grund för ett förändradt pensioneringssystem under dåvarande förhållanden, som antogos derför lägga hinder, måste jag, enär dessa hinder ännu icke kunnat på ett tillfredsställande sätt undanrödjas, äfven nu inskränka mig till att endast framhålla nödvändigheten att i tid vidtaga åtgärder, hvarigenom de, i min tanke, högst betänkliga olägenheterna af det nuvarande pensioneringssättet förebyggas, under förhoppning att Riksdagen måtte uttala sin åsigt om de grunder, som härvid böra följas, och sålunda sätta Chefen för Sjöförsvars-Departementet i tillfälle att uppgöra de förslag, hvilka för den vigtiga frågans slutliga lösning blifva erforderliga.»

Angående Sjöförsvarets embets- och tjenstemäns pensionering.

»Oberoende af denna fråga är emedlertid den om pensioneringen af Sjöförsvarets embets- och tjenstemän samt betjente enligt redan gällande grunder. I afseende härpå förekommer, att sedan Eders Kongl. Maj:t vid sistförflutna Riksdag af Rikets Ständer begärt, att för denna genom Nådiga Cirkulärbrefvet den 20 November 1860 tillsvidare fastställda pensionering måtte, i likhet med hvad för föregående statsregleringsperioder blifvit af Rikets Ständer medgifvet, äfven under år 1867 få blifva att påräkna såväl besparingarna å den under anslaget på 5:te Hufvudtiteln till aflöningsstaterna vid Sjöförsvarets Stationer inbegripna summa af 50,000 R:dr för Flottans Reservstat, hvilka besparingar då uppgingo till 31,849 R:dr årligen, som äfven det för ändamålet tillförne på Riksgälds-Kontoret anvisade årliga kreditiv å 30,000 R:dr, att på förut stadgadt sätt begagnas, Rikets Ständer deremot funno lämpligt att, med uteslutande från Hufvudtiteln af omförmälda på anslaget till Flottans Reservstat yppade besparingsbelopp, såsom ej vidare behöfligt för de på staten qvarstående Officerares aflöning, i stället med icke blott ett detsamma fullt motsvarande belopp af 32,000 R:dr, utan äfven, i anledning af särskildt anmäldt större behof för pensioneringen, ytterligare med 10,000 R:dr öka förberörda dertill begärda kreditiv, hvilket följaktligen med en till 72,000 R:dr förhöjd summa för innevarande år på Riksgälds-Kontoret anvisades, under enahanda vilkor för begagnandet, som förut varit föreskrifna, och medgifvande tillika, att för ifrågavarande pensionering jemväl finge användas de besparingar, hvilka på det till 18,151 R:dr nedsatta anslaget för ofvannämnda Reservstat kunde genom afgång bland de derå uppförde Officerare uppkomma.»

»Enär likväl nyssberörde tillgångar äro påräkneliga endast under det nu löpande året och hvad vidare för ändamålet behöfves således måste af Riksdagen begäras, hafva nödiga upplysningar för bedömande af detta behof blifvit infordrade från Direktionen öfver Amiralitets-Krigsmanskassan, under hvars för-

valtning de hittills beviljade pensioneringsmedlen varit ställda; och inhemtas af de uppgifter, Direktionen i berörda afseende lemnat: att, sedan för 1865 års pensionering blifvit, utöfver Amiralitets-Krigsmans-kassans egna tillgångar, använde besparingarna å Reservstats-anslaget med 31,088 R:dr 16 öre och kreditivmedel till belopp af 25,858 R:dr 14 öre, således af kreditivet, 30,000 R:dr, vid årets slut återstodo 4,141 R:dr 86 öre; att till 1866 års pensionering erfordrats icke blott årets besparingar på det då ännu oförminskade Reservstatsanslaget, uppgående till 32,878 R:dr 88 öre, utan ock, jemte nyssberörde återstod på 1865 års kreditiv, hela den för sistlidne år anvisade kreditivsumma 30.000 R:dr, samt att, då, enligt uppgjord approximativ beräkning öfver medelsbehofven för innevarande års pensionering, det vill synas, som skulle, sedan dertill i främsta rummet användts numera å det nedsatta Reservstatsanslaget genom timad afgång uppkomna besparingar till belopp af 7,290 R:dr, å den till 72,000 R:dr förhöjda kreditivsumman för året ett öfverskott af omkring 5000 R:dr komma att uppstå, vid sådant förhållande antagas kan, att, såsom bemälda Direktion äfven ansett, ett kreditivanslag af 72,000 R:dr skulle för ifrågavarande pensionering jemväl under år 1868 blifva tillräckligt, så framt nuvarande anslaget för Flottans gamla Reservstat, 18,151 R:dr, på Hufvudtiteln qvarlemnades oförminskadt och derå uppkomna och uppkommande behållningar fortfarande finge, såsom hittills, för pensioneringen användas.»

»Af den uppgift, Direktionen lemnat om medelsbehofven för ifrågavarande pensionering under det nyss tilländagångna året, framgår, att, om det dertill för innevarande år beviljade kreditiv af 72,000 R:dr då funnits att tillgå, detsamma ej skulle hafva behöft för pensioneringen till fullo anlitas; och då för handen varande omständigheter icke gifva anledning att, såsom Direktionen antagit, förutsätta, att under innevarande år och den närmast derefter följande tiden pensioneringstillgångarne skola komma att mera än förut tagas i anspråk, utan snarare häntyda på motsatsen, synes förenämnda kreditivsumma kunna antagas vara bestämd till ett belopp, som för framtiden bör blifva för ändamålet tillräckligt och således kunna anses såsom normalt. Vid sådant förhållande och då det onekligen är mindre lämpligt, att endast ovissa tillgångar finnas att påräkna för ett behof sådant som det här ifrågavarande, hvilket måste anses såsom oafvisligt och nu redan länge fordrat årliga statsbidrag, finner jag mig pligtig att underdånigst hemställa om Nådig framställning till Riksdagen, att en det nuvarande kreditivet för denna pensionering motsvarande summa af 72,000 R:dr nu må varda på Riksstatens 9:de Hufvudtitel under rubriken: *Amiralitets-Krigsmans-kassan* såsom reservationsanslag uppfördt, för att, såsom i afseende på det hittills beviljade kreditivet varit föreskrifvet, fortfarande ej mindre sätta nämnde kassa i stånd att till Sjöförsvarets embets- och tjenstemän samt betjente, som söka afsked, genast utgifva pensioner enligt de för

kassan nu gällande pensioneringsgrunder, än äfven utgöra tillgång för de dem tillförsäkrade fyllnadspensioners utbetalande.»

»Skulle denna framställning, i händelse Eders Kongl. Maj:t i Nåder beslutar dess aflåtande, icke vinna Riksdagens bifall, lärer Riksdagen icke vilja undandraga sig att för det omförmälda angelägna behofvet för år 1868 bevilja de tillgångar, hvilka på sätt i det föregående blifvit omnämndt, dertill för innevarande år finnas anvisade.»

Angående pensionering af Sjöförsvarets afskedade gemenskap.

»Det till förbättrade pensioner åt afskedadt manskap vid de Sjöförsvaret tillhörande Corpser och Stater alltsedan början af år 1861 på Riksgälds-Kontoret anvisade kreditiv å 40,000 R:dr årligen har, enligt från Direktionen öfver Amiralitets-Krigsmans-kassan inkommen uppgift om förhållandet dermed, jemväl under sednast förflutna 2:ne år icke allenast till fullo åtgått, utan ock lemnat smärre brister, hvilka dock kunnat af nämnda kassas egna medel betäckas, hvadan någon förhöjning af anslagssumman icke heller nu blifvit af bemälda Direktion ifrågasatt. Äfven detta kreditiv afser ett behof, för hvilket viss och ständigt påräknelig tillgång desto hellre bör finnas anvisad, som väl under hvilka förhållanden som helst fråga icke lärer kunna uppstå att fråntaga ifrågavarande fattiga gemenskap den ingalunda öfverflödiga tillökning i pensionsvilkoren, hvaraf densamma genom de hittills beviljade kreditivmedlen nu redan i 6 år varit i åtnjutande. Då för öfrigt den för ändamålet från början bestämda och sedermera bibehållna kreditivsumman 40,000 R:dr, ehuru den i allmänhet icke varit fullt tillräcklig, likväl någon gång lemnat mindre öfverskott och således kan anses ungefärligen motsvara behofvet, finner jag mig böra i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas föreslå Riksdagen att för upprätthållande af den gemenskapen vid Sjöförsvaret förunnade förbättrade pensionering, sådan denna genom Nådigt Cirkulärbref den 20 November 1860 blifvit bestämd, nu på Riksstatens 9:de Hufvudtitel under rubriken: *Amiralitets-Krigsmans-kassan* uppföra såsom reservationsanslag en med det hittills beviljade kreditivet lika summa af 40,000 R:dr; och hyser jag den öfvertygelse, att, om en sådan framställning af Eders Kongl. Maj:t i Nåder aflåtes, men icke bifalles af Riksdagen, denna likväl skall finna sig föranlåten att äfven för år 1868 bevilja den för omförmälda ändamål nu på Riksgälds-Kontoret anvisade kreditivsumma.»

2:o Materielen:

Angående anslag för byggande af nya krigsfartyg.

Sedan Rikets sist församlade Ständer hos Eders Kongl. Maj:t anmält sitt beslut om de för byggnad af nya krigsfartyg under år 1867 till Eders Kongl. Maj:ts disposition ställda medel, hvarvid tillkännagafs, att det för ändamålet begärda extra statsanslag af 943,800 R:dr blifvit, af anförda skäl, till 818,000

R:dr nedsatt, hafva, på sätt i Nådiga Berättelsen om hvad i Riket och dess styrelse sig tilldragit sedan sista Riksdag kommer att omnämnas, åtgärder för utförande af de afsedda fartygsbyggnaderna blifvit i Nåder anbefallda. Då emedlertid, äfven om nämnde anslag till fullo erhållits, medelstillgångarne ändock skulle varit otillräckliga för anskaffande jemväl af den bland berörda fartygsbyggnader upptagna snabbgående Korvett, samt detta fartyg, för att blifva varaktigt, i allt fall fordrar längre byggnadstid, hvilken derföre ock kan utan olägenhet utsträckas något utöfver hvad afsedt varit, har jag, i öfverensstämmelse med de uti Eders Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof vid de 2:ne sednaste Riksdagarna uttalade och af Rikets Ständer biträdda åsigter om sättet att vid anskaffningen af ny sjökrigsmateriel tillvägagå och under hänsyn tillika på de flera angelägna statsbehof, som nu måste fyllas, trott fordringarne på extra anslag till krigsfartygsbyggnader för närvarande böra inskränkas till hvad för utförande af de vid sista Riksdagen dels uppgifna och dels antydda under nästa år oundgängligen behöfves och med fördel för det allmänna kan användas, eller påbörjande af en Monitor af den hittills utförda större certen, Kanonbåtar af lämplig modell i öfverensstämmelse med det beslut Eders Kongl. Maj:t kan komma att fatta med ledning af försök, hvartill anslag innevarande år finnas att tillgå, samt fortsättning af ofvan omförmälda Korvetts byggnad; i följd hvaraf och enär härtill enligt uppgjorda beräkningar, grundade på förutsättningen att de för ändamålet redan tillgängliga medel lemnas orubbade, erfordras en summa af ..... R:dr 796,493: —

samt deraf följande tillgångar antagas vara att påräkna, nemligen:

a) behållning i fonden för krigsfartygs nybyggnad vid 1868 års början samt dit under året inflytande medel för utrangerade fartyg jemte bidrag från material- och ekvirkes-förråden, tillhopa	343,599: —	
b) anslaget till Flottans nybyggnad för år 1868 med	162,000: —	» 505,599: —

jag underdånigst hemställer, det Eders Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen begära, att, jemte det nyssberörda anslag på 5:te Hufvudtiteln oförminskadt bibehålles, dessutom må, såsom extra anslag, beviljas det tillskott af..... » 290,804: —

som för uppgifna ändamålet utöfver de omförmälda påräknade tillgångarna behöfves, att under nästkommande år utgå och tillika med berörda tillgångar till anslaget för Flottans nybyggnad öfverföras, för att samfäldt med detta redovisas, på sätt med de vid nästföregående 2:ne Riksdagar för enahanda ändamål beviljade medel egt och eger rum".

"Med anledning af Rikets Ständers, uppå framställning af 1865 års Stats-Revision, uti underdånig skrifvelse af den 19 sistlidne Juni gjorda anhållan, att sedan Eders Kongl. Maj:t medelst Nådigt Bref till Förvaltningen af Sjö-Ärendena af den 17 April 1860 föreskrifvit, att anslagen under 5:te Hufvudtiteln: *Angående åtskilliga anslags förändrade egenskap.*

till Flottans underhåll,
» Flottans nybyggnad,
» Båtsmäns förseende med kojer och täcken,
» Beklädnad åt mariner, kanonierer, matroser och skeppsgossar,
» Exercis af Flottans bemanning, samt
» Spanmålsupphandlings- och bageri-kostnader,

skulle såsom reservationsanslag behandlas, vederbörande måtte i Nåder förständigas om denna föreskrifts tillämpande jemväl på räkenskaperna, behagade Eders Kongl. Maj:t under den 31 sistförflutne Augusti anbefalla Förvaltningen och Stats-Kontoret att från och med år 1865 och framgent, förstbemälda Embetsverk vid uppgörandet af dess hufvudbok och Stats-Kontoret vid upprättandet af Riks-Hufvudboken, omförmälda förändring med de uppgifna anslagen behörigen iakttaga; vid hvilket förhållande och då nödigt är, att enahanda förändring, enligt Rikets Ständers jemväl tillkännagifna åsigt, under nu förestående statsreglering äfven vidtages vid uppgörandet af Riksstaten, jag underdånigst hemställer, att Eders Kongl. Maj:t täcktes derpå fästa Riksdagens uppmärksamhet".

"3:o. Diverse Anslag:"

"Utom hvad här förut förmälts om anslagens till exercis med Flottans bemanning samt till spanmålsupphandlings- och bagerikostnader förändrande till reservationsanslag, finner jag i afseende på de under ofvanstående rubrik upptagna anslag icke anledning till annat yttrande, än att desamma fortfarande äro behöfliga för de med dem afsedda ändamål".

"4:o. Handeln:"

"Vid sistförflutne Riksdag blef reservationsanslaget till *Lots- och Fyr-inrättningen med dertill hörande personal*, hvilket under ofvanstående rubrik förekommer, på det sätt regleradt, att, sedan Rikets Ständer till 600,000 R:dr förhöjt beräknade statsinkomsten af båk- och lotsmedel, ett lika stort belopp, såsom förut alltid egt rum, anvisades åt förenämnda inrättning, i följd hvaraf, då dertill, efter Eders Kongl. Maj:ts begäran, lades vederlag för Förvaltningens af Sjö-Ärendena andel i uppbörden vid Landsorts fyrbåk med 16,000 R:dr och indelta räntor *Angående anslaget till Lots- och Fyr-inrättningen.*

till värde af 460 R:dr, ifrågavarande anslag för år 1867 bestämdes till 616,460 R:dr, hvarmed detsamma ock finnes på Riksstaten uppfördt".

"Då nu Eders Kongl. Maj:t funnit lämpligt att för år 1868 bibehålla den af Rikets sist församlade Ständer antagna beräkning af inkomsttiteln: båk- och och lotsmedel, skulle följaktligen anslaget till Lots- och Fyr-inrättningen icke heller hafva behöft förändras, derest icke Eders Kongl. Maj:t, på dertill af Rikets Ständer gifven anledning, behagat under den 27 sistlidne November i Nåder förordna, att uppbörden af den särskilda afgift, som från äldre tider egt rum för underhållet af Landsorts fyrbåk, skall med utgången af innevarande år upphöra. I följd af detta Nådiga beslut försvinner likväl med 1868 års början den tillgång, hvaraf vederlaget för Förvaltningens af Sjö-Ärendena andel uti ifrågavarande uppbörd dittills bestridts; vid hvilket förhållande, och då för öfrigt berörda vederlag af Eders Kongl. Maj:t ansetts icke vidare vara för Lots- och Fyr-inrättningen behöfligt, jag alltså i underdånighet tillstyrker, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, efter afdrag af omförmälda vederlags belopp 16,000 R:dr, på 5:te Hufvud-Titeln bibehålla nuvarande anslaget till Lots- och Fyr-inrättningen i öfrigt oförändradt, eller vid 600,460 R:dr, under medgifvande tillika, att öfverskotten å statsinkomsten: båk- och lotsmedel må fortfarande, såsom hittills, få för de med nämnda anslag afsedda behof användas".

"De af mig i det föregående till uppförande under 5:te Hufvud-Titeln ifrågasatta anslag och anslagstillökningar belöpa sig sammanlagde till ..... R:dr 87,175: —
och skulle, om dertill, för summans jemnande, lades..... » 5: —

som lämpligen kunde upptagas på förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser för Sjöförsvars-Departementets Kansli-Expedition, komma att uppgå till..... » 87,180: —
Då detta belopp lägges till Hufvud-Titelns nuvarande slutsumma ..... » 3,940,400: —

höjes denna derigenom till..... » 4,027,580: —
men, efter afdrag derifrån af vederlaget för Förvaltningens andel i uppbörden vid Landsort ..... » 16,000: —

endast till..... R:mt R:dr 4,011,580: —"

"Af de Sjöförsvarets behof, till hvilkas fyllande särskilda medel eller extra anslag måste finnas att tillgå, har jag i det föregående redan i underdånighet anmält 2:ne, eller dem, som afse anskaffandet af ny krigsfartygsmateriel och af inventarier m. m. för den föreslagna Sjökrigsskolan, samt utbeder mig att nu inför Eders Kongl. Maj:t få redogöra jemväl för de öfriga".

Angående anskaffning af svåra kanoner.

"För att inom Riket tillvägabringa tillverkning af gjutna jernkanoner af så svår kaliber, som nu fordras för bestyckande af krigsfartyg och fästningar, be-

viljades, uppå Eders Kongl. Maj:ts Nådiga framställning, vid sednaste Riksdag ett extra anslag af 90,000 R:dr, att under tillika stadgade vilkor såsom förlagslån tilldelas den styckebruksegare, som funnits villig att en dylik kanontillverkning sig åtaga och för ändamålet iordningställa nödiga verkstäder. Sedan, efter vederbörandes hörande, vilkoren för omförmälda förlagslåns lyftning och tillgodonjutande och deribland sättet att vid kanongjutningen förfara blifvit af Eders Kongl. Maj:t närmare bestämda, har i enlighet med dem behörigt kontrakt derefter afslutats med egaren till Finspongs styckebruk, C. Ekman, hvilken ock, efter låneunderstödets utbekommande förliden sommar, med all skyndsamhet drifvit arbetena på de för ifrågavarande kanontillverkning erforderliga utvidgade verkstadsanläggningar och öfriga kostsamma anstalter, så att dessa antagligen redan frampå nu instundande sommar blifva fulländade, då således förfärdigandet af de afsedda svåra kanonerna der skulle kunna begynna".

"Enär alltså uti bristande anstalter för tillverkningen mnan kort hinder icke vidare möter att med bemälde styckebruksegare träffa aftal om leverans af det antal af 12 st. gjutna jernkanoner om 12,83 Svenska decimaltums kaliber, som funnits nu och i närmaste framtid vara behöfligt för att med tidsenlig bestyckning förse Flottans Monitorer äfvensom de å sjöfästningarna vid Carlskrona anlagda bepansrade batterier, anser jag mig pligtig att i underdånighet tillstyrka Eders Kongl. Maj:t att, då för denna anskaffning någon tillgång icke förefinnes, de dertill erforderliga medel nu af Riksdagen äska såsom extra anslag, hvars belopp jag vid det förhållande att, enligt ofvanberörda kontrakt, priset för en kanon af ifrågavarande kaliber väl är betingadt till 15,000 R:dr, men styckebruksegaren deremot skyldig att derå för hvarje levererad och godkänd kanon vidkännas ett afdrag af 3,000 R:dr såsom afbetalning på det af honom erhållna förlagslånet, föreslår att, efter beräkning af 12,000 R:dr per kanon, bestämmas till 144,000 R:dr".

Angående anskaffning af projektiler till svåra kanoner.

"Derest, såsom jag hoppas, det till anskaffning af här förut omförmälda svåra kanoner behöfliga anslag beviljas, och beställning af dem alltså kommer att ega rum, blir nödigt, att samtidigt dermed äfven anskaffas de för deras bruk, i händelse af behof, erforderliga projektiler, beräknade för hvarje kanon till 100 st.; och hemställer jag derföre i underdånighet, att jemväl till denna anskaffning måtte beredas tillgång medelst extra anslag, som Eders Kongl. Maj:t torde vilja af Riksdagen nu likaledes begära och hvilket jag, på grund af erhållna kostnadsuppgifter, föreslår att bestämmas till 48,000 R:dr".

Angående anskaffning af tidsenliga gevär.

»Kammarladdningssystemets lämplighet i dess användning till krigsbruk å handgevären hade ganska länge varit mycket betviflad och var ännu omtvistad, då omsider den nyare tidens krigshändelser, såsom det vill synas, en gång för alla afgjorde striden till systemets förmån. I alla länder är man derföre ock redan sysselsatt med eller åtmnistone betänkt att tillämpa berörda system under

olika former på Arméernes och Marinernes handgevär, och det land, som under sådana omständigheter ville envist bibehålla den gamla beväpningen, skulle utan tvifvel löpa fara att i kommande strider, all tapperhet hos dess krigare oaktadt, duka under för bättre och mera tidsenligt rustade motståndare.»

»Med hänseende härtill och på det att, sedan Eders Kongl. Maj:t, efter inhemtande af det betänkande i ämnet, som af den nedsatta Gevärs-Kommittén snart lärer komma att afgifvas, hunnit bestämma hvilket eller hvilka slag af gevär böra för beväpnande af Sjöförsvarets trupper antagas och derför fastställt modeller, beställning enligt desamma af gevär i större mängd på en gång må genast kunna anbefallas och derigenom nedsättning i pris tillvägabringas, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t, för att hafva de härför nödiga medlen i beredskap, nu måtte af Riksdagen äska ett extra anslag af 150,000 R:dr, att användas till anskaffande af så stort antal fullt tidsenliga och för Sjöförsvarets trupper lämpliga handgevär jemte tillbehör och nödig ammunition, som för nämnda summa kan erhållas. Huru stort detta antal kan blifva, är beroende af den modells beskaffenhet, efter hvilken beställningen kommer att ske, och kan, då modellen ännu icke är fastställd, således ej heller närmare bestämmas; ett mindre antal än 1000 st. synes dock i hvarje fall icke böra ifrågakomma.»

Angående behofvet af skottlinie för Artilleriförsök m. m.

»Behofvet af en för prof- och försöksskjutning med kanoner af svår kaliber passande skottlinie eller skjutbana har blifvit alltmer kännbart i den mån fordringarna på groft Artilleri till bestyckande af krigsfartyg och fästningar stegrats samt i följd deraf kanoner af allt större kaliber och skottvidd måste anskaffas. Undersökningar för utseende af en skjutbana, som något så när motsvarade de af här ofvan anförda förhållanden betingade fordringarna på en sådan och kunde blifva gemensam för Landt- och Sjöförsvaret, hafva derföre ock tid efter annan blifvit anställda, men hittills med föga utsigt att lyckas. Emedlertid hafva åtgärder för att genom köp eller arrende förskaffa Kronan besittningen af en uppgifven, för ändamålet någorlunda lämplig plats och densamma derefter iordningställa helt nyligen blifvit anbefallda, och antingen nu dessa krönas med framgång, eller andra utvägar för det angifna behofvets afhjelpande måste vidtagas, föranledes deraf betydliga kostnader, för hvilkas bestridande tillgång saknas. Jag anser mig derföre böra underdånigst hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte för detta angelägna behof samt till nödigblifvande artilleriförsök nu af Riksdagen begära ett extra anslag af 36,000 R:dr, hvaraf någon del skulle, derest behållning nppstode, kunna afses till anställande af försök jemväl med undervattensminor.»

»För

»För öfrigt tillåter jag mig erinra derom, att alla nu ifrågasatta extra anslag, i afseende på hvilka sådant icke redan blifvit tillkännagifvet, äro påräknade att under loppet af år 1868 blifva tillgängliga.»

»Sedan sålunda mera omständligt redogjorts för de skäl, som bort förebringas till stöd för de i det föregående omförmälda dels anslagstillökningars och dels nya anslags äskande af den snart sammanträdande Riksdagen, utbeder jag mig att, till underlättande af öfversigten öfver anslagstillökningarna, få dem i ett sammanhang åter uppgifva i den ordning, hvari de böra dels under Hufvudtiteln och dels särskildt upptagas.»

»På nu gällande Riksstat finnes under Femte Hufvudtiteln till *årliga* eller *ständiga* utgifter anvisadt:

i penningar ..... R:mt R:dr	3,739,643: 60.	
» indelta räntor, efter markegång på förslag	81,510: —	
» oindelt spanmål, 59,623 kubikfot 2 kannor, förslagsvis à 2 R:dr kubikfoten	119,246: 40.	3,940,400: —
Härtill skulle nu komma att läggas följande belopp, nemligen:		
för att påskynda genomförandet af befäls- och underbefälspersonalens vid Sjöförsvaret nya organisation, till fyllnad i dess aflöningsanslag	44,900: —	
till aflöningsförbättring åt Kongl. Flottans Matros-Corps	20,805: —	
till årliga utgifter för en föreslagen Sjökrigsskola	21,470: —	
samt för summans jemnande	5: —	
att uppföras på förslagsanslaget till skrifmaterialier och expenser m. m. för Sjöförsvars-Departementets-Kansli-Expedition, tillhopa R:dr		7,180: —
genom tillägg hvaraf till Hufvudtitelns ofvan upptagna slutsumma denna skulle komma att uppgå till R:dr		4,027,580: —
men då, med anledning af Eders Kongl. Maj:ts Nådiga beslut om upphörande af den särskilda uppbörden vid Landsort, nuvarande anslaget på Hufvudtiteln till *Lots- och Fyrinrättningen* från 1868 års början kommer att minskas med		16,000: —
skulle, efter afdrag af detta belopp, Hufvudtitelns slutsumma blifva ..... R:dr		4,011,580: —

deraf på förslagsanslagen belöpa 187,430 R:da 5 öre; äfvensom vidare dels förberörda anslagstillökningar och dels den, i följd af mjöl- och sågqvarnsrän-

tornas upphörande, föreslagna reglering af ränteanslaget till *Båtsmansindelningen* skulle föranleda till här nedan upptagna jemkning af berördu slutsummas fördelntng på de särskilda kolumnerna å Hufvudtiteln, nemligen:

penningar	3,810,830:	08.
indelta räntor, efter markegång på förslag	81,423:	92.
oindelt spanmål, 59,663 kubikfot à 2 R:dr kubikfoten	119,326:	—
R:dr	4,011,580:	—

»Derest mina här förut i afseende på Sjöförsvarets *utomordentliga* behof gjorda framställningar af Eders Kongl. Maj:t i Nåder gillas, skulle vidare nu af Riksdagen äskas följande extra anslag, nemligen:

till nybyggnad af krigsfartyg att användas och redovisas i sammanhang med andra förut uppgifna, till samma ändamål afsedda tillgångar;	290,804:	—
» anskaffande af 12 st. gjutna jernkanoner om 12,83 Sv. decitums kaliber hvarvid förutsättes, att vid liqviden om denna kanonbeställning de styckebruksegaren genom kontrakt ålagda afbetalningar å det honom beviljade förlagslån få tagas med i beräkning;	144,000:	—
» anskaffning af projektiler för nyssberörde kanoner	48,000:	—
» anskaffande af tidsenliga handgevär jemte tillbehör och ammunition för Sjöförsvaret tillhörande trupper	150,000:	—
» bestridande af kostnaderna för dels anskaffning af lämplig skjutbana för grofva kanoner och dels artilleriförsök äfvensom försök med undervattensminor	36,000:	—
» utgifter för inredning af den föreslagna Sjökrigsskolans lokal samt anskaffning af undervisnings- och gymnastikinventarier för densamma, för en gång	20,000:	—
hvilka anslag alla borde under loppet af år 1868 blifva till-tillgängliga.		
tillhopa R:dr	688,804:	—»

»Derjemte skulle, i händelse af Nådigt bifall till hvad af mig blifvit föreslaget, på Riksstatens 9:de Hufvudtitel under rubriken »Amiralitets-Krigsmans-Kassan» uppföras säsom reservationsanslag nedannämnda för pensioneringen af Sjöförsvarets Embets- och Tjenstemän samt gemenskap behöfliga summor, nemligen:

för att fortfarande ej mindre sätta Amiralitets-Krigsmans-Kassan i stånd att till Sjöförsvarets Embets- och Tjenstemän samt betjente, som söka af-

sked, genast utgifva pensioner enligt de för Kassan nu gällande pensioneringsgrunder, än äfven utgöra tillgång till de dem tillförsäkrade fyllnadspensioners utbetalande ..... 72,000: —

samt för upprätthållande af den Sjöförsvarets gemenskap förunnade förbättrade pensionering ..... 40,000: — 112,000: —

äfvensom, enligt Eders Kongl. Maj:ts redan fattade Nådiga beslut, framställning till Riksdagen skulle göras om uppförande på Allmänna Indragningsstaten af dels 15,200 R:dr till aflönande af Officerare, som, i händelse nu framsäldt förslag till Konstruktions-Corpsens ombildning bifalles, kunna blifva öfvertalige, och dels 888 R:dr 75 öre till aflöning åt på indragning ställda 2:ne Medicinaldrängar vid Flottans station i Carlskrona och en Underläkare å Göthebörgs Depôt; och lärer underrättelse såväl härom, som om förberörda till uppförande på 9:de Hufvudtiteln föreslagna pensioneringsbidrag, få meddelas Chefen för Finans-Departementet för iakttagande deraf vid uppgörandet af förslag till reglering af utgifterna under Riksstatens 9:de Hufvudtitel; hvaremot Eders Kongl. Maj:t torde, uppä bemälde Departements-Chefs underdåniga föredragning, i Nåder besluta i afseende på fortfarandet af de anslag, som för Sjöförsvarets Pensionsinrättningar redan finnas pä nämnda Hufvudtitel uppförda.»

»Slutligen hemställer jag underdånigst, att här ofvan af mig åberopade utredningar och förslag, för så vidt de i Nåder gillas, må, till närmare upplysning om de begärda anslagen, varda till Riksdagens Stats-Utskott öfverlemnade.»

Uppå tillstyrkan af Stats-Rådets öfriga Ledamöter behagade Kongl. Maj:t till alla delar i Nåder bifalla hvad nu i afseende på regleringen af utgifterna under Riksstatens Femte Hufvudtitel och derå föreslagna anslagstillökning samt i öfrigt för Sjöförsvarets behof ifrågasatta anslag blifvit af Departements-Chefen i underdånighet hemsäldt; och skulle det om hvad Kongl. Maj:t sålunda nu härutinnan beslutat förda Protokoll Finans-Departementet meddelas, för att läggas till grund vid författandet af Kongl. Maj:ts Nädiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof, i hvad den komme att röra nämnde Hufvudtitel och Sjöförsvarets behof; hvarjemte de till detta statsregleringsärende hörande handlingar skulle till vederbörande Utskott öfverlemnas.

In fidem Protocolli:

L. Th. Neijber.

(angående Nionde Hufvudtiteln.)

Utdrag af Protokollet öfver Civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 4 Januari 1867.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
v. Ehrenheim.

Statsrådet Thulstrup anmäldes, på grund af företedt läkarebetyg, vara af sjukdom hindrad att tillstädeskomma.

Chefen för Civildepartementet, Statsrådet Lagerstråle, föredrog i underdånighet:

1:o.

En af Stuteriöfverstyrelsen, med underdånigt memorial den 12 nästlidne December, öfverlemnad skrift, hvaruti Chefen för Strömsholms Stuteri, Ståthållaren och Kommendören m. m. Carl Silnecker Silfverskiöld, under åberopande deraf att han, jemlikt hvad en bifogad tjensteförteckning utvisade, i 52 år varit i Statens tjenst anställd och derunder i 17 år bestridt chefsbefattningen vid nämnda stuteri, samt att han, som är född den 28 Januari 1800, vid den framskridna åldern af snart 67 år ansåge sig böra från sistnämnda befattning afgå, i underdånighet anhållit, att Kongl. Maj:t måtte vid afskedstagandet tilldela honom från allmänna indragningsstaten en årlig pension af 4,000 Riksdaler, såsom varande för hans utkomst under hans återstående lifstid särdeles behöflig; och har Stu-

teriöfverstyrelsen vid öfverlemnandet af berörda ansökning, med vitsordande, att sökanden genom sina insigter i hästväsendet väsendtligen bidragit till Strömsholms stuteris förkofran såväl genom en omtänksam förvaltning som genom den sakkännedom, hvarmed han vid särskilda tillfällen verkställt inköp af utländska hästar för Statens räkning, i underdånighet anfört, att billigheten syntes fordra, att hans bergning för framtiden blefve betryggad.

Enär likväl, enligt de upplysningar, Stuteriöfverstyrelsen inhemtat, rörande pensionsanstalten för tjenstemännen vid Strömsholms stuteri, denna pensionsinrättning, som den 21 Mars 1851 erhöll Kongl. Maj:ts nådiga stadfästelse, ännu ej vore i det skick, att pension till större belopp än högst 500 Riksdaler skulle derifrån kunna sökanden tilläggas, till följd hvaraf han, med redan innehafvande pension från Arméens pensionskassa, 900 Riksdaler, vid afskedstagandet icke kunde påräkna mer än 1,400 Riksdaler årligen, har Stuteriöfverstyrelsen ansett sig ega giltiga skäl att hemställa, det Kongl. Maj:t täcktes bereda Ståthållaren Silfverskiöld en pension af 2,600 Riksdaler vid afgång från befattningen såsom chef för meranämnda stuteri.

Statsrådet, som inhemtat, att Chefens för Strömsholms stuteri löneförmåner, enligt Kongl. Brefvet den 23 Februari 1858, utgöras af kontant lön 4,000 Riksdaler, men att derjemte följande förmåner in natura af honom tillgodonjutas, nemligen: 12 tunnor 16 kappar råg, 12 tunnor 16 kappar korn, 800 lispund hö, bete för 8 kor, 50 famnar ved samt rättighet till begagnande af en viss jordrymd, fiske och sjöfoder, tillstyrkte, att, med afseende å hvad sålunda förekommit, Kongl. Maj:t täcktes, i öfverensstämmelse med hvad Stuteri-öfverstyrelsen hemställt, medelst nådig Proposition föreslå Riksdagen, att sökanden, under hvars nitiska förvaltning Strömsholms stuteri blifvit på ett förtjenstfullt sätt handhafdt, måtte, efter erhållet afsked från sin befattning såsom chef för nämnda stuteriinrättning, få, utan minskning i den pension från Arméens pensionskassa, hvartill sökanden är berättigad, uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension utaf Tvåtusen sexhundra Riksdaler.

2:o.

En af Landtmäteristyrelsen uti underdånigt memorial den 5 sistlidne November öfverlemnad skrift, innefattande underdånig anhållan af

Kommissionslandtmätaren i Östergötlands län Carl Erik Öhrling att, då han i anseende till obotlig sjukdom vore urståndsatt att vidare tjenstgöra vid Landtmäteristaten och saknade alla utvägar till sitt och sin hustrus uppehälle, Kongl. Maj:t måtte till Riksdagen göra nådig framställning derom, att sökanden, oaktadt han ännu ej uppnått för erhållande af pension å allmänna indragningsstaten föreskrifvet antal lefnads- och tjensteår, måtte förklaras berättigad att vid afskedstagandet å nämnde indragningsstat undfå den för Kommissionslandtmätare bestämda pension af 900 Riksdaler; och inhemtades af handlingarne: att Öhrling är född den 10 Oktober 1813; att han den 23 Maj 1835 antogs till Landtmäteriauskultant; att han, på sätt bifogadt läkarebetyg innehölle, sedan fem år tillbaka lede af psychisk och fysisk förslappning, hvilken läkaren ansett härflyta från en sjukdom, som sökanden i tjensten sig ådragit och genom hvilken förslappning sökanden vore urståndsatt att sköta kommissionslandtmätaretjensten; samt att sökanden med hustru befunne sig i utblottadt tillstånd; varande af Landtmäteristyrelsen, under vitsordande att sökanden, innan hans sjuklighet börjat, varit särdeles verksam och duglig i sin tjenst, nådigt bifall å ansökningen tillstyrkt; och hade slutligen Statskontoret, hvars utlåtande häröfver blifvit infordradt, uti underdånig skrifvelse den 14 sistlidne November ansökningen förordat.

Med afseende å härvid förekomna ömmande omständigheter och det mindre betydande belopp, hvartill pensionen för Kommissionslandtmätare i allmänhet är bestämd tillstyrkte Statsrådet, att Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen göra nådig framställning derom, att Öhrling, ehuru endast 52 år gammal, må förklaras berättigad att vid afskedstagandet, å allmänna indragningsstaten uppbära pension till det för Kommissionslandtmätare bestämda belopp, eller Niohundra Riksdaler årligen.

3:o

Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes i Westerbottens län underdåniga skrifvelse den 24 sistlidne Oktober, hvaruti, med öfverlemnande af Länsmannens i Dorothea lappmarks församling Eleazar Rhéns underdåniga ansökning att, som han vid snart uppnådda 62 år vore, enligt bilagdt läkarebetyg, i anseende till försvagade kroppskrafter numera oförmögen att sköta länsmanstjensten, varda hos Riksdagen anmäld till erhållande för sin återstående lifstid af pension å allmänna indragningsstaten till belopp, motsvarande länsmanslönen, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, med

afseende derå att Rhén, som från år 1823 till 1849 bestridt länsmanstjenst i Dorothea och Wilhelmina församlingar och från sistnämnda år till 1863 endast i Dorothea socken, samt sålunda under 40 år utöfvat länsmanstjenst, sedan år 1863 varit och fortfarande vore af ålderdom och ansträngning i tjensten uti ett vidsträckt, vägar saknande distrikt urståndsatt att sin tjenst behörigen bestrida, desto hellre å ansökningen tillstyrkt bifall, som stor svårighet förefunnes att för den ringa del af lönen, som Rhén, utan att blottställa sig och sin familj för ekonomiskt obestånd kunde afstå, erhålla en lämplig vikarie, samt nödvändigt vore, att tjensten behörigen uppehölles; i anledning af hvilken ansökning Statskontoret den 14 sistlidne November afgifvit infordradt underdånigt utlåtande af innehåll att, ehuru sökanden, som i afseende å tjenstetid uppfyllt stadgade vilkor, ännu ej uppnått den för pensions erhållande bestämda lefnadsålder, Statskontoret likväl med hänseende till sökandens långvariga och, enligt hvad vederbörande intygat, oförvitliga tjenstgöring i ett mödosamt och ansträngande länsmansdistrikt, samt då sökanden alltsedan år 1863 varit af ålderdomssvaghet och öfveransträngning urståndsatt att sjelf sköta sin tjenst, hvilken i följd deraf sedan lång tid måste af vikarie uppehållas, jemväl ansett sig böra sökandens begäran till nådigt bifall förorda.

Med afseende å hvad sålunda förekommit hemställde Statsrådet i underdånighet, att Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig Proposition derom att Länsmannen Rhén må efter erhållet afsked från länsmansbeställningen, äfven om han då ej ännu uppnått 65 års ålder, få uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af pension med belopp, motsvarande länsmanslönen eller Sjuhundra Riksdaler.

4:o

En af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i St. Kopparbergs län, efter ansökning af Länsmannen i Söderbärkes bergslags härad af nämnda län, Johan Erik Wibelius, gjord underdånig framställning att, som bemälde Wibelius, vid numera upphunnen ålder af 70 år, för sjuklighet icke vidare kunde sköta sin tjenst samt derjemte med familj befunne sig i torftiga omständigheter, Kongl. Maj:t täcktes, utan afseende å det förhållande att Wibelius ännu icke uppnått det enligt författningarne erforderliga antal tjensteår, hos Riksdagen göra nådig framställning derom, att Wibelius vid afskeds erhållande må uppföras å Rikets allmänna indragningsstat till åtnjutande af pension, motsvarande länsmanslönen, 700 Riksdaler, jemte hyresersättningen 150 Riksdaler, tillhopa 850 Riksdaler, eller det mindre belopp, Kongl. Maj:t kunde finna godt bestämma.

Statskontoret, hvars utlåtande häröfver blifvit infordradt, hade uti skrifvelse den 3 sistlidne Oktober anfört att, då, på sätt af handlingarne inhemtades, Wibelius, som är född den 17 September 1796 och således öfver 70 år gammal, först den 4 Maj 1846 inträdt i statens tjenst, der han i oafbruten tjenstgöring endast tillbragt 18¾ år, Wibelius alltså i afseende å tjensteåren för närvarande icke vore författningsenligt berättigad till pension å allmänna indragningsstaten. Enär emellertid genom den underdåniga framställningen bilagde handlingar är vordet styrkt, dels att Wibelius vore till själs- och koppskrafter så försvagad, att han icke vidare förmådde sköta länsmanstjensten, dels ock att han till sitt och sin familjs uppehälle icke hade annan tillgång än inkomsten af tjensten, så och då obilligt syntes, att Wibelius, hvilken vore delegare i Civilstatens pensionsinrättning, men först efter en längre följd af år blefve berättigad till oafkortad pension från denna inrättning, skulle nödgas lemna sin tjenst med årligt understöd till det mindre belopp, som under nämnda förhållande, med afseende å hans oförmögenhet till vidare tjenstgöring, kunde från sagde inrättnings kassa erhållas, ansåge Statskontoret sig på grund häraf och i betraktande derå att Wibelius, enligt hvad handlingarne utvisade, städse fullgjort sina åligganden till allmänhetens och sina förmäns belåtenhet samt dessutom med hustru och en dotter, hvilka begge lida af svåra sjukdomskrämpor, befunne sig i torftiga omständigheter, böra i underdånighet tillstyrka, att Kongl. Maj:t täcktes till nästsammanträdande Riksdag göra nådig framställning derom, att Länsmannen Wibelius måtte, efter erhållet afsked från länsmansbefattningen, äfven om han då ännu ej uppnått föreskrifven tjenstålder, få uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande af pension med ett mot länsmanslönen svarande belopp af 700 Riksdaler årligen.

Statsrådet, som af handlingarne inhemtat, att Wibelius, under sin tjenstetid såsom Länsman, tid efter annan erhållit förordnanden att, ehuru på kortare tider, förestå så väl häradsskrifvare- som kronofogdetjensten inom det fögderi, der Wibelius är anställd, hemställde i underderdånighet, att Kongl. Maj:t, med afseende å de härvid förekommande bevekande omständigheter, täcktes, i öfverensstämmelse med hvad Statskontoret tillstyrkt, medelst nådig Proposition föreslå Riksdagen, att Wibelius, som uppnått en ålder af öfver 70 år, måtte, efter erhållet afsked, uppföras å allmänna indragningsstaten till åtnjutande under sin återstående lifstid af en länsmanslönen motsvarande årlig pension af Sjuhundra Riksdaler.

Hvad Statsrådet i förestående fyra mål i underdånighet tillstyrkt behagade Kongl. Maj:t i nåder bifalla; och skulle utdrag af protokollet derom Finansdepartementet meddelas, för att iakttagas vid förslaget till reglering af Nionde Hufvudtiteln.

Ex protocollo

Otto W. Seippel.

Utdrag af Protokollet öfver Civilärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 4 Januari **1867**.

Närvarande:

Hans Excellens, Herr Justitie-Statsministern, Friherre *De Geer*,
Hans Excellens, Herr Statsministern för Utrikes Ärendena, Grefve *Manderström*,
Statsråden: Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
v. Ehrenheim

Statsrådet *Thulstrup* anmäldes, på grund af företedt läkarebetyg, vara af sjukdom hindrad att tillstädeskomma.

Härefter föredrog Departementschefen, Statsrådet Lagerstråle, i ett sammanhang, de ärenden, hvilka vid uppgörande af förslaget till reglering af utgifterna under Riks-Statens Sjette Hufvudtitel borde tagas under öfvervägande, och anförde dervid beträffande:

1:o. Departementets Expedition.

Såsom årligt arfvode åt ett *biträde vid de kommunala ärendenas beredning och expedierande* beviljades, vid sednaste Riksdag, å extra stat ett belopp af 1,800 R:dr att från Riksgäldskontoret utgå; och då, på min underdåniga framställning, Eders Kongl. Maj:t den 27 Juli nästlidna år, med afseende å vigten deraf, att ett dylikt biträde, så fort ske kunde, komme i verksamhet, i nåder förordnat särskild tjensteman inom Expedi-

tionen att, såsom dylikt biträde, emot det bestämda arfvodet tjenstgöra, och samma biträde fortfarande är för ärendenas gång behöfligt, men det ännu torde vara för tidigt att bestämma, om anslaget erfordras såsom ständigt på ordinarie stat, hemställer jag i underdänighet, att af Riksdagen må i nåder äskas, det äfven nu, för samma ändamål, på extra stat enahanda belopp varder anvisadt med R:dr 1,800.

En bland Expeditionens tre Protokollssekreterare, Expeditionssekreteraren i Kongl. Maj:ts Kansli, Nathanael Martin Schönmeyr, har i det närmaste under fyra års tid, sedan den 9 Januari 1863, åtnjutit tjenstledighet på grund af iråkad sinnessjukdom, mot skyldighet att afstå en fjerdedel af sin innehafvande protokollssekreterarelön 3,500 R:dr för år räknadt. Då tjenstledighet sednast den 28 nästlidne December Schönmeyr tillsvidare beviljades, företeddes om honom läkarebetyg af följande innehåll:

»Att Expeditionssekreteraren Herr N. M. Schönmeyr, som, enligt hit ingånget betyg, tidtals sedan ungefär 22 år tillbaka lidit af sinnessjukdom och som i följd af sådana sjukdomsanfall blifvit intagen till vård härstädes, en gång under år 1864 och tvänne gånger under innevarande år, ännu är qvar härstädes och, ehuru förbättrad, dock ännu saknar förmåga att fullgöra sina tjensteåligganden, får jag härmed, enligt begäran, såväl på aflagd embetsed intyga, som ock med denna edeliga förpligtelse: så sannt Gud mig hjelpe till lif och själ, bekräfta. Stockholms hospital för sinnessjuke den 26 November 1866.

Wilh. Öhrström,
Öfverläkare.»

Enär föga utsigt torde förefinnas till det antagande, att Protokollssekreteraren Schönmeyr, som är född 1814, skall återvinna helsan, så att han utan fara för återfall kan åter inträda i tjenstgöring samt svårighet möter att, utan öfrige tjenstemäns obilliga betungande, under en längre följd af år uppehålla tjenstgöringen vid Schönmeyrs protokollssekreterarebefattning allenast mot den fjerdedel af lönen, som är disponibel, anser jag för min del vara af omständigheterna påkalladt, det ytterligare tillgång beredes, så att ett mot protokollssekreterarelönen svarande arfvode må kunna tilldelas den, som af Eders Kongl. Maj:t i nåder förordnas att befattningen förestå. Härigenom skulle åstadkommas en inom Expeditionen väl behöflig uppmuntran för de yngre tjenstemännen, enär i successionen

efter

efter den, som förordnades till Protokollssekreterare, uppflyttning, jemväl efter förordnande, komme att inom Kanslist- och Kopistgraderna ega rum, hvilket vore desto önskvärdare, som befordringarne inom Expeditionen icke kunna anses hafva gått hastigt, då, bland de lönlöse extra-ordinarie Kanslisterne, ingen varit såsom sådan anställd kortare tid än sex år och de äldre haft dylik anställning i elfva till tolf år. På dessa skäl vågar jag i underdånighet föreslå, att Eders Kongl. Maj:t ville till Riksdagen göra nådig framställning derom att, under den tid som Protokollssekreteraren Schönmeyr, på grund af sjuklighet, hindras att tjenstgöra och åtnjuter ledighet från sin protokollssekreterarebefattning, ett belopp, motsvarande tre fjerdedelar af hans lön, eller 2,625 R:dr, må från Allmänna Indragningsstaten årligen utgå såsom fyllnadsarfvode till den tjensteman, som af Kongl. Maj:t förordnas att ifrågavarande protokollssekreterarebefattning förestå; äfvensom att, för ändamålsenligt ordnande af tjenstgöringen inom Expeditionen redan innevarande år, nämnda arfvode, efter år räknadt, må få utgå med månaden näst efter den, i hvilken beslut i ämnet af Riksdagen fattas.

2:o. Rikets Ekonomiska Karteverk.

Vid sednaste Riksdag utvecklades fullständigt behofvet af ökadt anslag till detta karteverks fortsättande utöfver det å ordinarie stat uppförda belopp af 6,000 R:dr; och Rikets Ständer anvisade jemväl hvad Eders Kongl. Maj:t för nämnda ändamål äskade, såväl för arbetena i Norrbottens län som för öfriga arbeten inom landet. I öfverensstämmelse med hvad styresmannen för Rikets Ekonomiska Karteverk uti underdånigt memorial af den 30 November nästlidna år och Landshöfdingen i Norrbottens län i memorial af den 1 påföljande December begärt, får jag nu i underdånighet hemställa om framställning till Riksdagen att, i likhet med förra beslutet, Riksdagen måtte, utöfver det för Rikets Ekonomiska Karteverk å ordinarie stat uppförda belopp 6,000 R:dr, för samma ändamål bevilja ett extra statsanslag af 20,000 R:dr för arbetena inom Norrbottens län och 40,000 R:dr för öfrige arbetena eller sammanlagdt R:dr 60,000.

3:o. Öfver-Ståthållare-Embetet.

Sedan Eders Kongl. Maj:t, uti nådig Proposition af den 27 Oktober 1865, hos Rikets Ständer äskat, att Sekreteraren vid Öfver-Ståthållare-Embetet för Polisärenden O. B. Hult, såsom ersättning för minskning i påräknad inkomst af lösen för pass, till följd af Kongl. Förordningen den 21 September 1860, angående upphäfvande af skyldigheten för resande att vara med pass försedde, måtte förklaras berättigad att, för tiden från och med år 1863 och så länge han denna befattning innehade, å Allmänna Indragningsstaten årligen uppbära 1,471 R:dr eller det belopp, hvarmed passlösen årligen för nämnde tjensteman understigit medelbeloppet af samma lösen under åren 1855—1859, samt Rikets Ständer väl funnit billigheten påkalla, att Sekreteraren Hult för omförmälda förlust hölles skadeslös, men likväl ansett, att sådant borde kunna ske på lämpligare sätt än det då föreslagna, samt att vederbörande borde lemnas öppet att, efter frågans närmare utredning och om dervid befunnes, antingen att förevarande tjenstemans löneinkomster numera borde förhöjas eller att den honom tillskyndade förlust till någon väsendtligare del varit föranledd af förändringen i den inhemska lagstiftningen uti ifrågavarande hänseende, så att någon tillfällig ersättning vore af billighet påkallad, då göra den framställning, som kunde finnas vara af omständigheterne föranledd, så har Öfver-Ståthållare-Embetet uti underdånig skrifvelse den 13 Oktober sistlidna år hufvudsakligen anfört:

att dels af de utaf Öfver-Ståthållare-Embetet till Kongl. Maj:t vid hvarje års slut insända beräkningar öfver förhållandet med passlösen hos Embetet för åren 1863, 1864 och 1865 samt Sekreteraren Hults i sammanhang dermed framställda anspråk på ersättning för minskad inkomst af denna lösen och dels af en utaf Hult nu aflemnad, bestyrkt uppgift ur 1866 års passjournal sig visade, att Hult, hvars lön på stat är 2,400 R:dr och hvars sportelinkomst, utom den af passlösen, hvilken, år efter år, minskats så, att densamma, som 1856 uppgick till 3,866 R:dr 52 öre, beräknats för år 1866 att utgöra högst 600 R:dr, vore så obestämd och obetydlig, att den ej kunde tagas i beräkning, drabbats af en väsendtlig förlust i sina inkomster, hvadan rättvisa och billighet fordrade, att ersättning för den redan uppkomna förlusten honom bereddes, likasom ock, då de med tjensten förenade göromålen på sednare åren alltmer och mer ökats, det för tjenstens uppehållande för framtiden vore af högsta behof påkalladt, att inkomsterna i förhållande derefter ökades;

att Rikets Ständer tycktes äfven hafva omfattat denna åsigt och endast i fråga om sättet för ersättningens utgående hyst betänkligheter;

att, enär Rikets Ständer äfven ansett en närmare utredning af frågan nödig, Sekreteraren Hult till Öfver-Ståthållare-Embetet aflemnat en skriftlig, af bilagor åtföljd, framställning, deri Hult sökt utreda de förhållanden, hvilka på frågans rätta bedömande haft inflytande och, bland annat, dervid ådagalägga, att förändringen i den inhemska lagstiftningen rörande passväsendet förorsakat minskningen i passlösen och att i de flesta främmande länder befrielsen för Svenskar att medföra pass endast medgifvits såsom reciprocitet;

att Öfver-Ståthållare-Embetet vitsordade till alla delar hvad Hult i förrberörda skriftliga framställning anfört i afseende å beskaffenheten af hans tjenstgöring, öfverflyttandet till hans sekreteraretjenst af alla fattigvårdstvister och tillökningen i hans tjenstegöromål i allmänhet, beträffande hvilka omständigheter Hult anfört bland annat, att det s. k. Conceptdiarium, upptagande concepten till expedierade bref, utslag, utlåtanden m. m., utgörande år 1841, då Hult antogs till Sekreterare, endast 124 tätt skrifna ark, uppgick år 1865 till 304 sådana ark, omfattande 2,027 expeditioner, om hvilkas uppsättande Hult ålåge draga försorg; att han derförutan måste föra Diarium öfver inkomna mål och dervid ett särskildt Diarium öfver de s. k. fattigvårdsmålen, hvilka påkalla tidsödande utredning och betydande skriftvexling samt till antalet äro i stigande, så att de år 1865 utgjorde 172, och att Sekreteraren ovilkorligen hela året om, flere timmar, hvarje söcknedag måste vara till hands å embetsrummet för de kuranta göromålen och upplysningars meddelande, hvadan allt vidlyftigare och vigtigare måste lemnas till hemarbetet;

att med denna sekreteraretjenst företedde sig det ovanliga förhållandet, att, under det göromålen så ökats, att numera svårligen någon tid för Sekreteraren vore öfrig att genom annan sysselsättning bereda sig biförtjenst, inkomsterna vid tjensten allt mer och mer förminskats, så att för närvarande dessa nedgått till nära hälften af det belopp, hvilket de för tio år sedan utgjorde, och desamma numera på långt när icke motsvarade den tid och det arbete, som för tjenstens bestridande på ett tillfredsställande sätt måste tagas i anspråk, hvadan Öfver-Ståthållare-Embetet äfven långt före detta insett behofvet af ökadt löneanslag för denna tjenst, men uppskjutit med underdånig framställning härom, i afbidan på utgången af de utaf Hult för hvarje år från och med 1863 anmälda anspråk på ersättning för minskade sportler

att i frågan huruvida förlusten af passlösen varit beroende af den inhemska lagstiftningen det syntes otvifvelaktigt, att Förordningen den 21 September 1860, angående pass-skyldighetens upphäfvande här i riket, i väsendtlig mån föranledt den minskning i passlösen, som efter sistnämnda

år egt rum; hvarföre ock någon godtgörelse för den förlust, som Hult af sådan anledning måst vidkännas under de fyra år, hvarunder ersättning icke kommit honom till godo, eller åren 1863, 1864, 1865 och 1866, syntes icke böra honom förvägras;

att, beträffande beloppet af sådan godtgörelse, så, ehuru Sekreteraren Hult till sina gjorda framställningar att för sportelminskningen under dessa fyra år få åtnjuta ersättning efter samma grund, som följdes vid bestämmandet af den beviljade ersättningen för åren 1861 och 1862, destomindre saknat anledning, som, långt ifrån att hans tjenstegöromål under tiden minskats, desamma fortfarande och isynnerhet på sednare åren ökats, Öfver-Ståthållare-Embetet likväl ansåge sig, vid det förhållande att uti Kongl. Maj:ts till Rikets sednast församlade Ständer aflåtna nådiga Proposition om berättigande för Hult att, för tiden från och med år 1863 och så länge han sekreterarebefattningen innehade, å Allmänna Indragningsstaten årligen uppbära det belopp, hvarmed passlösen årligen för denna tjensteman understigit medelbeloppet af samma lösen under åren 1855—1859, eller 1,471 R:dr, icke lämpligen kunna i underdånighet föreslå den årliga ersättningen för omförmälda fyra år, eller åren 1863—1866, till högre belopp än det nyssnämnda, eller 1,471 R:dr;

att, hvad anginge det anslag, som för framtiden, eller från och med 1867, för sekreteraretjensten vid Öfver-Ståthållare-Embetet för Polisärenden erfordrades, så och på grund af hvad redan blifvit anmäldt i fråga om mängden och beskaffenheten af göromålen vid densamma, och då vid denna Sekreterare-expedition något biträde till diariiföringen och smärre expeditioners uppsättning icke vore anställdt, utan äfven dessa göromål nu måste af sekreteraren sjelf besörjas, på bekostnad af tid, som för vidlyftigare ärendens utarbetning och mera maktpåliggande göromål i allmänhet vore för Sekreteraren behöflig, Öfver-Ståthållare-Embetet ansåge det vara för sekreteraretjenstens vederbörliga upprätthållande oundgängligen nödigt, icke allenast att sekreterarelönen, som nu är 2,400 R:dr, höjdes till samma belopp, som lönen för Sekreteraren i Öfver-Ståthållare-Embetets Kansli, eller till 3,500 R:dr, utan ock att, i likhet med hvad för Sekreterare-expeditionen i Öfver-Ståthållare-Embetets Kansli är beviljadt, ett särskildt anslag af 1,000 R:dr årligen ställdes till Öfver-Ståthållare-Embetets disposition för befrämjande af ärendenas gång vid förstnämnda Sekreterare-expedition;

att Öfver-Ståthållare-Embetet således i underdånighet anhölle, det Kongl. Maj:t täcktes till först sammanträdande Riksdag framställa nådig Proposition dels derom, att ersättning till Sekreteraren Hult för den honom i ofvan omförmälda hänseende förorsakade förlust i sportelinkomst vid

hans innehafvande sekreteraretjenst hos Öfver-Ståthållare-Embetet för Polisärenden måtte för hvartdera af åren 1863, 1864, 1865 och 1866 honom beviljas med 1,471 R:dr, eller för dessa fyra år med sammanlagdt 5,884 R:dr, samt dels derom, att från och med år 1867 måtte anslås såsom tillökning i nuvarande, till 2,400 R:dr bestämda lönen för Sekreteraren hos Öfver-Ståthållare-Embetet för Polisärenden, ett årligt belopp af 1,100 R:dr, så att lönen derigenom blefve höjd till 3,500 R:dr, äfvensom ock ett årligt belopp af 1,000 R:dr, ställdt till Öfver-Ståthållare-Embetets disposition för befrämjandet af ärendenas gång vid ifrågavarande Sekreterare-expedition; i följd hvaraf, om framställningen rörande dessa två anslag vunne bifall, statsanslaget till Polisen, som, enligt nådiga Brefvet den 23 Februari 1838, nu utgår med 28,100 R:dr årligen, borde i förhållande dertill ökas.

Enär den för ifrågavarande sekreteraretjenst bestämda nuvarande lön 2,400 R:dr, med afseende å dermed förenade göromåls beskaffenhet och omfattning, icke kan anses tillräcklig, sedan den betydande extra inkomsten af passlösen år efter år nedgått och troligen äfven framgent kommer att minskas, synes billigheten fordra, att Sekreteraren Hult tillerkännes ersättning, åtminstone för någon del af de förlorade sportelinkomsterna, intilldess nödig förhöjning i sekreterarelönen varder beviljad; äfvensom jag instämmer i Öfver-Ståthållare-Embetets framställning om behofvet af en dylik förhöjning för framtiden och af anvisandet till bemälde Embetes disposition af enahanda belopp för befrämjande af ärendenas gång inom Sekreterare-expeditionen för Polisärenden, som vid sednaste Riksdag beviljades för samma ändamål inom Sekreterare-expeditionen af Öfver-Ståthållare-Embetets Kansli. Då emedlertid hos Riksdagen icke torde böra äskas anslag för den förflutna tiden, eller för det nu löpande året, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte dels i nåder anbefalla Statskontoret att till Sekreteraren Hult, såsom ersättning för mistad passlösen för åren 1863—1866, af Sjette Hufvudtitelns allmänna besparingar utbetala det i Eders Kongl. Maj:ts Proposition till sednaste Riksdag föreslagna belopp af 1,471 R:dr för hvarje år, eller tillhopa 5,884 R:dr, äfvensom att vid innevarande års slut, om Sekreteraren Hult då fortfarande innehar sin befattning, likaledes af nämnda besparingar utgifva för år 1867 förstnämnde belopp; dels ock föreslå Riksdagen att å ordinarie stat anvisa:

Förhöjning i lönen för Sekreteraren hos Öfver-Ståthållare-Embetet för Polisärenden . . . . . R:dr 1,100.

För befrämjande af ärendenas gång inom nämnde Sekreterare-expedition, till Öfver-Ståthållare-Embetets disposition . » 1,000.

Summa R:dr 2,100.

4:o. Landsstaterna i länen.

Redan under loppet af sistlidna Riksdag inkommo Kammarkollegium och Statskontoret med underdånigt förslag till definitiv löneregleringen för Landsstatens tjenstemän; men då berörda förslag innefattade jemväl framställning om sådan förändring i nu gällande grunder för Landsstatstjenstemännens aflöning, att alla de till en del af dem, såsom Landskamererare, Landträntmästare, Kronofogdar och Häradsskrifvare nu utgående provisioner af stämpelpappers-, bränvinstillverknings-, minuthandels- och utskänknings-, möteskostnads-, salpeter-, båtsmansrote- och hästvakans-, tidningsstämplings- och testamentsbevillningsmedel samt arfvoden utaf fångvårdsmedel och af allmänna bevillningen, äfvensom remisslage vid leverering af stats- och andra allmänna medel, skulle upphöra, och i stället för Landskamererare och Landträntmästare till siffran bestämda arfvoden, efter föreslagen klassifikation, i tre klasser, samt för Kronofogdar och Häradsskrifvare löneförhöjningar till belopp, motsvarande dem, hvartill extra inkomsterne i nu gällande lönestat äro beräknade, i förening med särskildt anslag till skrifvarebiträde, fastställas; men frågan om en sådan, i desse tjenstemäns aflöning djupt ingripande och för flere bland dem till minskning i inkomster ledande förändring icke ansågs böra afgöras, innan Läns-Styrelserne, som voro närmast i tillfälle att bedöma de olika aflöningssättens företräden, fått deröfver afgifva yttranden, behagade Eders Kongl. Maj:t den 2 Februari nästlidna år i nåder besluta, att någon framställning till Rikets då församlade Ständer i förevarande ämne icke komme att aflåtas, utan skulle Kammarkollegii och Statskontorets ifrågavarande utlåtande tryckas och till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i länen öfversändas, med befallning att, i anledning af deri framställda förslag, med underdåniga yttranden till Kongl. Maj:t inkomma.

Derjemte och enär, i sammanhang med regleringen af öfrige Landsstatstjenstemäns löneförmåner, Kongl. Maj:t äfven fann böra komma under öfvervägande, huruvida icke åtgärd lämpligen borde vidtagas för att, med

afseende å de inom olika län för Landssekreterarne förekommande, till beloppen betydligt olika, extra inkomster af expeditionslösen, m. m., bestämma en fördelning, mera än den nuvarande derefter lämpad, af lönebidragen till Landssekreterarne från Statsverket, föreskref Eders Kongl. Maj:t i nåder, att Länsstyrelserne, med ledning af vederbörandes uppgifter, skulle tillika inkomma med utredning, för de sednaste fem åren, af å ena sidan beloppet utaf de Landssekreterarne för hvarje år tillfallna extra inkomster och, å den andra, beloppet af de utgifter, som för göromålens gång tilläfventyrs blifvit af desse tjenstemän bestridde utöfver den aflöning på stat, som är underlydande tjenstemän vid Landskanslien tillagd; hvarjemte Eders Kongl. Maj:t förordnade, att de Landssekreterare, som derefter blefve i nåder utnämnde, skulle vara pligtige att underkasta sig den reglering af löneförmånerne vid tjensten, som framdeles kunde blifva fastställd.

De sålunda infordrade yttrandena från Länsstyrelserna hafva ännu icke fullständigt inkommit; och då i allt fall vid innevarande Riksdag så betydliga anslag till försvarsverket tagas i anspråk, att andra, mindre trängande behof, som afse löneförbättringar, torde böra stå tillbaka; så och ehuru vissa delar af löneregleringen såsom angående ifrågasatt förhöjning i Länsmännens och tjenstemännens vid Landskanslien och Landskontoren löneförmåner skulle, oberoende af förslaget om indragning af provisioner och extra inkomster för andra landsstatstjenstemän kunna behandlas, anser jag mig likväl nu böra inskränka min underdåniga framställning i detta afseende till allenast väckta frågor om ökad fögderibetjening inom vissa län, jemte några, dels af Statskontoret anmälda, dels eljest förekomna, anslagsbehof. Jag bör härvid icke underlåta att erinra derom, att Eders Kongl. Maj:t, för att möjligen bereda en besparing i utgifter för löner till Kronofogdar och Häradsskrifvare inom de län, der en minskning i deras antal ansetts möjlig, genom beslut den 9 nästlidne November i nåder förordnat, att, enär fögderierna i Stockholms, Upsala och Westmanlands län, hvilka till antalet äro flera inom hvartdera länet än dervarande domsagor, i förhållande till andra län hade ringare folkmängd och obetydligt område, samt då ändamålsenligt syntes vara, att fögderierna, der hinder af andra förhållanden icke mötte, ordnades till lika omfång med domsagorna, Länsstyrelserna i nämnda tre län skulle hvar för sitt län afgifva yttrande huruvida icke, för en sådan anordning, indragning af landsstatstjenster kunde i mån af nuvarande innehafvares afgång lämpligen ega rum, äfvensom i sådant afseende inkomma med förslag till fögderiernas reglering; i sammanhang hvarmed Kongl. Maj:t tillika i nåder förklarat,

att någon åtgärd icke finge för återbesättande af ledigblifna kronofogdetjensten i Strömsholms fögderi vidtagas innan vidare yttrande blifvit af Kongl. Maj:t i nåder meddeladt. Ännu har dock denna fråga icke hunnit erhålla den utredning, att densamma kunnat Eders Kongl. Maj:ts nådiga afgörande underställas.

De framställningar om ökad fögderibetjening, hvarå jag här ofvan syftat, äro följande:

Uti underdånig skrifvelse af den 24 Juli 1865 har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Vesternorrlands län hos Eders Kongl. Maj:t gjort framställning, att Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen aflåta nådig Proposition om beviljande af anslag till löner för ännu en Kronofogde och en Häradsskrifvare inom nämnda län med station inom öfre delen af Södra Ångermanland, som sålunda skulle komma att delas i två särskilda fögderier, af hvilka det ena, under benämning af Södra Ångermanlands öfra fögderi, skulle omfatta Sollefteå och Ramsele härader med 14 socknar, och det andra, under namn af Södra Ångermanlands nedra fögderi, utgöras af Säbrå, Gudmundrå, Botheå och Nora härader med 18 socknar. Till stöd för denna anhållan har E. K. M. Bef:de hufvudsakligen andragit: att Södra Ångermanlands fögderi för närvarande eger en areal af mer än 2,073,555 tunnland eller 91,755 qvadratmil, och att fögderiet i afseende på arealen är större än hvart och ett af 12 bland rikets län; — att folkökningen inom Sollefteå och Ramsele härader under de sista tjugo åren tilltagit med mer än 50 procent, så att folkmängden 1864 utgjorde 41,740 personer; — att berörda häraders hemmanstal, som år 1844 utgjorde något öfver 198 mantal, för närvarande uppgår till 228; — att nybyggenas antal inom samma härader är i stark tillväxt, så att de särskilda åboernas antal utgör omkring 500; — att under närvarande förhållanden åtgår för de årliga mantals- och skattskrifningarne inom fögderiet, för taxeringsförrättningarne och för kronouppbörden mer än en tredjedel af året, under hvilken tid Kronofogdens och Häradsskrifvarens kontor hållas stängda, så framt icke andra personer förordnas att under tiden ombesörja expeditionerna; — att till följd af fögderiets betydliga utsträckning ofta nog flera veckor åtgingo för verkställande af åtskilliga andra inom fögderiet förefallande, Kronofogden och Häradsskrifvaren tillkommande göromål; — att skäliga klagomål icke sällan försports deröfver att, då enskilde personer i högst vigtiga angelägenheter företagit resor till Kronofogde eller Häradsskrifvare, desse befunnit sig på tjensteförrättningar 20 à 30 mil från sina bostäder; — att genom fögderiets delning icke allenast ofvan antydda olägenheter skulle i hufvudsaklig mån afhjelpas, utan äfven högst väsentliga fördelar för det allmänna vinnas och bland dessa den icke minst vigtiga

af

af en noggrannare tillsyn öfver det stora antalet nybyggesinnehafvares åligganden i afseende å lägenheternas bebyggande och uppodling, än som under närvarande förhållanden skäligen kunnat fordras, samt att i en sådan ort, som den förevarande, det icke vore af ringa vigt för odlingens framgång, att åtminstone tjenstemän finnas, hos hvilka man kunde förutsätta den grad af bildning och pligtkänsla, att de, som vanligen af omständigheterna tvingas att för sin subsistens sjelfve idka jordbruk, skulle komma att genom råd och upplysningar samt sträng kontroll utöfva inflytande på nybyggaren till enskildt gagn och fromma för det allmänna.

Kammarkollegium och Statskontoret, som infordradt utlåtande i ämnet afgifvit, hafva, med afseende å de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anförda omständigheter och särdeles den betydliga utveckling, hvari den öfre delen af Södra Ångermanlands fögderi sig befinner, i underdånighet tillstyrkt nådigt bifall till hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i förevarande ämne hemställt.

Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Norrbottens län har uti underdånig skrifvelse den 27 Juli 1865 gjort framställning om delning af Luleå fögderi samt att för detta ändamål nådig Proposition måtte till Riksdagen aflåtas om anslag till aflöning för ytterligare en Kronofogde och en Häradsskrifvare i länet. Till stöd för denna framställning har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande åberopat dels det oproportionerliga förhållandet, att Luleå fögderi, med en folkmängd af 32,251 invånare, omfattar en areal af 288 qvadratmil under det att Kalix fögderi, med en folkmängd af 19,104 invånare, omsluter 395 qvadratmil, dels det olämpliga läge, som de till hvarje fögderi hörande kommuner intaga till det hela, i det att Arvidsjaurs och Arjeplougs lappmarker äro belägna inom Piteå floddal, men höra till Luleå fögderi, samt att Jockmocks lappmark, hörande till Kalix fögderi, är belägen inom Luleå floddal; och har, för afhjelpande af de olägenheter, som häraf uppkomma både för befolkningen och Kronofogden, vid uppfyllandet af hans göromål, samt, enär hindren och omvägarne icke kunde afhjelpas genom en blott förändrad indelning af fögderierna, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i underdånigket hemställt, att samma fögderi måtte delas i två, så att det ena, under benämning af Piteå fögderi, komme att omfatta Piteå socken samt Arvidsjaurs och Arjeplougs lappmarker, och det andra Öfver- och Neder-Luleå socknar jemte Jockmocks lappmark, som skulle afskiljas från Kalix fögderi, genom hvilken delning länets fögderier komma att förläggas inom sina naturliga gränser samt bringas till närmaste lika folkmängd och areal på följande sätt:

Piteå	17,149	invånare	253	qv.-mil.
Luleå	16,909	»	192	»
Kalix	17,297	»	238	»
Torneå	15,713	»	241	»
Summa	67,068	invånare	924	qv.-mil.

Uti häröfver afgifvet infordradt underdånigt utlåtande har Kammarkollegium och Statskontoret på de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anförda skäl tillstyrkt nådigt bifall till förevarande underdåniga framställning.

Uti underdånig skrifvelse af den 28 November år 1865 har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Wermlands län gjort framställning derom, att Söder-Sysslets fögderi, som nu består af Nordmarks, Gillbergs och Näs härader, måtte fördelas i två särskilda fögderier, det ena, innefattande Näs och Gillbergs härader, under oförändrad benämning af Söder-Sysslets, och det andra, innefattande Nordmarks härad, under benämning af Nordmarkens fögderi, samt att för sådan reglering Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen göra framställning om anvisande dels af nya löneanslag för ytterligare en Kronofogde och en Häradsskrifvare inom länet, dels ock, enär bohemman för desse tjenstemän icke funnes att tillgå, af hyresersättning till enahanda belopp, som bestås andra Kronofogdar och Häradsskrifvare, hvilka vore i saknad af boställen.

Till stöd för detta förslag har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hufvudsakligen anfört, att Söder-Sysslets fögderi, med sin nuvarande sammansättning, omfattade en areal af 676,491 tunnland, deraf på Nordmarks härad belöpte 345,756 tunnland, och vid 1864 års slut hade en folkmängd af 58,068 personer, hvaraf 24,275 tillhörde sistnämnda härad samt 33,793 Gillbergs och Näs härader; att Kronofogden derstädes svårligen kunde medhinna sina mångfaldiga åligganden, helst kronouppbörden, hvilken samma år uppgick till 100,777 R:dr 4 öre, vore förenad med särskilda svårigheter i anseende till dels ortens fattigdom, dels ock en vanlig underlåtenhet af befolkningen, synnerligen inom Nordmarks härad, att vid uppbördsstämmorna erlägga sina utskylder; att äfven för Häradsskrifvaren tjenstgöringen vore icke mindre betungande, så att två och stundom tre biträden måste af honom bekostas; att fögderiets delning länge varit önskad inom orten; samt att, efter förhållandena vid 1862 års slut, Wermlands län med 252,000 invånare hade mindre antal fögderier än flera andra uppgifna län med till en del betydligt mindre folkmängd; och har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande tillika bifogat yttranden i ämnet af förre Kronofogden i fögderiet, Assessoren A. H. Lagerlöf, samt Häradsskrifvaren derstädes G. Odhelius, hvilka sammanstämt i att anse ifrågakomna delning synnerligen behöflig.

Öfver denna framställning hafva Kammarkollegium och Statskontoret under den 2 Februari 1866 afgifvit utlåtande; och hafva bemälda Kollegier dervid

anfört, att, som Söder-Sysslets fögderi vore det mest omfattande med hänsigt till socknarnes och hemmanens antal, gjorde denna omständighet, i förening med sistnämnda fögderis långsträckta läge, från Norska gränsen ned till sjön Wenern, och betydliga folkmängd af mera än 58,000 personer, behöfligt, att det delades, såvida kronofogde- och häradsskrifvaregöromålen skulle kunna nöjaktigt skötas; att en sådan delning icke kunde verkställas på lämpligare sätt, än Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande ansett, och, enligt Kollegiernas tanke, skulle denna åtgärd, om den nu företoges, icke behöfva rubbas, äfven om förändrad reglering af de andra fögderierna framdeles komme i fråga, enär Nordmarks härad, omfattande elfva socknar med 206 $^{11}/_{24}$ mantal och en befolkning af mera än 24,000 personer, vore genom sitt läge, utefter gränsen mot Norge, och i söder stötande till Dalsland, icke lämpligt att delvis eller i sin helhet sammanläggas med något annat fögderi inom länet, utan syntes böra blifva ett eget sådant, der uppbördsförvaltningen redan måste finna tillräcklig sysselsättning, samt att Näs och Gillbergs härader, inom hvilka såväl kronofogdebostället 1 mantal N:o 1 Norra Klocklanda i Bro socken, som häradskrifvarebostället ½ mantal N:o 1 Ökna i Gillberga socken hade sitt läge, bestå af tillsammans 17 socknar med 394 $^{19}/_{24}$ mantal och nära 34,000 invånare, samt bilda ett i det hela välbeläget område för en uppbördsförvaltning, utan att gerna kunna delas eller införlifvas med annat distrikt; samt slutligen att, då Söder-Sysslet vore egen domsaga samt Näs och Gillbergs härader utgöra hvar sitt länsmansdistrikt och Nordmarks härad för sig är indeladt i två sådana, dessa omständigheter äfven gjorde den ifrågaställda delningen lättare att åstadkomma.

På dessa förenade skäl hafva Kammarkollegium och Statskontoret ansett sig böra i underdånighet tillstyrka, att, såsom Eders Kongl. Maj:ts Befallnings hafvande föreslagit, Söder-Sysslets fögderi måtte delas i två, det ena, omfattande Näs och Gillbergs härader, under förra benämningen af Söder-Sysslet med nuvarande boställen och löner för Kronofogden och Häradsskrifvaren, samt det andra, bestående af Nordmarks härad, under namn af Nordmarks fögderi, uti hvilket nya tjenstemän skulle anställas, och att för sådant ändamål å ordinarie stat måtte anvisas erforderliga löner jemte hyresersättningar åt en Kronofogde och en Häradsskrifvare.

Uti nådigt bref den 13 April innevarande år har, med afseende å Läckö lediga fögderis stora omfattning och folkrikhet samt då inom Skaraborgs län äfven andra fögderier funnes af den betydenhet, att en förändring af fögderiindelningen i länet syntes med skäl kunna ifrågasättas, helst om regleringen, sedan domsagornas områden inom länet numera blifvit bestämda, kunde ske

sålunda, att fögderier och domsagor blefvo till deras omfattning lika, Eders Kongl. Maj:t anbefallt Sin Befallningshafvande att med utredning i detta ämne till Eders Kongl. Maj:t inkomma och dervid meddela yttrande, huruvida och under hvilka vilkor fögderiernas indelning efter ofvan angifna grund kunde anses önskvärd samt förslag i sådant fall dervid afgifva.

Till åtlydnad häraf har, med öfverlemnande af underdåniga yttranden utaf Kronofogdarne och Häradsskrifvarne i Skara och Höjentorps samt Häradsskrifvarne i Läckö fögderier, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande uti memorial den 23 sistlidne Maj gjort framställning derom att, jemte det Norra och Södra Wadsbo samt Wartofta fögderier, hvilka utgöra egna domsagor, bibehöllos oförändrade, länets tre öfriga fögderier, nämligen Läckö, Skara och Höjentorps, fördelades i fyra fögderier sålunda, att Walle härad, som för närvarande tillhör Höjentorps, förenas med Skara fögderi, samt Laske och Kinne härader, som tillhöra Skara nuvarande fögderi, tilläggas, Laske härad det nya fögderi, som skulle bildas af detta härad och södra delen af Läckö nuvarande fögderi, samt Kinne härad åter det nya fögderi, som skulle utgöras deraf och återstående delen af Läckö fögderi.

Såsom skäl för denna omreglering af Skara, Höjentorps och Läckö fögderier har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande hufvudsakligen anfört, att desamma såväl i anseende till skötandet af uppbördsförvaltningen derstädes, som ock i förhållande till länets öfriga fögderier vore till sin omfattning och indelning alltför stora och olämpliga, att väsendtliga olägenheter numera jemväl uppstodo deraf, att hvartdera af dessa tre fögderier tillhörde olika domsagor, samt att lämpligare grund till förändrad indelning för närvarande ej kunde åstadkommas, än om fögderierna och domsagorna blefvo till omfattning lika, helst vid sådant förhållande samtliga fögderierna skulle blifva till hemmantal, folkmängd och beskaffenhet i öfrigt hvarandra i det närmaste lika; och skulle, enligt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes förslag, *Kåkinds och Gudhems härader* alltså bilda ett fögderi under namn af **Höjentorps**; *Skånings, Wilske och Walle härader* ett, benämndt **Skara**; *Barne, Åse, Wiste och Laske härader* ett, kalladt **Barne**; samt *Kinnefjerdings, Kållands och Kinne härader* ett fögderi under namn af **Lidköpings**.

Beträffande åter sättet för verkställande af ifrågavarande omreglering, har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande yttrat, att, ehuru, i anseende till Kronofogdens och Häradsskrifvarens i Skara fögderi bestridande att låta fögderiindelningen vinna tillämpning redan under deras tjenstetid, densamma icke syntes kunna fullständigt genomföras förr än bemälde Kronofogde och Häradsskrifvare från sina tjenster afgått, Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande likväl, enär den nya fögderi-indelningen redan under nuvarande förhållanden torde böra verkställas så långt ske kunde, ansåge sig böra hemställa, huruvida icke Krono-

fogde kunde omedelbart i nåder tillsättas åtminstone uti ett af de fögderier, som skulle benämnas Barne och Lidköpings fögderier, med rättighet för den tillsatte att framdeles, sedan såväl Kronofogden som Häradsskrifvaren i Skara fögderi afgått från deras tjenster, såsom fyllnad erhålla det härad, som enligt den nya indelningen skulle honom tillkomma, hvaremot en kronofogde- och häradsskrifvaretjenst kunde genom förordnande upprätthållas intilldess löner blifvit anslagna åt ytterligare en Kronofogde och Häradsskrifvare i länet, då samma tjenster kunde i vanlig ordning tillsättas.

Uti häröfver afgifvet utlåtande af den 30 sistlidne November hafva Kammarkollegium och Statskontoret, jemte tillkännagifvande, att, enligt Statistiska Centralbyråns uppgifter, Skara, Höjentorps och Läckö fögderier äro till folknummern större, än flertalet öfriga fögderier i Riket, anfört, det Kollegierna, på de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anförda skäl och då den föreslagna regleringen ej kommer att förändra länets ecclesiastika indelning, tillstyrkte nådigt bifall dertill, hvarvid dock Kollegierna, till undvikande deraf att tillförordnade tjenstemän skulle upprätthålla kronofogde- och häradsskrifvaretjensten i det nya fögderiet, och enär medel till deras aflönande saknades, hemställt, att, först då löner blifvit i behörig ordning anslagna åt en ytterligare Kronofogde och Häradsskrifvare i länet, Läckö fögderi fördelas sålunda, att Barne, Åse och Wiste härader med 28,209 invånare under namn af Barne komme att bilda ett fögderi, samt Kinnefjerdings och Kållands härader med 22,916 invånare under benämning Lidköpings fögderi ett annat, äfvensom att nådig föreskrift meddelas, att, vid Kronofogdens och Häradsskrifvarens i Skara fögderi afgång från deras tjenster, Laske härad skall tilläggas Barne fögderi och Kinne härad Lidköpings fögderi, samt Walle härad frångå Höjentorps och förenas med återstående delen af Skara fögderi: och hafva Kollegierna, i händelse af nådigt bifall härtill, i underdånighet föreslagit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes aflåta nådig Proposition till Riksdagen om uppförande å stat af nya löner åt ytterligare en Kronofogde med 2,500 R:dr och en Häradsskrifvare med 2,000 R:dr, jemte 300 R:dr åt dem hvardera såsom hyresersättning.

Uti skrifvelse den 26 sistlidne Oktober har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Westerbottens län gjort underdånig framställning derom, att Norsjö socken och Jörns kapellförsamling, hvilka för närvarande utgör aett gemensamt länsmansdistrikt, med station för Länsmannen vid Norsjö kyrka, måtte fördelas i tvänne, samt, för detta ändamål, till Riksdagen aflåtas nådig Proposition om anslag till lön för en särskild Länsman i Jörns kapellförsamling; och har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande såsom skäl härför an-

fört, att folkmängden, som uppginge i Norsjö till närmare 2,500 och i Jörn till minst 1,700 personer, i denna sednare församling vore fördelad på en yta af 20 à 25 qvadratmil; — att från allmänna landsvägen vid Skellefteå kyrka väl funnes allmän väg både till Norsjö kyrka på 8 och till Jörns kyrka på 5½ mils afstånd, men att emellan Norsjö och Jörns 4½ à 5 mil från hvarandra belägna kyrkor väg icke vore anlagd och ej heller torde blifva det förr än i en aflägsen framtid, så att, då Länsmannen i Norsjö för göromål i tjensten skulle besöka Jörn, under det marken vore bar, han måste först resa ned till Skellefteå 8 mil och vidare derifrån till Jörn 5½ mil, således sammanlagdt 13½ mil; samt att häraf vore en gifven följd, att Länsmannen i Norsjö svårligen kunde med bästa vilja på ett tillfredsställande sätt fullgöra sina tjensteåligganden, äfvensom att kostnaden för hans resor till Jörn blefve ganska betydlig, utom andra olägenheter.

Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Kammar-kollegium och Statskontor hafva i häröfver afgifvet utlåtande, jemte tillkännagifvande att, enligt 1864 års mantals- och skattskrifningslängder, hemmantalet utgör i Norsjö $16\frac{91}{256}$ mantal med en folkmängd af 2,242 personer och i Jörns kapellförsamling $11\frac{2269}{3840}$ mantal med 1,622 personer, på de af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anförda skäl i underdånighet tillstyrkt nådigt bifall till förevarande framställning, samt att Eders Kongl. Maj:t alltså täcktes till Riksdagen aflåta nådig Proposition om uppförande å stat af 700 R:dr såsom lön för en särskild ny Länsman i Jörns kapellförsamling, jemte 150 R:dr i hyresersättning.

Uti underdånig skrifvelse den 28 Juli sistlidna år har Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Elfsborgs län i underdånighet hemställt, att Kullings härad, hvilket för närvarande utgör ett länsmansdistrikt, måtte, i anseende till dels den betydliga folkmängden derstädes, utgörande 18,200 invånare, då deremot hvarje af de öfriga länsmansdistrikten i länet innehölle omkring 10,000 invånare, dels den ökade rörelse, som uppstode derigenom att vestra stambanan till en längd af nära tre mil genomginge häradet och hvilket framkallat handelsplatser vid åtskilliga stationer, — få fördelas i tvänne länsmansdistrikt, hvaraf det ena skulle bestå af Herrljunga, Algustorps och Lena pastorater, innefattande Herrljunga, Tarsleds, Remmeneds, Föleneds, Eggvena, Algustorps, Häreneds, Sköfde, Bråtensby, Landa, Tunebergs, Lena, Bergstena, Fullestads och Långeneds socknar med en folkmängd af 10,000 personer, och det andra, omfattande Hools och Alingsås pastorater, bestå af Hools, Siene, Horla, Alingsås landsförsamling, Rödeneds, Bälinge, Ödenäs och Hemsjö socknar samt Norska Skogsbygds socken, hvilken i ecclesiastikt hänseende tillhör Norunga pastorat i

*

Gäseneds härad med 8,200 invånare, samt att, då nuvarande länsmansbostället i Kullings härad, Hjelmsled, låge inom förstnämnda distrikt, men inom det andra någon till boställe lämplig kronolägenhet ej funnes, 700 R:dr såsom lön och 150 R:dr i hyresersättning måtte för den blifvande nye Länsmannen få i staten för Elfsborgs län upptagas.

Kammarkollegium och Statskontoret, som häröfver blifvit hörda, hafva, på grund af hvad Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande anfört och med anmärkning att länsmansdistriktens befolkning, länsvis i medeltal beräknad, icke i något af Rikets län uppgår till hvad folkmängden i Kullings härad utgör, i underdånighet tillstyrkt nådigt bifall till Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes ifrågavarande framställning.

Med afseende å de här ofvan anmärkta förhållanden beträffande dels folkmängden, dels omfattningen och läget af nuvarande tjenstgöringsområden, hemställer jag i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t ville i nåder till Riksdagen göra framställning om anvisande af följande löneanslag:

inom Westernorrlands län:

för en Kronofogde, lön	2,500: —	
hyresersättning	300: —	
för en Häradsskrifvare, lön	2,000: —	
hyresersättning	300: —	5,100: —

inom Norrbottens län:

enahanda anslag	R:dr	5,100: —

inom Wermlands län:

enahanda anslag	„	5,100: —

inom Skaraborgs län:

enahanda anslag	„	5,100: —

inom Westerbottens län:

för en Länsman, lön	700: —	
hyresersättning	150: —	„ 850: —

inom Elfsborgs län:

enahanda anslag	„	850: —

Sedan, i öfverensstämmelse med Rikets Ständers medgifvande vid Riksdagen 1862—1863, Eders Kongl. Maj:t vid särskilda tillfällen bifallit framställningar från Kronofogdar, Häradsskrifvare och Länsmän att, på de vilkor, Rikets Ständers skrifvelse af den 3 November 1863 innefattar, få till statsverket afträda sina boställen mot erhållande af lönefyllnad och hyresersättning, har Statskontoret uti underdånig skrifvelse af den 7 nästlidne November, i sammanhang med anmälan om de utgifter, som af Statskontoret förskjutits, men hvilka syntes vara af beskaffenhet att böra å ordinarie stat uppföras, tillkännagifvit, att i sådant hänseende förekommo åtskilliga belopp, som utbetalts såsom *ersättning till landsstatstjenstemän för af dem fråträdda boställen.* Ifrågavarande ersättning, beräknad till enahanda belopp, hvartill boställenas räntor och afkastning varit i staten upptagne med tillägg af stadgad hyresersättning, uppgår för närvarande till 52,311 R:dr 31 öre, hvilken summa Statskontoret ansett böra anvisas samt upptagas å Sjette Hufvudtitelns anslag till landsstaterna i länen.

Likaledes har, enligt Statskontorets förrberörde skrifvelse, jemlikt Kongl. Brefvet den 15 Augusti 1854, under Förskottstitel anordnats till *Landshöfdingen i Upsala län* värdet af 11 kubikfot 6 kannor spanmål, hälften råg och hälften korn, 1 mark smör samt 9 R:dr 1 öre i penningar, jemte forsellön 92 öre, utgörande ersättning för uppkommen brist i den åt honom anslagna indelning i följd af nedsättning å räntan af hemmanet Söderby N:o 5 i Danmarks socken. Härför har Statskontoret jemväl ansett böra uppföras ett särskildt anslag, som, efter det smörqvantiteten blifvit, i öfverensstämmelse med hvad förut under inkomsttiteln »ordinarie räntan» föreslagits, omsatt till spanmål, upptagits sålunda:

Penningar..... 9 R:dr 93 öre
Oindelt spanmål..... 11 kubikfot 8 kannor.

Under erinran det Eders Kongl. Maj:t uti nådigt Bref den 6 nästlidne Juli föreskrifvit, att de i vederbörlig ordning bestämda ersättningsbelopp för mark, som till norra jernvägsstambanan blifvit från kronofogdebostället Neder-Järfva i Solna socken och länsmansbostället Tollsta i Husseby socken af Stockholms län exproprierad, eller 617 R:dr 1 öre för det förra och 401 R:dr 45 öre för det sednare bostället, skulle till Statskontoret aflemnas för att Riksgäldskontoret tillgodokomma, samt tillika anbefallt, att af Sjette Hufvudtitelns allmänna besparingar skulle utbetalas, efter år räknadt från den 8 förutgångna Maj, till innehafvaren af kronofogdebostället Neder-Järfva 30 R:dr, och till innehafvaren af länsmansbostället Tollsta 20 R:dr, utgörande omkring 5 procent å samma medel, intilldess de årliga ersättningsbeloppen kunde varda å ordinarie stat uppförda, har Statskontoret i underdånighet vidare hemställt, att hos Riksdagen nådig framställning måtte göras derom, att, såsom ersättning åt innehafvarne af förenämnda 2:ne boställen för den dessa boställen genom om-

för-

förmälda expropriation frångångna jord, till utgående årligen från och med år 1868 uppföres ett belopp af 50 R:dr R:mt.

Uti de af Statskontoret före sisthållna 2:ne Riksdagar till Eders Kongl. Maj:t afgifna berättelser om statsverkets tillstånd och behof hade detta embetsverk ansett sig böra i underdånighet fästa uppmärksamheten derå, att Rikets åren 1859 och 1860 församlade Ständer, med indragning af den vissa Länsmän i Vester- och Norrbottens län tillkommande i deras lön inberäknade ersättning af rotefrihetsafgiften, förhöjde aflöningsanslaget för landtstaterna i länen med ett deremot svarande belopp, men att vid denna reglering blifvit förbisedt, att, såsom räkenskaperna visade, en dylik ersättning jemväl inginge i aflöningen för samtlige Länsmän i Vester-Norrlands län, med undantag allenast af den i Ullångers distrikt, till ett sammanlagdt belopp af 305 R:dr, hvarjemte i underdånighet hemställdes, det Eders Kongl. Maj:t måtte hos Rikets Ständer i nåder föreslå, att, med uppförande af berörda ersättning, aflöningsanslaget för landsstaterna blefve med nyssnämnda summa ökadt. Då berörda fråga emellertid icke kommit att hos Rikets Ständer anmälas, har Statskontoret af sådan anledning trott sig nu böra ånyo i underdånighet hemställa, att ett förslag i nämnda syftning måtte vid nästa Riksdag af Eders Kongl. Maj:t i nåder framställas.

Slutligen har Statskontoret, under åberopande af hvad under inkomsttiteln »ordinarie ränta» omförmälts, hemställt, att anslag på stat kunde uppföras till ersättande af den minskning i inkomster, som för indelningshafvare uppkommit derigenom, att mjöl- och sågqvarnsräntor, hvilka till en del varit anordnade, jemlikt föreskriften i Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863, från och med 1864 blifvit afskrifna och följaktligen ej vidare utgöras. Efter omsättning af de uti qvarnräntorna ingående persedlarne smör och tackjern till spanmål, enär derigenom ej allenast åstadkommes nödig enkelhet i stater och räkenskaper, utan äfven någon lättnad vid liqviderna, har Statskontoret funnit sig böra i underdånighet föreslå, att, på sätt af bilagd förteckning närmare inhemtades, för ifrågavarande ändamål anslag måtte utgå under följande rubriker. nämligen:

	Penningar.	Oindelt spanmål.
Landsstaterna i länen	22 R:dr 30 öre.	1,191 k.-f. 8,25 k:r.
Gästgifvares friheter	— „ 9 „	38 „ 1 „
Befrämjande i allmänhet af bergsbruket	2 „ 58 „	35 „ 7 „
Jordförluster genom kanal- och väganläggningar	— „ 36 „	371 „ 3,32 „
	25 R:dr 33 öre.	1,636 k.-f. 9,57 k:r.

Uti de särskilda framställningar, Stats-kontoret sålunda gjort, instämmer jag till alla delar och föreslår alltså i underdånighet, att Proposition till Riksdagen måtte ske om anvisande af följande anslag:

Ersättning till Landsstatstjenstemän för af dem frånträdda boställen Rdr 52,311: 31.

Ersättning till Landshöfdingen i Upsala län för värdet af nedsättning i honom anslagen hemmansränta:

Penningar ..... R:dr 9: 93.

Oindelt spanmål ..... 11 kub.-fot 8 k:r.

Ersättning för mistad afkastning af exproprierad mark från kronofogdebostället Nederjärfva 30 Rdr och från länsmansbostället Tollsta 20 Rdr tillhopa ..... Rdr 50: —

Aflöningsfyllnad för Länsmännen i Wester-Norrlands län, med undantag af den i Ullångers distrikt, för indragen ersättning af rotefrihetsafgiften ..... Rdr 305: —

Ersättning till indelningshafvare för afskrifne mjöl- och sågqvarnsräntor:

Penningar ..... Rdr 22: 30.

Oindelt spanmål ..... 1191 k.-f. 8,25 k:r.

Hvarjemte jag underdånigst hemställer: att förberörde af Statskontoret anmälde lika beskaffade ersättningar under titlarne *Gästgifvares friheter*, *Befrämjande i allmänhet af bergsbruket* och *Jordförluster genom kanal och väganläggningar* måtte, ett hvart ersättningsbelopp under sin titel, till godtgörelse få utföras.

För exproprierad mark från tre särskilda boställen i Skaraborgs län har Eders Kongl. Maj:t den 23 Februari nästlidna år låtit anbefalla vederbörande att till Riksgäldskontoret leverera expropriationsbeloppet 1435 Rdr 69 öre. Då emellertid två af dessa boställen fortfarande innehafvas af Landsstatstjenstemän, nämligen länsmansbostället Marka-Stommen och kronofogdebostället Slöta Bygården, får jag, i öfverensstämmelse med Eders Kongl. Maj:ts förrberörde dag tillika fattade beslut, i underdånighet anmäla till uppförande å stat en ersättning till vederbörande indelningshafvare af fem procent i jemnadt tal af värdet å den från dessa boställen exproprierade mark, eller för Marka-Stommen 47 R:dr och för Slöta Bygården 21 R:dr, eller för båda tillhopa ..... R:dr 68.

5:o. Gästgifvares friheter.

I enlighet med hvad ofvan blifvit anfördt torde här få utföras såsom ersättning för indragna mjöl- och sågqvarnsräntor:

Penningar ..... 9 öre.

Oindelt spanmål ..... 38 kub.-fot 1 k:a.

Till lättnad för skjutsningstungan, der den genom entreprenad bestrides och är särdeles tryckande, är uti Riksstaten för år 1867, i enlighet med Rikets Ständers i underdånig skrifvelse den 2 Maj 1866 anmälda beslut, rätteligen utfördt ett belopp af 125,000 R:dr, men i den vid Rikets Ständers skrifvelse angående regleringen af Riksstatens sjette Hufvudtitel fogade tabell är samma anslag upptaget till endast 100,000 R:dr, hvilket jag ansett mig böra för rättelses vinnande här i underdånighet anmärka.

Jordbruket, Handeln och Näringarne.

6:o. Skiften och Afvittringar.

I särskild Proposition till sista Riksdag framlades behofvet af ökadt anslag till storskiftes- och afvittringsförrättningarne i Rikets norra län, jemväl med afseende å nödig förhöjning i aflöningen för de dervid anställde Landtmätare, hvilkas aflöningsbelopp ansågs böra bestämmas i två lönegrader med 1500 R:dr, i den första och 2000 R:dr i andra graden, med rätt för Landtmätarne att, efter väl vitsordad tjenstgöring under tio år, uppflyttas i den sistnämnda; hvarjemte samtlige Storskiftes- och Afvittringslandtmätarne skulle lemnas tillfälle att genom ökadt arbete bereda sig en förhöjd årlig inkomst af högst 400 R:dr; och ehuru, enligt den gjorda framställningen i afseende å ordnandet af utgifterna till storskiftes- och afvittringsverket för år 1867, desamma under nämnda år skulle komma att ej obetydligt öfverstiga dem, som för ändamålet utgingo under då löpande statsregleringsperiod, ansåg dock Eders Kongl. Maj:t, med hänsyn dertill att dels icke alltid hela antalet Landtmätare vore i tjenstgöring, utan vakanser uppstodo, och dels antagligen vid 1866 års slut några besparingar å anslaget till ifrågavarande ändamål skulle förefinnas, att med ett anslag af 160,000 R:dr eller 10,000 R:dr mera än förut, utgifterna under år 1867 i och för storskiftes- och afvittringsverket skulle kunna bestridas, och föreslog derföre Eders Kongl. Maj:t, att, utöfver det å Riksstaten uppförda anslag 63,000 R:dr, å extra stat måtte anvisas ett belopp af 97,000 R:dr, hvilken framställning Rikets Ständer jemväl biföllo.

Enligt från General-landtmäterikontoret meddelade upplysningar kan antagas, att kostnaderne för storskiftes- och afvittringsarbetena under åren 1867 och 1868, med bibehållande af nuvarande antalet dervid anställde Landtmätare, kommer att uppgå, under hvartdera året, till omkring 182,000 R:dr eller 22,000 R:dr mera för hvarje år än det för 1867 beviljade. Men då, efter hvad jag

från Statskontoret inhemtat, vid 1865 års slut, sedan årets alla utgifter blifvit bestridda, förefanns en behållning å anslaget till skiften och afvittringar af 47,834 R:dr 81 öre, och detta belopp, derest för år 1868 bibehålles samma anslag som det för 1867, bör blifva tillräckligt att fylla bristerna för begge åren, derest antalet Landtmätare vid dessa arbeten icke förökas; och jag, ehuru framställning om ökadt antal skett från Landshöfdingen i Westerbottens län, som föreslagit anställning af ytterligare 5 i nämnda län, icke anser mig för närvarande kunna ifrågasätta anslagets höjande för en tillökning i personalen, får jag underdånigst hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen äska allenast enahanda anslag som vid sednaste Riksdag och att följaktligen, utöfver de å Riksstaten till skiften och afvittringar uppförda 63,000 R:dr, måtte å extra stat anvisas ..... R:dr 97,000.

7:o. Undervisningsanstalter för jordbruk- och landtmannanäringar.

Sedan Rikets sednast församlade Ständer, för uppförande af en ny ekonomibyggnad vid Alnarps Landtbruksinstitut, hufvudsakligen efter den af Styrelsen för samma Institut framlagda plan, beviljat det derför äskade anslaget, 100,000 R:dr, samt deraf å Riksgäldskontoret anvisat ett belopp af 50,000 R:dr att utgå under år 1867, har bemälde Styrelse uti underdånigt memorial af den 28 December anmält: att den första af de åtgärder, som af Styrelsen vidtagits i och för den förberedande behandlingen af byggnadsföretaget varit, att öfver alla de delar rörande detsamma, om hvilka några väsendtligare olika åsigter kunde göra sig gällande, utarbeta en fullständig promemoria samt att inbjuda fem af provinsens mest skicklige och i byggnadsföretag erfarne jordbrukare, jemte föredraganden i Landtbruksakademiens landtbruksafdelning, att på Alnarp den 19 förutgångne November afgifva utlåtande öfver den på förhand meddelade promemorian; — att planen för byggnaderna derefter blifvit af Styrelsen ytterligare granskad och med några smärre förändringar godkänd, samt att en erfaren byggmästare sedermera blifvit tillkallad för att biträda vid utstakningen af de alternativa byggnadsplatser, som blifvit ifrågasatta, och öfver dem, likasom öfver byggnadsplanen, afgifva sitt mundtliga utlåtande; — att Styrelsen gått i författning om att skyndsamt anskaffa en lämplig architekt, som efter den godkända planen uppgör fullständig ritning jemte material- och arbetsförslag för ifrågavarande ekonomibyggnad, hvarefter gräfning af grunden, läggning och framskaffande af sten till densamma komma att ofördröjligen företagas, likasom kontrakter att afslutas om leveransen af virke, smide och taktäckningsämnen m. m. och nödig tillverkning af tegel att vid Alnarp bedrifvas.

Vidare anför Styrelsen: att, sedan alla dessa förarbeten blifvit undangjorda, ekonomibyggnadens uppförande ofördröjligen kommer att påbörjas, helst densamma är för hela Institutets hushållning af behofvet i högsta grad påkallad; — att, om åkerbruket ej skall lida af dessa arbetens utförande, nödigt blifver, att såväl en särskild arbetsstyrka som äfven särskilda dragare i och för desamma anskaffas, samt att följaktligen byggnadsarbetet, en gång påbörjadt, med kraft bedrifves och ej mer, än hvad som af årstiden kan föranledas, afbrytes förr än det blifvit fullbordadt.

På grund häraf och då Institutet vid Alnarp behöfver skyndsamt förses med en ny ekonomibyggnad, samt densammas uppförande endast på de vilkor kan ske med god hushållning, att arbetet ej störes genom några opåräknade afbrott, och att samtliga materialierna till byggnaden på en gång genom behöriga kontrakt anskaffas i stället för att köpas i mindre poster, anhåller Styrelsen i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas aflåta nådig Proposition till den nu sammanträdande Riksdagen om att återstående hälften af den till ekonomibyggnaden vid Alnarp vid sistlidne Riksdag beviljade summan 100,000 R:dr måtte under 1868 få utgå med ..... R:dr 50,000.

I denna Styrelsens framställning får jag i underdånighet mig förena.

8:o. Landtbruks-Ingeniörer och deras biträden.

Sedan Eders Kongl. Maj:t i afseende å Landtbruksingeniörernes aflöning hos Rikets sednast församlade Ständer äskat godkännande deraf att, jemte det den första aflöningen fortfarande bibehölles vid 1500 R:dr, densamma sedermera skulle i viss föreslagen ordning successivt förhöjas, och Rikets Ständer i så måtto bifallit den nådiga framställningen, att, jemte det den första aflöningen för Landtbruksingeniörerne fortfarande bibehölles vid 1500 R:dr, densamma sedermera komme att höjas efter 5 års väl vitsordad tjenstgöring till 2000 R:dr, efter vidare 5 års sådan tjenstgöring till 2500 R:dr och slutligen efter ytterligare 5 års enahanda tjenstgöring till 3000 R:dr, så och efter det samma af Eders Kongl. Maj:t i nåder godkända beslut genom nådigt bref den 13 sistlidne Juli blifvit Landtbruks-akademien meddeladt, samt Akademiens Förvaltningskomité anmodat Landtbruksingeniörerne att, när de ansåge sig i tur till uppflyttning i högre lönegrad, derom i föreskrifven ordning hos Komitén göra anmälan, —

har bemälda Komité, — jemte tillkännagifvande att från Landtbruks-Ingeniörerne G. W. Zetterstedt, J. H. Magnét, F. Müntzing och P. E. A. Lagberg inkommit dylika anmälanden, hvarvid behörigen styrkts, att de tre förstnämnde den 14 November 1857 och den sistnämnde eller Ingeniören Lagberg den 19 December 1860 till ordinarie Landtbruksingeniör antagits, — vid detta förhållande och då dessa fyra Landtbruksingeniörer sina tjensteåligganden i allo berömligen fullgjort, i underdånigt memorial den 16 sistlidne November hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställt, att de på grund af ofvanberörda nådiga bref måtte förklaras berättigade att hvardera från och med innevarande år komma i åtnjutande af en löneförhöjning med 500 Riksdaler årligen.

Vidare har samma Komité, med afseende å den uppflyttning i högre lönegrad som för Landtbruksingeniörerne kunde ifrågakomma år 1868 och det anslagsbehof, som deraf blefve en följd, i memorial af den 30 November förlidna år i underdånighet anmält:

att Zetterstedt, Magnét och Müntzing, som varit Landtbruksingeniörer sedan den 14 November 1857, torde, ifall löneförhöjningen ej beräknas efter kalenderår, utan såsom Komitén trodde vara uti andra likartade fall brukligt från första månaden efter förordnandet till ordinarie anställning, anses berättigade att, utom den här ofvan föreslagna, från och med innevarande års början dem tillkommande löneförhöjning af 500 Riksdaler, jemväl för årets sista månad eller för December 1867 hvardera bekomma 41 Riksdaler 66 öre, och från år 1868 erhålla i aflöning 1,000 Riksdaler högre belopp än för närvarande;

att C. A. Myrin, som blef ordinarie Landtbruksingeniör den 13 Februari 1862 och städse berömligen fullgjort sina tjensteåligganden, skulle ega, efter samma grund som för Zetterstedt, Magnét och Müntzing anförts, att den 1 Mars 1867 inträda uti andra lönegraden; och skulle sålunda tillkomma honom för de tio sednare månaderna af år 1867 en lönetillökning af 416 Riksdaler 60 öre, äfvensom för år 1868 och framgent, intill dess han uppnådde tredje lönegraden, 500 Riksdaler årligen; samt

att Gustaf Westin, som blef ordinarie Landtbruksingeniör den 12 Februari 1863 och äfvenledes berömligen tjenstgjort, den 1 Mars 1868 vore i túr att uppflyttas till andra lönegraden, hvadan han under sistnämnda år skulle, efter förbemälda norm, ega att uppbära för 10 månader en lönetillökning af 416 Riksdaler 60 öre.

Beträffande beräkningsgrunden vid uppflyttning af Landtbruksingeniörer till högre lönegrad innehåller Rikets Ständers i detta hänseende fattade beslut väl icke någon annan bestämmelse än den, att uppflyttningen finge ske efter fem års väl vitsordad tjenstgöring; men då det af Landtbruksakademien före sista Riksdag i ämnet väckta förslag framhåller det önskvärda deri att Landtbruksingeniörernas löneförhöjningar måtte utgå i öfverensstämmelse med hvad stadgadt blifvit för lärarne vid elementarläroverken, och Rikets Ständer i deras underdåniga skrifvelse förklarat sig anse Landtbruksakademiens förslag om uppflyttning till högre lönegrad hvart femte år förtjena företräde framför ett annat af Eders Kongl. Maj:t framställdt, samt det för lärarne vid elementarläroverken är bestämdt, att deras uppflyttning efter fem års för nit och skicklighet vitsordad tjenstgöring räknas från och med början af kalenderåret näst efter det, under hvilket fullmakt erhållits, anser jag för min del, att samma grund i afseende på tiden för uppflyttningen bör äfven för Landtbruksingeniörerne följas. Med tillämpning häraf finner jag Ingeniören Westin icke vara berättigad till någon löneförhöjning förr än 1869, men hemställer, att för år 1867 må af allmänna besparingarne å anslaget till jordbruket, handeln och näringarne få till Landtbruksingeniörerne Zetterstedt, Magnét, Münzing och Lagberg af Statskontoret utbetalas 500 Riksdaler till hvardera, eller tillhopa 2,000 Riksdaler, samt att för 1868, då de tre förstnämnde varit anställde fulla 10 år och således äro berättigade till förhöjning af 1,000 Riksdaler hvardera samt Lagberg fortfarande bör åtnjuta sådan förhöjning med 500 Riksdaler och Landtbruksingeniören Myrin uppflyttas till enahanda högre aflöning, Eders Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen äska den erforderliga förhöjningen i förevarande anslag med ..... R:dr 4,000.

9:o. Befrämjande i allmänhet af jordbruk och landtmannanäringar.

A) Landtbruksakademiens Förvaltningskomité har uti underdånigt memorial anmält: att det enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 8 April 1864 under den 3 Maj samma år med Direktören Louische Hofman-Bang afslutade kontrakt, enligt hvilket Hofman-Bang förbundit sig att utöfva tillsyn öfver och leda förädlingen vid rikets schäferier, äfvensom att tillhandagå enskilda personer med råd och upplysningar rörande deras schäferier och ullens rätta behandling, med år 1866 gått tillända; och att

Hofman-Bang, sedan Komitén gjort framställning om förnyelse af ofvanberörda kontrakt, förklarat sig villig förnya kontraktet endast i den händelse, att han för innevarande år erhölle ett arfvode af 2,500 Riksdaler samt efter instundande Riksdag finge åtnjuta lika löneförmåner, som beviljats undervisaren i boskapsskötseln och mejerihushållningen. Enär fårskötseln synes blifva mera lönande och af en större nationalekonomisk betydelse för landet, sedan export af får till landtbrukets fördel på sednare tiden börjat uppstå under det att samtidigt gröfre ull vunnit större efterfrågan, har Komitén ansett ett sådant biträde vid fårskötseln, som det Hofman-Bang hittills lemnat, vara af behofvet fortfarande påkalladt, hvarföre och då Hofman-Bang i tjugotre års tid varit anställd såsom undervisare uti fårskötseln och ullkulturen samt genom sin skicklighet såsom sådan varit till mycket gagn ej blott för Kronans utan äfven för enskildes schäferier, Komitén i underdånighet hemställt, att Eders Kongl. Maj:t måtte dels för innevarande år åt Hofman-Bang anvisa ett arfvode af 2,500 Riksdaler, mot vilkor att han tillförbinder sig att för året fullgöra de skyldigheter, som enligt ofvanberörda kontrakt honom hittills ålegat, dels ock till nästsammanträdande Riksdag göra framställning derom, att undervisaren uti schäferiskötseln må tillförsäkras samma rätt till gradvis skeende förbättring i löneförmånerne, som förut blifvit beviljad åt de resande undervisarne i boskapsskötseln och mejerihushållningen.

Med afseende å det gagnande inflytande på schäferiskötseln, som Direktören Hofman-Bang under sin tjugotreåriga tjenstetid utöfvat, och behofvet för de orter, inom hvilka fårafveln mera allmänt utbredt sig, att ega tillgång på biträde af en i allt hvad till dessa djurs skötsel hörer fullt hemmastadd person, tillstyrker jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte dels för 1867, på de af Komitén föreslagna vilkor, anvisa af besparingarne å anslaget till jordbruket, handeln och näringarne ett belopp af 1,000 Riksdaler att, utöfver de 1,500, som förut till Hofman-Bang utgått, få af Statskontoret jemte desse sistnämnde till honom utbetalas, dels föreslå Riksdagen att medgifva för undervisaren i fårskötseln enahanda rätt till gradvis skeende förbättring i löneförmånerna, som vid sednaste Riksdag beviljades åt de resande undervisarne i boskapsskötseln och mejerihushållningen, eller lika med Landtbruksingeniörerne, samt att i följd deraf för Hofman-Bang, som nu tjenstgjort vida mer än femton år och således

ledes borde berättigas till uppflyttning i högsta lönegraden, anvisa ..... R:dr 1,500.

B) Landtbruksakademien har uti underdånigt memorial den 15 nästlidne December rörande de allmänna åtgärder, Akademien ansett vara af behofvet påkallade för landtbrukets ytterligare utveckling och förkofran, i underdånighet hemställt, att, då, enligt hvad erfarenheten gåfve vid handen, för framgången af landets jordbruk *boskapsskötseln* måste egnas större uppmärksamhet än hittills i allmänhet varit händelsen, men jordbrukares bemödanden i denna riktning ej sällan hämmades genom bristen på lämplige tjenare för ladugårdarne, hvilkas vård och skötsel gemenligen handhades af tjensteqvinnor, då deremot i de främmande länder, hvarest ladugårdsskötseln egnades större omsorg, sysslorna dervid bestredos af härtill anställde manlige tjenare med nödiga krafter och insigter för sitt yrke, — Kongl. Maj:t täcktes till nästsammanträdande Riksdag aflåta nådig Proposition om ett anslag af 2,000 Riksdaler på ordinarie stat till understöd åt sådane personer af mankönet, hvilka, af Hushållningssällskapen utsedde, kunde genom Akademiens Förvaltningskomités försorg hos egare af väl skötta ladugårdar vinna anställning såsom elever för att genomgå fullständig lärokurs uti allt hvad till boskapens uppfödning, utfodring, rykt, mjölkning, gödning och skötsel i allmänhet samt dess behandling vid mera vanliga sjukdomstillfällen hörde, äfvensom hvad vid boskapskreaturs slagt och styckning till afsalu vore att iakttaga, så att desse personer derefter kunde blifva till nytta inom landet samt bidraga till bildandet af en ny, mycket behöflig, men hittills hos oss saknad klass af tjenare för ladugårdarne och behandlingen af såväl påläggs-, som mjölk- och gödboskapsdjur.

Vidare, och då det ofta inskränkta omfånget af landtbruksskolornas jordbruk i förhållande till antalet lärlingar, åt hvilka undervisning lemnades, äfvensom saknaden af mera utmärkta jordbruksredskap gjorde, att fullständig öfning i vissa svårare och mera grannlaga jordbruksarbeten samt behandlingen af härtill erforderliga redskap icke alltid kunde under lärokursen af lärlingarne vinnas, samt då, enligt Akademiens förmenande, jordbrukets fordringar i detta hänseende lämpligast skulle kunna ses tillgodo, om lärlingar efter slutad kurs vid landtbruksskola skaffades anställning under någon tid såsom arbetare vid välskötta jordbruk i utlandet, företrädesvis Stor-Britannien, föreslår Akademien jemväl i underdånighet, det Eders Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen göra nådig framställning om ett anslag af 1,500 Riksdaler, att af Akademiens Förvaltningskomité dispo-

neras till understöd åt lärlingar, som berömligen genomgått något af statens landtbrukslläroverk och af vederbörande skolstyrelser förordas, på det att desse må kunna i England och Skottland eller andra passande länder hos derom vidtalade farmers antaga tjenst såsom arbetare, mot förbindelse att efter genomgången lärokurs återvända till fäderneslandet och derefter vid något af landtbrukslläroverken antaga tjenst såsom Rättare eller förmän för jordbruksarbetena.

Då Landtbruksakademien, hvars uttalade åsigter i fråga om det, som för jordbrukets behof och utveckling kan vara erforderligt, böra tillerkännas betydande vigt, ansett förberörda två anslag i detta hänseende af omständigheterna påkallade, föranlåtes jag, med hänsigt jemväl dertill att framställningarne om direkta bidrag för jordbruket och dess binäringar till förevarande Riksdag omfatta endast mindre belopp, i underdånighet tillstyrka, det förevarande framställning må vinna Eders Kongl. Maj:ts godkännande, och att följaktligen Eders Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att anvisa:

till understöd för personer af mankönet vid genomgående af fullständig lärokurs i boskapsuppfödning, skötsel, mjölkning m. m. ..... R:dr 2,000;

till reseunderstöd åt utexaminerade landtbrukslärlingar, för att i främmande länder taga anställning som arbetare och efter genomgången lärokurs till fäderneslandet återvända, ... R:dr 1,500.

C) I öfverensstämmelse med hvad Landtbruksakademien i dess förrberörda memorial i underdånighet hemställt torde Eders Kongl. Maj:t i nåder föreslå Riksdagen att på ordinarie stat uppföra de vid sednaste Riksdag beviljade, på landtbrukets och boskapsskötselns utveckling fördelaktigt inverkande och för framtiden jemväl behöfliga, anslagen:

till utdelande vid *Allmänna Landtbruksmöten* af prisbelöningar för husdjur, redskap och maskinerier samt ladugårdsprodukter, sädesslag och andra jordbruksalster ..... R:dr 6,000;

till årliga täflingsmöten med gödboskap, smör, ost, fläsk och kött uti städerna Stockholm, Göteborg och Malmö, för såvidt Hushållningssällskapen distriktsvis vilja förena sig om sammanskott af medel till dessa utställningar ..... R:dr 3,000.

D) Likaledes får jag, i enlighet med derom af Styrelsen för Svenska Trädgårdsföreningen gjord och af Landtbruksakademien förordad ansökning, hemställa att, sedan vid sednaste Riksdag medel beviljades för utvidgande af föreningens elevskola, så att 45 elever der kunna hädanefter erhålla undervisning, nämnde förening fortfarande måtte erhålla enahanda understöd som hittills, samt att det först på extra stat beviljade beloppet måtte å ordinarie stat uppföras med ..... R:dr 4,500, emot vilkor att föreningen, såvidt ske kan, verkställer utdelning af fruktträd och plantor, i stället för såsom förr endast till mindre bemedlade jordbrukare, hädanefter företrädesvis till de folkskolestyrelser, som derom göra framställning, och jemväl, på sätt förut skett, aflemnar till Landtbruksakademien årlig redovisning och berättelse.

E) Uti memorial den 28 nästlidne November har den af Eders Kongl. Maj:t i nåder tillförordnade Styrelse öfver Stamholländerierna i riket i underdånighet anhållit, att, då den statsregleringsperiod, för hvilken anslag blifvit af Rikets sednast församlade Ständer ställdt till bemälda Styrelses disposition, med utgången af år 1867 löper till ända, Eders Kongl. Maj:t täcktes till Riksdagen framställa nådig Proposition derom, att enahanda belopp, 10,000 Riksdaler Riksmynt årligen, som är Stamholländeristyrelsen för närvarande af statsmedel anvisadt i och för åtgärder till upphjelpande och förädling af landets boskapsafvel, måtte äfven under nästinstundande statsregleringsperiod ställas till Stamholländeristyrelsens förfogande; till stöd för hvilken underdåniga anhållan Stamholländeristyrelsen åberopat hvad densamma uti dess underdåniga memorial af den 29 Juli 1865 rörande då gjord framställning om Proposition i ämnet anfört; hvarjemte Styrelsen anmärkt, att fullföljandet af de uti nyssberörda underdåniga memorial föreslagna och af Kongl. Maj:t i nåder gillade åtgärder till bildande af lämpliga holländerier inom de Norrländska länen vore beroende deraf, att Stamholländeristyrelsen fortfarande sattes i tillfälle att förfoga öfver de till nämnda ändamål erforderliga anslag.

Instämmande häri, får jag underdånigst föreslå nådig framställning till Riksdagen om beviljande af det ifrågavarande extra anslaget af ..... Rdr 10,000.

F) Uti skrifvelse den 16 sistlidne November har Chefen för de *geologiska undersökningarne* i riket, Professoren och Riddaren Erdmann, i underdånighet anmält, att, sedan hans sednast aflemnade underdåniga framställning i ämnet af den 10 Juli 1865, dessa undersökningar ytterligare fortskridit inom förut bestämda områden dels i östra, dels i vestra delen af landet, så att sammanlagda arealen af nu undersökta landdelar uppginge till ungefär 205 qvadratmil, hvaraf belöpte sig 155 qvadratmil på tidsperioden 1858—1864, 27 qvadratmil på år 1865 och 23 qvadratmil på år 1866. Af det geologiska karteverket vore 21 kartblad färdigtryckta och till allmänheten utlemnade, så att hela det kartlagda området numera uppginge till omkring 123 qvadratmil. Dessutom hade under 1866 en Öfversigtskarta utgifvits öfver Glacial-lerans utbredning uti södra delen af Sverige.

Antalet af de vid undersökningarne anställda biträden utgjorde fortfarande 10, deruti äfven inbegripen en afvägare.

Med hänvisande till sin den 10 Juli 1865 afgifna underdåniga framställning och det dervid fogade förslag till utgiftsstat för de geologiska undersökningarne under perioden 1867—1869, har Chefen i underdånighet anhållit, det täcktes Eders Kongl. Maj:t till den snart sammanträdande Riksdagen aflåta nådig Proposition om beviljande under år 1868 af 60,000 R:dr för fortsättande af dessa undersökningar och för utgifvande af derpå grundade kartor.

Redan i sin underdåniga framställning af den 4 Juli 1862 har Chefen hos Eders Kongl. Maj:t i underdånighet hemställt, att de vid undersökningsverket anställde medarbetarne måtte i nåder tillförsäkras att efter vissa år komma i åtnjutande af någon högre lön än den af 2,000 R:dr, som för närvarande vore bestämd för högsta lönegraden, så att lönen efter hvart 5:te års förlopp skulle ökas med 500 R:dr, ända tills den efter fulla 20 års tjenstgöring, från inträdet räknadt, uppginge till 3,500 R:dr, utöfver hvilket belopp någon vidare tillökning ej skulle ifrågakomma; och har Eders Kongl. Maj:t, uti Sin till Rikets år 1863 församlade Ständer aflåtna nådiga Proposition om statsverkets tillstånd och behof, intagit ofvanberörda framställning, utan att dock för den då stundande statsregleringsperioden äska något bidrag för förslagets bringande till verkställighet.

Samma hemställan om ökade löneförmåner åt arbetsbiträdena har Chefen förnyat i sin underdåniga framställning af den 10 Juli 1865, alldenstund ofvanberörda förslag, i händelse af nådigt bifall dertill, skulle från och med 1866 års ingång till en del hafva vunnit tillämpning; men har Eders Kongl. Maj:t, i nådig skrifvelse till Chefen af den 13 Juli 1866, under antagande att denna ifrågasatta gradvis skeende löneförhöjning borde inträda först efter hvart tionde års förlopp, tillika anbefallt Chefen att inkomma med underdånigt yttrande, huruvida antingen, derest nuvarande stegring från 600 R:dr till 2,000

R:drs lön följdes, denna sednare lön borde bibehållas oförändrad under 10 års tjenstgöring, men då förhöjas till 3,000 R:dr, och efter ytterligare 10 år till 3,500 R:dr — eller ock att medhjelpare, som uppnått 1,500 R:drs lön, enligt den gamla staten, icke sedermera må tillträda någon förhöjning, förr än han arbetat ytterligare 10 år, då han skulle erhålla 2,500 R:dr, och vidare efter 10 års förlopp 3,500 R:dr.

Till åtlydnad af denna nådiga befallning har Chefen i underdånighet förmält sig gifva företräde åt det första alternativet, enligt hvilket den efter nuvarande stat gällande stegringen från 600 till 2,000 R:dr bibehölles samt lönen sedermera efter 10 års förlopp skulle ökas till 3,000 R:dr och efter ytterligare 10 år till 3,500 R:dr; hvarvid han dock dels fästat uppmärksamheten derå, att det sålunda blefve först efter ett tidsförlopp af fulla 25 år, som den ifrågasatta högsta lönegraden kunde uppnås, och att således de personer, som egnat sina krafter till befordrande af det fosterländska företaget, icke förr än vid en jemförelsevis mera framskriden ålder kunde hoppas att komma i en någorlunda oberoende ställning, dels ock erinrat, att de personer, som voro anställda vid det geologiska karteverket nästan aldrig kunde sägas åtnjuta någon ledighet, utan voro hela året om sysselsatta med dervid förefallande arbeten med undantag af några få veckor vid jultiden; — att desse personer under sina förrättningar i berg och mark ofta, till följd af ogynnsamma väderleksförhållanden, blottställdes att ådraga sig ohelsa; — att de egentligen icke kunde sägas hafva någon fast lön på stat eller fullmakt på sina tjenstebefattningar, hvarföre de ock, i den händelse att undersökningsarbetena af en eller annan orsak afbrötos eller upphörde, helt oförmodadt kunde finna sig utan anställning, sedan de offrat sina bästa krafter och måhända sin helsa för ett allmännyttigt företag, och allt detta utan att för sina återstående dagar kunna, såsom andra statens tjenstemän, påräkna något pensionsunderstöd för sitt uppehälle;

anseende Chefen att under sådana förhållanden någon uppmuntran och ersättning från Statens sida vore af billigheten påkallad, och detta så mycket mer, som under mindre gynsamma aflöningsförhållanden det skulle kunna möta svårighet att för längre tid kunna vid undersökningsverket fästa de förmågor, som voro anställde och inöfvade, eller att ånyo med skicklige och kompetente personer besätta de ledigblifvande platserna.

Af dessa förenade skäl har Chefen ansett sig böra förnya sin redan tvänne gånger förut gjorda underdåniga framställning, att de vid de geologiska undersökningarne anställde biträdena måtte, sedan de uppnått den uti nu gällande stat af den 27 April 1858 upptagna högsta lönegraden af 2,000 R:dr och densamma sedan uti fem år innehaft, komma i åtnjutande af en löneförhöjning af 500 R:dr och vidare efter hvart femte års förlopp af ytterligare 500 R:dr,

ända tills lönen efter fulla 20 års tjenstgöring uppginge till 3,500 R:dr, utöfver hvilken summa någon förhöjning sedermera ej skulle ifrågakomma; hvarjemte Chefen i underdånighet anhållit, det Eders Kongl. Maj:t täcktes uti Sin till näst sammanträdande Riksdag aflåtande Proposition äfven intaga detta sistnämnda nu framställda alternativ.

Enligt Kongl. Brefvet den 27 April 1858 är, för biträdena vid de geologiska undersökningarne, följande aflöningsstat tills vidare fastställd:

Första året	R:dr	600: —
Andra „	„	800: —
Tredje „	„	1,000: —
Fjerde „	„	1,200: —
Femte „	„	1,500: —
Sjette „	„	2,000: —
Sjunde „	„	2,000: —
Åttonde och följande åren	„	2,000: —

jemte särskild ersättning för skjuts, tillika med dagtraktamente, enligt fastställd grund vid förekommande resor.

Då Proposition i ämnet till sednaste Riksdag afgafs, uttalades af mig i underdånighet den åsigt, att den successiva uppflyttningen för ifrågavarande biträden till högre lönegrad än den högsta förut fastställda borde ske icke efter hvarje femte, utan efter hvart tionde år, i öfverensstämmelse med den grund för uppflyttning, som Eders Kongl. Maj:t föreslog i afseende på Landtbruksingeniörerne; men, sedan Rikets Ständer för desse sednare medgifvit sådan uppflyttning efter hvart femte år, synes mig billigheten tala derför att enahanda förmån må beredas de vid geologiska undersökningarne anställda biträden. På de af Chefen för dessa undersökningar här ofvan anförda skäl vågar jag derföre hemställa, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att — jemte godkännande deraf att dessa biträden, sedan de efter förut fastställd ordning uppnått 2,000 R:drs årsaflöning och med denna aflöning tjenstgjort i fem år, sedermera, räknadt från och med början af nästföljande kalender-år, uppflyttas, till en aflöning af 2,500 R:dr och vidare, efter hvarje fem års förlopp, samt för nit och skicklighet vitsordad tjenstgöring, erhålla en ytterligare tillökning i aflöningen af 500 R:dr till dess densamma uppginge till högst 3,500 R:dr — anvisa, för fortsättande af de geologiska undersökningarne samt utgifvande af geologiska kartor, enahanda anslag som vid sednaste Riksdag beviljades, eller ..... R:dr 60,000.

10:o. **Hästafvelns befrämjande.**

Sedan, i anledning af Stuteriöfverstyrelsens underdåniga framställning om uppförande vid Strömsholms stuteri af nytt stall, fördeladt i tvänne hälfter, för hvilket kostnaden beräknats uppgå till 112,396 R:dr, Eders Kongl. Maj:t under den 5 Februari 1864, med godkännande af den i sådant afseende insända ritning, funnit godt i nåder tillåta, att den ena af dessa byggnader, nämligen hingststallet, i förslaget beräknad att kosta 60,353 R:dr, hvilket belopp Stuteriöfverstyrelsen förmält sig kunna för ändamålet disponera, finge medelst entreprenad uppföras, har Stuteriöfverstyrelsen uti memorial den 25 nästlidne Oktober i underdånighet anfört att, då sistnämnda byggnad, som blifvit verkställd för 57,000 R:dr, vid sistlidna års höst befanns under tak, entreprenören erbjudit sig att för 46,500 R:dr uppföra jemväl andra delen af den å ritningen upptagna stallbyggnaden, eller fölstallet, emedan detta arbete kunde under första året verkställas i sammanhang med hingststallets inredning och afputsning och vid Strömsholm funnos efter det redan utförda arbetet åtskilliga materialier, som ej vidare voro för entreprenören behöflige. Ehuru sistnämnda anbud med 1,543 R:dr understeg den för fölstallet beräknade kostnad, såg sig Stuteriöfverstyrelsen, i saknad af nödiga medel, förhindrad att detsamma antaga; men då fråga ånyo förekommit om en sådan byggnads uppförande endast till murar och tak för ett belopp af 23,000 R:dr, en utgift som Öfverstyrelsens behållningar möjligen kunde medgifva, hade Öfverstyrelsen trott sig icke böra afvisa detta fördelaktiga anbud, hvars förnyande under andra omständigheter icke kunde påräknas; hvadan och enär entreprenören, för hvilken angeläget var att sysselsätta sina vid byggnadsstället samlade arbetare, såsom vilkor fordrade kontraktets ofördröjliga afslutande, Öfverstyrelsen beslöt att derpå ingå. Och har Öfverstyrelsen derjemte i underdånighet anmält, att hingststallet, hvarmed början gjordes år 1864, under sistlidne Augusti blifvit färdigt och afsynadt, med vitsord att arbetet till alla delar blifvit utfördt med goda materialier samt särdeles noggrannhet, äfvensom att, hvad fölstallet beträffar, den del af arbetet, som enligt kontraktet borde verkställas, jemväl nu blifvit afslutad.

Jemte anhållan om Eders Kongl. Maj:ts nådiga godkännande af de åtgärder Öfverstyrelsen sålunda vidtagit, har Öfverstyrelsen tillika i underdånighet hemställt att, enär det vore af verkligt behof påkalladt, att sistnämnda nya byggnad ofördröjligen gjordes användbar, emedan taket på det gamla stallet under vintern tagit så betydlig sättning, att stöttor måst uppresas i midten af stallgången för att hindra dess sammanstörtande, Eders Kongl. Maj:t måtte täckas aflåta nådig Proposition till Riksdagen om anvisande af ett extra anslag

till fölstallets fullbordande, som, inberäknadt kostnaden för stängsel och portar samt arfvode åt architekten för tillsyn öfver arbetet m. m, erfordrade en summa af minst 27,500 Riksdaler.

Till följd af erhållen nådig befallning att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med upplysning, dels huruvida några odisponerade tillgångar under Öfverstyrelsens förvaltning förefunnes till bestridande af ifrågavarande byggnadskostnad, dels ock, i motsatt fall, om icke årliga öfverskott på inkomsterne vid Stuterierne vore att påräkna till det belopp att, i händelse förskott till byggnadskostnaden bereddes, detsamma under de närmaste åren skulle kunna återgäldas, har Öfverstyrelsen uti memorial den 20 nästlidne November i underdånighet anfört, att redan för fyratio år tillbaka stallbyggnaderne vid Strömsholm befunnos i så bristfälligt skick, att man redan då var betänkt på beredande af utvägar till nya sådane, hvilket äfven lyckades genom den kloka hushållning, som vid Stuteriet infördes. De sålunda uppkomna besparingar, hvilka sedermera ytterligare ökats, öfverlemnades derefter till Stuteriöfverstyrelsen och förvandlades i räntebärande obligationer, samt hade vid 1863 års slut vuxit till det belopp, att den länge påtänkta nybyggnaden kunde företagas; men då af de inköpta obligationerna, uppgående i nominelt värde till 48,500 R:dr, 16,000 R:dr icke utan alltför stor förlust kunde realiseras, hade till bestridande af kostnaden för redan utförda byggnader ett belopp af 10,500 R:dr måst genom lån anskaffas, hvarförutan architektens arfvode för tillsyn öfver arbetet ännu befunnes obetaldt. Om således Stuteriöfverstyrelsens räkenskaper vid 1866 års slut möjligen kunde komma att utvisa något ringa öfverskott, bestode detsamma uti ofvannämnda, under närvarande förhållanden oanvändbara värdepapper, hvaremot Öfverstyrelsen häftade för en ej obetydlig skuld. Under förutsättning, att denna skuld skulle kunna afbetalas utan obligationernas anlitande, hade Öfverstyrelsen haft för afsigt att använda dessa till beredande af ökadt utrymme åt hästarne vid Flyinge, hvilket, ehuru länge behöfligt, i brist af tillgångar måst fördröjas; men då öfverskott af någon betydenhet för framtiden ej kunde påräknas å de af Öfverstyrelsen omhänderhafvande medel, emedan sedan åren 1856 och 1858 derifrån årligen utginge 3,795 R:dr såsom bidrag till löneförhöjningar åt Stuteripersonalen, hvarförutan Öfverstyrelsens räntеinkomster genom afyttrade obligationer nedgått med 1,300 R:dr, komme sannolikt flera år att erfordras för godtgörande af denna skuld; hvadan Stuteriöfverstyrelsen hvarken för närvarande egde tillgång till bestridande af ifrågavarande byggnadskostnader, eller, i händelse förskott dertill bereddes, skulle förmå under de närmaste åren detsamma återgälda.

Enligt

Enligt handlingarne bilagdt kostnadsförslag äro utgifterna för ifrågavarande fölstall med inredning och tillbehör samt architektarfvode m. m. beräknade till 52,043 R:dr; och då af den utredning, Stuteriöfverstyrelsen här ofvan lemnat, antagligt är, att Stuteriets inkomster icke lemna tillgång till godtgörandet af de kostnader, som erfordras för fullbordandet af det till murar och tak redan uppförda fölstallet, hvilkets snara anordnande är af högsta behof påkalladt, föranlåtes jag hemställa, det Eders Kongl. Maj:t ville af Riksdagen äska anvisande af det för ändamålet erforderliga belopp, till jemnadt tal. eller för en gång R:dr 27,000.

11:o. Undervisningsanstalter för slöjderna.

A) I afseende å *Teknologiska Institutet*, hvars anslag 55,500 R:dr är till en del å extra stat uppfördt, föreslog Eders Kongl. Maj:t, vid sednaste Riksdag, att hela anslaget måtte föras å ordinarie stat, under vilkor för Föreståndare och Lärare att vara underkastade den förändring i tjensteåligganden, som, derest Bergsskolan i Falun och den undervisning, som vid högre Artillerilläroverket å Marieberg meddelas Civilingeniörer, framdeles skulle komma att till Institutet förflyttas, deraf kunde blifva en följd. På anförda skäl, bland andra äfven det, att en af Rikets Ständer förut gjord framställning om skyldighet för Institutets Föreståndare att deltaga i undervisningen derstädes icke kommit under öfvervägande, förklarade Rikets Ständer sig icke finna skäl bifalla hvad Eders Kongl. Maj:t i ämnet föreslagit; i följd hvaraf de för Institutet förut beviljade anslag skulle komma att under nu ingångna statsregleringsår under oförändrad egenskap utgå. Sedan denna fråga vid förra Riksdagen förevarit, har förslaget om Civilingeniörernas bildande vid Teknologiska Institutet för närvarande förfallit, i följd deraf att Eders Kongl. Maj:t den 13 nästlidne November i nåder beslutit, att deras undervisning tills vidare skall bestridas vid den blifvande Krigshögskolan. Deremot har genom Rikets Ständers bifall till Eders Kongl. Maj:ts derom aflåtna Proposition, blifvit slutligen afgjordt, att Bergsskolan i Falun skall förenas med Teknologiska Institutet, för hvilket ändamål Rikets Ständer anvisat medel till uppförande af en nödig tillbyggnad vid Institutet. Särskildt tillförordnade komiterade hafva ock enligt Eders Kongl. Maj:ts nådiga uppdrag utarbetat förslag till bestämmelser i fråga om nämnda förening, äfvensom till förändring i vissa af föreskrifterna i stadgarna för Institutet. Detta förslag remitterades den 14 nästlidne December till Styrelsens för Teknologiska Institutet underdåniga utlåtande, hvilket ännu dock icke hunnit afgifvas. Då jag emellertid fortfarande anser, att det provisoriska till-

stånd, hvaruti hela lärarepersonalen med afseende å sina löneförmåner sig för närvarande befinner, icke kan vara för Institutets utveckling annat än hämmande; samt afgörandet af Rikets Ständers förrberörda framställning om skyldighet för Institutets Föreståndare att deltaga i undervisningen, derest Eders Kongl. Maj:t, oaktadt Föreståndarens åligganden, genom Bergsskolans förening med Institutet, blifva än ytterligare tillökade, skulle anse en sådan skyldighet böra stadgas, icke, så vidt jag förmår att fatta, står i något oskiljaktigt sammanhang med frågan, om Institutets anslag bör å extra eller ordinarie stat uppföras, hemställer jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att det för Teknologiska Institutet anvisade anslag 55,500 R:dr måtte till hela sitt belopp å ordinarie stat uppföras.

I sammanhang härmed får jag ock i underdånighet anmäla ett redan för år 1868 uppkommande behof af ett mindre löneanslag i följd af Bergsskolans förening med Institutet.

Förrbemälde komiterade för afgifvande af förslag till bestämmelser i fråga om nämnde förening hafva nämligen i deras underdåniga utlåtande och betänkande af den 30 November 1866 anfört följande:

Under antagande att den nya Bergsskolebyggnaden hinner uppföras och inredas så tidigt, att undervisningen derstädes kan taga sin början i September år 1869, hvilket komiterade, på sätt längre fram skall närmare visas, anse utan svårighet kunna ske, synes undervisningen vid Bergsskolan i Falun böra alldeles upphöra, sedan den två-åriga lärokurs, som der år 1867 tager sin början, blifvit afslutad, och flyttningen af skolans effekter förberedas och verkställas under förra hälften af år 1869, hvarmed Bergsskolans Föreståndare och Professor i metallurgi torde under samma tid få full sysselsättning. Vid Teknologiska Institutet i Stockholm måste emellertid i sådan händelse elever upptagas i Bergsskolans 1:a årskurs redan i September 1868, hvarföre de nya lärarne i maskinbyggnadskonst då böra vara utsedde och i tjenstgöring inträda. Till följe häraf synas under åren 1868 och 1869 följande ökade penningeanslag blifva vid Teknologiska Institutet erforderliga:

under år 1868.

½ års aflöning till den nye Läraren i maskinbyggnadskonst och till hans Konstruktör eller Assistent 1,900 R:dr.

Sedan Rikets Ständer, i sammanhang med deras beslut om Falu Bergsskolas förening med Teknologiska Institutet, jemväl bifallit Eders Kongl. Maj:ts

Proposition derom att, oansedt den efter föreningen nödiga tillökning i de årliga utgifterna vid Bergsläroverket icke komme att till hela sitt belopp af **12,000** R:dr utgå förr, än läroanstalten blifvit efter den utvidgade planen ordnad, denna anstalt dock samtidigt måtte försäkras om berörde tillökning, hemställer jag i underdånighet, att på de skäl, komiterade anfört, Eders Kongl. Maj:t ville föreslå Riksdagen att af förenämnda tillökning anvisa från och med nästkommande år ofvanomförmälda belopp ..... R:dr **1,900.**

B) Sedan, med anledning af Direktionens för *Chalmersska Slöjdskolan*, i sammanhang med beslutad tillbyggnad af skolans lokal, gjorda underdåniga hemställan att, för utvidgande jemväl af skolans verksamhet enligt angifven plan och derpå grundadt förslag till ny utgiftsstat, en förhöjning i skolans årsanslag måtte skolan beredas, Eders Kongl Maj:t föreslagit Rikets sednast församlade Ständer att bevilja en förhöjning i det dåvarande årliga anslaget till skolan med **18,500** R:dr, så att detsamma komme att uppgå till **32,000** R:dr, deraf likväl, enär de nya byggnaderna icke hunno färdigbyggas under år **1867**, för nämnda år erfordrades endast så stort belopp, som svarade mot räntan af inrättningens för byggnaderna åtgående kapitaltillgång eller i jemnt tal 8000 R:dr, — samt Rikets Ständer funnit skäligt bifalla berörda förslag, har ofvanbemälda Direktion, efter det fastställelse å de för nybyggnaden uppgjorda ritningar blifvit i nåder meddelad, uti underdånig skrifvelse den **24** nästlidna December, jemte förmälan att Stadsfullmäktige i Göteborg beslutat att för uppförande af ifrågavarande byggnader kostnadsfritt upplåta erforderlig plats, samt, under antagande att nämnda upplåtelse komme att försiggå så tidigt innevarande år, att grundläggningen kunde taga sin början med våren, samt byggnaderna, derest arbetet påskyndades, blifva färdiga till begagnande redan höstterminen år **1868**, hemställt, att, enär sålunda skolan med nämnda termin borde inträda i sin utvidgade verksamhet, och, med hänsigt till anställandet af nya lärare, hvilkas biträde jemte de äldres derförinnan komme att tagas i anspråk, ej endast för undervisningens anordnande utan äfven för samlingarnes flyttande och uppställande m. m., äfvensom med fästadt afseende å ökade utgifter för uppköp af laboratorii- och verkstadseffekter samt andra undervisningsmaterialier det vore af vigt, att den nya aflöningsstaten finge från och med början af sednare hälften af år **1868** vinna tillämpning och skolan således vid den tiden komma i åtnjutande af det högre årsanslaget af **32,000** R:dr, Eders Kongl. Maj:t täcktes till nästsammanträdande Riksdag aflåta nådig Proposition derom, att jemte det för förra hälften af nyssnämnda år blefve, i likhet med för år **1867**, anvisadt ett statsbidrag af **10,750** R:dr. för återstående halfår beviljades ett till **16,000** R:dr

förhöjdt anslag, eller att för hela året **1868** ett sammanlagdt belopp af **26,750** R:dr finge för meranämnda ändamål af statsmedel utbetalas.

Såsom en följd af Rikets Ständers vid förra Riksdagen fattade beslut torde framställning till Riksdagen göras derom, att till ifrågavarande skola, hvars gamla statsanslag uppgår till **13,500** R:dr, måtte anvisas icke allenast de för år **1867** beviljade **8,000** R:dr, utan ytterligare ..... R:dr **5,250**.

C) Sedan, i anledning af Eders Kongl. Maj:ts till Rikets Ständer aflåtna nådiga Proposition den **2** Januari **1866** i fråga om förhöjning i årsanslaget för *Slöjdskolan i Stockholm* med **64,000** R:dr, deraf dock, i anseende till skolans inrymmande i dess nya lokal först höstterminen innevarande år, erfordrades under nyssnämnda år allenast hälften eller **32,000** R:dr, Rikets Ständer i underdånighet anmält, att, enär bestämmandet af åtskilliga för skolan erforderliga anslagsbelopp vore beroende af det sätt, hvarpå skolan i den nya lokalen kunde blifva ordnad, Rikets Ständer funnit det vara för tidigt att fastställa en definitiv utgiftstat för inrättningen, helst de nya förhållanden, som af flyttningen föranleddes, torde medföra behofvet af ändringar i de för inrättningen nu gällande stadgar, som på utgifternas reglering kunde hafva inflytande, hvarvid för öfrigt borde tillses, att, för kostnadernas inskränkande, så vidt möjligt vore, ej andra läroämnen föreskrefvos än som för skolans egentliga ändamål erfordrades, men att Rikets Ständer för innevarande statsregleringsår anvisat det af Eders Kongl. Maj:t äskade belopp, **32,000** R:dr; så har Eders Kongl. Maj:t genom nådigt Bref den **13** sistlidne Juli delgifvit Styrelsen för Slöjdskolan i Stockholm hvad Rikets Ständer sålunda beslutat.

Med anledning häraf har bemälde Styrelse uti en till Eders Kongl. Maj:t ställd, af Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Kommerskollegium i skrifvelse den **30** sistlidne November öfverlemnad skrift förmält dels att, beträffande de af Rikets Ständer till följd af skolans förflyttning till en ny lokal förmodade förändringar i stadgarne, Styrelsen ansåge några sådana ändringar hvarken vara af behofvet påkallade eller komma att föranledas genom berörde förflyttning, dels ock vidkommande framställningen om inskränkning af kostnaderna för skolan genom att ej föreskrifva andra läroämnen än sådana, som för skolans egentliga ändamål erfordrades, emot densamma åberopat skolans ändamål att meddela sina lärjungar ej blott den för skiljda yrken erforderliga fackbildning, utan äfven de för alla yrkesidkare gemensamt erforderliga kunskaper.

Vidare har Skolstyrelsen i sammanhang härmed anfört:

att Styrelsen, som genom nådiga Brefvet den 9 November 1861 fått sig anbefalldt att upprätta ritningar och förslag till nybyggnad för Slöjdskolan, under antagande att undervisning borde kunna meddelas åt 1,000 manliga och 500 qvinliga lärjungar, i enlighet härmed låtit upprätta plan för läroverket, hvilken sedermera blifvit lagd till grund för byggnadsritningarnes uppgörande och det af Styrelsen afgifna förslaget till utgiftsstat för skolan, hvilken utgiftsstat, beräknad för ett inom den nya lokalen i möjligaste måtto fullständigt ordnadt läroverk, upptog en slutsumma af 105,000 Riksdaler;

att Kommerskollegium hvars utlåtande häröfver infordrades, ansett, att, genom minskning i undervisningstimmarnes antal, nedsättning i Föreståndarens, Lärarnes, Tjenstemännens och en del af betjeningens löneförmåner, äfvensom genom indragning af särskilda ordningsmän och besparing på en del andra utgiftstitlar, den såsom nödig ansedda tillökningen i skolans årsanslag skulle kunna minskas till 58,000 Riksdaler;

samt att, efter det ordföranden i Skolstyrelsen fått del af berörda utlåtande samt lemnats tillfälle att sig i ämnet yttra, Eders Kongl. Maj:t, vid aflåtande af ofvanberörda nådiga Proposition till Rikets Ständer om förhöjning i årsanslaget för Slöjdskolan i Stockholm med 64,000 R:dr, tillika förklarat, det Eders Kongl. Maj:t ansåge mest ändamålsenligt, att en del af de i staten förekommande utgifter såsom till lärare, ordningsmän, med flere, icke fastställdes annorlunda, än till vissa belopp för de särskilda ändamålen i deras helhet, och att sedermera, tillsvidare, efter det skolans Styrelse till Kommerskollegium afgifvit förslag till stat för hvarje år, en sådan stat för året fastställdes.

Sedan Styrelsen härefter meddelat en öfversigt af läroverkets organisation, hvaraf hufvudsakligen inhemtades, att detsamma omfattade två jemnsides med hvarandra ordnade skolor, nämligen en för manliga och en för qvinliga lärjungar, samt att, till följe af såväl lärjungarnes olika kunskapsmått vid inträdet, som ock den mängd olika yrken, för hvilka speciela studier äro behöfliga, läroverket måst anordnas på två afdelningar, nämligen *förberedande afdelningen* för bibringande af de allmänna kunskaper, som för fortgången inom skolan erfordrades, och *tillämpande afdelningen* för undervisnings meddelande i sådana ämnen, som för de särskilda yrkena erfordrades, har Styrelsen anfört följande:

»Inom bägge afdelningarne pågår undervisningen samtidigt i de flesta läroämnen för såväl manliga som qvinliga lärjungar. Härtill fordras en talrik lärarepersonal, hvilken under läroåret är i nästan daglig tjenstgöring. För hvarje hufvudämne är anställd en öfverlärare. Men i flertalet ämnen medhinna ej Öfverlärarne att ensamme bestrida undervisningen. Deraf behofvet af Underlärare och biträdande lärare. Uti en del ämnen är antalet lärjungar så stort, att de ej samtidigt rymmas uti dertill anvisade lärosalar; och ofta är förhållandet att

i ett och samma ämne lärjungarne innehafva en mycket olika kunskapsgrad. I dessa bägge fall måste lärjungarne fördelas i grupper, hvilka åtnjuta undervisning på olika tider.

Ehuru undervisningen är afsedd att under läroåret ega rum både för- och eftermiddag hvarje söcknedag, äfvensom på söndagsförmiddagar, blir det dock hufvudsakligen på söcknedagsaftnar och söndagsförmiddagar, som lärosalarne fyllas, enär de egentlige arbetarne icke hafva annan tid att egna åt skolan.

Noggranna iakttagelser och anteckningar under en längre följd af år hafva jemväl ådagalagt, att lärjungar, tillhörande vissa yrken, äro förhindrade att dagligen infinna sig i skolan, och kan man beräkna, att af **1,500** inskrifna lärjungar endast vid pass **1,200** samtidigt komma tillstädes. I följd af lärjungarnes fördelning i grupper uppstår likväl ingen olägenhet af dessa ojemna skolbesök.

Gruppfördelningen, som länge varit i skolan införd, har jemväl gifvit anledning till ganska ansenliga kostnadsbesparingar. Utan denna hade erfordrats ett större antal lärosalar, följaktligen en vidsträcktare läroverksbyggnad än den nu uppförda; betydligt ökade lärarekrafter; rikligare tillgång på undervisningsmateriel och skolmöbler af flera slag; större antal ordningsmän och betjening samt större omkostnader för lokalernas uppvärmning, ventilering, belysning, renhållning m. m. Skolstyrelsen har sökt afväga hvad som nätt och jemnt fordrades och bemödat sig att med möjligaste inskränkning af kostnaden åstadkomma ett fullt ändamålsenligt läroverk.

Erfarenheten har gifvit vid handen att för vid pass **1,060** lärjungar, med en undervisningstid af tillsammans **215** ½ timmar i veckan, antalet grupper utgjort **52**, eller i medeltal något öfver **4** timmar i veckan för hvarje grupp. Den fullständiga undervisningsplanen upptog för **1,500** lärjungar, med en sammanlagd undervisningstid af **469** timmar i veckan, **87** grupper eller i medeltal nära **5** ½ timmar i veckan för hvarje grupp. Enligt denna plan utgjorde antalet undervisningstimmar

för	Öfverlärare	**13,000.**
»	Underlärare	**5,600.**
»	Biträdande Lärare	**10,500.**

Nedsättes, i den syftning Kommerskollegium föreslagit, undervisningstiden för hvarje grupp till i medeltal vid pass **4** ½ timmar, eller för ett till **80** minskadt antal grupper till **372** ¾ timmar i veckan, så kommer för hela läroåret undervisningstimmarnes sammanlagda antal att utgöra

för	Öfverlärare	**10,800.**
»	Underlärare	**4,960.**
»	Biträdande Lärare	**8,100.**

Efter det en öfversigt öfver de åligganden, som tillhöra såväl den vid Slöjdskolan i Stockholm nu anställda, som ock den efter ordnandet i den nya lokalen

erforderliga personal m. m., som dermed eger samband, blifvit lemnad, har Styrelsen, under upprepande af hvad Styrelsen i memorial före sistlidna Riksdag i ämnet andragit, afgifvit följande efter de i Eders Kongl. Maj:ts merberörda nådiga Proposition den 2 Januari 1866 angifna grunder jemkade förslag till

Utgiftsstat för Slöjdskolan i Stockholm under år 1868.

Föreståndaren, lön	R:dr	4,000.
» hyresersättning	»	1,000.
Kassaförvaltaren	»	400.
Bibliotekarien	»	1,000.
Matrikelföraren	»	1,200.
Predikanten	»	300.
Sekreteraren	»	300.
Ordningsmän	»	4,000.
Öfverlärare à 2 R:dr 50 öre för hvarje undervisningstimma	»	27,000.
Underlärare à 1 » 25 » » » »	»	6,200.
Biträdande Lärare à 5 R:dr 85 öre i veckan	»	5,500.
Tillfälliga föredrag	»	400.
Maskinist	»	1,000.
Förste Vaktmästare, lön	»	600.
» för renhållning	»	300.
Andre Vaktmästare	»	400.
Två Portvaktare	»	400.
Gaslysning	»	10,000.
Brännmaterialier	»	7,000.
Vattenförbrukning	»	500.
Bibliotek och samlingar	»	1,500.
Undervisningsmateriel	»	5,000.
Inventariers underhåll	»	1,000.
Diverse utgifter	»	5,000.
Summa	R:dr	84,000.

Om från detta belopp afdrages skolans nuvarande statsanslag, 15,000 R:dr, och skolans enskilda inkomster af skolafgifter och Svenska Slöjdföreningens bidrag, 5,000 R:dr, eller tillhopa » 20,000.

Återstå R:dr 64,000.

eller enahanda belopp, som Eders Kongl. Maj:t täcktes i nåder föreslå Rikets sednast församlade Ständer att bevilja såsom förhöjning i årsanslaget för Slöjdskolan i Stockholm.

På grund af hvad anfördt blifvit har Skolstyrelsen i underdånighet anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte täckas hos instundande Riksdag äska dels en förhöjning för år 1868 med 64,000 Riksdaler i årsanslaget för Slöjdskolan i Stockholm, dels ock Riksdagens medgifvande att de besparingar å en titel, som, efter det utgifterna å samma titel blifvit bestridda, möjligen kunde uppkomma, finge användas till utgifter under en annan, som deraf kunde vara i behof.

Kommerskollegium har för egen del anfört, att, då de af Rikets Ständer ifrågasatta ändringar i skolans stadgar samt slutliga bestämmandet af det antal ämnen, hvari undervisning vid läroanstalten må lemnas, lämpligen syntes böra anstå tilldess, efter skolans inflyttande i sin nya lokal, någon tids erfarenhet vunnits om alla de förändrade förhållanden, som deraf må kunna föranledas, Kollegium ansett sig böra tillstyrka den sökta förhöjningen för år 1868 att användas på sätt Skolstyrelsen i utgiftsstaten föreslagit och särskildt i afseende å aflöningen till lärarne, så att denna må utgå för Öfverlärare med 2 R:dr 50 öre och för Underlärare med 1 R:dr 25 öre för hvarje undervisningstimme samt för biträdande Lärare med 5 R:dr 85 öre för tjenstgöringsvecka, hvarjemte Kollegium hemställt om framställning till Riksdagen att medgifva det besparingar, som kunna uppkomma å de i förslaget beräknade specialsummor, må få till andra utgifter för skolan användas, med den inskränkning likväl att till aflöning icke anvisas hvad i förslaget blifvit till andra behof afsedt.

Då den storartade byggnad, som för Slöjdskolan i Stockholm är uppförd, under innevarande års höst blifver till skolans inrymmande färdig och således undervisningen från och med år 1868 bör till hela sin omfattning vara i gång, samt de fördelar, som varit afsedda att genom denna undervisningsanstalt beredas för slöjdernas och de olika näringsyrkenas utveckling, endast ofullständigt skulle vinnas, om, genom nedsättning i de årliga anslagen, lärareverksamheten inom skolan hämmades, eller inskränkning i läroämnena egde rum; så, och ehuru det belopp, som för ifvågavarande undervisningsanstalt årligen erfordras, är särdeles betydligt, anser jag mig dock icke kunna, emot Skolstyrelsens efter sorgfällig pröfning uttalade omdöme i detta hänseende, föreslå någon nedsättning i det af Eders Kongl. Maj:t i dess Proposition till sednaste Riksdag för skolan upptagna belopp af 64,000 R:dr, utan tillstyrker i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen äska, utöfver de för 1867 beviljade 32,000 R:dr, ytterligare ett lika belopp eller ..... R:dr 32,000.

12:o. **Undervisningsanstalter för handel och sjöfart.**

A) Vid sednaste riksdag beviljades i enlighet med Eders Kongl. Maj:ts Proposition arfvode åt en andre lärare vid Navigationsskolan i Göteborg att å extra stat utgå med 1,200 R:dr; och då antalet af elever vid denna skola fortfarande är och sannolikt äfven framgent blifver så stort, att detta lärarebiträde erfordras, förefinnes ingen anledning att detsamma skäligen kan komma att indragas. Antalet utexaminerade hafva under de sednaste åren varit:

1862	76.
1863	67.
1864	72.
1865	57.
1866	68,

utom eleverne i den med Navigationsskolan förenade undervisningsanstalten för ångmachinister.

Af dessa skäl tillstyrker jag i underdånighet, att förrberörda anslag må på ordinarie stat uppföras med ..... R:dr 1,200: —

B) *För Skeppsbyggeri-institutet* i Carlskrona, hvarmed numera är förenad en afdelning för danande af Machinister, har anslaget under de sednare åren utgått med 7,000 R:dr. Antalet elever i bägge afdelningarne har utgjort under läseåret 1864—1865 tillsammans 11 och under sista läseåret 1865—1866 tillsammans 10.

Ehuru detta antal icke är stort, torde undervisningsanstalten, jemväl med afseende å det ökade behofvet af Machinister vid Kongl. Flottan, böra fortfarande vidmakthållas; och jag hemställer alltså, att det förut varande anslaget måtte af Riksdagen äskas att å extra stat upptagas med R:dr 7,000.

13:o. **Undervisningsanstalter för bergsbruket.**

Sedan Rikets Ständer vid sednaste Riksdag bifallit Eders Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Falu bergsskolas förening med Teknologiska Institutet; samt tillika, för tillökande af Institutets byggnader med en för Bergsläroverket erforderlig nybyggnad, äfvensom för inredning af laboratorier och deras förseende med behöfliga

inventarier, beviljat ett anslag af 106,000 R:dr, deraf under år 1867 anvisades 60,000 R:dr; så hafva särskilde komiterade varit af Eders Kongl. Maj:t förordnade att afgifva förslag till bestämmelser i fråga om förrberörde förening och i underdånigt utlåtande af den 30 nästlidne November sådant förslag afgifvit. Bemälde komiterade hafva dervid jemväl framställt alternativa förslag i fråga om den blifvande byggnaden, hvaribland ett, under förutsättning att Bruks-societeten, vid dess sammanträde under nästkommande Juni månad, skulle för åstadkommande af bättre anordningar vid bergsläroverket, inköpa och till Kronan öfverlemna en invid Teknologiska Institutets område varande tomt för uppförande å densamma af den erforderliga byggnaden, dock utan att deraf skulle föranledas någon tillökning i den beräknade kostnadssumman. Dessa förslag äro för närvarande meddelade Styrelsen för Teknologiska Institutet, som ännu dock icke hunnit infordradt yttrande afgifva. Då emellertid, enligt de särskilda förslagen, dock alltid är afsedt, att byggnaden skall vara färdig redan år 1868 och flyttningen af skolans effekter försiggå under förra hälften af år 1869, hemställer jag, att Eders Kongl. Maj:t måtte af Riksdagen äska återstoden af det beviljade anslaget för ifrågavarande byggnads uppförande å den bland de alternativt föreslagna platserna, som Eders Kongl. Maj:t kan finna mest ändamålsenlig, samt att Riksdagen således nu må anvisa för en gång samma belopp med R:dr 46,000.

I öfverensstämmelse med hvad härofvan blifvit yttradt, i afseende å ersättning för indragna mjöl- och sågqvarns-räntor, torde under nedannämnde två anslagsrubriker sådan ersättning af Riksdagen äskas, nämligen:

14:o. **Befrämjande i allmänhet af bergsbruket.**

Penningar	2 R:dr 58 öre.
Oindelt Spanmål	35 kub.-fot 7 k:r.

15:o. **Jordförluster genom kanal- och väganläggningar.**

Penningar	36 öre.
Oindelt Spannmål	371 kub.-fot 3,32 k:r.

I öfverensstämmelse med derom af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader den 17 nästlidne December gjord underdånig framställning, får jag underdånigst tillstyrka, att nedanstående anslag, till lika belopp med dem vid sednaste Riksdag beviljade, måtte af Riksdagen äskas att äfven nu på extra stat uppföras, nämligen:

16:o. Till *aflöning för Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader* samt dess tjenstebiträden såväl i hufvudstaden som i landsorten R:dr 32,800.

17:o. Till *undersökningar och expenser för allmänna arbeten* R:dr 30,000.

18:o. Till arfvoden för *Civilingeniörers eller Ingeniörselevers* undervisande vid Krigshögskolan..... R:dr 3,000.

19:o. Till *stipendier för ingeniörselever*, som genomgå den för Väg- och Vattenbyggnadsingeniörer bestämda kurs..... R:dr 3,000.

20:o. Under åberopande deraf att Rikets Ständer meddelat vissa årliga belopp till understöd åt nästan alla tekniska korporationer, i ändamål att genom resor i främmande länder kunna inhemta upplysningar om hvarjehanda praktiska ämnen, har förrbemälde Styrelse i dess ofvanberörda underdåniga skrifvelse hemställt, huruvida icke enahanda fördel skulle kunna beredas dem, som med allmänna arbeten ega befattning, och i sådant afseende föreslagit, att till understöd vid utrikes resors företagande af Väg- och Vattenbyggnadscorpsens medlemmar måtte för år 1868 anvisas ett belopp af 4,000 R:dr.

Under öfvertygelse att nu ifrågasatta reseunderstöd böra, om de anvisas, blifva till särdeles gagn för utvecklingen af väg- och vattenbyggnadskonsten i landet, instämmer jag deri att förslag till Riksdagen göres om anvisande för nämnda ändamål å extra stat af..... R:dr 4,000.

Diverse anslag.

21:o. Kontrollen å bränvinsförfattningarnes tillämpning.

I öfverensstämmelse med Rikets Ständers fattade beslut är genom Kongl. kungörelsen den 7 nästlidne December medgifvet, att restitution af bränvinstillverkningsafgift kan åtnjutas vid utförsel af bränvin till utrikes ort; innehållande nämnda kungörelse, att sådan restitution bör af bränvinstillverkningsmedlen utbetalas. Då i följd häraf motsvarande anslag torde böra å Riksstaten uppföras, men det ännu icke, innan någon tids erfarenhet vunnits, låter sig bestämma, till huru stort belopp ett sådant anslag skäligen bör upptagas, hemställer jag, det Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen, att ifrågavarande utbetalningar må anordnas å det redan befintliga förslagsanslaget för kontrollen å bränvinsförfatt-

ningarnas tillämpning, hvilket till sin rubrik torde sålunda förändras, att det jemväl omfattar *restitution af bränvinstillverkningsafgift.*

I afseende å alla öfriga delar af Sjette Hufvudtiteln har jag icke att föreslå någon förhöjning eller annan nedsättning än den, som föranledes af indelta räntors omförande till spanmål och penningar.

Statsrådets öfrige Ledamöter instämde uti hvad Departementschefen i alla här förut omförmälda frågor föreslagit och hemställt;

Och täcktes Kongl. Maj:t hvad sålunda blifvit af Statsrådet tillstyrkt till alla delar gilla; i följd hvaraf utdrag af protokollet skulle till Finans-Departementet afgå, på det de nu af Kongl. Maj:t beslutade framställningar till Riksdagen måtte varda i Kongl. Maj:ts nådiga Proposition om Statsverkets tillstånd och behof intagna, den under mom. 1:o härofvan förekommande angående fyllnad i arfvode till en Protokolls-Sekreterare, under Nionde Hufvudtiteln.

Sedan de med ordinarie anslagen å Sjette Hufvudtiteln samband egande frågor sålunda blifvit afslutade, anhöll Departementschefen att få i underdånighet anmäla de tillfälliga anslag, som för utförande af allmänna arbeten togos i anspråk, dervid Departementschefen förklarade sig, i följd af de stora behofven för försvarsverket, finna framställning till Riksdagen om bidrag till allmänna arbeten icke kunna göras i så stor omfattning, som eljest varit önskvärdt. Under erinran att särskildt förslag kommer att framställas om fortsättning af jernvägsbyggnadsarbetena å Statens stambanor, föredrog Departementschefen det af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader den 17 nästlidne December afläta underdåniga generalförslag, rörande de allmänna väg- och vattenbyggnadsanläggningar, för hvilkas utförande statsbidrag blifvit ifrågasatt. Departementschefen anförde härvid:

Uti berörda generalförslag har Styrelsen först upptagit sådana arbeten, till hvilka Rikets Ständer redan beviljat bestämda statsbidragssummor, af hvilka likväl endast vissa delar hittills blifvit anvisade att dels under föregående, dels under nu löpande år utgå. I öfverensstämmelse med hvad Styrelsen hemställt, får jag i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t i afseende å dessa arbeten måtte af Riksdagen äska fortfarande anslag till nedannämnda belopp.

För *anläggning af väg från Öhrträsk till Fredrika kyrka och vidare till Åsele i Westerbottens län* beviljades vid 1863—1864 års Riksmöte ett anslag af 100,000 R:dr, hvaraf dock endast 50,000 R:dr då anvisades till lyftning. I

ytterligare afräkning härå afsattes vid sednast förflutna Riksmöte 20,000 R:dr att utgå år 1867. Det återstår således af det utlofvade bidraget till detta arbete, som enligt kontrakt bör fullbordas inom den 1 Oktober 1869, ett belopp af 30,000 R:dr, deraf för 1868 torde anvisas ..... R:dr 20,000.

Till *väganläggning från Ramsele sockens gräns genom Fjellsjö och Bodums socknar till Tåsjö kyrkoby i Westernorrlands län* är af Rikets sednast församlade Ständer beviljadt ett statsbidrag af 76,250 R:dr, hvaraf för 1867 blifvit till utgående anvisadt ett belopp af 25,000 R:dr. Anläggningen är ifrågasatt att fullbordas till den 1 November 1870, och af det utlofvade bidraget återstår att anvisas 51,250 R:dr, deraf för 1868 erfordras ..... R:dr 20,000.

Till *väganläggning mellan Åsele och Wilhelmina kyrkobyar i Westerbottens län* hafva Rikets sednast församlade Ständer beviljat 50,000 R:drs statsunderstöd, men till utgående under 1867 äro häraf endast anvisade 10,000 R:dr. Detta arbete skall fullbordas inom den 1 Oktober 1870, och af utlofvade understödet återstår 40,000 R:dr, deraf för 1868 beräknas ..... R:dr 15,000.

Till *anläggning af väg mellan sjön Bolmens strand och Wieslanda jernvägsstation i Kronobergs län* beviljade Rikets sednast församlade Ständer 150,000 R:dr, och häraf anvisades till utgående under år 1867 ett belopp af 33,333 R:dr 33 öre. Kontrakt om arbetets utförande är ännu icke afslutadt, och då med säkerhet icke kan antagas, att detsamma på de af Rikets Ständer bestämda vilkor varder under årets lopp uppgjordt, torde något ytterligare tillskott icke för närvarande böra här beräknas.

Till *hamnens utvidgande vid Ystad* beviljade Rikets sednast församlade Ständer ett statsbidrag af 63,000 R:dr, derutaf 25,000 R:dr skulle utgå under år 1867: företaget bör fullbordas inom den 1 Oktober 1869 och dertill återstår att anvisas 38,000 R:dr, deraf för år 1868 torde utgå ..... R:dr 25,000.

Till *hamnens utvidgande vid Uddevalla* beviljades vid sednast förflutna Riksmöte 79,000 R:dr, af hvilket bidrag anvisades att år 1867 utgå 25,000 R:dr. Arbetet kommer att fullbordas inom den 1 Oktober 1869, och till detsamma återstår att anvisas 54,000 R:dr, deraf för år 1868 erfordras..... R:dr 30,000.

Till *kanal- och slussanläggning mellan sjöarne Östra och Vestra Silen på Dalsland* beviljades vid förra Riksmötet 12,750 R:dr såsom anslag och 51,200 R:dr såsom lån, och till utgående år 1867 äro häraf anvisade 7,000 R:dr af anslaget och 28,000 R:dr af lånebidraget. Anläggningen är afsedd att fullbordas inom den 1 Oktober 1869, och den återstående andelen dertill utgör: anslag 5,750 R:dr och lån 23,200 R:dr.

För år 1868 beräknas, anslag ..... R:dr 3,000: —
lån ..... » 15,000: —

Till *Kinda båtled, eller anläggning af kanaler och slussar mellan Linköping och sjön Rengen i Östergötland,* beviljades vid 1863—1864 års Riksdag ett

understöd af 437,500 R:dr anslag och 437,500 R:dr lån, och för den då löpande statsregleringsperioden till och med 1866 anvisades att utgå 235,000 R:dr af anslags- och 235,000 R:dr af låneunderstödssummorna. För år 1867 anvisade Rikets sednast församlade Ständer ytterligare 60,000 R:dr af anslaget och 60,000 R:dr af lånet. Till detta företag, som enligt kontrakt bör fullbordas inom 1870 års slut, återstå alltså: af anslaget 142,500 R:dr och af lånet 142,500 R:dr;

deraf för år 1868 torde böra utgå, anslag ..... R:dr 60,000: —
lån ..... » 60,000: —

Till *rensningar för sänkning af Lidaåns vattenyta* beviljades vid 1863—1864 års Riksmöte ett låneunderstöd af 126,000 R:dr och deraf anvisades till utgående 46,000 R:dr. Sedermera äro af Rikets sednast församlade Ständer ytterligare anvisade i afräkning på förenämnde lån 30,000 R:dr att lyftas år 1867. Enligt antaget kontrakt bör denna aftappning fullbordas inom den 1 Oktober 1870, och af det utlofvade lånet återstå 50,000 R:dr.

För år 1868 beräknas ..... R:dr 30,000.

Till *Bergsforsens rensning i Umeå elf*, för att freda derofvan belägna lågländta egor för öfversvämningar, beviljade Rikets sednast församlade Ständer ett anslag af 11,000 R:dr, och blefvo häraf 5,000 R:dr anvisade till utgående under år 1867. Enligt Kongl. Maj:ts beslut skall arbetet fullbordas till den 1 Oktober 1870, och af beviljade beloppet återstå 6,000 R:dr, deraf för 1868 torde utgå ..... R:dr 2,000.

Af jernvägsanläggningar, hvilka äro afsedda dels att såsom bibanor anslutas till Statens jernvägar dels fristående från dessa utföras, äro i generalförslaget följande antecknade med nedannämnda föreslagna statsbidrag.

1:o. Från Frövi station på Örebro—Arbogabanan till Falun 5,472,000 R:dr;

2:o. Från Christianstad till Sölvesborg 933,300 R:dr;

3:o. Från Moholms station på Westra stambanan till Mariestad 438,000 R:dr;

4:o. Från Håkantorps station på Herrljunga—Wenersborgsbanan till Lidköping 598,000 R:dr;

5:o. Från Dalkarlsbergsgrufvor till sjön Wikern och vidare till Carlskoga och sjön Möckeln 743,000 R:dr; och

6:o. Från Sundsvall till Stödesjön 1,026,000 R:dr.

Med afsende på de för andra statsbehof strängt anlitade tillgångarne lärer någon framställning om bidrag till dessa jernvägsanläggningar nu icke kunna ifrågakomma.

Styrelsen har vidare i generalförslaget särskildt upptagit de kanalanläggningar, hamnarbeten, brobyggnader, väganläggningar och vattenaftappningar, som äro af det större omfång, att, under vanliga förhållanden, bidrag till utförandet icke meddelats ifrån de allmänna fonder, som för dylika arbetens understödjande blifvit ställde till Kongl. Maj:ts disposition. Förutom en hamnbyggnad vid staden Trosa, derför statsbidrag är beräknadt till 14,000 R:dr, och hvartill statsunderstöd ansetts möjligen kunna lemnas af den vanliga fonden till smärre hamnbyggnader, derest Riksdagen fortfarande anvisar en sådan fond, har Styrelsen bland första klassens arbeten uppfört följande med för hvardera föreslaget understödsbelopp:

Omläggningar och förbättringar å landsvägen mellan Hvetlanda och Serarps gästgifvaregårdar i Jönköpings län 40,000 R:dr;

Dito inom Lindes och Ljusnarsbergs bergslag i Örebro län 68,600 R:dr;

Dito å vägen mellan Komtillmåtta och Rågsvedens gästgifvaregårdar i Stora Kopparbergs län 43,300 R:dr;

Anläggning af ny väg från Skalstugan till Sandvigen inom Jemtlands län 36,000 R:dr;

Anläggning af ny väg samt förbättring å redan befintlig från landsvägen i Råneå socken till Öfverstbyn i Norrbottens län 30,000 R:dr;

Sänkning af Finjasjön och en del af Alma å i Christianstads län, låneunderstöd 43,000 R:dr; och

Sänkning af sjöarne Kalfven och Fogen i Elfsborgs län 35,000 R:dr.

I förväntan på understöd äro vidare hos Styrelsen hvilande planer till vägarbeten inom olika delar af landet af sådan beskaffenhet, att deras understödjande lämpligast kan ske ifrån den allmänna vägbyggnadsfonden; varande sådant understöd af Styrelsen förordadt till nedannämnda sammanräknade belopp, nämligen för arbeten hänförda till:

Första klassen	R:dr	925,630: —
Andra klassen	»	562,500: —
Tredje klassen	»	70,500: —
Summa	R:dr	1,558,630: —

Då förrberörde af Styrelsen upplysta förhållanden ådagalägga behofvet af fortfarande understöd till vägarbeten, får jag i underdånighet tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen äska, att *för anläggning af nya samt förbättring eller omläggning af backiga eller eljest mindre goda vägar* måtte fortfarande till Eders Kongl. Maj:ts disposition å extra stat anvisas enahanda belopp, som vid sednaste Riksdagar beviljats, eller R:dr 150,000, att användas, der Eders Kongl. Maj:t finner medlen mest nödiga för att befordra allmänt gagn.

Likaledes hemställer jag, att, *såsom fond för understödjande af mindre hamn- och brobyggnader samt upprensningar af åar och farleder*, till Eders Kongl. Maj:ts disposition måtte föreslås Riksdagen till anvisande enahanda belopp å extra stat som tillförene, eller ..... R:dr 20,000.

Vid sednaste Riksdag anslogos 120,000 R:dr att användas såsom anslag utan återbetalningsskyldighet *till understödjande af sådana myrutdikningar och vattenaftappningar inom Norrbottens, Westerbottens, Westernorrlands, Jemtlands, Gefleborgs och Stora Kopparbergs län samt Elfdals, Fryksdals, Jösse och Nordmarks härader i Wermlands län, som företrädesvis afse att minska frostländigheten,* dock under vilkor att sådant understöd icke i något fall finge öfverstiga hälften af den för arbetets utförande enligt fastställd plan beräknade kostnad och alltid med förbindelse för vederbörande kommuner, föreningar eller enskilde att icke allenast tillskjuta hvad derutöfver för arbetets fullbordande erfordrades, utan ock att för all framtid behörigen underhålla de afloppsgrafvar och andra för ändamålets vinnande utförda arbeten, som med statsbidrag blifvit understödda, med rättighet för Eders Kongl. Maj:t att i de fall, der sådant anses vara af behofvet påkalladt, i nåder medgifva, att någon del af anslaget må förskottsvis till vederbörande utbetalas.

Ansökningar om bidrag till utdikningar af förevarande beskaffenhet, åtföljda af utarbetade planer, äro, sedan 1867 års fond blifvit till fullo anvisad, ännu hos Styrelsen hvilande för

11 särskilda frostafledande utdikningar i Norrbottens län, med äskadt statsbidrag	R:dr	34,395: —
87 dito dito i Westerbottens län, dito dito	»	260,303: —
5 dito dito i Westernorrlands län, dito dito	»	8,450: —
35 dito dito i Jemtlands län, dito dito	»	109,760: —
4 dito dito i Gefleborgs län, dito dito	»	23,350: —
2 dito dito i Stora Kopparbergs län, dito dito	»	7,080: —
1 dito dito i Jösse härad af Wermlands län, dito dito	»	3,000: —
Summa R:mt	R:dr	446,338: —

Med anledning häraf och i öfverensstämmelse med Styrelsens förslag får jag i underdånighet tillstyrka framställning till Riksdagen om fortfarande anslag å extra stat till understödjande af myrutdikningar och vattenaftappningar af förrberörde beskaffenhet under enahanda vilkor som förut, R:dr 120,000.

För

För innevarande år anvisades vid sednaste Riksdag till Eders Kongl. Maj:ts disposition en summa af 50,000 R:dr att utgå såsom lån *för befrämjande af utdikningar och aftappningar af sanka trakter samt sjöar, till beredande af odlingsföretag inom rikets öfriga delar.* Med fästadt afseende derå att utdikningsfonden för de nordligaste länen får anvisas såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, har Styrelsen ansett billigheten fordra, att någon mindre del utaf bidraget till aftappningar i öfriga län äfven kunde få meddelas såsom anslag utan återbetalningsskyldighet, på sätt ursprungligen för så beskaffade understöd var stadgadt; hvarjemte Styrelsen upplyst, att ansökningar om statsbidrag till arbeten af förevarande beskaffenhet äro hos Styrelsen hvilande från åtta särskilda län i afseende å sammanräknadt 33 företag, för hvilka kostnaden är beräknad till 279,463 R:dr 7 öre och bidraget upptaget till 134,300 R:dr.

Enär de utdikningar, som i mellersta och södra Sverige förekomma, i allmänhet afse mera direkt fördel för de jordegare, som utdikningen verkställa, än förhållandet kan anses vara i de nordligaste länen, der aftappning af sjöar och myrar i frostländiga trakter ofta sprider mesta gagnet till dem, hvilka icke ega del i den jord, som genom aftappningen torrlägges, anser jag, för min del, någon ändring för närvarande icke erforderlig i afseende å den form, hvarunder bidrag lemnas till utdikningar inom de mellersta och södra delarne af landet, utan hemställer, att Eders Kongl. Maj:t ville till Riksdagen göra framställning derom, att till Eders Kongl. Maj:t å extra stat fortfarande anvisas en summa af ..... R:dr 50,000; att utgå såsom lån för befrämjande af ifrågavarande utdikningar och aftappningar.

Beträffande såväl vilkoren i öfrigt för erhållande och åtnjutande af statsbidrag till allmänna arbeten af ofvanomförmälda särskilda slag, som kontrollen å arbetenas utförande enligt fastställda planer, tillstyrker jag i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen bibehållandet af de i berörda hänseende nu gällande föreskrifter, allenast med den förvinnande af tid och undvikande af särskild skriftvexling i hvarje dylikt ärende önskvärda förändring i 7:de punkten, att, sedan Kongl. Maj:t fastställt uppgjord plan för ett arbetes utförande och meddelat förordnande om beloppet af det statsbidrag, som till detsamma skall utgå, terminerna för lyftning af anslag utan återbetalningsskyldighet må kunna bestämmas, icke blott såsom nu af Kongl. Maj:t, utan ock, efter dertill af Kongl. Maj:t lemnadt bemyndigande, af Styrelsen för allmänna väg- och vattenbyggnader.

Hvad Departementschefen sålunda föreslagit och tillstyrkt biträddes af Statsrådets öfrige ledamöter och blef af Kongl. Maj:t till alla delar i nåder gilladt, hvarjemte Kongl. Maj:t förordnade, att utdrag af protokollet skulle Finansdepartementet meddelas till behörigt iakttagande vid upprättande af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition till Riksdagen om statsverkets tillstånd och behof, uti hvilken Proposition borde gifvas Riksdagen tillkänna, att Styrelsens för allmänna väg- och vattenbyggnader generalförslag rörande understöd för ifrågasatta allmänna arbetsföretag komme att meddelas Riksdagens Statsutskott, äfvensom att de kartor, kostnadsförslag och öfriga handlingar, hvilka för vidare upplysning i dessa ämnen kunde vara för Riksdagen erforderliga, blefve hos bemälde Styrelse att tillgå.

Ex protocollo:

Otto W. Seippel.

STOCLHOLM, TRYCKT HOS JOH. BECKMAN, 1867.

Utdrag af Protokollet öfver Finans-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Statsrådet å Stockholms Slott den 4 Januari 1867.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Justitie-Statsministern Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Herr Statsministern för Utrikes ärendena Grefve *Manderström*, samt

Statsråden Grefve *von Platen*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Reuterskiöld,
Carlson,
Lagercrantz och
von Ehrenheim.

Statsrådet *Thulstrup* var af sjukdom hindrad att tillstädeskomma.

Chefen för Finans-departementet Statsrådet Lagercrantz anhöll i underdånighet att, med hänsyn till Statsregleringen vid instundande Riksdag, få till nådig pröfning anmäla frågorna dels om beräkningen af Statsverkets tillgångar för de behof, som borde fyllas vid berörda statsreglering, och dels om bestämmande af utgifterna under Riksstatens första och sjunde Hufvudtitlar, i afseende hvarå Departements-Chefen anförde:

"Innan jag går att i vanlig ordning underställa E. K. M:ts Nådiga omprövvande de delar af statsregleringen vid nu instundande Riksdag, som tillhöra Finans-departementets föredragning, utbeder jag mig i underdånighet att få fästa E. K. M:ts Nådiga uppmärksamhet på de omständigheter, som efter allt utseende denna gång göra särskilda utvägars anlitande nödigt för tillvägabringande af jemnvigt mellan Statens behof och tillgångar, äfvensom att få på förhand antyda beskaffenheten af de utvägar, jag för sådant ändamål ansett lämpligast kunna ifrågakomma.

"Det extra anslag å mer än 3 millioner R:dr till anskaffande utan dröjsmål af tidsenliga vapen för upprätthållande af Rikets försvarskraft, hvarom under 4:de Hufvudtiteln framställning kommer att i underdånighet göras, föranleder redan i och för sig, att de allmänna statsbehofven, äfven med iakttagande af största möjliga sparsamhet i öfrigt, betydligt öfverskrida de gränser, inom hvilka desamma tillförene kunnat inskränkas.

"Härtill kommer vidare, att, enligt mig från Riksgälds-kontoret meddelad uppgift, nämnda Kontors ställning är sådan, att någon för förevarande statsreglering disponibel tillgång derifrån icke är att påräkna och att till betäckande af Kontorets redan bestämda utgifter under statsregleringsåret erfordras anskaffande från annat håll af en fyllnadssumma å öfver 2 millioner R:dr.

"I följd hufvudsakligen af dessa båda omständigheter uppkommer, då behofven jemföras med Statsverkets ordinarie inkomster och de vanliga extra intraderna, beräknade att fortfarande utgå enligt nu gällande bestämmelser, en brist, som, äfven om ett års bankovinst och allmän bevillning bland tillgångarna inbegripas, likväl, under förutsättning, att E. K. M:t icke finner någon väsendtlig inskränkning böra ega rum i de anslag, hvilka komma att från de olika departementerna äskas, icke kan skattas lägre än till omkring 4 millioner R:dr.

"Bland de utvägar till fyllande af denna brist, jag funnit mig böra föreslå, tvekar jag icke att sätta i främsta rummet en direkt beskattning efter grunderna för 2:a Artikeln i Bevillningsförordningen. Redan beskaffenheten af det behof, som förnämligast påkallar särskilda åtgärder för tillgångarnes ökande, nemligen behofvet af vapen till stärkande af Rikets försvarskraft, har synts mig lemna anvisning till nämnda utväg, hvars begagnande i förevarande fall skulle innebära ett vädjande till den allmänna medborgerliga pligten att efter rättvisa grunder bidraga till upprätthållande af fäderneslandets sjelfständighet.

"Då det emellertid icke lärer böra ifrågasättas att genom anlitande ensamt af denna utväg söka anskaffa hela det belopp, som erfordras, har jag ansett tillgång till ökade inkomster derjemte lämpligen kunna, i mån af behof, beredas genom förhöjning af nu stadgade afgifter å några större förbrukningsartiklar, hvilka icke äro att hänföra till egentliga lifsförnödenheter, och kommer jag i sådant afseende att i sammanhang med beräkningen af Statsverkets inkomster, hvartill jag nu öfvergår, angifva de förhöjningar af tullsatserna å tobak, bränvin, sprit, socker och kaffe, äfvensom af bränvinstillverkningsafgiften, hvilka, under förhandenvarande omständigheter, synts mig skäligen kunna ifrågakomma, hvarjemte jag skall söka uppgöra beräkningar öfver de förökade inkomster, som dessa förhöjningar antagligen skulle medföra."

Efter anförande häraf anmälde Departements-Chefen i fråga om beräkningen af

Statsverkets inkomster,

hurusom i den af Stats-kontoret den 7 nästlidne November afgifna Berättelse om Statsverkets tillstånd och förvaltning, hvilken Berättelse, i hvad densamma rörde anslagen under 2:a, 4:de, 5:te, 6:te och 8:de Hufvudtitlarne, blifvit vederbörande Statsdepartements-Chefer särskildt delgifven, Statsverkets inkomster för år 1868 och intilldess nästa statsreglering vidtage ansetts kunna beräknas på följande sätt, nemligen:

Ordinarie inkomster.

1:o. *Ordinarie räntan* blef, såvidt den är *indelad* på vissa embets- och tjenstemän, stater och inrättningar, upptagen i Riksstaten för år 1867 till R:mt R:dr 2,692,900.

Härvid vore likväl nu att iakttaga:

a) att, sedan i öfverensstämmelse med Rikets Ständers beslut blifvit genom Kongl. Kungörelsen den 30 December 1863 förordnadt, att samtliga räntor å mjöl- och såg-qvarnar skulle från och med år 1864 uti jordeböcker och räkenskaper afskrifvas, så borde nu de mjöl- och sågqvarnsräntor, som varit till vissa bestämda ändamål anslagna och i räkenskapen under anordningstitel uppförda, afdragas från inkomsten likasom från de särskilda anslagstitlar, hvarunder de inbegripits, samt i stället den indelningshafvarne tillerkända ersättning i staten uppföras. Enligt en vid Stats-kontorets Berättelse fogad förteckning öfver de räntor af omförmälda beskaffenhet, för hvilkas afskrifning Stats-kontoret på grund af från Länen inkomna och i Kammar-kollegium granskade reqvisitioner medgifvit ersättnings utbetalande, hade godtgörelse blifvit vederbörande indelningshafvare tillerkänd för 7,436 kubikfot 6,08 kannor spanmål, nemligen 3,272 kub.-fot 9,915 k:r råg, 3,315 kub.-fot 7,235 k:r korn och 847 kub.-fot 8,93 k:r hafre samt 7 centner 7 *℔.* smör, 3 centner 80 *℔.* tackjern och 325 R:dr 48 öre i penningar, i följd hvaraf den indelta anparten af ordinarie räntan borde med ett häremot svarande penningevärde minskas. Härvid hade Stats-kontoret ansett lämpligast, att de i dessa räntor ingående belopp smör och tackjern, för hvilka persedelslag några särskilda kolumner icke funnos i Riksstaten upptagna, blefvo i öfverensstämmelse med de grunder, som för räntors förvandling voro föreskrifna i Kongl. Kungörelsen den 11 Maj 1855, omsatta till spanmål i de sädesslag, hvaraf kronotionden i orten bestode; och skulle efter en sådan omsättning, dervid jemväl, till undvikande af rubbning i det kontanta penningebeloppet, bråk af kannetal jemnats till hela kannor, ifrågavarande indelta men afskrifna räntor af mjöl- och sågqvarnar uppgå till 7,593 kub.-fot 5 k:r spanmål och 325 R:dr 48 öre i penningar samt följaktligen, med beräkning af spanmålen till 2 R:dr per kub.-fot, den minskning i indelta ordinarie räntan, som i förevarande hänseende borde ega rum, utgöra . . . . . 15,512: 48.

b) att afdrag jemväl borde ske för de å 6:te Hufvudtitelns anslag till Landsstaten i Länen uppförda räntor af sådana landstatsboställen, från hvilka innehafvarne afstått emot åtnjutande af dem för sådant fall tillerkänd boställs- och hyresersättning; varande omförmälda räntor, hvilka, sedan boställena blifvit för Kronans räkning utarrenderade, icke vidare utgå, i staten beräknade till ett värde af . . . . . 4,763: 99.

c) att, sedan räntan å skattehemmanet Söderby N:o 5 i Danmarks socken, Vaksala härad och Upsala län blifvit nedsatt med 11 kub.-fot 6 k:r spanmål, ½ råg och ½ korn, 1 *℔.* smör och 9 R:dr 1 öre i penningar samt Kongl. Maj:t genom nådigt Bref den 15 Augusti 1854 förordnat, att den brist uti den Landshöf-

Transport 20,276: 47.

Transport 20,276: 47.

dingen i Länet anslagna räntan å nämnda hemman, som genom berörda nedsättning uppkommit, skulle ersättas af Statsverket efter markegångspris, så borde ock uti beräkningen af den indelta räntan en motsvarande minskning ega rum, hvilken minskning, efter smörräntans förvandling till spanmål enligt ofvananförda grund och spanmålens evalverande uti penningar efter 2 R:dr per kubikfot, funnes böra utgöra . . . . . 32: 61.

samt d) att indelta räntan likaledes borde minskas dels med 185 R:dr 4 öre, utgörande räntan af aflidne Lagmannen Cassels i lifstiden innehafda boställe Åhlbrunna i Upsala län och dels med 1,055 R:dr 5 öre, utgörande beloppet af indragna fjerdingsmanslöner eller tillhopa . . . . . 1,240: 9.

Summa R:mt R:dr 21,549: 17.

Och skulle, derest dessa 21,549 R:dr 17 öre frånräknas ofvanberörda belopp 2,692,900 R:dr, återstoden af ifrågavarande inkomsttitel, i jemnad summa upptagen, utgöra . . . . . 2,671,300: —

Den till Statsverket inflytande eller *Kronan behållna* delen af ordinarie räntan, som enligt räkenskaperna utgjort:

år 1862	R:dr	2,163,372: —
„ 1863	„	2,166,864: —
„ 1864	„	2,013,709: —

hade således i medeltal uppgått till 2,114,648 R:dr. Men då qvarnräntorna, hvilka afskrefvos först från och med år 1864, följaktligen ingingo i ofvanberörda belopp för 1862 och 1863, ansåge Statskontoret förestående medeltal icke böra läggas till grund för beräkningen af denna inkomsttitel, utan densamma lämpligast kunna i närmaste öfverensstämmelse med den summa, 1864 års räkenskaper derföre upptaga, beräknas i jemnt tal till . . . . . 2,013,700: —

2:o. *Tiondespanmålen.*

Den *indelta* spanmålen beräknades vid sistlidna Riksdag till 653,050 kubikfot med ett värde, efter 2 Riksdaler per kubikfot, af 1,306,100 Riksdaler. Härifrån borde dock nu afdragas en å Allmänna Indragningsstaten uppkommen besparing af 38 kubikfot 1 kanna spanmål, utgörande skarprättare- och fjerdingsmanslönen, som i följd af särskilda nådiga föreskrifter upphört att vidare utgå. Med iakttagande af detta afdrag skulle denna inkomst komma att i jemnad summa utgöra 653,010 kubikfot, som, enär värdet af denna spanmål under åren 1862, 1863 och 1864 icke öfverstigit 2 Riksdaler 20 öre, ansågs böra efter nu gällande statspris, 2 Riksdaler kubikfoten, utföras med R:dr 1,306,020: —

Den *Kronan behållna* andelen af Tiondespanmålen beräknades vid sistlidna Riksdag till 147,195 kubikfot eller i penningar 294,390 Riksdaler och hade utgjort:

Transport 5,991,020: —

Transport 5,991,020: —

år 1862 144,984 kubikfot eller . . . . . R:dr 329,931: —
„ 1863 147,029 „ „ . . . . . „ 332,626: —
„ 1864 150,026 „ „ . . . . . „ 335,508: —
eller i medeltal 147,346 kubikfot . . . . . „ 332,688: —
och syntes denna spanmål kunna, i närmaste likhet med hvad den år 1864 verkligen utgjort, upptagas till 150,000 kubikfot eller à 2 R:dr per kubikfot . . . . . 300,000: —

3:o. *Tiondespanmålslösen efter bestämda priser,* som utgjort:
år 1862 . . . . . R:dr 6,801: —
„ 1863 . . . . . „ 6,800: —
„ 1864 . . . . . „ 6,800: —
borde således lika som vid 1866 års statsreglering upptagas till . . . 6,800: —

4:o. *Arrendemedel af kungsgårdar och andra kronolägenheter* beräknades 1863 till 331,000 R:dr och 1866 till 370,000 R:dr samt hade utgjort:

	Penningar.	Spanmål.	
		Mått.	Värde.
	R:dr.	Kubikfot.	R:dr.
år 1862	59,832: —	141,507.	315,767: —
„ 1863	68,370: —	142,032.	298,163: —
„ 1864	56,277: —	142,817.	254,615: —
eller i medeltal	61,493: —	142,119.	289,515: —
hvartill jemväl borde läggas dels arrendeafgifterna för åtskilliga under åren 1865 och 1866 till Statsverket indragna och redan genom Kammar-Kollegium på längre tid utarrenderade landstatsboställen, hvilka afgifter sammanlagda utgjorde	1,288: —	16,059.	
dels ock beloppet af arrendeinkomster för öfriga boställen, hvilka tillsvidare endast på ett år af Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande utarrenderades. Denna inkomst vore väl icke känd, men ansågs böra, i likhet med hvad vid sistlidna Riksdag egde rum, beräknas till det belopp, hvartill boställenas uppskattningsvärden jemte boställsräntorna varit i Staten upptagna eller i jemnadt tal till 6,336 R:dr, motsvarande i spanmål efter 2 R:dr kubikfoten		3,168.	
Summa	62,781: —	161,346.	Transport 6,297,820: —

Transport 6,297,820: —

och skulle enligt denna beräkning arrendemedlen kunna upptagas till: penningar . . . . . R:dr 63,000: —
spannmål kubikfot 161,000 à 2 R:dr . . . . . „ 322,000: — 385,000: —

5:o. *Silfvertionde, myntarelön och slagskatt.* Denna inkomst, som beräknades 1863 till 15,000 R:dr och 1866 till 16,000 R:dr, hade utgjort:

år 1862 . . . . . R:dr 16,232: —
„ 1863 . . . . . „ 19,843: —
„ 1864 . . . . . „ 16,797: —
eller i medeltal . . . . . „ 17,624: —
och syntes således nu kunna upptagas till . . . . . 17,000: —

6:o. *Kopparräntan* beräknades 1863 till 1,100 centner à 67 R:dr, eller 73,700 R:dr och 1866 likaledes till 1,100 centner à 69 R:dr, eller 75,900 R:dr samt hade utgjort:

	Centner.	Försäljningsvärde.
år 1862	1,122.	74,851: —
„ 1863	1,277.	87,303: —
„ 1864	1,169.	84,222: —
eller i medeltal	1,189.	82,125: —

hvilket motsvarade ett medelpris af 69 R:dr 7 öre per centner. Då emellertid priset för den koppar, som under 1865 och 1866 försålts för Statsverkets räkning, i medeltal utgjort endast omkring 61 R:dr per centner, ansåge Stats-kontoret lämpligast, att kopparräntan beräknades till ett belopp af 1,150 centner efter sistnämnda pris . . . . 70,150: —

7:o. *Tiondetackjernet,* som beräknades 1863 till 17,000 centner à 2 R:dr, eller 34,000 R:dr och 1866 till 16,000 centner à 2 R:dr 50 öre, eller 40,000 R:dr, hade utgjort:

	Centner.	Värde.
år 1862	16,533.	41,434: —
„ 1863	16,132.	39,086: —
„ 1864	19,076.	47,318: —
eller i medeltal	17,247.	42,612: —

och ansågs således nu kunna upptagas till 16,500 centner och samma värde, som vid sistlidna Riksdag beräknades, 2 R:dr 50 öre per centner eller till . . . . . 41,250: —

8:o. *Svafvelbrukstionden* beräknades 1863 till 4,000 R:dr och 1866 till 3,000 R:dr samt hade utgjort:

år 1862 . . . . . R:dr 1,571: —
„ 1863 . . . . . „ 3,731: —
„ 1864 . . . . . „ 2,833: —

Då medeltalet häraf vore 2,712, ansågs denna föränderliga inkomst icke böra beräknas högre än till . . . . . 2,700: —

Transport 6,813,920: —

Transport 6,813,920: —

9:o. *Mantalspenningarne,* som 1863 beräknades till 525,000 R:dr, uppgingo:

år 1862 till	R:dr	630,865: —
„ 1863 „	„	639,873: —
„ 1864 „	„	574.491: —
eller i medeltal till	R:dr	615,076: —

Vid sistlidna Riksdag, då Kongl. Maj:t föreslagit mantalspenningarne att beräknas till 605,000 R:dr, ansågo deremot Rikets Ständer detta belopp kunna höjas till 620,000 R:dr på grund deraf, att Bevillningen efter 1:sta artikeln eller den personliga skyddsafgiften, hvilken från och med 1864 utgjorts med samma belopp som mantalspenningarne, för nämnda år skulle uppgått till 617,637 R:dr 40 öre och att det vore att förmoda, det berörda belopp sedermera i följd af befolkningens ständiga tillväxt något förökats. Härvid ansåge sig dock Stats-kontoret böra fästa uppmärksamhet derå, att omförmälda belopp påtagligen utgjort *bruttouppbörden* af 1864 års Bevillning efter 1:sta artikeln, likasom ock den *debiterade* uppbörden af mantalspenningarne för samma år uppgått till 618,868 R:dr 2 öre, churu den *behållna* uppbörden deraf med uteslutande af ören icke utgjort mer än ofvannämnda summa 574,491 R:dr. I följd häraf syntes beräkningen af förevarande inkomsttitel böra i någon mån nedsättas, men, då den debiterade skyddsafgiften för år 1865 öfverstege 1864 års inkomst med icke mindre än 7,443 R:dr 80 öre samt antagligt vore, att denna afgift för åren 1866 med 1868 komme att i samma proportion förökas, ansåges mantalspenningarne likväl icke böra upptagas till lägre belopp än . . . . . 600,000: —

10:o. *Bötesmedlen,* hvilka 1863 beräknades till 90,000 R:dr, hade utgjort:

år 1862	R:dr	93,764: —
„ 1863	„	92,820: —
„ 1864	„	77,997: —
eller i medeltal	R:dr	88,193: —

Uti sin före sistlidna Riksdag afgifna Berättelse om Statsverkets tillstånd och förvaltning hade Stats-kontoret anfört, bland annat, hurusom till följd af stadgandet i den nya strafflagen, att deruti fastställda böter skulle kronan tillfalla äfvensom af öfriga der intagna bestämmelser, hvarigenom bötesbeloppen blifvit mycket förhöjda, Statens inkomster af bötesmedlen hädanefter komme att uppgå till vida högre belopp än förut, men att, då den nya lagen först med år 1865 komme att tillämpas, all ledning af erfarenheten saknades för beräknande af ifrågavarande inkomst för framtiden, i anledning hvaraf Stats-kontoret då hemställde, att vid inkomstberäkningen måtte uppföras sammanlagda beloppet af den vid föregående Riksdagen kalkylerade inkomsten 90,000 R:dr och det anslag 250,000 R:dr, som ansetts böra å stat anvisas till ersättning åt vederbörande för dem i följd af nya strafflagen frångångna bötesandelar. Denna hemställan blef både af Kongl. Maj:t och af Rikets Ständer god-

Transport 7,413,920: —

Transport 7,413,920: —

känd; och som förhållandet ännu vore oförändradt samt erfarenheten hittills icke ådagalagt, till hvad belopp Statens inkomst af bötesmedlen med någorlunda säkerhet kunde antagas uppgå, ansåges samma beräkningsgrund äfven nu böra iakttagas och förevarande inkomsttitel följaktligen upptagas till . . . . . 340,000: —

11:o. *Kavalleri-regementenas hästvakansspannmål,* som till och med åren 1870 och 1871 utginge på grund af kontrakter mellan Kronan och rusthållarne samt följaktligen icke kunde vara underkastade någon rubbning under nästa statsregleringsperiod, beräknades således nu liksom förut till 140,175 kubikfot à 2 R:dr . . . . . 280,350: —

12:o. *Tillfälliga rotevakansafgifter,* hvilka, beräknade 1863 till 8,000 R:dr och 1866 till 7,000 R:dr, utgjort:

år 1862	R:dr	7,365: —
„ 1863	„	8,346: —
„ 1864	„	8,028: —
och enär medium häraf utgjorde	„	7,913: —

ansågos böra upptagas till . . . . . 7,500: —

13:o. *Vakansafgifter af nyroterad jord,* som beräknades 1863 till 56,000 R:dr och 1866 till 63,000 R:dr, men utgjort:

år 1862	R:dr	63,690: —
„ 1863	„	63,885: —
„ 1864	„	71,889: —
eller i medeltal	R:dr	66,488: —

ansågos följaktligen nu kunna upptagas till . . . . . 65,000: —

14:o. *Rotevakansafgift af utsockne frälsehemman i Halland,* beräknad 1863 till 17,000 R:dr och 1866 till 18,000 R:dr, hade utgjort:

år 1862	R:dr	20,234: —
„ 1863	„	18,251: —
„ 1864	„	20,299: —
eller i medeltal	R:dr	19,594: —

och ansågs derföre kunna liksom vid sistlidne riksdag beräknas till 18,000: —

15:o. *Trosspassevolansafgiften,* hvilken såväl 1863 som 1866 beräknats till 26,500 R:dr, hade utgjort:

år 1862	R:dr	26,538: —
„ 1863	„	26,514: —
„ 1864	„	26,518: —

och ansågs följaktligen fortfarande kunna beräknas till . . . . . 26,500: —

16:o. *Båtsmansvakansafgiften* beräknades 1863 till 65,000 R:dr och uppgick:

år 1862 till	R:dr	65,487: —
„ 1863 „	„	60,724: —
„ 1864 „	„	61,394: —

och ansågs denna inkomst, churu den således i medeltal för nämnda 3 år utgjort 62,535 R:dr, likväl på grund af sin till en del ovissa beskaffenhet icke böra nu upptagas högre än 1866 skett eller till . . 60,000: —

Transport 8,211,270: —

Transport 8,211,270: —

17:o. *Kontrollstämpelmedel*, hvilka beräknades 1863 till 22,000 R:dr och 1866 till 20,000 R:dr, hade utgjort:

år 1862	R:dr	21,442: —
„ 1863	„	20,646: —
„ 1864	„	18,782: —
eller i medeltal	R:dr	20,290: —

men som denna inkomst syntes årligen minskas, hade den af Statskontoret upptagits till endast . . . . . 19,000: —

18:o. *Båk- och Lotsmedel*, som beräknats 1863 till 350,000 R:dr och 1866 till 600,000 R:dr, hade utgjort:

år 1863	R:dr	551,107: —
„ 1864	„	551,375: —
„ 1865	„	667,561: —
eller i medeltal	R:dr	590,014: —

och ansågs följaktligen kunna bibehållas vid senast beräknade summa 600,000: —

19:o. *Observationsmedel* upptogos 1863 till 6,000 R:dr, men hade utgjort:

år 1862	R:dr	2,119: —
„ 1863	„	3,633: —
„ 1864	„	5,844: —
eller i medeltal	R:dr	3,865: —

och ansågs denna af mera tillfälliga omständigheter beroende inkomst böra nu likasom 1866 beräknas till endast . . . . . 3,000: —

20:o. *Extra medel och uppbörder* hade efter afdrag af stubböresmedlen, hvilka från och med innevarande år ingå till skogsplanteringskassan, utgjort:

år 1862	R:dr	66,157: —
„ 1863	„	66,653: —
„ 1864	„	56,445: —
eller i medeltal	R:dr	63,085: —

Denna inkomst, som vid senaste statsreglering beräknades till 70,000 R:dr, ansågs nu i anseende till sin föränderlighet icke böra upptagas högre än till . . . . . 63,000: —

21:o. *Intressemedlen*, bestående hufvudsakligen af räntan å Lappmarks Ecklesiastikverks år 1835 till Riksgälds-kontoret öfverlemnade fond, hade vid de tvänne senaste statsregleringarne uppskattats till 5,000 R:dr och under åren 1862—1864 i medeltal uppgått till 5,417 R:dr, hvarföre de nu utfördes med oförändradt belopp af . . . . . 5,000: —

Säger R:mt R:dr 8,901,270: —

Extra Ordinarie inkomster.

A) *Tullmedel*, hvilka vid statsregleringarne 1863 och 1866 beräknats till 13,500,000 R:dr, hade utgjort

år 1864	R:dr 13,861,860: —	
„ 1865	„ 13,999,556: —	
eller i medeltal	R:dr 13,930,708: —	
och ansågos således kunna äfven nu upptagas till		R:dr 13,500,000: —

B) *Postmedel* beräknades 1863 till 1,500,000 R:dr och 1866 till 2,000,000 R:dr, samt hade utgjort:

år 1862	R:dr 1,953,949: —	
„ 1863	„ 2,128,820: —	
„ 1864	„ 2,279,187: —	
eller i medeltal	R:dr 2,120,652: —	
och syntes alltså nu kunna uppskattas till enahanda belopp som vid sistlidna Riksdag eller		R:dr 2,000,000: —

C) *Stämpelpappersafgiften*, som beräknades 1863 till 1,200,000 R:dr och 1866 till 1,600,000 R:dr, hade utgjort:

år 1863	R:dr 1,764,619: —	
„ 1864	„ 1.445,851: —	
„ 1865	„ 1,404,732: —	
och, som medeltalet häraf vore	R:dr 1,538,400: —	
ansågs denna inkomst nu icke böra beräknas högre än till		R:dr 1,500,000: —

D) *Bränvinstillverkningsafgiften* hade 1863 uppskattats till 8,400,000 R:dr, men uppgått:

år 1864 till	R:dr 9.015,187: —	
„ 1865	„ 10,071,594: —	
eller i medeltal till	R:dr 9,543,390: —	
och beräknades derföre nu likasom 1866 till		R:dr 9,500,000: —
	Säger R:mt	R:dr 26,500,000: —

Enligt den af Stats-kontoret sålunda uppgjorda beräkning skulle alltså under nästa statsregleringsperiod statsverkets årliga ordinarie och extra ordinarie inkomster tillsammans komma att utgöra 35,401,270 R:dr R:mt eller 177,470 R:dr mindre än vid nästlidna riksdag för nu innevarande år påräknades.

Efter anmälan häraf yttrade Departements-Chefen:

"Ehuru beträffande Stämpelpappersafgiften, som af Stats-kontoret på grund af det medelbelopp, hvartill denna afgift under åren 1863—1865 uppgått, beräknats till 1,500,000 R:dr, förekommer, att uti den af Rikets Ständer vid sistlidna Riksdag beslutade Stämpelpappersförordning, som med innevarande år trädt i gällande kraft, ifrågavarande afgift blifvit för skuldebref, räkningar, vexlar och assignationer nedsatt från 30 öre till 25 öre för hvarje 100 R:dr af det kapitalvärde, derför inteckning eller betalning sökes, och att i följd deraf någon minsk-

ning uti denna inkomst torde vara att emotse, har jag likväl icke ansett denna minskning, om hvars sannolika belopp jag icke är i tillfälle att lemna någon upplysning, kunna blifva af sådan betydenhet, att med afseende derå någon ändring i Stats-kontorets beräkning bör ega rum. Deremot finner jag mig föranlåten att vid Stats-kontorets förevarande beräkning i öfrigt i underdånighet göra följande anmärkningar:

"a) *Bötesmedlen* hafva af Stats-kontoret ansetts böra vid denna likasom vid nästföregående riksdag upptagas till sammanlagda beloppet af deras år 1863 beräknade värde 90,000 R:dr och det förslagsanslag, hvilket i Riksstaten anvisas till ersättning åt personer, menigheter eller allmänna inrättningar för dem genom nya strafflagens införande frångångna bötesandelar; och som detta anslag för närvarande utgör 250,000 R:dr, har ock Stats-kontoret föreslagit att beräkna inkomsten af bötesmedlen till 340,000 R:dr. Emellertid lärer, i anseende dertill, att beloppet af de ersättningar för mistade bötesandelar, som intill slutet af år 1866 blifvit beviljade, icke utgjort mer än omkring 134,000 R:dr, framställning hos Eders Kongl. Maj:t komma att göras om anslagets nedsättande till 160,000 R:dr och i följd deraf skulle ock, med tillämpning af ofvannämnda beräkningsgrund, uppskattningen af förevarande inkomsttitel komma att nedsättas till 250,000 R:dr. Men, då å andra sidan i betraktande tages dels den förhöjning i bötesbeloppen, som genom nya strafflagen egt rum, och dels att den andel i böterna, som förut tillkommit målsegare m. fl., utan någon ersättning numera ingå till kronan, på grund af hvilka båda omständigheter kronans behållna inkomst af bötesmedlen måste antagas nu utgöra betydligt mera än det belopp 90,000 R:dr, som i sådant afseende år 1863 före den nya strafflagens utfärdande beräknades, torde, äfven om nyssberörda minskning af ersättningsanslaget kommer att ega rum, beräkningen af förevarande inkomsttitel likväl icke böra nedsättas vidare än till 300,000 R:dr.

"b) I fråga om *Tullmedlen*, hvilka af Stats-kontoret ansetts kunna beräknas till samma belopp som vid sistlidna riksdag eller 13,500,000 R:dr, förekommer, att desamma under nyss afslutade år icke uppgått till mer än omkring 13,200,000 R:dr äfvensom att från och med innevarande år salttullen, hvilken inbringat omkring 200,000 R:dr årligen, bortfallit. Som dock år 1865, ehuru under större delen deraf de genom franska handelstraktaten stadgade tullnedsättningarne varit tillämpade, tullinkomsterna uppgingo till i det närmaste 14 millioner R:dr, synes deras ännu ej fullständigt kända minskning under 1866 kunna tillskrifvas tillfälliga orsaker och någon annan nedsättning i berörde inkomsters vid nästlidna riksdag beräknade belopp icke behöfva för år 1868 ega rum än den, som måste blifva en följd af salttullens upphörande. Utan någon förändring i nu gällande tullsatser skulle alltså tullinkomsterna för sistnämnda år kunna beräknas till 13,300,000 R:dr.

"I händelse åter Eders Kongl. Maj:t efter nådig pröfning af de anslagsanspråk, som komma att från de särskilda Departementerna anmälas, skulle för beredande af ökade tillgångar finna nödigt att föreslå Riksdagen förhöjning af tullen å tobak, socker och kaffe; så synes en sådan förhöjning lämpligen kunna bestämmas för socker och kaffe till 2 öre per *℔*, men för tobak, hvarå den Svenska tullsatsen redan nu så när som på ett bråktal af öre uppgår till samma belopp som den Norska, icke gerna till mer än 1 öre per *℔*, på det ej ändamålet må genom oloflig införsel af denna lätt insmugglade vara förfelas.

Då nu importen af dessa artiklar i runda tal utgjort:

		Råsocker.	Raffinad.	Kaffe.	Tobak.
1861	℔.	40,500,000	2.400,000	15,900,000	8,100,000
1862	„	34,800,000	3,700,000	15,900,000	3,700,000
1863	„	37,500,000	6,000.000	16,000,000	4,300.000
1864	„	33,000,000	5,900,000	15,700,000	5,400,000
1865	„	35,600,000	8,000,000	16,900,000	5,700,000

och på grund häraf torde kunna för år 1868 antagas komma att uppgå till: 35 millioner ℔. råsocker, 6 millioner ℔ raffinad, 16 millioner ℔ kaffe och 5 millioner ℔. tobak, så synes den förökade inkomst, som de föreslagna tullförhöjningarne skulle medföra, kunna beräknas: för råsocker till 700,000 R:dr, för raffinad till 120,000 R:dr, för kaffe till 320,000 R:dr och för tobak till 50,000 R:dr eller tillsammans till 1,190,000 R:dr.

Derest vidare bränvinstillverkningsafgiften varder med 15 öre per kanna förhöjd, på sätt flera gånger förut varit ifrågasatt, så torde i sammanhang dermed en motsvarande förhöjning böra ega rum i tullen å bränvin och sprit, såväl af säd eller rotfrukter, som af ris, socker, vindrufvor eller annan frukt; och skulle, om importen af berörda varor, som utgjort i jemna tusental:

år 1861	℔. Alkohol	2,728,000
„ 1862	„	2,196,000
„ 1863	„	3,390,000
„ 1864	„	1,950,000
„ 1865	„	2,204,000

antages under år 1868 komma att uppgå till 2 millioner ℔ alkohol, hvilket belopp, då en kanna alkohol väger ungefär 4,9 skålpund, motsvarar i rundt tal 800,000 k:r 50-procentig sprit, en sådan tullförhöjning af 15 öre per kanna inbringa 120,000 R:dr.

Jag hemställer således under förutsättning, att Eders Kongl. Maj:t framdeles må finna skäligt besluta aflåtande till Riksdagen af nådig framställning om ofvan omförmälda tullförhöjningar, att förevarande inkomsttitel måtte för år 1868 beräknas i rundt tal till 14,600,000 R:dr.

c) *Bränvinstillverkningsafgiften* har af Stats-kontoret beräknats till samma belopp, som i nu gällande Riksstat finnes upptaget, eller 9,500,000 R:dr. Den har i verkligheten, efter 60 öre per kanna, uppgått:

1863	för en tillverkning af	15,670,000	kannor till R:dr	9,402,000.
1864	„	14,467,000	„	8,680,000.
1865	„	16,768,000	„	10,071,600.
1866	„ omkring	15,400,000	„ omkring	9,242,000.

Om deremot ifrågavarande afgift blifver förhöjd till 75 öre per kanna, så torde visserligen i följd häraf tillverkningen komma att något nedgå och måhända ej öfverstiga 14 millioner kannor, men afgiften för denna tillverkning skulle dock utgöra 10,500,000 R:dr, till hvilket belopp jag alltså under förutsättning, att nyssberörda förhöjning af Eders Kongl. Maj:t finnes böra hos Riksdagen föreslås, tillstyrker, att inkomsten af bränvinstillverkningsafgiften måtte för år 1868 beräknas.

Med iakttagande af dessa ändringar i Statskontorets beräkning, hvilken i öfrigt jag underdånigst hemställer måtte i nåder godkännas, skulle

de *Ordinarie* inkomsterna komma att utgöra . . .	R:mt R:dr	8,861,270: —
och de *Extra Ordinarie*	„ „	28,600,000: —
eller tillsammans	R:mt R:dr	37,461,270: —

hvilken summa, då Riksstaten för 1867 upptager

i *Ordinarie* inkomster	„ „	8,978,740: —
och i *Extra Ordinarie*	„ „	26,600,000: —
eller tillsammans	R:mt R:dr	35,578,740: —
utvisar en tillökning i inkomster af	„ „	1,882,530: —

De af föredragande Departements-Chefen sålunda gjorda underdåniga hemställanden, under härofvan i fråga om beräkningen af tullinkomsterna och bränvinstillverkningsafgiften omförmälda förutsättningar, behagade, sedan Statsrådets öfriga ledamöter deruti instämt, Hans Maj:t Konungen i nåder gilla och bifalla.

Beträffande derefter regleringen af anslagen under

Första Hufvudtiteln,

anförde Departements-Chefen:

"Sedan, i anseende dertill, att af tomten till den dels å fri och dels å ofri eller stadens grund belägna, för närvarande till hofstall för H. M. Enkedrottningen och H. K. H. Hertigen af Östergötland begagnade egendomen N:o 32 i Qvarteret Sjöhästen vid Nya Kungsholmsbrogatan här i staden ej allenast den del, som erfordrades för utsträckning af den s. k. Annægränden, utan äfven hela den vester derom belägna tomtarean troligen komme att af staden tagas i besittning för den blifvande sammanbindningsbanan, Ståthållarembetet å Stockholms Slott, enär i sådan händelse den återstående delen af egendomen blefve otillräcklig för båda förenämnda Hofstall, låtit upprätta förslag till ordnande deraf för allenast ett Hofstall och jemte detta förslag till Riksmarskalksembetet öfverlemnat en plan till förändring och ombyggnad för H. K. H. Hertigens af Östergötland räkning af det å Blasieholmen befintliga Hofstall, hvilket för närvarande begagnades dels, enligt öfverenskommelse, af H. K. H. Hertigen af Dalarne och dels, enligt nådig befallning, till vaktstall för Lifgardet till häst, har sistbemälda Embete uti underdånigt Memorial den 29 nästlidna December underställt detta ärende Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning och dervid, efter en underdånig erinran om, huruledes, i anledning af derom tid efter annan från olika håll gjorda framställningar, mera än 13,000 qvadratalnar af det utrymme, som tillförene varit till de Kongl. Hofstallens begagnande upplåtet, under de senast förflutna tjugo åren blifvit, enligt nådiga medgifvanden dels af Eders Kongl. Maj:ts Herr Fader och dels af Eders Kongl.

Maj:t sjelf, afstådda till förmån för Stockholms stad eller för Staten, vidare yttrat, att, då för de båda omförmälda, vid Röda Bodarne nu belägna Hofstallen det ovedersägligen vore af största fördel, om de äfven framgent komme att ligga så nära hvarandra som möjligt för att kunna gemensamt begagna ridhus, sjukstall, smedja m. m. samt den nästintill berörda Hofstall belägna, staden tillhöriga tomt i Qvarteret Sjöråen eller f. d. Clara församlings fattighus, hvars åbyggnad hade föga värde, vore såväl till läge som storlek särdeles passande, Riksmarskalks-embetet ansåge det blifva i alla hänseenden förmånligast, om ett utbyte kunde tillvägabringas af stalltomten å Blasieholmen emot nyssnämnda tomt i Qvarteret Sjöråen, hvarest då sedermera borde uppföras nödiga stall- och vagnshusbyggningar m. m. men att, om ett sådant utbyte ej komme till stånd, det endast återstode att ,genom reparation och ombyggnad af det visserligen ändock särdeles inskränkta, till H. K. H. Arffurstens palats hörande stallet å Blasieholmen söka att åtminstone till någon del afhjelpa den brist i utrymme, som uppstode genom återlemnande till staden af omkring en tredjedel utaf tomten vid Röda Bodarne; hemställande Riksmarskalks-embetet för sådant fall, att, då till ombyggnad och ordnande af stallet å Blasieholmen äfvensom af det, hviket borde vid Röda Bodarne bibehållas, enligt de deröfver uppgjorda förslagen, erfordrades, utom för ändamålet redan disponibla medel, ett ytterligare belopp af tillsammans 151,500 R:dr, Eders Kongl. Maj:t måtte täckas att af Riksdagen äska nämnda belopp till utgående redan under innevarande år.

"Genom nådigt Bref den 7 nästlidna December har Eders Kongl. Maj:t anbefallt Riksmarskalks-embetet att, enär Stockholms stads rätt till den del af ofvanberörda tomt vid Röda Bodarne, som utgjorde fortsättning af Annægränden, funnits ostridig, och området syntes vara för staden behöfligt, till staden, så snart ske kunde, afträda samma område utan någon lösen för derå varande åbyggnad. Beträffande det från stadens sida jemväl väckta anspråk å den vester om berörda område belägna andelen af tomten, hvilken fråga ännu icke är i det skick, att densamma kunnat till nådig pröfning anmälas, tillåter jag mig här i underdånighet endast nämna, att det väl i hvarje fall synes antagligt, det berörda kilformiga och nästan ända intill sammanbindningsjernbanan sig sträckande tomtdel förr eller sednare skall finnas böra afträdas till staden för ordnande af trafiken utmed jernqanan, hvarefter den återstående delen af ifrågavarande tomt icke lärer kunna anses lemna tillräckligt utrymme för mer än ett af de båda Hofstall, som nu finnas å tomten. Vid sådant förhållande torde ock, dels till behörigt ordnande af derstädes nuvarande, delvis bristfälliga byggnader för det Hofstall, som skulle å tomten bibehållas, och dels till beredande på annat håll, såsom ersättning för hvad genom tomtafträdelsen till staden förlorats, af utrymme för det andra Hofstallet, hvilket ansetts kunna ske genom ombyggnad af nuvarande Hofstallet å Blasieholmen, det blifva nödigt att, på sätt Riksmarskalks-embetet hemställt, anlita Riksdagens medverkan. Men, då bemälda Embete på skäl, emot hvilka jag icke har något att erinra, ansett det företrädesvis lämpligt, om det af de båda i omförmälda egendom vid Röda Bodarne nu befintliga Hofstall, som funnes icke kunna derstädes bibehållas, kunde få förläggas till den nästintill berörda egendom belägna tomt, som nu upptages af f. d. Clara församlings fattighus, i hvilket afseende Embetet föreslagit ett utbyte emellan nämnda, staden tillhöriga tomt och stalltomten å Blasieholmen, samt denna fråga torde först böra vara afgjord innan definitiv framställning till Riksdagen i ämnet eger rum, finner jag mig föranlåten underdånigst hemställa, att Eders Kongl. Maj:t för närvarande täcktes i nåder

besluta allenast, att genom Öfver-Ståthållare-embetet Stadsfullmäktiges underdåniga yttrande öfver omförmälda bytesförslag skall inhemtas, men att derjemte bör i den nådiga Propositionen om Statsverkets tillstånd och behof intagas en antydan om att för ofvanberörda ändamål extra anslag torde redan vid nu förestående statsreglering behöfva i nåder äskas.

Hvad Departements-Chefen sålunda hemställt, deruti Statsrådets öfriga ledamöter sig förenade, fann Hans Maj:t Konungen godt i nåder gilla och bifalla.

Sedan Departements-Chefen härefter anmält, att hos Finans-Departementet för öfrigt icke förekommit någon fråga, vare sig om förändring af de ordinarie anslag, som nu till belopp af tillsammans 1,417,000 R:dr finnas under Första Hufvudtiteln uppförda eller om nya sådana eller extra anslag,

täcktes Hans Maj:t Konungen tillkännagifva, att det anslag af 18,000 R:dr, som för närvarande finnes å Hufvudtiteln anvisadt för H. K. H. Prinsessan Eugenie, under senaste tiden befunnits otillräckligt; och behagade med afseende härå Hans Maj:t, enligt Statsrådets underdåniga tillstyrkande, förklara Sig vilja hos Riksdagen göra nådig framställning om samma anslags förhöjande med 7,000 R:dr till 25,000 R:dr, hvarigenom Hufvudtitelns slutsumma skulle komma att uppgå till 1,424,000 R:dr.

Vid härefter företagen beräkning af utgifterna under

Sjunde Hufvudtiteln,

innefattande anslagen för Finans-Departementet, anförde Departements-Chefen angående

1:o. *Stats-kontoret:*

"Uti en till Eders Kongl. Maj:ts och Rikets Stats-kontor ingifven, till Eders Kongl. Maj:t ställd ansökning har nuvarande förvaltaren vid Göteborgs kronomagasin förre löjtnanten W. A. Hedelius, med förmälan, att han alltsedan sitt tillträde af berörda förvaltaretjenst i början af år 1863 funnit sig nödsakad att till biträde vid magasinsförvaltningen begagna en magasinsdräng, hvilken kostat honom omkring 600 R:dr årligen, och att denna utgift varit för honom i högsta grad kännbar, helst han såsom magasinsförvaltare åtnjöte allenast 700 R:dr i lön, 200 R:dr för skrifbiträde och 50 R:dr i hyresersättning, eller tillsammans 950 R:dr årligen, underdånigst anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes anslå nödiga medel till aflöning åt en magasinsdräng vid ifrågavarande kronomagasin.

I anledning häraf och sedan Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i Göteborgs och Bohus län uti utlåtande, som Stats-kontoret infordrat, förordat bifall till ansökningen, har Stats-kontoret, vid densammas insändande till Eders Kongl. Maj:t den 30 December 1865, för egen del i underdånighet anfört, att magasinsdrängar icke funnos vid något annat kronomagasin i Riket än slotts- och förrådsmagasinet i Stockholm, vid hvilket voro anställda 3 magasinsdrängar med en aflöning, jemlikt Kongl. Brefven den 2 November 1855 och den 5 Mars 1858, af 300 R:dr årligen för hvardera; att, enligt hvad af tillgängliga handlingar kunnat inhemtas, aflöning åt någon dräng vid Göteborgs magasin tillförene icke varit å stat anvisad samt att, på sätt jemväl sökanden uppgifvit, sistberörda magasin i afseende å spannmålsuppbörden vore det största i Riket, näst slotts- och förrådsmagasinet i Stockholm; och som i följd af skedd indragning år 1862, emot beviljad årlig hyresersättning af endast 50 R:dr, af den åt förvaltaren vid nu ifrågavarande magasin upplåtna boställslägenhet i magasinsbyggnaden, hvarigenom han nödsakats att på annat ställe förskaffa sig bostad, möjligheten för honom att hålla närmare tillsyn öfver magasinet i betydlig mån försvårats, ansåge Stats-kontoret förevarande framställning vara förtjent af nådigt bifall.

Då behofvet af ett sådant biträde vid tillsynen öfver magasinet, som sökanden begärt, blifvit såväl af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande som af Stats-kontoret vitsordadt, men aflöningen för samma biträde icke torde böra bestämmas till högre belopp, än som i enahanda afseende utgår till de vid slotts- och förrådsmagasinet härstädes anställda magasinsdrängar, tillstyrker jag i underdånighet, att, i anledning af förevarande ansökning, Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen i nåder föreslå, att till lön åt en dräng vid Göteborgs kronomagasin måtte å Stats-kontorets stat uppföras ett årligt belopp af 300 R:dr Rmt.

— —

— —

2:o.

"I anledning deraf att, sedan Rikets Ständers år 1865 församlade Revisorer uti sin Revisionsberättelse hemställt, att de till *Myntets drift och underhåll* äfvensom till *Postverket* anvisade anslag, hvilka i följd af särskilda bestämmelser i sjelfva verket voro reservationsanslag, ehuru de icke funnos såsom sådana i Riksstaten upptagna, måtte till reservationsanslag förändras, Rikets Ständer uti underdånig skrifvelse den 19 Juni nästlidna år, jemte förmälan, att de för sin del biträdde den af Revisorerna sålunda yttrade åsigt, men att beskaffenheten af ifrågavarande anslag för då förestående statsreglering redan blifvit bestämd och icke syntes lämpligt att i dervid redan fattade och till en del af Eders Kongl. Maj:t tillkännagifna beslut vidtaga någon ändring, underdånigst anhållit, att Eders Kongl. Maj:t täcktes i den nådiga Propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof, som komme att till nu instundande Riksdag aflåtas, föreslå de förändringar i omförmälde anslags beskaffenhet, som af Revisorerne blifvit ifrågasatta, har Eders Kongl. Maj:t den 27 Juli 1866 behagat i nåder förordna, att anslagen till Mynt- och Postverken skulle i berörda Proposition upptagas såsom reservationsanslag, om hvilket nådiga beslut jag ansett mig här böra i underdånighet erinra.

3:o.

3:o.

"Uti underdånig skrifvelse den 6 nästlidna December, har Skogs-Styrelsen andragit, hurusom densamma för att vinna kännedom om utgången af nästlidna års virkesförsäljningar från Kronans skogar i Kopparbergs län och de Norrländska länen och på grund deraf kunna bedöma, huruvida Skogsplanteringskassan blefve i stånd att med sina tillgångar ensam bestrida utgifterna i och för skogsväsendet utan bidrag af det alltsedan år 1859 å förevarande hufvudtitel beviljade anslag af 75,000 R:dr årligen till skogsinstitutet, lägre skogsskolor samt öfriga till skogsstaten hörande tjenstemäns aflöning, till Eders Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande framställt förfrågan rörande omförmälda virkesförsäljningar.

Till svar härå hade meddelats, att försäljning af skogsalster från Kronans skogar i Jemtlands län icke egt rum, att i Gefleborgs och Westerbottens län någon inkomst för försåldt virke ännu ej influtit, att virkesutsyningarne i det sistnämnda länet varit inskränkta och att de anbud, som vid virkesauktionerna inom tvänne af länets revier blifvit gjorda, ej kunnat antagas, äfvensom att försäljningssumman i Norrbottens län uppgått till endast 21,351 R:dr, då deremot den intill 1865 års slut gällande stubböresafgiften för motsvarande virkesqvantitet skulle hafva utgjort ett vida högre belopp.

Ehuru uppgifter uti ifrågavarande hänseende ännu ej inkommit från Kopparbergs och Wester-Norrlands län, har likväl Skogs-Styrelsen funnit de uppgifter, som erhållits från öfriga omförmälda län, gifva vid handen, att ofvanberörda anslag icke torde kunna redan efter innevarande års utgång undvaras, helst aflöningen för skogsstaten i Kopparbergs län och Norrland, hvilken nu utgår af samma anslag med reservationerna derå, skulle, om anslaget indroges, bestridas af Skogsplanteringskassan, hvars tillgångar till väsendtlig del och innan motsvarande inkomster kunde påräknas, komme att tagas i anspråk af skogsväsendets förestående ordnande i de södra och mellersta delarne af Riket; och har med anledning häraf Skogsstyrelsen underdånigst anhållit, att Eders Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen föreslå bibehållande äfven för år 1868 af ifrågavarande anslag.

Uti den nådiga Proposition, hvarigenom E. K. M:t föreslog Rikets sist församlade Ständer, bland annat, att de s. k. stubböresmedlen skulle från och med 1867 få ingå till Skogsplanteringskassan, behagade E. K. M:t tillika nådigst förklara, att, derest detta förslag komme till verkställighet, det under 7:de Hufvudtiteln för skogsväsendets ordnande uppförda reservationsanslag å 75,000 R:dr enligt all sannolikhet skulle efter 1867 års slut icke vidare vara för ändamålet behöfligt. Omförmälda förslag blef derefter af Rikets Ständer bifallet och i följd deraf ingår för närvarande till Skogsplanteringskassan en inkomst, som under förutvarande förhållanden vanligen stigit till omkring 100,000 R:dr om året, men under nuvarande förhållanden antagligen bör komma att betydligt tillväxa, sedan ej allenast den nådiga Utsyningsförordningen den 21 December 1865 upphäft såväl den jordbrukande befolkningens dittills åtnjutna företrädesrätt till utsyning å Kronans skogar i de norra länen, som de förutvarande fasta stubbörestaxorna och öfverlemnat bestämmandet af priserna å de effekter, som årligen kunde från berörda skogar utsynas, åt fri täflan vid offentliga auktioner, utan ock i sammanhang härmed en betydlig förstärkning af skogsstatens per-

sonal uti ifrågavarande län egt rum, hvarigenom dervarande skogar torde få anses för framtiden betryggade både om en ändamålsenligare skötsel och om ett bättre skydd emot åverkan än tillförene kunnat åt dem beredas. Väl synas ofvananförda af Skogsstyrelsen meddelade upplysningar om nästlidna års virkesförsäljningar å de Norrländska kronoskogarne utmärka, att en sådan tillväxt uti inkomsten deraf åtminstone ej under samma år inträffat, utan att resultatet af virkesförsäljningen då snarare varit mindre gynnsamt än förut, men i sjelfva öfvergången från de gamla, invanda bestämmelserna till de nya, derifrån väsendtligen skiljaktiga, hvarunder dessutom penningställningen i orten varit särdeles tryckt, lärer ett annat förhållande knappast kunnat förväntas och för öfrigt torde det just varit med afseende på möjligheten af ett sådant resultat som det nu inträffade, som E. K. M:t begärt och Rikets Ständer bifallit att till skogsväsendet skulle få disponeras för år 1867 både stubböresmedlen och anslaget under 7:de Hufvudtiteln. På grund häraf anser jag hvad Skogsstyrelsen anfört icke innefatta tillräckligt skäl att, emot E. K. M:ts förenämnda, vid sistlidna Riksdag gifna nådiga förklarande, af nu snart sammanträdande Riksdag äska det ifrågavarande anslagets förnyande, men tillstyrker för den händelse, E. K. M:ts beslut skulle utfalla i enlighet med min nu yttrade mening, att E. K. M:t vid meddelandet af samma beslut täcktes i nåder föreslå Riksdagen, att de besparingar å nyssberörda anslag, som vid 1867 års slut tilläfventyrs kunna förefinnas, måtte få läggas till Skogsplanteringskassan för dess förstärkande.

4:o.

Sedan Rikets Ständers år 1865 församlade Revisorer, efter inhemtad kännedom derom, att, jemlikt Kongl. Brefven den 22 Augusti 1684 och den 4 Maj 1721, de mantalspenningar, som utgöras af befolkningen i Waxholm, äro anslagna till aflöning åt Justitie-staten derstädes, och till detta ändamål från de skattskyldiga direkte utgå, hemställt, att åtgärd måtte vidtagas i syftemål, att nämnda mantalspenningar, förslagsvis beräknade till 180 R:dr, komme att emot ersättning åt vederbörande till Statsverket ingå, har vid underdånig anmälan af detta förslag, hvilket jemväl Rikets senast församlade Ständer godkänt, E. K. M:t den 27 Juli nästlidna år behagat att med hänsyn till en sådan reglering, som Revisorerna föreslagit, anbefalla E. K. M:ts och Rikets Kammar-rätt att inkomma med underdånig uppgift om det högsta belopp, hvartill ifrågavarande mantalspenningar under något år hittills uppgått. Till åtlydnad häraf har Kammar-rätten, jemte underdånig skrifvelse den 14 påföljande September, insändt en i Öfver-revisions-departementets Provins-Räkenskaps-kontor upprättad förteckning öfver i staden Waxholms specialräkningar för åren 1841—1859 redovisade mantalspenningar, af hvilken förteckning skulle inhemtas, att ifrågavarande afgäld icke under något af berörda 24 år utgått med högre belopp än 203 R:dr 20 öre R:mt.

I anledning häraf får jag nu underdånigst hemställa, att E. K. M:t ville i nåder föreslå Riksdagen, att, emot det de i Waxholm utgående mantalspenningar till Statsverket indragas, ersättning derför måtte Justitie-staten derstädes beredas genom anvisande för sådant ändamål under anslaget "*Städers friheter*" af ett belopp å i rundt tal 200 R:dr R:mt, hvarmed berörda anslag alltså borde ökas.

5:o.

Beträffande nyssnämnda anslag förekommer derjemte, att, enligt hvad Statskontoret uti dess ofvan omförmälda Berättelse upplyst, vederbörande indelningshafvare blifvit tillerkänd ersättning för derunder uppförda, indelade men afskrifna qvarnräntor till belopp af 1 R:dr 29 öre i penningar samt 339 kub.-fot 5 kannor spanmål; och torde i följd häraf det till anslaget *Städers friheter* hörande penningebelopp böra ökas med nyssnämnda 1 R:dr 29 öre och det oindelade spanmålsbeloppet med 339 kub.-fot 5 kannor, värde à 2 R:dr kubikfoten 679 R:dr, hvaremot ifrågavarande afskrifna räntors hela penningevärde, 680 R:dr 29 öre, skulle afdragas från det indelta räntebeloppet och följaktligen förändringen icke medföra någon rubbning i anslagets totalsumma.

Någon annan förändring i de för närvarande under 7:de Hufvudtiteln å Riksstaten uppförda anslag har jag icke anledning att i underdånighet föreslå; och skulle, derest Hufvudtitelns nuvarande anslagssumma sammanställes med de af mig härofvan gjorda, till dess ökande eller minskande föranledande förslag, det resultat visa sig, att nämnda summa . . . . . R:dr 6,072,500

väl komme att ökas med anslag:

till lön åt en Magasinsdräng i Göteborg	300	
och till ersättning åt Justitie-staten i Waxholm för indragning af mantalspenningarne derstädes	200	„ 500
	Säger	R:dr 6,073,000,
men derjemte komme att minskas med beloppet af nuvarande anslag till Skogs-institutet, lägre skogsskolor och öfriga till Skogsstaten hörande tjenstemäns aflöning		„ 75,000,
så att densamma skulle blifva		R:dr 5,998,000,

deraf förslagsanslagen utgöra 5,216,775 R:dr 52 öre.

Beträffande härefter sådane till föremål under Sjunde Hufvudtiteln hänförliga behof, som torde böra anses tillhöra den extra statsregleringen, får jag i underdånighet anmäla följande:

1:o.

Sedan vid den staden Carlstad i Juli månad 1865 öfvergångna brand jemväl de till Landshöfdingeresidenset derstädes hörande byggnader, med undantag af ränteribyggnaden, uppbrunnit, samt derefter, i sammanhang med reglering af sta-

dens plan i öfrigt, ny tomt för berörda residens blifvit å marken utstakad, och till utrönande af dess lämplighet för ändamålet undersökt af sakkunnig person medelst jordborrning, har E. K. M:t den 19 Juni 1866 i nåder anbefallt Öfver-intendents-embetet att gå i författning om uppgörande af ritnings- och kostnadsförslag till uppbyggande å nämnda tomt af nytt Landshöfdinge-residens, innefattande bostad för Landshöfdingen äfvensom erforderliga embetslokaler, och att med dessa förslag till E. K. M:t inkomma så tidigt, att nådig proposition i ämnet kunde till nu instundande Riksdag aflåtas.

Till följd häraf har Öfver-intendents-embetet uti underdånigt memorial af den 11 nästlidne December ingifvit ritningar till nytt Landshöfdinge-residens i Carlstad äfvensom ett deröfver upprättadt material- och kostnadsförslag, slutande sig å en summa af 192,000 R:dr, hvarjemte Embetet anmält, att berörda ritningar och kostnadsförslag varit delgifna E. K. M:ts Befallningshafvande i länet och af berörda myndighet lemnats utan anmärkning; och, som icke heller jag finner mig ega skäl till anmärkning mot berörda förslag, får jag således underdånigst hemställa, det E. K. M:t täcktes hos Riksdagen i nåder äska, att af omförmälda kostnadssumma, 192,000 R:dr, en tredjedel eller 64,000 R:dr nu måtte å Riksgäldskontoret anvisas samt att deraf må redan under innevarande år få lyftas så mycket, som befinnes för året erforderligt.

2:o.

Uti underdånig skrifvelse af den 2 nästlidne November, deruti Kammarkollegium, beträffande det år 1858 inom Kollegium inrättade Jordeboks-kontorets verksamhet, upplyst, att de i orterna upprättade till Kollegium inkomna ränteförvandlingsuträkningar numera blifvit af Kontoret granskade, dels fullständigt för samtliga fögderier af Stockholms, Upsala, Nyköpings, Kronobergs, Jönköpings, Blekinge, Malmöhus, Christianstads, Elfsborgs, Skaraborgs och Norrbottens län samt för Westerbergslags fögderi af Stora Kopparbergs län och dels till en del för alla fögderier af Östergötlands och Jemtlands län samt för Norra och Södra Tjusts, Tunaläns, Sefvedes och Aspelands, Norra Möre, Stranda och Handbörds häraders fögderier af Kalmar län; hvarjemte för förstnämnda 11 län och Westerbergslags fögderi blifvit af Kontoret utskrifna nya rättade uträkningar, angifvande äfven den ordning efter natur, namn och nummer, hvarmed egendomarne skulle i jordeböckerna upptagas, har Kollegium tillika gjort underdånig framställning om bibehållande af det för ifrågavarande Kontor hittills anvisade anslag och dervid, bland annat, anfört, att tiden, inom hvilken de Kontoret åliggande arbeten skulle hinna afslutas, icke kunde närmare bestämmas än att till granskningen af de återstående förvandlingsuträkningarne torde åtgå 3 à 4 år, att genom denna granskning, hvilken omfattade ej allenast räntor och kronotionde utan ock egendomarnes belägenhet, natur, namn, nummer och hemmantal, äfven en väsendtlig del af arbetet med sjelfva jordeböckerna blifvit undangjord, och att Kollegium fortfarande ansåge ifrågavarande arbete vara af synnerlig vigt till betryggande af ej mindre statens än enskildas rätt, helst, ehvad förändringar i nu befintliga förhållanden med landets egendomar, vare sig i afseende å räntor eller jordnaturer, kunde komma att ega rum, behofvet af fullständiga och riktiga uppgifter eller så kallade jordeböcker öfver egendomarne likväl qvarstode.

I anledning häraf får jag underdånigst tillstyrka, det E. K. M:t täcktes hos Riksdagen äska, att det för nu innevarande år till arfvoden åt Jordeboks-kontorets

tjenstemän å Riksgälds-kontoret anvisade anslag 24,700 R:dr måtte jemväl för 1868 få utgå.

3:o.

Sedan, i anledning af Rikets Ständers uti underdånig skrifvelse den 19 Juni nästlidna år derom gjorda framställning, Eders Kongl. Maj:t den 6 påföljande Juni täckts i nåder anbefalla Stats-kontoret att i sammanhang med den Berättelse om Statsverkets tillstånd och behof, som komme att näst derefter till Eders Kongl. Maj:t afgifvas, i underdånighet anmäla sådana, dittills under förskottstitel bestridda utgifter, hvilka syntes vara af beskaffenhet att fortfarande kunna blifva för de uppgifna ändamålen behöfliga, på det nådig framställning måtte kunna till Riksdagen göras angående de anslag, som i afseende derå erfordrades, har Stats-kontoret uti dess ofvan omförmälda, den 7 nästlidna November afgifna Berättelse fästat Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet på att, bland annat, den årligen återkommande utgift för Statsrevisionerna, hvilken hittills förskottsvis bestridts af Stats-kontoret, syntes vara af beskaffenhet att kunna blifva föremål för ett särskildt anslag af Riksdagen, hvarjemte Stats-kontoret till upplysning om denna utgifts belopp anfört, att de för ifrågavarande ändamål af Stats-kontoret anordnade medel utgjort:

för år 1858	R:dr	6,680: 63.
„ 1859	„	6,701: 62.
„ 1860	„	6,834: 9.
„ 1861	„	6,824: 22.
„ 1862	„	6,907: 21.
„ 1863	„	6,994: 63.
„ 1864	„	7,041: 30.
„ 1865	„	7,210: 49.
och „ 1866	„	7,209: 5.

Då behofvet af denna utgift jemväl för nu ifrågavarande statsregleringsperiod kan med visshet förutses och äfven beloppet deraf på grund af ofvannämnda års erfarenhet kan med temlig säkerhet för den närmaste framtiden beräknas till omkring 7,000 R:dr, synes denna utgift böra, på sätt Stats-kontoret föreslagit, vid statsregleringen upptagas; och hemställer jag således, att Eders Kongl. Maj:t måtte i nåder föreslå Riksdagen att till bestridande af kostnader för *Statsrevisionerna* anvisa ett *förslagsanslag* å 7,000 R:dr att från Riksgälds-kontoret utbetalas.

4:o.

I sammanhang med det vid 1844—1845 årens Riksdag fattade beslut om kolonien *S:t Barthelemys* återställande under Sveriges administration och drätsel, medgåfvo Rikets Ständer, att de för nämnda kolonies förvaltning erforderliga utgifter, hvilka icke kunde af koloniens inkomster betäckas, finge af Statsverkets tillgångar förskottsvis bestridas och efter skeende reqvisition årligen utaf Riksgälds-kontoret ersättas, intilldess sig visade, huruvida godtgörelse för dessa kost-

nader framdeles kunde beredas genom koloniens afkastning eller afträdande till någon främmande makt. Vid derpå följande Riksdag beviljades under enahanda förbehåll samt anvisades å Riksgälds-kontoret för samma ändamål ett *förslagsanslag* af 18,000 R:dr *Banco* att med en tredjedel under hvardera året 1848, 1849 och 1850 uppå Stats-kontorets reqvisition utbetalas. Otillräckligheten af berörda anslag, som äfven vid de trenne följande Riksdagarne 1850—1851, 1853—1854 och 1856—1858 med enahanda belopp beviljades, visade sig likväl snart, och, sedan vid Riksdagen 1859—1860 Eders Kongl. Maj:t med upplysande af, att utgifterna för koloniens förvaltning medförde för Statsverket en årlig kostnad, icke understigande 1,000 pd. sterling eller i svenskt riksmynt omkring 18,000 R:dr, begärt, att till bestridande af dessa utgifter ett belopp af 54,000 R:dr måtte anvisas till utgående med en tredjedel årligen under den tid af 3 år, som då förevarande statsreglering komme att omfatta, biföllo Rikets Ständer denna nådiga framställning samt förordnade, att berörda medel skulle under enahanda förbehåll om framtida godtgörelse, som tillförene, från Riksgälds-kontoret utgifvas; och har sedermera samma anslagssumma eller 18,000 R:dr för år räknadt blifvit vid alla följande statsregleringar af Rikets Ständer beviljad.

Af räkenskaperna inhemtas emellertid, på sätt Stats-kontoret uti dess oftaberörde Berättelse anmärkt, att för betäckande af koloniens förvaltningskostnader utbetalts:

år 1861	R:dr	32,975: 80.
„ 1862	„	25,241: 99.
„ 1863	„	26,826: 5.
„ 1864	„	20,816: 37.
„ 1865	„	21,259: 99.

eller i medeltal årligen 25,424 R:dr 4 öre, hvilka belopp, för så vidt de öfverstigit den årliga anslagssumman 18,000 R:dr, blifvit enligt nådig befallning af Statskontoret under förskottstitel anordnade för att sedermera till ersättande af Rikets Ständer anmälas.

Till att för framtiden förebygga behofvet af sådana förskotter och då kostnaderna för koloniens förvaltning under kommande år sannolikt icke kunde inskränkas till lägre belopp, än hvad de under sednare åren utgjort, har Statskontoret i underdånighet hemställt, att ett anslag, någorlunda motsvarande de verkliga utgifterna, torde böra härtill beviljas.

Biträdande denna Stats-kontorets hemställan, får jag underdånigst tillstyrka, att Eders Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen i nåder äska, att såsom bidrag till bestridande af kolonien S:t Barthelemys förvaltningskostnader måtte för år 1868 anvisas 25,000 R:dr eller det belopp, hvartill ungefärligen ifrågavarande utgift hittills årligen i medeltal uppgått, äfvensom att berörda belopp måtte, i likhet med hvad före 1861 egde rum i afseende å då för samma ändamål anvisade summa, uppföras såsom *förslagsanslag* att af Riksgälds-kontoret utbetalas.

Derest de af mig nu gjorda förslag af Eders Kongl. Maj:t i nåder godkännas, komma således de extra anslag, som böra äskas under Sjunde Hufvudtiteln, att blifva följande:

1.	Till ett nytt Landshöfdingeresidens i Carlstad	R:dr	64,000: —
2.	Till arfvoden åt Jordeboks-kontorets tjenstemän	„	24,700: —
4.	Till bestridande af kostnader för Statsrevisionerna	„	7,000: —
och 4.	Till bestridande af utgifter för kolonien S:t Barthelemy .	„	25,000: —
	eller tillsammans	R:dr	120,700: —

Statsrådets öfriga ledamöter instämde i hvad föredragande Departements-Chefen, på sätt ofvan förmäles, rörande såväl ordinarie som extra anslag under Sjunde Hufvudtiteln hemställt; och behagade Hans Maj:t Konungen dertill i alla delar lemna nådigt bifall.

Sedan de till Andra, Tredje, Fjerde, Femte, Sjette och Åttonde Hufvudtitlarne hörande frågor blifvit på föredragning af vederbörande Departements-Chefer pröfvade, anhöll Chefen för Finans-Departementet, Statsrådet Lagercrantz, i underdånighet att få underställa Kongl. Maj:t regleringen af

Nionde Hufvudtiteln,

omfattande Pensions- och Indragningsstaterna, samt erinrade i afseende på

1:o. *Pensionsstaten:*

hurusom förut innevarande dag blifvit på Sjöförsvars-Departementets föredragning i nåder beslutadt, att hos Riksdagen skulle äskas anvisande i Riksstaten under rubriken *Amiralitets-Krigsmanskassan* af följande reservationsanslag, nemligen:

a) för att fortfarande sätta nämnda kassa i stånd att till Sjöförsvarets embets- och tjenstemän samt betjente, hvilka söka afsked, genast utgifva pensioner, enligt de för kassan nu gällande pensionsgrunder, äfvensom lemna tillgång till utbetalande af de dem tillförsäkrade fyllnadspensioner . . . . . R:dr 72,000: —

och *b)* till upprätthållande af den Sjöförsvarets gemenskap förunnade förbättrade pensionering . . . . . 40,000: —

hvarjemte Departements-Chefen hemställde, att, då det för innevarande år å Riksgälds-kontoret såsom *Bidrag till Kongl. Theaterns Pensionskassor* anvisade anslag af 6,000 R:dr, hvilket anslag afsåge beredande af ersättning åt omförmälda pensionskassor för inkomster, som de förlorat i följd af Kongl. Maj:t på Rikets Ständers begäran

Transport 112,000: —

Transport 112,000: —

meddelade nådiga förordnande om upphörande af de särskilda afgifter, hvilka förut till kassorna erlagts af kringresande skådespelaretrupper m. fl., fortfarande vore för ifrågavarande pensionskassors bestånd och ostörda verksamhet af behofvet påkalladt, Kongl. Maj:t täcktes hos Riksdagen föreslå att berörda anslag måtte till ofvannämnda belopp varda å Riksstaten uppfördt . . . . . 6,000: —

Tillsammans R:dr 118,000: —

Hvad härnäst angick

2:o. *Allmänna Indragningsstaten*

erinrade Departements-Chefen, att vid Hufvudtitelns reglering i förevarande del borde iakttagas Kongl. Maj:ts på nedannämnda Departementers föredragning dels innevarande dag och dels, enligt Finans-Departementet tillhandakomna protokollsutdrag, förut fattade nådiga beslut om aflåtande till Riksdagen af följande framställningar, nemligen:

1:o. På *Justitie-Departementets* föredragning:

a) att det såsom ersättning för biträde och andra kostnader vid utgifvande af *Sveriges gamla lagar*, hvarmed Professorn Doktor *C. J. Schlyter* fortfarande vore sysselsatt, å Allmänna Indragningsstaten nu anvisade anslag måtte för år 1868 få utgå med 3,000 R:dr att af utgifvaren emot redovisning i vanlig ordning uppbäras;

b) att Hofrättsrådet *J. U. Södergren* måtte från och med månaden näst efter den, uti hvilken afsked från Hofrättsråds-embetet varder honom beviljadt, å Allmänna Indragningsstaten uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension af 2,300 R:dr.

2:o. På *Landtförsvars-Departementets* föredragning:

att General-Adjutanten J. Hygrells enka *Johanna Hygrell* må å Allmänna Indragningsstaten uppföras till åtnjutande under sin återstående lifstid af en pension å 500 R:dr årligen, räknadt från innevarande års början;

att å Allmänna Indragningsstaten må jemväl uppföras nedannämnda personer till åtnjutande af pensioner med följande belopp, nemligen:

a) vid afgång från innehafvande befattning.

Vaktmästaren vid Arméens utredningsförråd i Göteborg *Johan Svensson* med ett mot hans nuvarande arfvode svarande årligt belopp af 400 R:dr.

Kassören och förrådsförvaltaren vid fortifikationen, f. d. Underlöjtnanten *Carl Johan Axel Hammarstrand* med ett belopp af 675 R:dr, motsvarande tre fjerdedelar af hans å fortifikationens stat innehafvande lön;

Regementsstallmästaren vid Hussar-Regementet Konung Carl XV *Mathias Giese* med 400 R:dr;

b) från innevarande års början:

Sekreteraren och Ombudsmannen hos Salpeter-komitén, Kongl. Räntmästaren *Herman Schlytern* med 750 R:dr.

Kamreraren hos bemälda komité, Kammarherren *Carl Adil Westerstrand* med 750 R:dr.

Vaktmästaren hos samma komité *Lars Pettersson* med 150 R:dr.

samt

samt att till understöd åt de sedan 1808 och 1809 års krig qvarlefvande landtvärnsmän, som deraf äro i behof, må å Allmänna Indragningsstaten för år 1868 uppföras ett belopp af 20,000 R:dr.

På *Sjöförsvars-Departementets* föredragning:

att å Allmänna Indragningsstaten må uppföras:

a) för aflönande af officerare, som, i händelse ett nu framställdt förslag till Konstruktions-korpsens ombildning vinner Riksdagens bifall, blifva öfvertalige R:dr 15,200;

b) till aflöning åt på indragning ställda 2 medicinaldrängar vid Carlskrona station och en underläkare å Göteborgs depot R:dr 888: 75.

På *Civil-Departementets* föredragning:

a) att Chefen för Strömsholms stuteri, Ståthållaren och Kommendören m. m. *Carl Silnecker Silfverskiöld* må, efter erhållet afsked från sin befattning såsom chef för nämnda stuteri, få, utan minskning i den pension från Arméens pensionskassa, hvartill han är berättigad, uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande under sin återstående lifstid af en årlig pension å 2,600 R:dr.

b) att Kommissionslandtmätaren i Östergötlands län *Carl Erik Öhrling*, ehuru endast 52 år gammal, må förklaras berättigad att, vid afskedstagandet, å Allmänna Indragningsstaten uppbära pension till det för Kommissionslandtmätare bestämda belopp eller 900 R:dr årligen;

c) att Länsmannen i Dorothea lappmarks församling *Eleazar Rhén* må, efter erhållet afsked från länsmansbefattningen, äfven om han då ej ännu uppnått 65 års ålder, få uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande af pension med ett belopp, motsvarande länsmanslönen eller 700 R:dr.

d) att Länsmannen i Söderbärkes bergslags härad *Johan Erik Wibelius* må, efter erhållet afsked, få uppföras å Allmänna Indragningsstaten till åtnjutande under sin återstående lifstid af en länsmanslönen motsvarande årlig pension af 700 R:dr; samt

e) att under den tid, Protokolls-Sekreteraren i Civil-Departementet, Expeditions-Sekreteraren i Kongl. Maj:ts kansli *Nathanael Martin Schönmeyr* af sjuklighet hindras att tjenstgöra och derföre åtnjuter ledighet från sin Protokolls-Sekreterare-befattning, ett belopp motsvarande tre fjerdedelar af hans lön eller 2,625 R:dr må från Allmänna Indragningsstaten årligen utgå såsom fyllnadsarfvode till den tjensteman, som af Kongl. Maj:t förordnas att ifrågavarande protokollssekreterare-befattning förestå; äfvensom att, för ändamålsenligt ordnande af tjenstgöringen inom Expeditionen redan innevarande år, nämnda arfvode, efter år räknadt, må få utgå med månaden näst efter den, hvarunder beslut i ämnet af Riksdagen fattas.

På *Ecclesiastik-Departementets* föredragning: dels

att äfven för år 1868 må till Vetenskaps-Akademiens förfogande under denna hufvudtitel anvisas ett belopp af 1,200 R:dr *för anskaffande af originalmålningar utaf växter ur Sveriges Flora samt utgifvande af teckningar utaf zoologiska föremål;* dels ock

att å Allmänna Indragningsstaten må uppföras

ett belopp af 500 R:dr, att utaf Sekreteraren i Sundhets-kollegium *Johan Erland Ljungberg,* sedan han från denna befattning erhållit afsked, årligen uppbäras utöfver den honom eljest såsom Sekreterare tillkommande pension af 2,500 R:dr;